

11969

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

HAMZAVİ

KIŞSA-İ İSKENDER

METİN SÖZLÜĞÜ VE DİLBİLGİSİ ÖZELİKLERİ

Aysun AKYOL

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Prof.Dr. Mustafa CANPOLAT

Y. G.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

ANKARA - 1990

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa No</u>
1) ÖNSÖZ	II
2) GİRİŞ	III-IV
3) İNCELEME (METNİN DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ).....	V-X
4) METİN	1-155
5) DİZİN	156-445
6) KAYNAKÇA	446-447

Ö N S Ö Z

Türk edebiyatının önemli kaynaklarından biri olan İskendernameler çeşitli dönemlerde birçok şair tarafından yazılmıştır.

Hamzavî'nin yazdığı ve üzerinde çalıştığımız Kışsa-i İskender kitabı mensur olarak kaleme alınmıştır. Türk Dil Kurumu Kitaplığında A 150 sıra numarası ile kayıtlı olan yazma 882 sayfadır.

Tezimizin giriş kısmında eser ve yazarı hakkında kısaca bilgi verdik. Yazmanın ilk 200 sayfasının transkripsiyonunu yaparak metinde geçen sözcüklerin bütün anlamlarını ve dilbilgisi biçimlerini verebilecek dizin hazırladık.

Ayrıca metnin belli başlı dilbilgisi özelliklerini özet olarak verme yolunu seçtik.

Böyle bir çalışmanın Türkçenin söz varlığına katkıda bulunacağı, tarihi dönemlerden kalmış birçok Türkçe değerın gün ışığına çıkmasına yardımcı olacağı kanaatindeyiz.

Bu tezin hazırlanmasında bana yol gösteren, destek veren danışman hocam Sayın Prof.Dr. Mustafa CANPOLAT'a teşekkürü bir borç bilirim.

Ankara - 1990

Aysun AKYOL

G İ R İ Ő

Türk Dilinin tarihi gelişimini gösteren kaynaklar içinde İskendernameler önemli bir yer tutar. Doğuda İskender konusuna ilk defa İran Edebiyatında yer verilmiştir. Firdevsi Şāh-nāme'sinde ondan bahsetmiştir. Şair, Şāh-nāme'sinde Keyānilerin son hükümdarı olarak İskender'e yer vermiştir. Bu konuyu ilk defa müstakil bir eser olarak işleyen Genceli Nizāmī olmuştur. Emir Hüsrev-i Dihlevī, Āyine-i İskenderī adlı mesnevisinde İskender konusunu anlatmıştır.

Türk Edebiyatında İskenderin hayatını ilk defa Ahmedī ele almıştır. Bu mesnevi Türk Edebiyatında yazılmış ilk manzum İskender hikayesi olması bakımından önemlidir. Üzerinde çalıştığımız Kıssa-i İskender kitabı Hamzavī tarafından mensur olarak yazılmıştır. Halk için yazılmış dini, destanî bir hikayedir. Başından ve sonundan hayli noksan-
dır. Baş tarafından 25 meclisi tamamen 26. meclisin de bir kısmı yoktur. Sondan ne kadar eksik olduğu ise bilinmemektedir.

Kitabın hicri 850-900 yılları arasında istinsah edildiği sanılmaktadır. 25 (19) x 16 (11,5) santimetre ölçüsünde olan İskendernamenin her sayfasında 13 satır vardır. Harekeli nesih ile yazılan eserin içinde manzum parçalar da yer almaktadır.

Kitabın yazarı Hamzavī Ahmedī'nin kardeşidir. Hamzavī hakkında elimizde yeterli sayıda kaynak yoktur. Pîr Mehmet Āşık Çelebi'nin "Meşāirü'ş-şuarā" adlı teskiresinde, Necib Āsım'ın "Osmanlı Tarihüvisleri ve Müverrihleri"nde, Franz Babinger'in "Die Geshichtsschreiber der Osmanen Unt ihre Werke" adlı eserinde Hamzavī'ye yer verilmiştir.

Hamzavî'nin Kıssa-i İskender kitabı üzerinde bugüne kadar bir çalışma yapılmamıştır. Prof.Dr. İsmail ÜNER "Türk Edebiyatında Manzum İskendernameler" konulu doktora çalışmasında bu konuda yazılmış eserleri toplamaya çalışmıştır. Yine Ünver'in "Ahmedî İskender-nâme İnceleme Tıpkıbasım" adlı kitabında İskender-nâme konusunu Ahmedî'den önce işleyen şairler tanıtılarak bu şairlerin Ahmedî üzerindeki etkileri verilmiş ve en güvenilir nüshası olan İ.Ü. Ktb. Ty. 921'deki yazmanın tıpkıbasımı verilmiştir.

İNCELEME

(METNİN DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ)

Sözcük sonundaki -ı / -i hem harfle hem de esre ile gösterilmektedir.

كَمِيْد (1a)
دِدِي (47b)

-u / -ü ünlüleri söz ortasında hem hareke hem de harfle gösterilmektedir

دُرْب (30b)
اَوْبُرْدِي (30b)
كَلْب (33a)
اُنْوَيْب (33a)

-ı -i iç seste harfle ya da hareke ile gösterilmektedir.

كُورْدَلِي (1a)
قَامَلِي (36b)
كَلْبَلِي (59a)

Kapalı e bulunduran ey sözcüğü ölçü gereği açık e ya da kapalı hece (ey) olarak değerlendirildiğinde yazım değişmemektedir. اِي

Sözcük başında ş ve t seslerinin kalın ünlülü sözcüklerde ط ve ت ile yazımlarına rastlanmaktadır.

صو - صو

Ulamalar: Metinde ulamalara oldukça fazla yer verilmiştir.

İş eden 'āsīlīgı ehl-i dīn degül (21a)

de: takı dahı edatı da/de biçiminde metnimizde yer almaktadır.

Altı yüz altmışını da ey habīb (85a)

Benzerlik edatları ve ekleri:

gine edatı metnimizde oldukça sık kullanılmaktadır.

20b, 32a, 39a, 45b, 55a, 83a

bigi edatı da metinde yer almaktadır.

Ra'd bigi gürledi tablile kūs (64a)

tek edatı da metnimizde kullanılmaktadır.

mūr tek (26a)

Benzerlik gösteren +cılayın/+cileyin ve +layın/+leyin ekleri yaygın olarak kullanılmaktadır.

deryālayın (16b)

Ek Eylem: Ek eylem birinci tekil kişi için +am/+em biçimindedir.

Yā Sikender şimdi ben bir kişinin çübānyam (60b)

Bendeyem (26a)

İkinci tekil kişi +sın/+sin biçimindedir.

Üçüncü tekil kişi +dur/+dür ve durur biçimindedir.

çokdur (51a), yok durur (52a), dürri dür (32a)

Birinci çoğul kişi +uz/+üz biçimindedir.

şahrā-nişinlerüz (2a)

Eylem Çekimi:

Emir kipi: Birinci tekil kişi -ayın/-eyin

gör-eyin (44a)

al-ayın (12b)

İkinci tekil kişi: al (4b)

-gıl/-gil al-gıl (39a)

Üçüncü tekil kişi -sun/-sün et-sün (59b)

Birinci çoğul kişi -alum/-elüm vér-elüm (44b)

İkinci çoğul kişi -n /-n ko-n (87b) gel-ün (38b)

Belirli geçmiş zaman:

Birinci tekil kişi: -dum/-düm gel-düm (11a), var-dum
(41a)

İkinci tekil kişi : -duy/-düy gel-düy (19b)

Üçüncü tekil kişi : -dı/-di taş-dı (2b)

Birinci çoğul kişi: -duğ/-dük gel-dük (5a), ko-duk
(63a)

İkinci çoğul kişi : -dunuz/-dünüz gel-dünüz (1a)
bil-dünüz (14a)

Üçüncü çoğul kişi : -dı(lar)/-di(ler) bil-diler (1b)
gör-düler (1a)

Belirsiz geçmiş zaman:

Birinci tekil kişi: -mışam/-mişem gir-mişem (39b)

İkinci tekil kişi : -mişsin/-mişsin

Üçüncü tekil kişi : -mış/-miş ak-mış (58a)

Birinci çoğul kişi: -mişuz/-mişüz kaz-mışuz (13b)

İkinci çoğul kişi : -miş-sız/-miş-siz

Üçüncü çoğul kişi : -mişlar/-mişler al-mışlar (20a)

dur-yardımcı eyleminin durur, -dur/-dür biçiminde ekleşmesiyle -up/-üp ulaç eki eylemdeki geçmişte süreklilik kavramını üzerine aldığı için bir geçmiş zaman görevi üstlenmiştir.

Üçüncü tekil kişi : -updur/-üpdür düş-üpdür (77a)

Geniş Zaman:

Birinci tekil kişi: -ram/-rem, -uram/-ürem, -aram/-erem,
-ar-van/-er-ven al-uram (26b), başdur-uram (12b),
der-ven (10a)

İkinci tekil kişi : -rsın/-rsin, -ursın/-ürsin,
-arsın/-ersin

Üçüncü tekil kişi : -r, -ur/-ür, -ar/-er
as-ar (65b)

Birinci çoğul kişi : -ruz/-rüz, -uruz/-ürüz,
-aruz/-erüz gör-ürüz (93b)

İkinci çoğul kişi : -rsız/-rsiz, -ursız/-ürsüz,
-arsız/-ersiz gel-ürsüz (7a)

Üçüncü çoğul kişi : -rlar/-rler, -urlar/-ürler,
-arlar/-erler al-urlar (98b)

Olumsuz geniş zaman:

Birinci tekil kişi : -mazam/-mezem ko-mazam (100b)

Üçüncü tekil kişi : -maz/-mez başar-maz (4a)

Üçüncü çoğul kişi : -mazlar/-mezler

Geniş zamanın hikayesi:

Birinci tekil kişi : -redüm/-redüm dile-rdüm (40b)

Üçüncü tekil kişi : -ardı/-erdi baş-ardı (65b)

İstek kipi:

Birinci tekil kişi : -am/-em çık-am (84a)

İkinci tekil kişi : -asın/-esin dut-asın (21a),
er-esin (49b)

Üçüncü tekil kişi : -a/-e çağır-a (23b)

Birinci çoğul kişi : -alum/-elüm ed-(d)elüm (18b)
-avuz/-evüz gör-evüz (32b)

İkinci çoğul kişi : -asız/-esiz dut-asız (72a)

Üçüncü çoğul kişi : -alar/-eler düş-eler (92b)

Gelecek zaman: -ısar/-iser, -acak/-ecek, -ası/-esi
başar-ısar (16b), kal-ısar (30b),
bil-ecek (2a)

Şart kipi :

Birinci tekil kişi: -sam/-sem

İkinci tekil kişi : -san/-sen bak-san (6b)

Üçüncü tekil kişi : -sa/-se bunjal-sa (23b)

Birinci çoğul kişi: -savuz/-seviz

İkinci çoğul kişi : -sanız/-seniz

Üçüncü çoğul kişi : -salar/-seler

Yeterlik eki: Metnimizde yeterlik eki -a/-e- ve -ı/-i-
biçimlerinde kullanılmaktadır.

çıkabil- (77b)

Zamirler: Metnimizde birinci tekil kişi zamiri ben,
beni, bana, benüm, bende, benden biçimindedir.

İkinci tekil kişi zamiri ise sen, seni, sana, senün,
sende, senden biçimindedir. Üçüncü tekil kişi zemirinde
ol yanında, o kullanımı da yer almaktadır.

Her ne hüküm etsen o kavım kılavuz (61a)

ol, anı, ana, anu, anda, andan

birinci çoğul kişi zamiri biz, bize, bizi, bizüm,
bizde, bizden

İkinci çoğul kişi zamiri siz, sizi, size, sizün,
sizde, sizden biçimindedir.

Üçüncü çoğul kişi zamiri anlar biçimindedir.

Yabancı sözcüklerdeki ses değişimleri: da^{v̄}i sözcüğü
uzun ünlülerin kısalarak yuvarlaklaşması sonucu da^{v̄}un
olmuştur.

Ünlü uyumu: Türkçe ekler -ken ulaç eki dışında büyük ünlü uyumuna uymaktadır.

Küçük ünlü uyumu: Bir takım iki heceli sözcüklerde küçük ünlü uyumuna uyan ve uymayan biçimler bir arada görülmektedir.

oku-, okı-, götür-, götür-, yörü-, yöri-

Ulaçlar: Metnimizde aşağıdaki ulaçlar görülmektedir.

-a/-e, -ı/-i, -u/-ü kon-a (5a), göç-e (5a) ye-yü (6a)
-ıcağ/-iceğ azal-ıcağ (62a) düş-iceğ (69a)
-ınca/-ince eriğ-ince (42a) git-(d) ince (3a)
-ken dur-unken (3a)
-up/-üp bas-up (17a) kıl-up (4b)
-uban/-üben az-uban (61a) diğle-üben (7a)

Ortaçlar:

-an/-en buğ-an (8b) çek-en (94b)
-duk/-dük

1a (1) Nazar êtdiler gördiler kim sunuñ ênine göz êrmez andan ol iki serverler ol sunuñ ařađısına yuđa [rısına] (2) yörüdiler. Gördiler kim ne köprisi var ve ne geçidi var. Nā-gāh su kenārında bir mīl mināreleyin nesne (3) rařş sürüp řākūfile řāmūs ol mīle geldiler. Yađın êricek gördiler kim ol (4) minārelāyin mīli gönden düzmiřler. řöyle dikilüdü. Uzunı gāyet ^{uzun}yođunu dađı (5) yođun kim elli kiři kollasa sıđa veya sıđmaya. Ol iki serverler anı göricek gāyet‘acebleřdi. (6) Ne řadar kim dükeli ölçdiler döktiler fikr kıyās irgürimediler. Ne nesneden çün düzilmiş (7) bilmediler pes dönüp ol aradan at sürüp řāha geldiler ve bu tarađdan....(8) serverlerle gelürken řākūfile řāmūs geldiler êrdiler řāha řöyle[diler]. (9) serverler ne tdiđüz nice haberle geldüñüz dedü. řāh-ı Rüm sorıcađ řākūf eydür. Yā (10) Sālār-ı Rüm bu sunuñ ne köprisi ve ne geçidi var ammā su kenārında bir‘acāyib nesne gördük.

1b (1) Sālār-ı Rüm eydür. Ey serverler kim ola ki bu çeküci zü¹-a‘nākı řāh gibi üç kez bu sikkeye (2) kuvvetile ur dedü. Buđur řāhuñ dağı serverleri bir bir ol çeküce el urdılar. Kırđ servere (3) dek dutdılar. Kimsesi çeküci yerinden götürimediler. Buđur Kayđās-i Yünānī ileri yörüdü. (4) řāh öñinde bař koyup andan ol çeküce el urdı. Revān yerinden çeküci götürdü. (5) Çignine aldı. Begler, melikler, server selātinler Kayđās‘a āferin kıldılar. Pes buğur bildiler kim (6) Kayđās çeküci ‘amüddağı sikkeye urıbilür. Bunlar bu işde veli rāvī kavlince şöyledür kim (7) řāh-ı Zü¹-karneyn kırđ atlu kim gönderdi i.di kim tā varalar su kenārında el boy bolup (8) ādem getüreler. Ya‘nī kim ol günden mīli soralar. Ol serverler gidicek şeytānū¹-la‘in (9) anda hāzır durmışıdı. Pes buğur ol

la'ın kendüyi bir şahrā-nişin şeklinde düzüp (10) ol
el boyı isteyen serverlerin önüne çıkageldi. Ol server-
ler dahi şeytānı (11) şahrā-nişin şeklinde görücek ne
kişisin deyü şordılar. Şeytān eydür. Şahrā-nişin (12)
lerdenüz bu su üzerinde oluruz yaz kış. İşbugün sabāh-
dan bir at yitürdüm. Bulmedum (13) Hiç görmedüğüz mi
dedi. Racim böyle deyicek eyitdiler. At görmedük.

2a Velī senügle bir (1) işimüz vardır. Gel gidelüm. Seni
serverimüz katına iledelüm. Sağa bir nesne şorisarlar
(2) neydüğün bilecek olursağa sağa şol kadar nesne ve-
reler kim tā ölince sağa yete de[diler](3) şeytānū'r-
racimi ol aradan alup Şāh-ı Zū'l-ķarneynün katına ge-
türdiler. Şāh dahi gördi kim (4) kāşifler bir şahrā-
nişin getürdiler. Andan şāh eydür. Yā 'Irāķī şor bu ki-
şiye ne kişidür (5) Bu gönden mīlün neydüğün bilür mi
dedi. Şāh böyle deyicek 'Irāķī dahi şeytāna eydür (6)
Yā şaḥş ne kişisin. Racim eydür. Şahrā-nişinlerüz.
Bu su üzere oluruz. Bunda toğduķ (7) bunda ulalduķ
dedi. Şeytānū'r-racim böyle deyicek 'Irāķī eydür. Yā
şahrā-nişin bu gönden (8) mīl kim düzmişler bu nedür.
Niçün düzilmişdür bilür misin dedi. Andan şeytān eydür.
Ulu (9) lardan şöyle işidürüz kim bunu Zūl-a'naķ der-
lerimiş. Bir pāzişāh düzmiş ve bunun (10) tılısmı dahi
vardur. Şol yere gömülü mermer direkdegi kazuķda kaçan
ki ol sikkeyi çekücün (11) ol amuddağı kazuģı urıcaķ
yer yarılır. Bu su taşar dahi çevresindeki ne olursa
(12) garka verür dedi. Şeytānū'l-la'ın böyle deyicek
şāhile vezīrler birbirine baķışdılar. Ondan (13) eyit-
diler. Yā şahrā-nişin sen bu işi gördün mi olduģın
yohsa işitmegiñle mi söylersin dediler.

2b (1) Şeytān eydür ey serverler evvel zaman kim işitdüm. Ağızdan
işitdüm inanmazdum tā kim (2) gördüm inandum dedi. Eyitdiler

Yā şahrā-nişīn nice gördüğ. Şeytān eydür. Ey serverler ilerü (3) zamānda kim oğlancuqlarıduq. Bunda bir ulu beg geldi. Bu gönden mīli şordı. Tılsım (4) ıduğın dēdiler. İnanmadı. Vardı hüküm eyledi. Bunun çevresin kazdılar. Māl vardur dēyü (5) Ol direkdegi kazuğıla çeküci buldılar. Fikr kıldılar kim çeküci ile kazuğı uralar. Bu gönden (6) mīl neydüğün bileler. Pes buğur yüz biñ zūrıla çeküci götürüp direkdegi sikkeye bir kez kim (7) urdılar. Yēr yarıldı. Tılsımla su taşdı. Ol kavmüñ çoğın helāk kıldı dēdi (8) Ya'nī ol el-la'īn böyle dēdüğinden maqşūdı budur kim İskender bunu qosun sunuñ geçidini (9) bulup geçmesün dēyü. Pes buğur Şāh-ı Yūnān racimden bu haberi işidicek teşvişe (10) düşdi. Andan döndi. Vezīrlere eydür. Yā vezīrlər bu şahrā-nişīn mi sözün dutalum yoḥsa (11) bu levhadaki yazu sözün mi dēdi. Şāh böyle dēyicek Eflātūn ḥakīm eydür. Bu şahrā (12) -nişīnüg ne sözi olsun söz levhadaki tārīhdür dēdi. Boḳrat eydür tārīḥ sözi (13) muğālaḥ ola. Bu şahrā-nişīn gözümile gördüm dēr dēdi. Her vezīr bu dürlü söz söylediler.

- 3a (1) Zīrā şeytānū' r-racīm bir sözile düzilmiş işlerin bozdu. Pes buğur vezīrlər biri biri sözi (2) uymayıcak Kaytās-ı Yūnānī eydür. Yā Sālār-ı Rūm yürün siz bu mīl katından cümleñüz gērü (3) gidüğ. Ben bu çeküci bu sikkeye bir kez urayın. Tārīḥ sözi rāst ise köpriden bir nişān (4) bulavuz ve eger şahrā-nişīn haberi rāst ise su çıka. Ecelüm ermiş ise tapuñ kurbān (5) olam dēdi. Kaytās böyle deyicek şāhile selātīn serverler gēñ yere gidince Kaytās-ı (6) Yūnānī ol sengīn çeküci revān eline alup başı üzre şala götürüp ol direkdegi (7) demür sikkeye bir kez şöyle urdı kim yer şarsıldı. Zelzele

olmuş gibi hem ol gönden mîl (8) dahı durduğı yerde deprendi. Bu hāl şöyle olıcağ Kaytās yer sarsılıp mîl deprendüğine (9) vehme düşdi. Tiz çeküci elinden kōdı. Pes buğur server ü selātin vezîrler şāhile bir yere (10) cem' oldılar. Eyitdiler. Şahrā-nişîn dedügi söz vāki'dür. Zirā kim çeküç sikkeye dokınıcağ (11) yer sarsıldı dediler. Şāhile selātin vezîrler şöyle hayrān dururken anı gördüler kim (12) kible tarafından bir 'Arab çıkageldi. Revān İskender Şāhuğ toğrusına yürüdi. Şāh (13) yakın ericek sağ elinü yumruğın düğdi. Evvel şāhı bir urdı. Gögsinde ne ineg katı

- 3b (1) ne inen arğun andan şāhuğ arkasına geçüp iki yumruk dahı urdı. Serverler anı göricek (2) gāzaba gelüp yer yerin el kılıca urınca ol 'Arab yine gayboldı. Şāhile serverler (3) anı görüp 'acebleşüp biribirine bakışdılar. Pes buğur Şāh-ı Zü'l-ķarneyn eydür. Yā vezîrler (4) bu ne 'aceb kişiydi kim geldi. Bizümle bu resme iş etdi gitdi dedı. Andan Restatālīs (5) vezîr eydür. Yā Zü'l-ķarneyn Şāh bu gelüp sizünle remz edüp giden kişi Hızır peygāber (6) idi. 'aleyhi's-selām şāh eydür. Yā vezîr-i hāş Hızruğ bir göksüme iki arkama urduğınun (7) remzi nedür? Vezîr eydür. Yā Sālār-ı Rüm Hızruğ evvel gögsine urduğınun remzi (8) budur kim ya'nı dedügi ola Hızruğ kim Kaytās çeküci sikkeye bir kez urdı. Korkmadın yine (9) dutup iki kez dahı arkanıza urduğı remzi budur kim Kaytās-ı Yünānī yine çeküci iki kez (10) dahı ursun korkmasun. Nitekim Hızır sizi korkmadın iki kez arkanıza urdı mı dedı. (11) Dahı vezîr hāmüş oldı. Rāvī eydür. Vezîr-i hāş böyle deýicek. Nazm:

4a

- (12) Bildi İskender nitekim pāzişāh
Hızrı gönderdi görüdü bî-penāh
- (13) Halledüben müşkilini gitdi ol
Kendüye göstere yine toğrı yol
- (1) Guşsanun bahırına gark olmışiken
Teşviş içre yüz mecāl kalmışiken
- (2) Hakk Te'ālā Hızrı vėrbidi 'ayān
Guşsasından geldi kurtardı revān
- (3) Zī sa'ādet ol kişinün şehriyār
Kim ana yardım kıla perverdigār
- (4) Azmış işini olup sağ eyleye
Rahmeti 'avniyle anı toylaya
- (5) Vay ana kim dest-gir olmaya Hakk
Her ne ūtarısa yanıla sebak
- (6) Her neye el sürerise ərmeğe
Gözi rāhat yüzini hiç görmeye
- (7) Hakk onarmak gerek işini başa
Kim kişi iltebile işi başa
- (8) Yoksa biğ yıl cehd ęderse bir kişi
Hakk onarmasa başarmaz bir işi
- (9) Zire Hakkdur işleden şöyle ki var
Cümle işi evvel ū āhir ę yār
- (10) Pes buğur böyle olıcak kamu iş
'Avn ana Hakk'dan gerekdür ęy biliş
- (11) Ādem elinde ne var durur e' cān
Kim bir işi işleye şöyle revān
- (12) Cümle işi işleden Hakk'dur yakīn
Ara yērde ādem āletdür hemīn

(13) Gerçi d̄erler ādemīde dahı hem
İhtiyār-ı cüz'ī var ēy muhterem

4b

(1) Ehl-i tahkīkde bu kavli āşikār
Şöyle bil fāsīd durur ēy şehriyār

(2) Ger delīl isterisen ey piş-bīn
İşbu kavli diğle nicedür yakīn

(3) 'Akl anıdır nefis anıdır cān anı
Pes eyit kim arada neğ var senüğ

(4) Kulda pes ne var kim iş işleye kul
Neye d̄ersin sen benümdür ēy fużül

(5) İş[ün] issidür ēden cümle işi
Ara yerde bāri sen kimsin kişi

(6) Bir niçe bün Hāk hayāl eyler seni
Sen seni kimse mi şanursun seni

(7) Sendeki varlık kamu şöyle ki var
Hālikındur anlarısan şehriyār

(8) Ger bilecek olurısan sen seni
Gide senden şöyle bil mā vü meni

(9) Negr: Rāvī eydür kaçan kim Hızr peygāber 'aley-
hi s-selām İskender Şāha işāret (10) kılup gidicek-
şeytānū'l-la'in anı kim gördi. Hacı̄l olup kendü az-
gunlığına gitdi. (11) Pes buğur İskender-i Zü'l-kar-
neyn Kaytās-ı Yūnānī'ye eydür. Ey server Yūnān d̄e
yine çeküci (12) elüğe al kim ayrık ihtiyātımız kal-
madı d̄edi. Pes buğur Kaytās-ı Yūnānī yine ol seng-i
(13) āsiyāblayın çeküci eline alup ol 'amūd başındağı
sikkeye şöyle urdı kim zīr ü zemīnler

5a

(1) zelzeleye gelüp ditredi ve ol gönden mīl dahı şöy-
le indi kim düşmege yakīn kaldı. (2) Andan yine Kay-

taş-ı Yünānī tekbīr getirüp yine bir dağı urdı. Rāvī kavlince buğur bir tiz āh (3) kopdı kim begler melikler server ü selātinler serāsime oldılar ve bir zamān söyle durdılar. (4) Zamāndan sonra anı gördiler kim ol gönden mīl mināreleyin düşmiş ol sunuğ (5) üzerine köpri olmuş yatur. Kıssa dirāz kılmayalum. Buğur böyle olıcağ şāh-ı cihān (6) leşkeriyle gön köprisinden yedi gün yedi gecede geçdiler. Yeye içe kona göçe (7) gitdiler. On iki gün gece yatup gündüz yürüdiler. On üçüncü gün bir vāsi⁴ şahrāya (8) irdiler. Şāh buyurdı, kondılar. Ammā hakīm kavlince şöyledür kim ol şahrānuğ içi yılan (9) birle söyle toludur kim bir taşı kaldursağ altından beşi onı çıkardı. Andan (10) leşkerden çok ādem helāk irdiler. Şāh-ı cihān hükm irdi. Ol yılanları kırdılar (11) gerekince. Gördiler kim kırmağıla dükenez. Yine göç kılup ol aradan gitdiler. On yedi gün (12) on sekizinci gün Berāy-ı ⁴Adem haddine girdiler. Bir hoş otı suyu vāfir mekāna (13) kondılar. Yarağlarına meşğül oldılar. Bunlar bunda, geldük, imdi ol tarafından dağı

- 5b (1) Berāy-ı ⁴Adem'e haber irdi kim uş Rūm sultānı İskender-i Rūmī Sind vilāyetine (2) irdi. Fūr Şāhı depeledi. Keyd Şāhı kendüye musahhar eyledi. Buğur senüğ üzerüne (3) geldi. Vilāyetünün sınırına girdi dediler. Rāvī eydür kaçan ki Berāy-ı ⁴Adem bu haberi (4) işidicek heya hey kağıdı buşdı. Söyle kim gażab-ı bahrı başından aşdı. (5) Tahtınun üstinde gāh durdı gāh oturdı. Andan kağımak birle hükm kıldı kim leşkerini (6) cem⁴ irdeler. İskender-i Rūmī'ye karşı gideler. Pes buğur Berāy-ı ⁴Ademün vezīrleri (7) dört yüz pāre şehre altı yüz altmış kal'aya on sekiz biğ sancağ vilāyetine (8) nāmeler gönderdiler. Tā kim kırk

günde on yedi kez yüz bin yarar er Berây-ı 'Ademün (9) taht-gâhı şehr-i Humâ'ya cem' olalar ve bir nâme dahı Berây-ı 'Adem ulu karındaşı (10) Rây-ı a'zama yazdı kim Rüm sultânı İskender-i Rümî Sind vilâyetin aldı. Fūr (11) Şâhı öldürdi. Uş benüm üzerüme geldi. Sen dahı bu hâlden gâfil olma dedı. (12) ve nâmeyi kâşid birle karındaşı Rây-ı a'zama gönderdi. Kışsayı dirâz kılmayalum. Kendüsi (13) kırk günde on yedi kez yüz bin yaraqlı çadırlu eri katına cem' eyledi ve şehr

6a (1)-i Humâyadan yedi menzil yol İskender-i Rümî'ye karşı gitdi. Bir hoş şahrâya yetdi. (2) Ot su kolayın alup kondı. Yollara gözci koyup İskender'e muntazır oldı kim gelicek (3) ceng kıla ve bu taraftan dahı Şâh-ı Zü'l-karneyn yeyü içe kona göçe geldi. Berây-ı (4)-ı 'Adem elinün içine girdi. Anca kim Berây-ı 'Ademe yedi günlük yol kaldı. Andan (5) Şâh-ı Yünân Eflâtün hakime eydür. Yâ Eflâtün de Berây-ı 'Ademe benüm ağzundan (6) bir nâme yaz. Nâme içinde evvel Berây-ı 'Ademe naşihat kıl. Andan remzile korku haber (7) lerin vër dedi. Şâh şöyle deyicek Eflâtün hakim dahı kalem kırtaş eline alup (8) fikr-i firâset bahırına talup bir hoş naşihatler vehm-nâk remzlerle düzdi. Müggîn (9) hatem urup şâha sundı. Andan İskender Şah dahı nâmeyi Bertüs vezîrün (10) eline vërdi. Eydür. Yâ Bertüs-ı hâş al bu nâmeyi Berây-ı 'Ademe vër ağız cevâbı (11) söyle degil. Ey Berây-ı 'Adem uş Rüm sultânı İskender Şâh vilâyetüne geldi (12) Seni görmeklige de. Sen dahı aña karşı var. 'İzzetiçün yarağıla dikil dedi. Şâh (13) böyle deyicek Bertüs vezîr dahı şâhdan nâmeyi alup yol yarağın kılup

- 6b (1) Şākūf Rūstenī bile alup kırk kul rikāb-ı cenāb
düzdi. Şöyle kim pāzişāhlar (2) begenecekleyin andan
sāz u seleb üzerinde ārāyīde kılup ‘azm-i Berāy-ı
‘Adem ėdüp (3) gitdi. Ol gidicek Şāh-ı Yūnān dahı çe-
ri yarağın ėtdi ve ol tarafından (4) dahı Bertūs vezīri-
le Şākūf Rūstenī ol yēdi günlük yolu iki gün iki gēce-
de (5) geldiler. Üçinci gün ‘ale’s-şabāh bir mu‘teber
şahrāya ėrdiler. Nazar ėtdiler gördiler (6) kim Berāy-ı
‘Adem leşkeriyle oturur. Nazm:

- Gördiler kim bir ulu şahrā uçın
(7) Toptolu leşker konup dutmuş için
Yēr yērin hayme vü çadır kurulu
(8) Bī-kıyās büngāh u sayvan urulu
Sancağ u peyker ‘alem şeş-tā dahı
(9) Mişe gibi leşker içi ėy ahı
Nēreye bakşan görinen ol zamān
(10) Gözlerüğe leşkeridi ėy fulān
Şanasın ėdem denizidür durur
(11) Gāh gāh deryālayın şan mevc urur
Şöyle şan kim nerre dīvler bir yēre
(12) Cem‘ olmuş kim Süleymān'a ėre
Ger göreydi ol çeriye Nerremān
(13) Nerm olurıdı o dem içre hemān
Çün bu resme leşkeri şöyle ki var

- 7a (1) Gördi Bertūs Şāh ėlçisi ė yār
Barmağın dişleyüben şöyle kalur
(2) Ancılayın leşkere hayrān olur

Nesr: Rāvī eydür. Kaçan kim Bertūs vezīr (3) Şākūf
Rūstenī kim ol ‘azametlü leşkeri göricek at sürüp leş-

kere yakın (4) éricek Berāy-ı ‘Adem kavmi gördiler. Kim bir hoş muhteşem kişiyle bir şalābetlü server kafālarınca kullar geldiler. Çerilerine yakın érdiler. Bunlar dahı ilerü yürüyüp şordılar kim (6) ne kavm-siz kandan gelür-siz ol kavm sorıcağ Şāķūf Rüs-tenī eydür. İskender (7) Şāhuñ kullarıyuz. Hindustān Sultānı Berāy-ı ‘Ademe élçilige geldük dedı (8) Pes buğur ol kavm at sürüp Berāy-ı ‘Ademe haber kıldılar kim İskender-i Rūmīnūñ (9) kāsıdı geldi. Bu Berāy-ı ‘Adem dahı buyurdı. Hāciblere İskender Şāh élçisine (10) karşı vardılar. Bertūs vezīrile buluşup görüşüp istikbālleşüp leşker içinde (11) gezdürı gezdürı alup şāhlarına geldiler. Kışsayı dırāz kılmayalum. Bertūsıla Şāķūfı (12) alup şāhları ‘Berāy-ı ‘Adem bār-ğāhına geldiler. Revān dīvān içine girdiler kaçan ki (13) Bertūs vezīr Berāy-ı ‘Ademün dīvānı içine girđi. Bir ‘acāyib dīvān gördi. Şöyle kim

7b hayrān kaldı. Nite gördi kim kırk dört kıızıl altun direkler üzere bir kıızıl atlas (2) bār-ğāh kurulmuş andan ol bār-ğāh içinde kırk dört pāylu bir-muraşsa‘ taht (3) urulmuş taht üzerinde çetr-i hümāyūn kurulmuş çetr altında taht üzere Berāy-ı (4) ‘Adem oturmuş, başında cevherī tāc egninde libāçe-i zerkeş, bēlinde kemer-i (5) Keyyānī, sağında solında şāhib-server sultānlar ve tāc-dār melikler durmuşlar (6) ve kafāsında altmış biñ kişi kemerlü kullar tīgü teberler dutmuşlar. yalıncağ şöyle kim (7) gözi kamaşdurur ve dört yüz kırk dört vezīrler dahı zerrīn şandalyeler üzerinde (8) karşıusunda karar kılmışlar. Biñ altı yüz hācibler bir şaffa durmuşlar yēdi yüz (9) çāvuşlar karşıusına fermān-dār durmuşlar. On yēdi kez yüz biñ er yarağlı (10) sipāhī Berāy-ı ‘Ademün tahtını altmış kat girde-

piç alup durmuşlar. Rāvī eydür. (11) Bertūsıla Şākūf bu tañtanaya göricek İskender Şāh saltanatın unıtdılar. (12) Pes buğur Bertūsıla Şākūf ilerü yürüyüp Berāy-ı ‘Ademün tahtına karşı yedi (13) yerde baş urdılar. Yakın varıcak el kavuşdurup ‘izzetile karşı durdılar. Şāh-ı

8a (1) Hindustān'ı devām-ı devletine du‘ā kıldılar. Du‘ādan sonra Bertūs vezir ağız cevābı (2) dēdi kim yā sultān-ı Hindustān Rūm sultānı İskender-i Zū'l-karneyn eydür kim (3) uş vilāyetine geldük. ‘İzzetiğün bize karşı gelsün, istikbāl kılsun dēyü dēdi. (4) dahı hāmūş oldu. Kaçan kim Bertūs'dan Berāy-ı ‘Adem bu haberi işidicek (5) heya hey kaçıdı. Şöyle kim yıldırım gibi şakıdı. Kaşd kıldı kim İskender kâşıdların depeleye ammā vezirleri komadılar. Pes buğur bir hās, ‘ākıl, ‘āmil (7) kāmil nefslü veziri varıdı. Adına Zermiyān dērlerdi. Berāy-ı ‘Adem gāzab (8) ētdigiğün birkaç dürlü naşihat vērdi. Ne dēdi. Şalāvāt vēr Muhammed'e. Nazm:

(9) Zermiyān eydür e' şāh-ı mu‘teber
Elçilerden kim işidesin haber

(10) Tatlu söz dērlerise inanma sen
Yalvarursa havf ēderler şanma sen

(11) Zīrā elçiler dilinde āşikār
Çok müdāra söz olur ey şehriyār

(12) Bir dahı kim elçiler ey piş-bīn
Katı söz söyleyicek şöyle yakīn

(13) Ol söze sen kaçıma ey şehriyār
Zīre anı elçi söylemez ki var

8b

- (1) Şehlevî dilinden anı şerh eder
Şāh ne dese elçi ol yola gider
- (2) Elçide yokdur günāh ey mu'teber
Şāhı emr etdüğini verür haber
- (3) Şāh-nāme içre bu sözi e' cān
Evvel āhir dinlemedü mi 'ayān
- (4) Elçilere yok durur ölmek e' şāh
Böyle demişdür her ulu pāzişāh
- (5) Pes buğur böyle olıcağ ey sahi
Evvelinler yolını dut sen dahi
- (6) Tā ki tahtuğ pāyesi dura dürüst
Devletüğ rükni dahi olmaya süst
- (7) Sen zamāne işine kağımağıl
Hem zamāne kağığı dokımağıl
- (8) Dünyenüğ milkine şāh olan kişi
Gey taħammülle gerekdür her işi
- (9) Tā anuğla baht u devlet yār ola
Āteş-i Nemrüd ana gül-zār ola
- (10) Yoħsa her söze kağıyuban buşan
Devletinden ol durur tizcek düşen
- (11) Devlet issi pes gerek kim şabr ede
Her yola şabr u taħammülle gide
- (12) Er odur kim tağ gibi ola pāyidār
Hem vaķār ehli ola şöyle ki var
- (13) Sen vaķāruğ bekle buşma kağıma
Nefse uyup yıldırım teg şağıma

9a

- (1) Yoħsa nefsuğ seni bir gün ey fünün
Tizligile düşürür bil ser-niğün

- (2) Nefse uyma éy cihāngīr eriseñ
Degme söze kaçıma serveriseñ
- (3) Ger dutarsañ sen bu sözi şehriyār
Māl u milk içre olasın pāyidār
- (4) Kurtarasın nefis elinden sen seni
Kalmaya sende dahı mā vü meni
- (5) Mā vü menden çün seni kurtarasın
Rāst bundan sen na'īme varasın
- (6) Ol maķāma varaceķ sen éy güzīn
Hūr-ı vildānı bulasın pāk dīn
- (7) Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilāt
Nefsi terk ét isteriseñ sen necāt
- (8) Yigirmi ikinci meclis oldur kim İskender Şāh elçisi
'Ademden şāha cevāb iletdi.
- (9) Dil açup işde yine cān bülbüli
Çün gönülde gördi açılmış güli
- (10) Çün gülistān açıla tāze vü ter
Bülbül anı göricek lā-büd öter
- (11) Pes güli gördüğ é bülbüli söylegil
Dile gelüp derdünı 'arz eylegil
- (12) 'Andelibisin çü cānuñ sen 'ayān
Cān élinüğ sözlerin eyle beyān
- (13) Hoş durur cāndan haberler söylemek
'Aqlıla hem anı idrāk eylemek
- 9b (1) 'Aqlıla cāndan haber gelse dile
'Işkıla sem' étdürür olan dile
- (2) Dildedür cānuñ hayātı bil 'ayān
Her sözünü dil kılur cānuñ beyān

- (3) Dil dirildür sözi her kim söylese
Anlanur sözde ne var şerh eylese
- (4) Dil durur bil dil durur bil dil durur
Her sözi bilmeyene dil bildürür
- (5) Ger dilersen bilişesin gülile
Münis olğıl dün ü gün bülbülile
- (6) Tā ki dilden saña vère ol haber
Ol haberden tuya cânıñ hoş eser
- (7) Kañı cān sözden eser kim anlamaz
Yā söz ehlinden haberler diğlemez
- (8) Şöyle bil ma'nide ol mağbūn kalur
Ādemī-şüret velī hayvān olur
- (9) Ādemī oldur ki ma'nī aqlaya
'ilm ehlinden haberler diğleyme
- (10) Tā bile ol'ilm içinde kim ne var
Hem neler hilkat idüpdür Girdigār
- (11) Yā nice yöriye ol hayvān sıfat
Bilmeye nedür ma'ānī ma'rifet
- (12) Söze gelicek kişi saña özin
Anı bilmez kim yitürmiş kendüzin
- (13) Ol kişiden bil ki cārū yeğ durur
Kim yörür meclisde yüz yere sürür
- 10a (1) Ėy karındaş nesne şanma özüñi
Gel yere sür dem-be-dem sen yüzüñi
- (2) Hāke şalma nice kendüzin é yār
Mu'teber olmaz kişi şöyle ki var
- (3) La'l ü gevher içre bir dāne é cān
Ger durur biñ yıl dañı bil bī-gümān

- (4) Yine bir dāne durur artmaz e' yār
Düşmeyince toprağa bitmez e' yār
- (5) Bu tarīkat şerhidür dēr-ven saña
İşbu kıssa bir bahānedür baña
- (6) Bu dükenmez sözi bunda koyalım
Yine İskender sözini dēyelüm

(7) Neşr: Rāvī eydür kaçan kim Zermiyān vezīr Berāy-ı
'Ademe kim naşihat etdi. (8) Berāy-ı 'Ademün dahı İskender Şāh kēşidı Bertūs vezīr sözine kaçımağlığı gitdi. (9) Andan kendü kendünle fikir etdi. Eydür. Yā kēşid kanı İskenderün nāmesi dēdi. (10) Berāy-ı 'Adem böyle dēyicek Bertūs vezīr dahı İskender Şāh nāmesin öpdı dahı (11) Berāy-ı 'Ademün bir hās vezirine şundı. Andan Berāy-ı 'Adem dahı vezirine eydür. (12) Yā vezīr dē İskender-i Rūmī'nün namesin okı. Görelim ne yazmış baña nicesi (13) medhler düzüp duhül kılmış ve hem baña nice kul olmağa gelür dedi dahı Berāy-ı 'Adem

106

(1) kibr eliyle bıyıkların burup sağ u sol bakındı.
Pes buğur Berāy-ı 'Ademün dahı ol (2) hās vezīri Zü'l-
karneyn nāmesinün niķābın götürüp müṭāla'a kıilup Berāy-ı
'Ademe (3) beyān kıilup şöyle dēdi kim. Nazm:

Böyle dēmiş nāmede ol nāmdār

- (4) Ki evvelin nāme benām-ı Girdigār
Şāni' ü 'ālim kadīm ü lem-yazel
- (5) Sāyesini üstüme şaldı ezel
Milki içre beni sultān eyledi
- (6) Halkı bana bende-fermān eyledi
Pes gerek sen dahı ey rāy-i 'adem
- (7) Baña karşı gelesin birkaç kadem
Kim ulu'l-emr olana şöyle ki var

- (8) Hep muṭī' olmak gerek her şehriyār
Ger bu hükme sen muṭī' olmazısan
- (9) Bize karşı luṭfıla gelmezisen
Şöyle bil 'aṣī olursın devlete
- (10) 'Āk olana bil ne dərler ey fete
'Āṣi olan devlete gey şüm olur
- (11) 'Āşılığı eş [eden] meyšüm olur
Fūr-ı Sindi yaña 'āṣī oldu hem
- (12) Gör nice kıldum anuñ 'ömrini kem
Şāh Dārāb kim beğenmedi beni
- (13) Görmedün mi sonra deyledüm anı
Bir tabançe eyle urmuşam ana
- lla (1) Kim eliyle vèrdi tahtını baña
Tengulī Gürci de geldi anşuzın
- (2) Sıdum anuñ da çerisin ey güzīn
Şonra anı dār kıldum zār u zār
- (3) Kaldı issiz yapduğı ol kaşr u dār
'Āṣi oldu bilmedi Şābūr dahı
- (4) Leşkerin sıdum tağıtdum ey ahı
Şonra bildi beni Kul oldu baña
- (5) Ben dahı vèrdüm Horāsān'ı ana
Keyd-i Hindī baña 'āṣī olmadı
- (6) Benümile ceng ü gavgā kılmağı
Ben dahı başum berāberī anı
- (7) Yār edindüm sevdiğün ol beni
Sen dahı ger 'āṣi olmazsan baña
- (8) Yine vèrem milkünı cümle saña
Sen dilerseñ kim olasın sağ esen

- (9) Bencileyin şāha hizmet eyle sen
Yok mı dersin geldüm êrdüm uş saña
- (10) De' cevāb eyle kılıcunla bana
kim kılıçdur düşmene çāre-i def'
- (11) Dahı hīle êdemez [hiç] aña nef'
Ġāfil olma de' yarağ' et bī-şitāb
- (12) Söz tamām vallāhu a'lem bi' ş-şavāb

Nesr: Rāvī eydür kaçan kim Berāy-ı 'Adem İskender
(13) Şāh nāmesi haberin işidicek yine ġazāba gelüp
kağıdı buyurdu. Nāmeyi yırttdılar.

- 11b (1) yabāna attdılar. Buğur Berāy-ı 'Adem buyurdu. Çe-
risi yarağ' kılup cebe gördi. On (2) yēdi kez yüz biğ
atı gecimliü kendü cebelü eri 'arż kıldılar. Cümlesi
süvār olup (3) şaf u alaylar ārāyide kılup yēr yēr
sancağlar 'alemler dikdiler dahı şöyle hāzır (4) dur-
dılar. Andan Berāy-ı 'Ademün çāvusları İskender Şāh
elçisi Bertūs vezīrile (5) Şākūf Rüstemi alay-be-alay
gezdürdiler. Çerilerin göstermegiçün Buğur fīller
(6) şafına getürdüler. Bertūsıla Şākūf dahı nazar kı-
ldılar. Gördiler kim yigirmi dört (7) biğ fīller
şaf şaf dururlar ve üzerlerinde tahtlar bağlamışlar
sitāreler kurmuşlar (8) bebr ü peleng şuret Hindūlar
hāzır durmuşlar ellerin sāz u seleblerine urmuşlar
(9) şöyle kim görenlerün zehresi çāk olur. Rāvī eydür.
Bertūsıla Şākūf ol (10) yarağ'lu fīlleri göricek biri-
birine bakışup göz kağışınca ol fīl-bānlar (11) İsken-
der Şāh elçisine Horaşān göstermegiçün fīllerün baş-
larına kullāblar urdılar. (12) üzerlerindeki ceng eri
dahı na'ralar haykırıştdılar. bir vehm-nāk velvele
oldı kim (13) şanasın kim 'arşa-i 'arashāt sürı uruldu.
Bertūsun, Şākūfun 'akılları

12a (1) başlarında serāsime oldu. Andan hışların cem' edüp kendüleri dērdiler velik (2) gāyet havf-nāk düşdiler. Rāvī kavlince yine Bertūsıla Şākūfı Berāy-ı 'Ademün (3) katına getürdiler. Pes buğur Berāy-ı 'Adem dağı buyurdu. Zermiyān vezīre. İskender-i (4) Rūmī nāmesine cevāb yazdı. Nükte-i hücūmet birle. Andan Berāy-ı 'Adem nāmeyi Bertūs (5) eline vērde. Ağız cevābı eydür. Yā kāsıd uş leşkerümü, fillerü. mi yat u yarağum (6) saltanatımı, heybetümi gördün. Var İskender-i Rūmī'ye eyit kim baña gelürse kefenin (7) boynına tolasun gelsün ve-ger-ni kendüyi fıl ayağı altında helāk kılıram dēdi. dağı (8) Bertūsı yine İskender Şāha gönderdi. Kendü yarağına meşgūl oldu ve bu ta (9) rafdan dağı Bertūsıla Şākūf iki gün iki gēcede İskender Şāha geldiler. (10) Begler, melikler, server ü selātinler dağı Bertūsıla Şākūf geldügin gör-diler. Haber (11) için cümlesi şāh barıgāhına cem' ol-dılar. Bertūs vezīr sözine kulak (12) urdılar. Pes buğur Bertūs dağı ağız cevābın eydür. Ey Şāh-ı Zü'l-ı karneyn Berāy-ı (13) 'Adem eydür kim İskender-i Rūmī baña gelürse kefen boynına dağsun gelsün ve-ger-ni

12b leşkeriyle kendüyi fıl ayağına başduraram dēyü dēdi. Andan Bertūs-ı hāş Berāy-ı (2) 'Adem nāmesin Şāh-ı Yū-nān tahtına iletdi altında kodı. Buğur Şāh-ı Yūnān (3) Eflātūn hakīme işāret ētdi. Eflātūn dağı Berāy-ı 'Adem nāmesin alup şāha (4) beyān kılıp okıdı. Ne dē-di. Nazm:

Nāmesinde dēmiş ol Rāy-ı 'adem
(5) Milkūme niçün girüp başduñ kadem
Vaşfumı benüm işitmemişidün

- (6) Kim bu resme kanuna elün yuduğ
Dirliğünden benzer uşandüğ hemîn
 - (7) Kim benüm kılıcuma irdün yakın
Heybetümden kan kaşanur ejdehā
 - (8) Na'ra ursam nerre-şîr durmaz rehā
Yayımı Rüstem başamaz kırıcak
 - (9) Gürzüme döymez kimesne urıcak
Bini Fūr-ı Sind gibi şanma sen
 - (10) Bu yenice devlete inanma sen
Yüz altmış yêdi yıl durur tamām
 - (11) Pāzişāh bilür beni bu hāş u 'ām
Kimse bir gün êlüm üzre gelmedi
 - (12) Bu vilāyetden bir iğne almadı
Uş bineyim rahşuma ben pür-hüner
 - (13) Yêdi iklîmi alayın ser-te-ser
Kahr êdeyin bigise İskenderi
- 13a
- (1) Düşmenüm hergiz yaraşmazdur dēdi
Gelmesün gitsün yine budur peyām
 - (2) Evvel āhir nāme içre ve's-selām

Negr: Rāvî eydür kaçan kim Eflāṭūn hakīm (3) Berāy-ı
'Adem nāmesin bu vechile kim okıdı. Şāh-ı Zü'l-kar-
neyn işidicek güldi. (4) Andan şāhı-ı cihān sağ şol
beglere, meliklere eydür. Ey serverler Berāy-ı (5)
'Ademün lāfı ne 'aceb lāf. Bizi dahı hiç begenmemiş
benzer ki cehline mağrūrdur. (6) ve leşkerine mālina
tekye kılmışdur. Düşmeni kendüden ālūze bilmişdür.
Yā serverler (7) şöyle bilün kim cehle mağrūr olanlar
'ākıbet mağbūn kalur ve leşkerine tekye (8) edenler
mansıbdan tiz düşer ve düşmenin begenmeyenler düşmeni

elinde giriftār kalur (9) dēdi. Şāh-ı cihān böyle dēdüğinden sonra yine Bertūs vezīre eydür. Yā Bertūs (10) z-zamān Berāy-ı ‘Ademün leşkerin yat u yarağın nice gördün dēdi. Andan Bertūs (11) -ı hāş eydür. Ey şāh-ı heft-kışver Berāy-ı ‘Adem buyurdi. Şākūf Rüstēnī birle (12) ben bendeni çāvuşlar birgün bir gēce çerisünün içinde gezdürdiler. Çerilerin yarağların (13) göstermekçün on yēdi kez yüz biñ er gördük. Biñ yēdi yüz alay bağlayup

- 13b (1) durmuşlar. At eri cebe vü cevşene müstağrak olmuş ve bir dahı yā Zü’l-karneyn-i (2) cihān yigirmi dōrt biñ filleri şaf bağlayup durgurmuşlar. Cümlesi (3) pū-lād-pūş ve filler üstine dahı tahtlar bağlamışlar. Her taht üzere dahı yēdi (4) şer cebelü ceng-cū Hindūlar durmuşlar. Bizi göricek fīlbānlar filleri (5) gij-gurtdılar. Fīl-bānlar dahı na‘ralar haykırışdılar. Bir ‘acāyib giriv oldı kim (6)hevī ü heybetinden ‘akıl başumuzdan serāsime olmuş bir zamān şöyle kalmışuz. (7) Andan yine yā Zü’l-karneyn Şāh, bizi Berāy-ı ‘Adem katına iletdiler. Nāmeyle ağız cevābı (8) vērđi. dahı yine hāzretüne vērđidi. Uşda gēldük. Gördüğümüzi i‘lām kılduk (9) dēyüp hāmūş oldı. Pes buğur İskender-i Zü’l-karneyn Berāy-ı ‘Ademün çerisi (10) çoklığın ve filleri vaşfın işidicek ‘acebledi ve hem çok ihtiyāt ētdi. (11) Zīrā kim ihtiyāt gereklü nesnedür. İhtiyātsiz kişiler degme kez işin başa iletmez (12) ayakda kalur. Her kimden gerekse ālūze olur. İskender Şāh dahı bir nūcūm sā‘at (13) fikre vardı. Firāset eliyle ‘aklı göğül tahtına geçürdi. Hayāli tarh ēdüp

- 14a (1) ‘aklıla meşveret ētdi. Dōke ölçe fikri şuna ērgürdi kim Berāy-ı ‘Ademe şebihün (2) kıla. Rāvī eydür kaçan kim şāh-ı cihān ‘aklıla kim dānişdı. Düşmene şe-

bîhûn (3) gereklüsün bildi. Andan başın kaldurup vezîrllerine eydür. Uş Bertūs vezîrden (4) Berây-ı 'Adem leşkeri neydügin haberin işitdünüz bildiünüz. Anunla biz dahı nice buluşmaq (5) gerekdür. Dêñ tedbîr kılun dedî. Şâh böyle deýicek evvel Keyd-i Hindû eydür.

Nazm:

(6) Yâ Sikender Şâh nâme içre hem
Şöyledür işbu haber ey muhterem

(7) Her kaçan kim birbiriyle iki şâh
Uğraşup ceng étse iki pâzişâh

(8) Kağısımın az olursa leşkeri
Gece başkunun éde ey yol eri

(9) Leşkeri çok olanın ey şehriyâr
Leşkere ğarre olur söyle ki var

(10) Ğarre olan ğâfil olur ey fûnûn
Düşmenine 'âkıbet olur zebûn

(11) Neğr: Râvî eydür kaçan ki Keyd-i Hindû bu resme kim re'y-i tedbîr sözün söyledi. (12) Cemî' begler, melikler server ü selâtin vezîrler cümlesi âferinle-yüp eyitdiler kim (13) ey şâh-ı cihân düşmene şebî-hûn étmek yégrekdür deyişdiler. Nazm :

14b

(1) Yâ Sikender dün işin elden koma
Şöyle kim rub'a gelür gider hümâ

(2) Dün işidür yégregi cümle işün
Gör ki bişmiş bulunur tanla aşun

(3) Dün işini işleyen kâdra érer
Bu şebistân bahrı içre dür dérer

(4) Kadrini bilmek gerekdür dünlerün
Tâ ki 'id ü nev-rüz ola günlerün

(5) Neğr: Rāvī eydür kaçan ki vezīrlər sözi hatm ét-
diler. Hızır peygāmbər 'aleyhi's-selām (6) ol meclis-
de hāzır durmuşıdı. Vezīrlər sözine kulaq urmuşıdı.
Pes buğur (7) Hızır durduğı yérden ilerü yürüyüp ey-
dür: Yā İskender-i Zü'l-ķarneyn Hāķķ tebāreke (8) ve
Te'ālā mürsel peygāmbərlerine kim şahib-risāletlerdür.
mi 'rāc vërse (9) dün içinde vërürdi ve evliyālara
dahı keşf-i kerāmet kim kılur dün (10) içinde kılur
ve her tālīb kim Hāķ Te'ālā murādına érgüre, dün
içinde (11) érgürür. Gündüz işi üzere géce işinüñ
yégregi oldur kim uyur ardınca oyanuķ gibidür (12)
ve her kim géce bī-zār olursa işin genezligile
hāşıl kılur ve bir dahı bu kim (13) yā Zü'l-ķarneyn,
dün erinüñ önine kimse durmaz. Dursa dahı cevāb vër-
mez ve-ger-ni

- 15a (1) sen dahı dün eri olup düşmen üzerine varasın.
Feth-i zafer bulasın. Haşmunı pāy-(2) māl kılasın.
Yā Zü'l-ķarneyn dün işi hoş olur. Eger dün işin dā-
yim iş edinesin. (3) Düşmenlerünı bir kılıla kanda
dilersen yedesin dedı. dahı Hızır 'aleyhi's-selām
(4) ğayb oldı. İskender Şāh vezīrleriyle bu sözi işi-
dicek, bu hāli göricek (5) bildiler kim yine Hızırda
geldi remz etdi gitdi. Hızır gidicek şah-ı cihān
(6) dahı şāz u hurrem oldı. Cümle havfı içinden çık-
dı. Andan Şāh-ı Yünān (7) kendünün işine 'aqlıla na-
zar étđi. Görđi kim Hızırın işāreti, vezīrlerün naşī-
hati, (8) kendünün niyyeti şebihün üzere oldı. Pes
buğur şah-ı cihān ol naşīhati dutup (9) ser-leşkerlere
buyurđı. Derhāl leşkeri bindürdiler. bār u büngāh hay-
me vü çādırlar (10) indürdiler. Yedi kez yüz bin
eri şaf u alay bağladup İskender Şāhın fermānında
(11) durgurdılar. Andan İskender Şāh Kaytās-ı Yünānı-

ye Kaysün-ı Kırımıye Süheyl (12)-i Serhiye, Tārım-ı Belhiye, Mişam-ı Cebeliye eydür. Yā serverler deñ bu yèdi kez yüz (13) biñ erden güzidesin seçün. Şöyle kim atı kendü çın pülād-püş olalar dèdi.

- 15b (1) Şāh böyle deýicek ol yèdi serverler dañı yèdi kez yüz biñ erden iki kez yüz biñ (2) dañı altmış biñ şöyle er seçdiler. kim her biri Nerremān kahramanıdı. Atı dirnağından (3) kulağına, eri depesinden tabanına geyimli gecimliydi. Rāvī eydür. Kaçan ki İskender (4) Şāh ol iki yüz altmış biñ güzide er kim seçdürdi. Andan Restatālis vezire (9) eydür. Yā hākīm sen bu bākī leşkerile benim der-pāyumca gel. Ben bu güzide ser-firāz (6) serverlerle düşmen üzere varayım. Hāk Te'ālā rāst getürürse şebihün kılayduñ (7) olavın dèdi. Andan İskender-i cihān ol iki yüz altmış biñ pülād-püş leşkerile (8) düşmen tarafın dutup durdı dañı geceyi gözledi. Tā şuna dek kim gece érdi. Nazm:

- (9) Gitdi gündüz gece geldi ey güzün
Karalıktan gizledi aydın yüzün
- (10) Şem' nañın düzdi vü gizlendi ak
Yandı on iki burūc üzre çırāk
- (11) Hem şebistān kapladı yeryüzini
Anı gözler gök çererdüp gözini
- (12) Heft rengi yeryüzinün ey paşa
Oldı yek-reng bu felek başdan başa
- (13) Rūzigār çün kendü böyle eyledi
Diñle imdi Şāh Sikender neyledi

16a (1) Negr: Rāvī eydür kaçan ki gece erdi. İskender-i Zü'1-karneyn 'aleyhi's-selām ol (2) yedi serverleri aldı. Çihil-pāy-ı 'Irāķī öğine şaldı. Ol iki yüz altmış bin güzide erile (3) Hāķ Te'ālāya tevekkül kılpup daħı Berāy-ı 'Adem üzerine 'azm edüp gitdi. Şāh-ı Yūnān (4) gidicek buğur Restatālīs vezīr daħı bāķī leşkerile şāhuñ der-pāyın sürüp gitdi. (5) ve ol taraftan daħı Hindūstān şāhı Berāy-ı 'Adem yüz bin er karuvula kıoyup (6) kendü yemiş içmiş mest yaturdı.

Nazm:

Ġafletin gör bī- 'aķıl aħmak erüñ

(7) Düşmeni olmışiken İskenderüñ
Şöyle Ġāfil karşı ana yatmak n'olur

(8) Düşmeninden şāh olan Ġāfil mi olur
Ġāfil olan düşmeninden ey paşa

(9) Şöyle bil kim tāc urınımaz başa
Şāh ki Ġāfil yata düşmeden e' yār

(10) Devletinden tiz düşer şöyle ki var
Şāh-nāme içre der Rüstem e' cān

(11) Şāhı leşker şaklayamaz bī-gümān
Şāh gerek kim leşkerini şaklaya

(12) Gece gündüz kalmaya işden kıaya
Bir daħı temşīl buña şöyle ki var

(13) Çübānı kıoyun mı bekler şehriyār
Pes kıoyunın beklese gerek çübān

16b

(1) Tā ki kıurd almaya anı ey fulān
Ġāfilin yatmağıla ey yol eri

(2) Şöyle bil kimse başarmaz leşkeri
Şāh-ı leşker iş başarmaz yatıcaķ

- (3) Kirpüğini birbirine katıcağ
Katma kirpük yatma baş urma yere
- (4) Hâk Te'âlâ tâ sağa fırsat vère
Yohsa ğâfil yatup uyuyan kişi
- (5) Nicesi başarısar her bir işi
İş eri olan kişi yatmaz e' yâr
- (6) Evvel âhir bu durur sözüm ki var

Neğr: Rāvī eydür. Ol dün İskender-i cihân (7) şöyle buyurmuşıdı kim şabâh olmadın göz görmedin ol iki yüz yêtmiş biğ (8) güzîde erile Berây-ı 'Ademi başa düşdi. Ahbâr içinde şöyledür kim kaçan ki (9) İskender Şâh ol deryâlayın çerinüğ üstine gelicek buyurdi. Leşker seyli var. (10) Giderken sedd-i İskender gibi durdi. Derhâl rahşlarından inüp rahşlu rahşınun (11) zîr-teng ü zeber-tengin berkidüp kulak vèrdiler. Cebe vü cevşenlerin üzerlerinde tekrâr (12) berkidüp yine süvâr oldılar. Pes buğur sancaklar şukkalaların çézüp anşuzın tabl (13) naqqâreler urdılar. Sür-nâ vü nefîrler urdılar. Yêr yêrin ol iki yüz altmış biğ er derhâl

- 17a (1) kılıçlar yalıncağ kılup karağı gece içinde aha ışık şu'lesi kılıçlar pertevi (2) fersah-be-fersah yere şu'le bırağdı. Andan Sâlâr-ı Rûm server selâtinleriyle kiş ü (3) kirban kağup na'ralar çıkarup düşmen üzere seyl-vâr yürüyiş kıldılar. Pes buğur ol (4) taraftan dahı Hind çerisi beligledi. Cân başlarına sıçrayup yerlü yerinden durdılar. (5) Sâz u seleblerine el urdılar. Ancası ivdüğinden kılıcın sağ yanına dağındı. Nicesi (6) atına eyerin ters urdı. Ancalar atınâ yalıncağ bindi. Ancalar göñlek dèyü iç tonın (7) başına geydi. Kışsa dirâz kılmayalum. Hind çeri-

sine baş kayusu oldu. Andan Berāy-ı (8) 'Ademün yigirmi dört bin filleri er girivinden, at köpürdisinden ürkdi gitti. (9) Kendü leşkerin yatduğı yerde başup helāk kıldı ve tağıldı. Şöyle kim iki fıl (10) bir yerde kalmadı. Andan Berāy-ı 'Adem gördi kim İskender kendüyle bir naşş kıldı kim (11) hiç kimse kimseye etmiş degül. Pes buğur Berāy-ı 'Adem tiz rahşına süvār oldu. (12) Serverlerin yanına cem' kıldı. Kaçmak ardınca oldu. Andan İskender Şāh leşkeri (13) sabāha dek kılıc kınına katmayup Hindlerün ele girenin kırdırlar ve hem ol deryālayın

17b (1) leşkeri biribirine kırdurdılar. Tā sabāh olunca çünki sabāh oldu. Kāf Kullerinden (2) Şāh-ı felek baş kaldırdı. Zemīnū' z-zamān nūr-ı Yezdān birle tıldı. Şāh-ı cihān (3) dahı gördi kim düşmen leşkeri sınmış kaçmış Hayl ü haşem tabl u 'alem yerinde seçmiş. (4) Andan buyurdu. Düşmen rahtın Berāy-ı 'Adem tahtın yağmā vü tārāc kıldılar. Māla gence (5) gark oldılar ve dahı at yégi er yégiyle kaçan düşmen leşkerin serverler kovdılar. Ceng (6) edenin kırdılar. Amān dileyenin soydılar ve dükeli raht u kumāşı kul karavaşı dērdiler. (7) Andan şāh buyurdu. Beşāretile düşmen yurdunda kondılar. Tā kim Restatālīs vezīrile (8) leşkerün kalanı dahı geldi erdi. Bār u büngāh hayme vü har-gāhlar kırdılar. Eyvān u (9) serā-perdeler urdılar. Andan Şāh-ı Yūnān dīvān kurup tahtına oturdu. Cemī' selātīnler, (10) begler, serverler cem'i dīvān durdu. Kırk dört muşarra' şandalyeler konuldu. Kırk dört (11) hāş vezīrler şāh karşıasına qarār kıldılar. Buğur Şāh-ı Yūnān Restatālīs vezīre (12) eydür. Yā vezīr-i hāş bu hāk-i nath üzere felek Berāy-ı 'Ademile ne 'aceb lu' b oynadı. (13) kim kendü filleriyle kendü atların perākende kıldı dedi. Şāh-ı Rūm böyle dēyicek.

18a (1) Restatālis-i hās dēdi kim Nazm:

- Yā Sikender işbu dünyā işleri
(2) Çarh-ı gerdūn naqşı vü cünbişleri
Gey ‘acāyib remz kıldı aşikār
(3) Ki ancılayın şāhı kıldı tār ü mār
Yēle vērđi tāc u taht u rahtını
(4) Aldı elden ‘izz ü cāh u bahtını
Hey ki bez-reng etđi rāyı bu zamān
(5) Kim gözine teng görindi cihān
Şekl-i dūlābī durur bu çarh-ı dūn
(6) Gāh eyler ser-firāz geh ser-nigūn
Bir niçe gün yüze güler rūzigār
(7) ‘Ākıbet ağladur anı zār u zār
Devletine bir kişi şöyle ki var
(8) Dekye kılmak gey degül ey şehriyār
Bāķī kıalmaz kimseye ey piş-bīn
(9) ‘Ömrile devlet dēdükleri yakīn
Līk kadrin eldeyiken bileler
(10) Devlete ne lāyıkısa kılalar
Devletüñ kadrini her kim bilmeye
(11) Hālika şükrini her dem kılmaya
Ol kişinüñ devleti bil tiz gider
(12) Kendüyi bilmezligile hiç eder
Er odur kim bile devlet kadrini
(13) Şükrile artura ‘izzet şadrını
Devleti hem şol yere harc edeler

18b

- (1) Kim gidicek bile alup gideler
Yohsa 'ömri hiç yere harc edesin
- (2) Ol kıala sen eli boşla gidesin
Ancılayın 'ömri 'ömre şayma sen
- (3) Kim ola hiç yere harc ey bu'l-ħasen
'Ömr odur kim ħayr işe şarf edesin
- (4) Tā ki bundan ħayrı duta gidesin
Ger dilerseñ kim anıalar yādunı
- (5) ħayrıla artur cihānda adunı
Çün gider kişi kıalur andan bir ad
- (6) Cehd kııl ħayrıla adunı ola yād
Bunda gelüp gitmegün ey şehriyār
- (7) Cehdi budur kim kıoya bir yāzığār
Sen de cehd et kıoyasın hoş yādığār
- (8) 'İzzetünı artura Perverdigār

Neşr: Rāvī eydür kıaın ki Restatālīs vezīr (9) kim bu sözi söyledi. İşidenler ana taħsīn eyledi. Pes bu-ğur şāh-ı cihān düşmen (10) sıduğı yerde üç gün üç gece 'iş ü nüş kııldı. Dördünci gün Şāh-ı Yūnān (11) vezīrlerine eydür. Yā vezīrler ħaķ Te'ālā 'ināyeti birle düşmeni sıduķ, raħtın yağmā (12) kııldıķ ve şimdiki hālda ardınca mı gidelüm veyā nice edelüm deñ rey-ı tedbīr kıılun (13) dedi. Şāh böyle deyıcek Restatālīs-ı hāş eydür. Yā Zū'l-ķarneyn-ı cihān ħaķ Te'ālā

19a

(1) izniyle çün kim düşmene dest-res bulduñ. Çerisin perākende kıldun. Pes vācib (2) oldur kim bu aradan göçevüz. Berāy-ı 'ademün taħt-gāhı Şehr-ı ħumāya varavaz. Māl u gencin (3) alavuz. Ol taħt-gāhı daħı bir servere verevüz dedi. Vezīr-ı hāş böyle deyıcek şāh-ı cihān (4) daħı buyurdı. Ol deryā gibi leşker göç kıılup

'azm-i Şehr-i Hümā edüp gitdiler ve ol (5) tarafından dağı Berāy-ı 'Adem ki sındı. Kaça taht-gāhı Hümā'ya geldi. Berāy-ı 'Adem yine (6) gayret kıldı kim taht-gāhına arkasın vère dura İskender birle ceng kıla. Leşkeri (7) pāyidār olmadı. Durmadı tağıldı. Leşker tağılıcak Berāy-ı 'Adem dağı tarvanup durmadı. (8) Pes buğur kaşd kıldı kim taht-gāhından mālın gencin ala. Karındaşı Rāy-ı a'zam vilāyetine (9) gide. Ammā rāvī kavlınce şöyledür kim Berāy-ı 'Ademün bir server oğı varıdı. Adına Serpāl (10) Şāh dērlerdi. Pes buğur Serpāl Şāh görđi kim atası Berāy-ı 'Adem bunca zamāndan berü (11) devletile heybetile ve bunca tañtana ve saltanatıla bunca leşkerile düşmene cevāb vèrmedi. (12) Kaçdı gider. Serpāl atasın bu 'acizde göricek revān atasınun hazīnesin açdurdı. (13) Dört yüz katır yüki māl yükletdi. At yeğı er yeğı serverleri cem' etdürdi. dağı

19b

(1) Hümāya şehrinün bir kapusından çıkdı. Dün içinde gitdi. Rāvī eydür. Serpāl (2) bilesince ol dem Heytāl Hindü dērlerdi bir hoş server varıdı. Buğur Heytāl (3) Hindü eydür. Ey ciger güşem Serpāl atandan yüz çevürüp bu mālı, genci alup kanda (4) gidersin dèdi. Serpāl eydür. Yā Heytāl İskender-i Rūmī'ye giderem ki varam ana kul (5) olam. Yine atamun vilāyetini bağa vère dèdi. Buğur Heytāl Hindü eydür. Ey ciger güşem sen (6) yetmiş ataya pāzişāh elı geldün. İskender hoz-dün geldi. Pes nite lāyık ola (7) ki senün gibi pāzişāh-zāde ana kul ola dèdi. Heytāl Hindü böyle dèyicek Serpāl (8) Şāh eydür. Yā Heytāl sen İskenderün cihāna dün geldüğün ço velī sa-ādetin gözle (9) kim atam yüz altmış yıldan berü bunun gibi vilāyete şāhiken vaqtinde deryā-yı ahterānlayın (10) çerisi varıken İskender-i Rūmī'nün bir dem öğine durma-

dı. Yā Heytāl sen İskender'i (11) az kişi bilme kim Hind u Hindustānı ser-tā-ser dutısardur dedi. Heytāl, Serpāl (12) Şāhdan bu sözi işidicek dönmedi. İskender Şāh'a gitdiler. Geldük imdi bu (13) tarafından Berāy-ı 'Adem geldi kim hazīnesin açā mālın ala kaçā. Gördi kim mālın

20a (1) almışlar. Pes hacīl olup ol aradan kaçdı. Karındaşı Rāy-ı a'zam vilāyetine gitdi. (2) Pes buğur bu tarafından İskender-i Zü'l-ķarneyn dahı ye'e içe, kona göçe Şehr-i Humā'ya (3) gelürken bir gün 'ale's-şabāh şāh leşker önince giderken gördi kim karşıdan bir alay (4) atlu gelür Şāh anı göricek Çihil-pāy-ı 'Irāķi'ye eydür. Yā server-i 'Irāķ yōri bu karşıdan (5) gelenleri gör, kimlerdür dedi. Şāh böyle deyicek 'Irāķi dahı ayak götürüp gitdi. (6) Seher yēlinleyin ol gelenlere karşı yētdi. ve ol tarafından dahı Serpāl Şāhı-la (7) Heytāl Hindū gördiler kim karşılarından bir 'acāyib cüst çābük şahş āhen-püş (8) olmuş eline bir yalıncağ nacağ almış gelür. Pes buğur 'Irāķiye karşı yürüdiler buluşdılar (9) görüşdiler, şoruşdılar. 'Irāķi eydür. Ne kavm-siz, kandan gelür-siz kanda gider-siz dedi. (10) 'Irāķi böyle deyicek Heytāl Hindū Serpāl Şāhı gösterdi. Eydür. Yā server Berāy-ı (11) 'Ademün oğlıdur. İskender-i Rūmī'ye kul olmağa gider dedi. 'Irāķi bu haberi alıcak (12) Serpāl Şāhı merhabāladı. Gerü dönüp İskender Şāha geldi. Berāy-ı 'Adem oğlı (13) kul olmağa geldügin söyleyicek Şāh-ı Rūm şāz oldı. Andan Şāh-ı Zü'l-ķarneyn

20b (1) buyurdi. Fūr Şāh oğlı Bihzād, Müşdād, Sindū oğlı Cüvanbaht, Keyd-ı Hindū oğlı (2) Şāhrūze, Şābūr Horāşānī oğlı Bihterān bu dört şāh-zādeleri, serverleriyle Serpāl (3) Şāha karşı gönderdi. 'İzzetiçün gitdiler. Birbirine yētdiler. At üzerinden görüşdiler.

(4) Şāz u hurrem olup gülüşdiler, soruşdılar. Andan Serpāl Şāhı alup İskender Şāha (5) geldiler. Serpāl Şāh dahı rahşından inüp istikbāl kıldı. Gine süvar (6) oldı. Andan ol dört yüz katır yüki māl, genci şāha piş-keş çekdi. Şāh (7) dahı kabūl kılmadı. Eydür. Yā Serpāl Şāh benüm maqşūdum sencileyin serverdür ve-ger-ni (8) māl u genci niderler dedı. Şāh böyle deyi-cek Restatālīs dahı Serpāl Şāha birkaç (9) dürlü na-şihat etdi. Ne dedı. Nazm:

- Restatālīs eydür ey Serpāl Şāh
(10) Milk içinde çün kopa bir pāzişāh
Şöyle kim şāhib-kırān kopmış ola
(11) Cümle iklim anuñ adıyla tola
Ancılayın pāzişāha āşikār
(12) Hükmine fermān gerek her şehriyār
Devlete kim kul olursa yā emir
(13) ‘Ākıbet ol olısar şāhib-serir
‘Āşi olmak devlete āyin degül

21a

- (1) İş eden ‘āşılığı ehl-i dīn degül
Her kime devlet gerekse ey emir
(2) Ulu şehir etegin dutsun yakın
Kişi işbu öğidi ger tıyasın
(3) Başa toprak ulu yerden koyasın
Ger sen ey Serpāl dutasın işbu dem
(4) Şāh İskender etegin ey muhterem
Niçe atañ eli gibi memleket
(5) Verile sana edesin saltanat
‘Āşi oldı bulmadı atañ devleti
(6) Lā.cerem gitdi başından ‘izzeti
Sen ana bakma kul ol devletlüye

- (7) Tā ki devlet 'izzile saña uya
Koma devlet etegin elden düriş
- (8) Baht istersen edin kulluğı iş
Kul olan serverlere sultān olur
- (9) El üklīm hūkmine fermān olur
Hizmet etmeyen özinden uluya
- (10) Şanma devletden kim ol nesne tuya
Kullıgıla érđi éren devlete
- (11) Baht u cān u 'izzetile hürmete
Böyle déyüp Restatālīs-i cihān
- (12) Sākin oldı şāh katında ol zamān

Nesr: Rāvī eydür. Şāh Zü'l-karneyn Restatālīs (13) böyle dedüğinden sonra Serpāl Şāhı, Heytāl Hinduyı hil'atladı. İstimāletleyüp

- 21b (1) alup şehr-i Humāya döhdı. Géce yatup gündüz gitdiler. Üçünci gün 'ale's-sabāh (2) Şehr-i Humāya yetdiler. Pes buğur Şāh Zü'l-karneyn leşker önince serverleriyle yürüdiler. (3) Anca kim şehre yakın érđiler. Tā kim yolları bir püşte üzerine érđi. Şehir dahı göründi. (4) Şāhile selātın serverler ol püşte üzere durup nazār kıldılar gördiler kim Humāya (5) şehri bir mu'teber şahrā içinde deniz kenārında bir mu'azzam şehir düşmiş yatur. Şöyle kim (6) bir ucından bir ucına göz ermez. Andan ol mu'azzam şehri iki kat burc u bārūyla (7) girdepīç kılmışlar. Şöyle ki kim görse* begenür. Pes buğur Şāh Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām (8) ol mu'azzam şehri göricek kayın atası Keyd-i Hinduya eydür. Ey Sultān-ı Hindustān (9) yöri serverleriyle Humāya şehrine var gör kim bu şehrin halkı yağılık mı kılur yohsa (10) éllik mi éderler. Eger

* gerekse (M)

yağılık kılurlarsa sen dahı şehri hişār kılmagıçün
leşkeri ne yere (11) kondurmak gerekdür anı görgil.
Yok eger muṭī' olurlarsa haber getir. Şehirden leş-
keri (12) irak konduralum dedı. Şāh böyle deýicek
Keyd Şāh dahı yigirmi dört serverleriyle (13) at sürüp
Şehr-i Humāya gitdiler. Geldük imdi ol tarafından dahı
Humāya şehrinün

- 22a (1) begleri, uluları, 'ālim, 'ākil, ket-huzāları it-
tifāk şöyle kıldılar kim Şāhumuz çünki (2) İskender'e
karşu durmadı ve ana cevāb vermedi. Kaçdı. Tahtı,
rahşı koyup gitdi. (3) Pes imdi vācibi oldur kim biz
devletümüzi bécerüp İskender Şāha māl u genc at
(4) kuş, kumās, kul, karavaş alup karşu varavuz. İs-
tikbāl kıilup duhūl kılavuz. Mālumuzu (5) verüp ehlü-
müzi, 'ayālümüzi yağıdan, yağmādan kurtaravuz dediler.
Zirā kim bilmezligile ancalar (6) başdan çıkarlar. Ken-
dü elleriyle kendü evlerin yıkarlar ve niçeler dahı
rāy-i tedbīrile (7) niçe kendü gibileri düşmeden
kurtarurlar. Nazm:

- Şāh-nāme içre işbu ittifāk
(8) Tedbīrile olınupdur bī-nifāk
Kim bir iklīm şāhı çün kim başıla
(9) Düşmeninden boynına yeye sile
Pes gerek ol iklīmüñ kavmi ki var
(10) Şāhların başanı şdeler şehriyār
Gālibündür zīre hük-m-itaht u tād
(11) Hem ulu'l-emr olan alur māl u bāc
Meşveretle gey müdārā şdeler
(12) Gālib olan şāha karşu gideler
Māl verüp kurtaralar başların

(13) Hıyfila aqıtmayalar yaşların
Yok eger 'āşī olurlarsa é cān

22b

(1) Gālib olan pāzişāhlara 'ayān
Şöyle bil devletlerini depeler

(2) Feth bābın elleriyle yapalar
Varsa 'akluğ ulu şāha olma 'āk

(3) Tā seni yandurmaya derd-i firāk

Negr: Rāvī eydür kaçan kim şehir-i Humāya (4) kavmi bu ittifākıla māl u genc, kumāş alup kefen boyunlarına dakup İskender Şāha (5) duhūl için karşı çıkdılar. Anı gördiler kim İskender Şāh leşkerinden Keyd Şāh bir (6) alay erile ve birkaç serverleriyle gelür. Pes buğur Şehr-i Humāya uluları Keyd Şāha (7) istiğbāl kılup karşı yörüdiler. Şehr kavminüñ İskender Şāha duhūla geldügin bir bir (8) bildürdiler. Andan Keyd Şāh dahı ol kavmi alup şāha geldi. İskender Şāh dahı (9) ol kavminüñ duhūlin kabūl kıldı. Piş-keşlerin aldı. Andan şāh-ı cihān Humāya (10) kavmine eydür. Yā kavm uş yine Berāy-ı 'Adem tahtın Serpāle verdüm. Vilāyeti ana (11) bağışladum dēyüp Serpāl Şāhı Humāya kavmine koşdı. Aldılar atası taht-gāhına (12) gitdiler. Begler, melikler İskender Şāha du'ā kılup āferin etdiler. Pes buğur şāh-ı cihān (13) şehre dört fersah yakın yerde leşkerile kondılar. Çadırlar, haymeler kurdılar. Sāye-bān

23a

(1) serā-perdeler urdılar. Andan şāh tahta oturup server selātinler dērildiler. Geceye karşı (2) yine şehir-i Humāya ulularıyla Serpāl Şāh bi-kıyās ni'met nüzül getürdi geldi. (3) Şāhıla yemege, içmege meşgūl oldılar. Andan şāh-ı cihān Humāya şehrinüñ ulularına (4) yā kavm-i Hindustān bu vilāyetünüzde, şehrünüzde görecek

‘acāyib, garāyib ne vardur? (5) Şāh-ı Rūm böyle deyi-
cek Heytāl Hindū eydür. Ey şāh-ı cihān vilāyetümüzde
(6) deniz içre ‘acāyibler çoğdur görecek. Şöyle kim
bī-kiyās ammā şehr-i Humāyada (7) dört dürlü ‘acāyib
vardur kim teferrüc êde-siz. Evvel ‘acāyib budur kim
bu şehirde (8) bir taş vardur. Ne inen ülu ve ne inen
kiçi. Yā şāh-ı ‘ālem eger bir kişi ol (9) taşun bir
yanında bir kişi bir yanında dursa katı āvāzıla biri-
birine çağırsa (10) işitmezler. Eger naqqāreler dahı
çalarlarsa işidimezler. İşitmege çāre yoğdur ve ol
(11) taşun yedi dürlü dahı kerāmeti vardur. Evvel ke-
rāmeti budur kim bir kişinü eger dīli (12) söylemez
olsa ol taşı yedi kez diliyle yalasa dilinden bendi
gider söyler. İkinci (13) bir kişinü gözleri görmez
olsa ol taşı kazısa tūtiyā gibi ol tozdan gözlerine
koysa

- 23b (1) görür ola nūrıla rüşen ola. Üçünci bir kişinü kula-
lağı işitmez olsa ol taşā (2) gelse kulāğın urı kosa
yā Ādem yā Havvā dēse çağırsa kulāğı işidür ola.
(3) Dördünci kerāmeti budur kim eger bir ‘avret oğul
kız eylemez olsa ol taşā gelse (4) karnın vuruğosa
dahı yā Ādem ü Havvā dēyü çağırsa oğlı kıızı ola. Eger
er dilerse yā (5) Ādem dēyü çağıra ve ger kız dilerse
Havvā dēyü çağıra. mūrādı hāşıl ola. Beşinci (6) kerā-
meti budur kim bir kişi issıdan gāyet bunalsa gelse
ol taşā arkasın vuru kosa (7) issıdan emīn ola. Altın-
cı kerāmeti oldur kim kaçan bir kişi sovuğdan üşense
(8) gelüp ol taşā sığinsa ne kadar kim sovuğ olursa
kār kılmaya. Yedinci kerāmeti (9) oldur kim bir kişi
düşmeden kaçā gelüp ol taşā sığinsa anı kova gelen
düşmen (10) bulımaz dēdi. Şāh-ı cihān ol taş vāşfın
işidicek gāyet ‘acebledi. Andan (11) yine Heytāl Hin-

duya eydür. Yā server işde bir ‘acāyib ol taş, üçi dahı (12) nedür? Bugur Heytāl Hindū eydür. Ey şāh-ı heft-kişver ikinci ‘acāyib oldur kim (13) bu şehirde bir ‘acāyib zahme vardur ol zahmenüñ bir kubbesi var hiç gözler görmiş

24a (1) degül. Andan ol kubbenün içinde bir altun tábüt vardur. Uzunı yetmiş dört arşun (2) ve dahı ol tábüt issinüñ sâz u selebi tábütü üzere aşılı durur velî şöyle siliğden (3) kim kaçısın degme kişi götürmez ve bir levh dahı tábüt başı üzere aşılmışdur. (4) Yazısın kimse okıyamaz kim bileler kimden kılmışdur ve kim yazmışdur. Üçünci ‘acāyib (5) yā Zü’l-ķarneyn şāh oldur kim bu şehirde yakın yerde bir şavmi‘a vardur. Ol şavmi‘ada (6) bir yigit riyāzet kılar. Her kırk günde bir kez ol şavmi‘adan ol yigit çıkar dahı (7) şavmi‘a öñinde bir nücüm sâ‘at durur. Andan bu vilāyetün kūrı şili sakatları (8) anda cem‘ olurlar. Andan ol şāhib-riyāzet yigit ol kavme du‘ā kılar. Ol (9) sakim hastalar, kūr u şiller şifā bulurlar dahı giderler. Andan ol yigit yine şavmi‘asına (10) girür. Kırk gün olıcağ yine çıkar ve dahı ol kişinüñ kimse ne yedügin içdügin görmez (11) ve ne ol şavmi‘a içinde neyledüginde haber vērürler. Yā İskenderü‘d-devrān dördünci ‘acāyib (12) oldur kim şehir-i Humāya‘ya yakın bir kal‘a vardur. Adına Kal‘a-i Zenān dērler. İçinde beg (13) ‘avretler vardur. Cümlesi cāzūlardır. Andan ol cāzū ‘avretler gelürler. Dāyim bu şehirden

24b hūb kızlar maḥbūb oğlanlar kızlar kal‘alarına varurlar. Biz anlara zafer bulımauz. Yēdi kez (2) Berāy-ı ‘Adem on yēdi kez yüz biñ erile üzerine geldi. Çāre kılmadı kim ol kal‘ayı illā (3) ḥarāb kıla. Halāyıkı ol cāzū ‘avretlerün şerrinden kırtara. Yā Zü’l-ķarneyn

Şāh ol (4) cāzū ‘avretler Berāy-ı ‘Ademū çerisin sihrile kırdılar kodılar dēdi dağı Heytāl (5) Hindū hāmūş oldu. Şāh-ı Rūm bu haberi kim işitdi eyitdi. Yā Heytāl himmeti (6) şöyle dut kim Hāk Ta‘ālā ‘ināyeti birle varavuz ol kal‘ayı alavuz. Ol cāzūları kıravuz (7) bu vilāyeti anlaruñ şerrinden emīn kılavuz dēyüp şāh-ı cihān Şehr-i Hūmāya kavmiyle (8) ol gün yēdi içdi. Meclis kemāline ēricek ol kavme destūr vėrdiler gitdi. Andan (9) İskender Şāh dağı halvet-hānesine geldi kim rāhat ola. Rāvī eydür. Heytāl (10) Hindū ol şāhib-riyāzet yigidi Şāh-ı Rūm'a haber vėrürken şeytānū'r-racīm (11) ol meclisde bile hāzır durmuşıdı. Heytāl söyledügi söze kulaq urmuşıdı. Kaçan kim (12) ol haberi yakīn alıcaq racīm kendü kendüye eydür. Varayım ol şāhib-riyāzeti görmedin (13) anuñ şüretine gireyim. Ola ki İskender'e bir iğvā' vėrebilem. Zzīrā ki inen muqayyed oldu.

25a (1) dēdi. Andan racīm ol aradan gidüp vardı. Ol şāhib-riyāzet yigidi görüp anuñ (2) şüretine girüp yine şāhıñ katına geldi. İskender Şāh dağı üzerinden tāt u kemeri giderüp, (3) egninden libāçeyi çıkarup kaşdı kıldı kim rāhat ola. Görđi kim halvet-hāne çadırınınuñ (4) kapusından bir kişi girüp geldi. Şāh-ı Yūnān dağı anı görüp vehme düşdi. Yerinden (5) örü durdı. Pes buğur racīm şāha selām vėrdi. Şāh dağı ‘aleyke alup yine oturđı. (6) Racīm dağı ‘izzetile ^{şahın} karşıısına oturđı. Şāh-ı cihān dağı racīme nazar kıldı. (7) Görđi kim bir cūvān velī benzi gāyet şaru ya‘nī riyāzetden vücūdı za‘iflanmış (8) ol zāhidlayın ammā taşrasından racīm selīm-nefes. zīrā kim ol şāhib-riyāzet (9) şekline girmiş idi. Kendüyi hīleyle fitneyle telbīs kılmış idi. Nazm:

- (10) Hey ne fitne kimsedür ol bez-fi'āl
Kim aña hil'at olupdur mekr ü al
- (11) Gey 'acāyib 'ilm vermişdür e' yār
Ol la'ine Hālik-ı Perverdigār
- (12) Her ne kim şūretde isterse olur
Karaguda neye bakarsa görür
- (13) Suya batmaz oda yanmaz girse ol
Nereden dērse açılır aña yol
- 25b (1) Hīç yēr kalmaz ki aña girmeye
Var mı şūret kim ol aña ērmeye
- (2) Evliyā vü enbiyā azdurmak işi
Cümlesi andan hāzer ilter kişi
- (3) Her ki andan ihtiyāt ētmez e' yār
Gēce gündüz ol la'in aña uyar
- (4) 'Ākıbet fitneyle anı azdurur
Kendüleyin nefsine uyup gezdürür
- (5) Kendü azdı halkı dahı ol la'in
Azgun ister kendü gibi ey emīn
- (6) Gēce gündüz sen anı iste e' şāh
Ki ol racīmden seni saklaya ilāh
- (7) Her ki Hākka sığınursa 'ışkıla
Kim durur şeytān kim aña iş kıla
- (8) Ger 'ināyet kılurısa ol Rahīm
Gördügi yērde kaçır senden racīm
- (9) Zīre kim ihlāşdur varlık hemīn
Tā olasın Hāk Te'ālā'ya yakın
- (10) Kesmegil ihlāşunı sen zīnhār
Tā ki rahmet ēde ol Perverdigār

- (11) Şıdkıladur şıdkıladur şıdkıla
Raḥmet ummaḳlık Huzā'dan her kula
- (12) Ger yakınlık isterisen ey yara
Ver şalāvāt şıdkıla peygāmbere

Neḡr: (13) Rāvī eydür. Kaçan ki Şāh-ı Zü'l-ḳarneyn
'aleyhi's-selām ol racīmi vücūdı

26a (1) za'if benzi şaru göricek revān su' āl étđi. Eydür
yā şahş ne kişisin işbu (2) vaḳtsüz bunda [ser]-vaḳtū-
mūze geldüğünden murādūḡ nedür ve bir daḡı bu kim bun-
ca ḡaşem ü ḡadem (3) seni görmediler mi nice geldūḡ
dédi. Şāh böyle déyicek racīm daḡı ol za'if vücūdıla
(4) ḡarekete gelüp şāha 'izzet ḡılup selīm-şıfat dil
depredüp şāha eydür. Ey Şāh-ı (5) Rūm evvel seni mer-
ḡabālayalum déyüp eydür. Merḡabā ḡoş geldūḡ şāzī ge-
türdüḡ (6) mübārek ḡademünile milki müşerref ḡıldūḡ.
Zīrā kim bir 'ādil pāzişāh bir milke ḡadem (7) başı-
cak ol 'ādilūḡ ḡademinde ol vilāyet ḡavmi şāz u ḡur-
rem olurlar. Rızḡları ni'metleri (8) ziyāde düşer ve
ehl-i ma'āyiş gönenür ve şāḡib-sa'ādetler ḡonanur.
Andan yā Zü'l-ḡarneyn (9) ben za'if bendeyem ki mūr
tek bu vilāyetderölurām. Aduma sābīḡ dērler şehr-i
ḡumāya'ya (10) yakın yerde bir şavmi'am vardur. Yıl
on iki ay anda oluram. 'İlm-i Rabbānī ḡāleb (11) ḡı-
luram. Çok zaman riyāzet ihḡād çekdüm. Bunca mücāhe-
deyle tenüm cān 'ilmine (12) yakın ḡıldum. Şöyle kim
vücūdum āyineleyin ḡıldum. Tenüm āyineleyin olıcaḡ
gönlüm göziyle baḡdum. (13) Ten āyinesinde cānum gör-
düm. Cānum göricek Taḡrı'yı bildüm. Yā Zü'l-ḡarneyn
Taḡrıyı bilicek

26b (1) ayruḡ müşkilüm ḡalmadı. Ḳırḡ gün i'tikāfa oturdum.
Ya'nī kendü ḡuzūrumda oluram. (2) Ne ye rem ve ne içe-
rem. Ḳırḡ gün tamām olıcaḡ gönlüme gelür tecellī[✱]

✱ tecellisi (M)

nūrı tolar. Ben dahı (3) Hāk Ta'ālā'nun dīzārını mü-
şāhede kıluram. Murād maşşūd dilerem aluram. Kırk bi-
rinci (4) gün 'ale's-şabāh şavmi'amanı kapusından çı-
karam. Du'ā okıyup bu vilāyetün kūrınınu (5) şilinü,
saķiminü üzerlerine üfürürem. Nefesüm maķbūldur.
Kūrlara, şillere şifā vērür. (6) Hoş olup giderler.
Ben yine şavmi'ama girürem. Kırk gün yine huzūrumda
oluram. Velī (7) yā Zū'l-ķarneyn geldüğünden maşşūd
siz bu vilāyete geldüğünizi velāyetile^{*} biz za'ife
(8) ma'lūm oldu. Yine kim bu vilāyetde her ne iş ola
velāyetile^{**} bize ma'lūm olur (9) Pes buğur biz kula
ma'lum oldu kim yā Sikender sen şāhib-sa'adet server
olıcaķ (10) 'ālī hazretüne gelüp i'lām kılduğundan
murād budur kim sen bu vilāyet kavmine luţf (11) eyle-
dü. Yine Berāy-ı 'Adem oğlı Serpāle atası tahtın vēr-
dü. Velī bunlar senün luţf u (12) ihsānun bilmediler
ve senün gibi selātinden hāzer kılmadılar. Kaşdların
şöyle etdiler. (13) İttifākıla kim sencileyin 'aza-
metlü şāhi helāk kılalar. Geldük imdi yā Zū'l-ķarneyn

27a (1) biz kullara velāyetile^{*} ma'lūm olıcaķ lāzım oldu
bize kim seni bu hāletden haber-dār kılavuz. (2) Zīrā
kim bir vilāyetde bir şāhib-velāyet^{**} keşf ü kerāmet
issi olsa ğāfili ğafletden (3) bī-zār kılrsa gerekdür.
Sen dahı yā Zū'l-ķarneyn ğāfil olmağıl kim seni
ğafletden uyarmağa geldüm (4) dedı dahı şeytānū'r-ra-
cīm şāhib-riyāzet şeklinde durdı dahı 'izzetile ikrām
(5) etdi. Kaşd kıldı kim gide Şāh-ı Zū'l-ķarneyn dahı
ol racimün fitne dilinden mekr ü hile (6) sözine ku-
lak urup ol racimi Humāya kavmi vaşf etdügi şāhib-
riyāzet yigit (7) şanup durmuşiken anı gördi kim ol
şāhib-riyāzet yigit durdı gider revān. İskenderü'z-
(9) zamān yerinden durup ol racimün öğine yöridi.
Eydür ey Tağrı kişisi yigit de (9) imdi baña naşihat

* vilāyetile (M)

** şāhib-vilāyet (M)

ét kim bana kaşad edenleri nedem, anlara ne kılam.
Tā ki 'adl (10) ü dād ola dēdi. Andan racīm eydür yā
Zü'l-karneyn çünki bana meşveret êtdüñ. Sana (11) va-
şiyetüm budur kim evvel Berāy-ı 'Adem oğlu Serpāli
öldür Heytāl Hinduyla şehr-i Humāya'nun (12) uluların
dahı server beglerin kırdur. Şöyle kim biri kalmasun
ve dahı Humāya şehriniñ (13) elini, vilāyetini ve şeh-
rini yıkdur. Oda yaqdur. Tā kim yēdi kişverüñ begle-
ri senüñ

27b (1) bu heybetüñ işidüp sana 'āşī olmayalar ve senüñ
helākligüne kimseyi kaşad kılmayalar (2) dēdi dahı
revān şāh-ı cihān halvetinden Şeytānū'l-la'īn durdı
dahı gitdi. Rāvī eydür (3) İblisü'l-la'īn gidicek
Şāh-ı Zü'l-karneyn halvetinde endişeyle kaldı. Çok
zamān (4) fikre vardı. Hiç Şeytānū'l-la'īni fikrine
getürmedi. Niçün anuñ çün kim sözine(5) kulak urmuşı-
dı. Racīm iğvā'sın sem'ine koymışdı. Şeytān dahı
İskender (6) Şāhı yilteyle iğvā' verüp ol serverleri
kırdurup vilāyeti yaqdurup şāhı (7) fitne ve hileyile
telbīs kılmışdı. Nazm:

- Gör ne resme fitnedür ol rü-siyāh
(8) Kim Sikender 'aqlını kıldı tebāh
Fitne dilinden aña söz söyledi
(9) Bir dem içre şāhı meftün eyledi
Bir nefes kim kimseye iğvā' verür
(10) Hiç mecāl vermez anuñ yolın urur
Hileyile aldı İskender'i
(11) Telbīs êtdi mekrile ol serveri
Kaşadı budur bi-günāh êtdüre kan
(12) Tā anı ol kan duta ol dem revān
Hem ikinci yaqdura aña şehr ü el

(13) Tā aña nefrīn edeler cümle el
Tā ki nefrīnile 'ömri ola kem

28a

(1) Hikmet içre böyledür ey muhterem
Kaḅkī ṣāh kim memleket yıka e' cān

(2) Halk aña nefrīn okurlar bī-gümān
Ol ṣehūḅ ki ardınca nefrīn okına

(3) Karṣu durur ol kaḅānūḅ okına
'Akıbet bir gün kaḅāva dokınur

(4) Huḅbesi gayruḅ adına okınur
Çünki ṣāhı telbīs etdi ol racīm

(5) Dinle ṣāhı daḅı neyler ey nedīm

Negr: Rāvī eydür kaḅan ki racīm gitdi (6) İskender
Ṣāh daḅı fikr etdi. Ṣeyṭān igvā'sından bilisi ṣuḅa
erdi kim kendü kendüye (7) eydür. Bu gelen ol ṣā-
hib-riyāzetdür. Geldi beni Humāya kavmi ittifaḅ-ı
fitnesinden āgāh (8) kıldı. İmdi ben daḅı yarın
Berāy-ı 'Adem oḅlu Serpāle kavmiyle bir iṣ kılayın
kim 'ālemde (9) dāsitān söyleyeler dēyüp bu endiṣey-
le ṣabāḅa dek uyur cayanuḅ yatdı. Rāvī kavlince
(10) ṣabāḅ daḅı yētdi Ṣāh Zü'l-ḅarneyn revān yerin-
den durup tāc-ı cevherini^{*} başına urup (11) kemer-i
Keyyānı bēline baḅlandı. Andan bir kırmızı zer-keṣ
libāḅe geydi. Ṣāh-ı cihān (12) kızıl geydüḅinden maḅ-
ṣūdı bu kim ya'nī ol gün kaḅ etse gerek. Pes buḅur
ṣāh-ı cihān (13) revān ḅalvetinden çıkup bāriḅāhına
gelüp sedirine oturdı. Andan begler, melikler

28b

(1) server ü selāṭinler geldiler. Umarlar kim ṣāh
otur diye hiḅ dēnmedi. durdı. Çihil-pāy-ı (2) 'Irāḅī
daḅı gelüp altı yüz ḅūnriz peyklerle ṣāh karṣusına
durdı. Pes buḅur vezirler (3) İskender Ṣāha nazar
kıldılar gördiler kim ṣāh mirriḅ ṣūretin urunmiṣ ka-

* tāc u cevherī (M)

kıymış buşmış (4) oturur ve hem üzerinde kan kılmak 'alâmeti kırmızı geymiş. Kaçan ki vezîrler şâhuñ bunun (5) gibi nişânın göricek biribirine bakışdılar. Restatâlis'e işâret kıldılar kim hikâyeti şâha (6) şora. Pes buğur Restatâlis-i hâş eydür yâ Zü'l-karneyn-i cihân kime kaçımış-sız ki bu siyâset (7) libâçesin geymiş-siz ve karşunuza cellâdlar durğurmuş-sız dâdi. Vezîr-i hâş böyle dâyicek (8) andan şâh-ı Zü'l-karneyn eydür. Yâ vezîr-i kâr-dân ol şâhib-riyâzet kim Humâya kavmi (9) vaşf êtdi. Sâbîk adlu bu gece ol benüm katuma geldi. Bir nücüm sâ'at benümile (10) mü-lâkat oldu. 'Ömr içinde gerçi ki nev-cüvân ammâ gâyet kâmil, 'âmil nefsi (11) selîm-vücûd. 'Acâyib gârâyib sözler söyledi. Şöyle kim bizi müşerref eyledi. Velî yâ vezîr (12) sâbîka şordum ki benüm katuma geldüğünden maşşûd ne? Sâbîk eydür. Bu vilâyetüñ kavmine (13) sen eyelük eyledüñ. Bunlar senüñ eyelüğünü bilmediler. Berây-ı 'Adem oğlıyla ittifâk şöyle êtdiler kim

29a

(1) seni helâk kıllalar dâdi. Ben dahı anuñ söziyle Serpâli kavmiyle kırsam gerek dâdi. Şâh (2)-ı Zü'l-karneyn böyle dâyicek Restatâlis vezîr fikre vardı. gördi kim İskenderüñ hîleyle (3) 'aqlın uğurlamışlar ve fitne birle aña iğvâ' vârmışlar. Pes buğur yine Restatâlis eydür (4) yâ Zü'l-karneyn şâh bildüñüz mi kim sizüñ katunuza gelen ol şâhib-riyâzetdür. Sakınuñ (5) kim şeytânü'r-racîm olmasun. Size bunun gibi iş işledüp sizi vebâle şalmasun. (6) fitneyle dâdi. Şâh-ı cihân eydür. Yâ vezîr-i kâr-dân şeytân degüldi. Gelen ol şâhib (7)-riyâzet' idi. Vezîr eydür neden bildüñüz? Şâh eyitdi. Şundan bildüm ki şeytânü'r-racîm (8) benüm katuma gelicek beni şırsatar ve bana korkular vâdür ve beni hiç begenmezlenür velî (9) bu şâhib-riyâzet. kim geldi. Benüm mu'teber şâh olacağ-

mı yedi kişveri alacağımı cümle (10) selâtinleri hük-
müme müstemir kılacağımı söyledi. Şeytân olsa bana
buncılayın sözler (11) söylemezdi dedi. Buğur Restatâ-
lîs eydür. Yâ Zü'l-karneyn Şâh şeytânü'l-la'in çok bi-
lür (12) kimsedür. Sizi birkaç kez sınıadı gördi kim
sizi sıyup satmağıla size igvâ' verimez. (13) pes bu-
ğur size ta'rif temkîn yüzünden söz söyledi. Ya'nî
siz anı bilmeye-siz. Nazm:

29b

- (1) Yâ Sikender ol la'in söyle ki var
Gey 'acâyib kimsedür ey şehriyâr
- (2) Menba'idur fitnenün ol bez-fi'âl
'Âlem andan bahş olur mekrile al
- (3) Her kişinün neyle azacağın bilür
Aña göre ol anâ igvâ' kılur
- (4) Gey sakın kim yolun urmasun e' şâh
İşidüp 'ayb étmesün her pâzişâh
- (5) Şüphe yoktur kim gërü ol bez-gümân
Fitne olmak ister arada hemân

Nesr: Râvî eydür. Restatâlis vezîr böyle deýüp hāmūş
oldı. Anı gördiler kim (7) Berây-ı 'Adem oğlu Serpâl
Hindü serverleriyle şeh-i Humāya ulularıyla şâh-ı
cihân (8) dīvânına geldiler. Andan şâh-ı Yünân buyur-
dı. Serpâl Hinduyla kavmin siyâset yêrine (9) durğur-
dılar. Andan Sâlâr-ı Rüm eydür. Ey Serpâl ben senün-
le luţf işledüm. Atan (10) tahtın yine sağa bağışla-
dum. Revâ mîdur kim sen helâkliğüme benüm kaşd kıla-
sın dedi. (11) Şâh böyle deýicek Serpâl Şâh eydür.
Ey şâh-ı cihân hâşe-li'llâh kim biz kullardan
(12)'âlî hazretüne bunun gibi bez-endîşe ola dedi.
Şâh eydür. Yâ Serpâl ol i'tikâd (13) kılup inandığın-
uz şâhib-riyâzê: şahş bu gece benüm katuma geldi.
Cümle sizün

30a (1) ittifaķuķuzu ol haber v Erdi dedi. Bugur Serpāl eydūr yā Zū'l-ķarneyñ Őāh ol Őāhib (2)-riyāzet Őavmā'asından ıkup ķandasana varduđı yodur. Kırķ günde bir kez Őavmā'asından (3) ıķar bir nūcūm sē'at cihāna baķar yine Őavmā'asına girūr eger ol Őāhib-riyāzet (4) sizūñ ķatūñza gelmiŐ ola bu haberi biz kullar haķķında dēmiŐ olası olursa bizūm (5) baŐımız ķanumuz helāl olsun. dedi. Serpāl bōyle dēyicek Őāh-ı Zū'l-ķarneyñ dađı (6) Eflātūñ haķime eydūr. Yā vezīr-i ķār-dāñ al Heytāl Hindu'yı ol Őāhib-riyāzet (7) ķatına var. Őavmā'a ķapusından bu hāli aña ađır Őor. Gōr ne cevāb v Erdūr bilelūm (8) aña gōre iŐ ķıllalum dedi. Pes bugur Eflātūñu'z-zamāñ Heytāl Hindu'yı Őāh (9) ķatından alup sābīķuñ Őavmā'asına geldi. Ķapusunda durup Eflātūñ haķim (10) ađırdı. Edebile eydūr kim yā sābīķ bē gece İskender-i Zū'l-ķarneyñ ķatına gelen (11) Serpāl saña hāindūr dēyēñ siz midūñuz dedi. Andan sābīķ dađı ierūden ol haberi (12) iŐidicek ha-zīñ āvāzla Eflātūñ haķime cevāb v Erdūr. Yā haķim-i Yūñāñ bu gece (13) İskender ķatına benūm Őūretūmde varan Őeytāñıdı kim dāyım varur aña iđvā' v Erdūr. Ol

30b (1) ğurūr sōziyle cāh u mañŐıba ğarre olup nā-haķ ķan ķılmasun dēyūp dōndi. Sābīķ Őavmā'a (2) derecesinden taŐra bir ruķ'a atdı. Rāvī ķavlince Őōyledūr kim sābīķ atduđı ruķ'a Eflātūñ (3) haķimile Heytāl Hindu'nun Őñlerine dūŐdı. Pes bugur Eflātūñ, Heytāl sābīķdan (4) bu haberi iŐidicek Őāz u hurrem oldılar. Ruķ'ayı alup Őāh Zū'l-ķarneyñ ķatına gelup Heytāl (5) yine siyāsete durup Eflātūñ, Őāh-ı cihāñ ķarŐusına oturdı. Andan Őāh eydūr. Yā (6) haķim sābīķden cevāb ne getirdūğ dedi. Eflātūñ eydūr. Yā Zū'l-ķarneyñ-i cihāñ hażretūñe (7) geceyle gelen Őeytāñu'r-racīm imiŐ. Sābīķ

eydür. İskender şeytān sözine uyup (8) nā-hak yere kan kılmason dēdi. Nazm:

Hün-ı nā-hak nice yérde kalısar
(9) Çünki anuñ t̄alibi Hak olısar

Nesr: Der dēyüp Eflātūn hakīm s̄abīk şavmā'a (10) derecesinden atduğı ruḳ'ayı üpdı dahi şāhuñ eline sundı. Şāh-ı cihān ruḳ'ayı (11) göricek eydür. Yā Eflātūn bu ne ruḳ'adur kim baña sunduñ. Eflātūn dahi ruḳ'ayı (12) s̄abīk şavmā'a derecesinden atduğın dēdi. Pes buğur şāh eydür. Yā Eflātūn de (13) imdi s̄abīk ruḳ'a-sını oḳı görelüm bize ne naşihat kılmış dēdi. Buğur Eflātūn dahi

31a (1) ruḳ'adan niḳāb götürüp bī-mütāla'a oḳıyup beyān kıldı. Velī ne dēdi. Nazm:

(2) Böyle dēmiş ruḳ'ada s̄abīk ki var
Ki ey cihān benüm dēyici şehriyār

(3) Lāf urduñ kim nazīrüm yok dēyü
Gerçi 'ālemde selātın çok dēyü

(4) Ğarre olduñ işbu çarhuñ işine
Meşgūl olduñ dün ü gün cünbişine

(5) Ol ğurūrıla saña geldi ğurūr
Bir sözile eyledi seni ğarūr*

(6) Cāh u mansıb neyleyem aldı seni
Kim göricek nice bilmedüñ anı

(7) Aldamış kim harfile seni o dīv
Sen de uymışsın sözine ey hıziñ

(8) 'Ālemi yıḳup yaḳa yazduñ revān
Kendü başuñ korkusından ey cüvān

(9) Her ne kim olsa saña gelse gerek
Def'in isteyen anuñ tartar emek

* ğurūr (M)

- (10) Şekl-i dūlābī durur bu çerh-i dūn
Gāh eyler ser-firāz geh ser-nigūn
- (11) Ser-firāz olduğuna sen olma şād
Ser-nigūn düşmekligüni eyle yād
- (12) Dut bugün dünyāyı düpdüz dutasın
Yā cihān manşıblarını utasın
- (13) Aşşı ne çün yarın ayruğa kalur
Rencile dērdügüni vāriş alur

31b

- (1) Çün saña kalmar dūrişüp dērdügün
Saña kalandur elünle vērdügün
- (2) Eldeyiken vērigür yohsa gider
Gidicek dērenleri mağbūn ēder
- (3) Hoş naşihatdūr benüm sözüm saña
Ey Sikender bu bahānedūr baña
- (4) İşbu hikmet sözi her kim dinleye
Nicedür Kārūn devlet anlaya
- (5) Ki öldürür bī-şek sırāt-ı müstakīm
Ol dēdügi yolu gözler ey hakīm
- (6) Gerçi anuñ sözinde yokdu[ur] halel
Sözile olmaz amel gerek amel
- (7) Hücçetile şābit olur müdde‘ā
Leyse li‘l-insāni illā mā se‘ā
- (8) Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilat
Luţfa tuş olduñsa bulduñ necāt

Yigirmi yēdinci meclis oldur kim İskender-i Zū‘l-
karneyn sābiki görmege varur.

- (9) Taldı dil bahrına çün gavvās-ı rūh
Bahr içinde çok güher kıldı fütüh

- (10) Dilden anı dil götürdi uş revān
Söz kılina silk eyledi revān
- (11) Pes anı şehr-i Revān'a söyledi
Cevherīye hem anı 'arz eyledi
- (12) Dil dükānın düzdiler tersi'ü tām
Kāyim ü nāyim muraşsa' kubbe cām
- 32a (1) Cevherī silk-i cevāhir kim görür
Kāngı bahruñ dürridür anı bilür
- (2) Bahr-ı a'zamdan olursa kıymeti
Müşteri katında hoşdur 'izzeti
- (3) Cevheri gördüğü dem anı alır
Sīm-berler boynına heykel kılar
- (4) Söyleyicek cevheri dürri e' yār
Sözleri şur müzeyyen tāk-vār
- (5) Çün söze dizdüm bu dürri söyledüm
Dürr ügevherden^{*} hikāyet eyledüm
- (6) Söz muraşsa' olıcağaz diñlenür
Her ne dilce söyleriseñ anlanur
- (7) Anlayanuñdur bu sözler ey 'azīz
Kādrini sözüñ bilür ehl-i temiz
- (8) Kim temizüñ varısa ey yol eri
Diñle imdi ol müzeyyen sözleri
- (9) Kim cihāna kim gelür gelmiş durur
Her birinden nice ad kalmış durur
- (10) Kimleri yemiş durur işbu cihān
Kimleri dañı yemişdi bī-gümān
- (11) Çarñ-ı gaddār yemedin bizi dañı
Bir niçe söz söyleyelüm ey ağı

* dürr-i gevherden (M)

(12) Ben tarikat şerhin ederem saña
İşbu kıssa bir bahānedür baña

(13) Dēdügümüz sözi bunda koyalum
Gine İskender sözini dēyelüm

32b (1) Neşr: Rāvī kavlince aḥbār içinde şöyle rivāyet
kılur kaçan ki İskender Şāh sâbîk (2) ruḳ'asından bu
naşîhatı kim dinledi. Cānile kabûl kıldı. Andan ken-
düye gelüp (3) igvâ' vâren şeytânıduğun bildi. Pes
buğur yine Serpāl'i, Heytāl'i Humāya ulularını
(4) hil'atleyüp istimālet vârdi. Yêrlerinde müste-
mir kıldı. Andan Şāh-ı Yūnān eydür. (5) Yâ Serpāl
Şāh dē bize baş ol çek varalum. Ol yēdi kerāmetlü
taşı görelüm. (6) Andan ol zāhmeye gidelüm. Anı daḥı
teferrü'e edelüm. Tâ ki sâbîk daḥı şavmâ'asından
(7) çıka. Varavuz görevüz dēdi. Şāh-ı Yūnān böyle dē-
yicek at çekdiler. Şāh bindi. Andan (8) on iki şāhib-
serîr sultānlar dört yüz kırk dört tâc-dâr melikler
üç (9) yüz on üç mübârizler, biç yēdi' yüz çāvuşlar
kırk dört hâş vezîrler cümlesi (10) bile bindiler.
Çihil-pây-ı 'Irâkî daḥı altı yüz āhen-puş elmās na-
caḳlu peyklerle şāh (11) öñince yörüdi. Serpāl Şāh
kulağuz olup gitdiler. Rāvī kavlince ol yēdi kerā-
metlü (12) taşā geldiler. Ol taşā çevre alup şāhile
selâtin serverler vezîrler cem' olup (13) durdılar.
Andan Serpāl Şāh ol taşā şāha gösterdi. Şāh daḥı na-
zar kıldı gördi kim

33a (1) bir çādır deḡlü bir şaru taş durur. Āyîneleyin
şevḳ vērür. Buğur şāh-ı cihān buyurdi. Ol (2) taşuñ
yēdi dürlü hâşşiyetin tecrîbe kıldılar. Nite evvel
bir kişi taşuñ bir yanında durdi. (3) Bir kişi bir
yanında durdi. Bülend āvāzıla çağırdı. İşitmedi ne
kadar kim çağırdı. İşitmege (4) çāre olmadı. İkinci

bir dili söylemez kişi gelüp ol taşu üç kez yaladı. dilinüñ bendi (5) gitdi. Söyler oldı. Üçüncü ol taşdan kazıp bir gözsüz kişinin gözine koydılar. (6) Gözi açıldı. Dördüncü bir sağır gelüp kulağın urdı. Kulağı perdesi gitdi. Bêşinci (7) bir ıssıdan tarılmış kişi ol taş dibine gelüp arkasın taşu vèrdi. İssi şerrinden (8) emîn oldı. Altıncı sovuğdan üşüyüp gelen dağı taşu sığındı. Sovuğdan emîn (9) olup derledi. Yédinci bir cellāda bir kişiyi kovdurdılar kaçu gelüp ol taşu gizlendi. (10) Ardınca gelen anı göremedi. Ne kadar kim istedi bulmadı. Rāvī eydür kaçan kim ol (11) taşuñ bu yédi dürlü kerāmetlerin gördiler. Andan Şāh-ı Yūnān Restatālīs vezīre eydür. (12) Yā vezīr-i müşkil-güşāy bu taşu bu kerāmetler nedendür 'aqlıñuz 'ilmine érer mi dèdi. (13) Andan Restatālīs vezīr eydür. Yā Zü'l-karneyn Şāh Hāq Te'ālāñuz 'ilmine, hikmetine

33b (1) ne 'aql érsün . Ammā 'aql érdüginge size bunun hikmetin haber vèreyin dèdi. Andan (2) vezīr eydür. Yā Zü'l-karneynü'z-zamān şol vaqt kim Ādem peygāmbèr 'aleyhi's-selām Havvā anamuzla (3) cennetden kim çıkdılar. Bunca yıl biribirinden cüdā düşdiler. Biribirin isteyü gezdiler. (4) Gündüz biribirin şūrize olup isterlerdi. Géce olıcağ ikisi dağı Hāq Te'ālā (5) emriyle bu taş katına gelürlerdi. Ādem peygāmbèr bu taşuñ bir yanında yaturdı. Havvā (6) bir yanında yaturdı. Ağlayu ağlayu ne Ādem Havvā'yı gördi ve ne Havvā Ādem'i gördi. ve dağı (7) biribirinüñ āvāzın işitmezlerdi. Hāq Te'ālā bu taşu āvāz işitdürmemegi anuñçün (8) kodı kim Ādem Havvā ikisi biribirinüñ āvāzın işitmesünler bulışmasunlar dèyü. İkinci (9) yā Zü'l-karneyn Şāh Ādemile Havvā ikisi biribirin isterken kim ağlaşurlardı. Gözlerinden (10) ol ciger kanıyla ka-

rısup akan yaşları bu taş üzere saçılırdı. Ol vakt (11) hasret yaşınınu berekâtıdur kim bu taşdan kazıyup görmez göze koyacak nurlanur görür (12) olurdu. Üçüncü yâ Zü'l-karneyn Şâh Âdemile Havvâ biribirin isterken açlıktan (13) susuzluktan güneş ıssısından kulakları işitmez olurdu. Kaçan gece olıcağ ki

34a bu taş katına gelürlerdi. Bu taşı yaştanup-yaturlardı Şabâh olıcağ kulaklarınınu ol (2) işitmezlikleri giderdi. Hağ Te'âlâ bu taşta kulak açmağlığı ol zamân vèrdi. Dördüncü (3) oldur kim Âdemile Havvâ günden ıssıdan gâyet buğalurlardı. Kaçan bu taşta gelürlerdi. (4) Issıdan yüreklerin açup bu taşta vurı korlardı. Nitekim şimdi bir kişi ıssıdan buğalsa (5) sovuğ mermer hoş gelür. Pes Hağ Ta'âlâ anlarınu yüregi sebebiyle bu taşta bu kerâmeti (6) vèrdi. Bésinci ey server-i cihân vakt olurdu. Gécede sovuğ olurdu. üşürlerdi. (7) Andan arğaların bu taşta vèrürlerdi. Sovuğdan emîn olurlardı. Pâzişâh-ı Perverdigâr (8) bu taşta bu kerâmeti anlarınu için vèrdi. Tâ kim Âdemile Havvâ üşimeyeler. Altıncı ey şâh-ı (9) 'âlem evvel Âdem peygâMBER ki 'aleyhi's-selâm şehvet menisi yere tãmdı. Bu taşta dağı (10) şıçradı. O kerâmet kim bu toğurmayan 'avretler kaşuğın gelüp bu taşta süricek (11) hâmile olurlar. Hağ Ta'âlâ izniyle andan kaldı. Yédinci kerâmeti yâ İskender Şâh (12) Âdemile Havvâ'nun şeytânü'l-la'in der-pâyalarınca olup gece yatduklarını yeri isterlerdi. (13) Tâ kim bulup anlara igvâ' véreydi. Hağ Te'âlâ bu taşta Âdemi düşmenden sakınmağ

34b kerâmetin ol zamân vèrdi kim Âdemile Havvâ'yı şeytândan sağlardı. Anıñçün şimdi (2) dağı düşmenden kaçup âdemi sağlar. Yâ İskender Şâh bu yédi kerâmeti işbu taşta

(3) Hâk Ta'ālā Ādem peygâmbere devrinde vâripdür.
Cümlesi Ādem Havvâ 'izzetiçündür deüp dedi. Nazm:

- (4) Yâ Sikender âdemî söyle ki var
Gey kerâmetlü kılupdur Girdigâr
 - (5) Her cevâhirden kerâmet kim durur
Söyle bil kim âdem oğlıçün durur
 - (6) Taş olup su taş göze nûr olduğı
Yâ kamaşlar şekkerile töldüğü
 - (7) Nişden hem nûş dârü âtdüğü
Her nebâtât elden ele bittüğü
 - (8) Cümlesi âdem için durur başa
Raṭb ü yâbis söyle kim başdan başa
 - (9) Ādemiçün seyr eder necm ü felek
Ādeme secde kılur cümle melek
 - (10) On sekiz biñ 'âlem içre ey hümâm
Ber-güzide âdem oğlıdur tamâm
 - (11) Ādemiledür müşerref her cihân
Cennet ü hûr u kuşur u heşt cinân
 - (12) Ādemiden dağı yégrek şey mi var
Olsa anı ögeridi Girdigâr
 - (13) Ādemi öğdi kelâmında Kadîm
Mazharumdur dedi âdem ol Kerîm
- 35a
- (1) 'İlm ü hikmet 'ayn u 'ibret ey 'amu
Evvel âhir âdemidedür kamu
 - (2) Ādemîdür âdemîdür âdemî
Gösteren hem on sekiz biñ 'âlemi
 - (3) 'Âlem-i kübrâ bil âdem cismidür
Anuñçün âdem anuñ ismidür

- (4) Ger bileydün âdemî kim olduĝın
Eline bunca emānet aldugın
- (5) Hallolurdu müşkilün şöyle ki var
Reddolurdu senden işbu rûzigār
- (6) Anlarıduĝ Hālikunı kim durur
‘Ālem içre nicesi hākım durur
- (7) Hem bilüridün taşarruf issini
Görüridün hem mu‘inün hüsni
- (8) Bir olurduĝ birile bî-ıstibāh
İşbudur aşluĝ bilüriseĝ e şāh

(9) Neşr: Hākım kavlınce Restatālīs vezīr ol taşuĝ yēdi dürlü kerāmetinün haqīkatin (10) bu vechile kim beyān kıldı. İskender Şāh ĝāyet begendi. Andan Restatālīs vezīre (11) āferīn taḥsīn ētdi. Anān yine eydür. Yā vezīr-i kārđān bu taşuĝ bu kerāmeti şöyle ebedī^{*} (12) kalısar mı veyāhūd da gider mi dēdi. Şāh-ı cihān böyle deyicek Restatālīs eydür. Yā Zü'l-ḳarneyn (13) Şāh ḳaçan ki ḳaşr u ḳıyāmet yakın gele. Kıyāmetün yüz yigirmi dürlü ulu nişānları vardur

35b (1) kim āşikāre olıсарdur. Ol yüz yigirmi dürlü ‘alāmetlerün birisi daĝı budur kim bu (2) taşdan bu yēdi dürlü kerāmetler gitse gerekdür dēdi. Pes buĝur şāh-ı cihān ol (3) taş katından gitdi. Buĝur Serpāl Şāha eydür. Ey şāh-zāde yörün varalum sābīḳ (4) zāhidi görelüm. Serpāl Şāh eyitdi. Ey şāh-ı cihān iki gün daĝı gerekdür kim sābīḳ (5) zāhidün kırk günü tamām ola. Şavmā‘asından çıḳa. Kimse anı göre, çıḳmadın aĝa (6) varmaḳ ne fāyide dēdi. Velī yā Zü'l-ḳarneyn Şāh varalum şehirdeki ol mu‘teber zahmeyı daĝı (7) teferrüc kılalum deyüp aldı. Şāh-ı Yūnānı ol

* indi (M)

zahmeye geldi. Rāvī eydür. Şāh ol (8) zahmeye yakın gelicek rahşından indi. Selāţīn şāhib-serverler, ulu vezīrlər (9) şāh öñince yürüdiler. Zahme kapusına geldiler. Kapuya gelicek İskender Şāh cümle (10) serverlerle durdı. Andan zahme kapusına nazar urdı. Gör-di kim bir kemer bağlamışlar. Yēdi (11) dürlü āyineleyin mermerden dürlü dürlü şan'atları ve dağı ol mu'teber kemerüñ içini dār (12) düzmişler. Çār-gūşe andan ol dāra iki kanat kapu vurmışlar. Çini pülād-dan (13) āyineleyin içinde yüz görünür ve dağı ol çini pülād kapuya halka ve miñ yerine sīm ü

36a (1) zer ornatmışlar zeynçün. Şāh-ı Rūm ol kapuyı göricek gerekince teferrüc kıldı. Andan (2) Çihil-pāy-ı 'Irāķiye eydür. Ey server-i 'Irāk ve 'Irāķeyn de bu kapunun enini uzununu ölç (3) biz dağı bu resme bir zahmeye bünyāz kılalum. Haq Ta'ālā 'ömr verürse dedi. Şāh böyle deyicek (4) 'Irāķi dağı evvel kemendile kapunun uzunun ölçdi, andan kademile enin ölçdi. Toksan (5) uzunı yüz yigirmi kadem eni çıkdı. Pes buğur Şāh-ı cihān server ü selāţīnleriyle zahme (6) kapusından içerü girdiler gördiler kim yēdi yüz yetmiş yēdi mermerden 'amūdlar üzerine (7) bir 'acāyib kubbe bağlamışlar şöyle kim tāk-ı Keyvāndan nişān verür ve dağı ol kubbenüñ (8) içi kāyim nāyim lājiverdile bezemişler. Şöyle kim göz kamaşur ve aşāğa ferşin dağı ruḥām (9) kılmışlar. Dürlü dürlü şan'atları andan ol mu'teber kubbenüñ ortasında yēdi dürlü mermerden (10) bir mu'teber taht bağlamışlar. Yigirmi yēdi gūşelü ve dağı taht üzre çin pülāddan (11) bir tábüt durur ve dağı tábütüñ başı katında sāz u seleb cebe vü cevşen aşılıdurur. (12) Bir altun levḥ dağı bile pes buğur Şāh-ı Yūnān buyurđı. Çihil pāy-ı 'Irāķi ol murassa' levḥi (13) aşıldığı yerden indürdi dağı İskender Şāh eline verdi. Şāh dağı levḥe nazar kıldı.

36b (1) gördi kim levhe birkaç satır yazı yazmışlar.
Hübrüşen kazmışlar. Ammā bir ‘acāyib (2) hatdur
kim degme kişi okımaz. Andan Şāh-ı Yūnān ol muraş-
sa‘ levhi Eflāṭūn hakīm eline (3) sundı. Eydür yā
hakīm-i rūzigār dé bu levhüñ hattını okı görelüm ne
beyān kılur dédi. (4) Şāh böyle déyicek Eflāṭūn dahı
‘izzetile levhi eline alup müṭāla‘ a kıldı. Ne dilcey-
dügin (5) bilüp dönüp Şāh-ı Zü‘l-ḳarneyne levhde böy-
le démiş déyüp beyān éder. Nazm:

(6) Böyle démiş levhde ol hatı yazan
Kim benidüm şāh-ı ‘ālem Nerrimān

(7) ‘Ālem içre bellüyidi erligüm
Adıla meşhūrıdı serverligüm

(8) Yedi iklim tahtını utmışıdum
Anca şāhdan fıl ü at utmışıdum

(9) Kimse hergiz bağa karşı durmadı
Erligile bağa kılıç urmadı

(10) Kūh-ı Elburz gürzüme şöyle ki var
Darb urıcağ olmazıdı pāyidār

(11) Kılıcımın heybetinden ey hiziv
Ḳāf Tağında ditrer idi nerre div

(12) Müşte alıcak elüme her zamān
Ejdehālar kan kaşanurdu revān

(13) Okımın peykānıdı peyki ecel
Düşmen içre düşürürdi alucel

37a

(1) Cengüm içre na‘ra ursam anşuzın
Ançalar atdan dökülürdi yüzün

(2) Şaf yıkardum rahşımı sürsem revān
Cān yakardum kaşısam ben her zamān

- (3) Kıyķumumdan ķatuma ēy pīş-bīn
Degme server yörenimezdi yakın
- (4) Leşkerüme ĥadd ü pāyān yoĝıdı
Mūr u milħden daħı hem ol çoĝıdı
- (5) Yéryüzinde yörise bir gün é cān
Toza bir ay ĝarķ olurdı āsumān
- (6) İşbu resme ‘ālem içre ben daħı
Yēdi yüz yıl ĥükm ķıldum ēy aħı
- (7) ‘Āķıbet érđi ecel gör n'eyledi
Tāc u taħtumu verendaħt eyledi
- (8) Aldı cānum vērmedi bir dem amān
Bu ölüm dedükleri ēy nev-cüvān
- (9) Leşkerüm herĝiz baĝa ‘avn etmedi
Ķurtarup beni ölümde gitmedi
- (10) Sen daħı ēy saltanat da‘ vī ķılan
Şöyle bil kim ‘ömr ü devletdür yalan
- (11) Bir nice gün seni aldar hoş dutar
Soĝra ēlüĝ aluban taħtdan atar
- (12) Bunca yıllar kim ĥükümet şadesin
Bir nefesdür ĝünkü bundan gidesin
- (13) Gitmedin gey gör yaraĝını é cān
Gidicek dé kim nēdesin sen ‘ayān

37b

- (1) Çok yaşıyan şanma bu milki dutar
Kim benüm mevtüm saĝa ‘ibret yēter
- (2) Dirliĝi isteme kim yoķdur ĝebāt
Zīre miħmāndur bilüriseĝ ĥayāt

(3) Negr: Rāvī eydür kaçan kim Eflāṭūn ĥakīm ol levħ-
den Nerrīmān Şāħ yazduĝın (4) tārīħde okudı. Şāħ-ı
cihān el yüze dutup aĝladı. Şöyle kim server ü selā-

tinler (5) bile ağladılar. Şāh riq̄kat edicek Restatālīs-i hāş şāha naşihat kılup dedi kim (6) yā Zü'l-karneyn Şāh cihān hāli budur. Ey nice Nerrīmānlar geldi gitdi. Ey niceler dağı (7) bu fenā dünyāsından gelüp geçseler gerekdür. Nazm:

- Işbu dünyā kimseye kalmış degül
(8) Kimse bundan dāzını almış degül
Yeni sanma eskidür bu rūzigār
(9) Nice şāhlardan kalupdur yāzigār
Köhnedür niceleri bu tēzedür
(10) Dünyenüñ hālātı bī-endāzedür

Negr: dēyüp dedi kim ey şāh hele gelenler hoş (11) geldiler ve gidenler dağı hoş gitdiler. Şimdi devr-i zamān-ı İskender-i Zü'l-karneyn'dür. (12) Memleket 'ālī hazretüñe Musahhardur. Haq Te'ālā cihān halkınun hükümetin size müyesser (13) kılupdur. Pes imdi vācibi oldur kim bu öñdin gelen pāzişāhlar gibi gitdügi demde

38a

(1) yazuqları [içün] hasret ve 'ibret-nāmeleri görüp anlar n'eyleyüp n'etdüklerin ve neyle (2) gelüp gitdüklerini bilesiz ve aña göre siz dağı dirlik kılasız ve ol dirliğile (3) Haq katında kurbet bulasız. Haq Te'ālā 'ömrünüzi, devletünüzi ziyāde kıla dēyüp (4) vezir-i hāş hāmāş oldu. Andan İskender-i cihān Restatālīs naşihatın dutup (5) melāmeti hātırından gidüp şāzılık hil'atin geydi ve başiret gözin açup Nerrīmān (6) Şāhun tabūtına nazar kıldı gördi kim ol yētmış arış pülād tabūt üzerinde on iki (7) pāre sāz u seleb ya'nī siliş aşa komışlar. Şöyle kim kaldurmağa el erer, Evvel aqıtma Hindū (8) demürden bir zırh aşmışlar. Dört yüz kırk dört irtāl. İkinci çın pülād-dan bir ışık (9) aşmışlar. Yüz tokşan irtāl. Üçünci

yine pülâddan bir gürz-i girân aşmışlar. Biç (10) yedi yüz yetmiş irtâl. Dördüncü seng-i âsiyâb-misâl bir pülâz âyineleyin siper ta'lik (11) kılmışlar. Dört yüz irtâl. Beşinci bir tîg-i bürrân aşmışlar yüz toksan tokuz irtâl. (12) Altıncı kuş siniriyle gergedan şâhından yaşanmış on yedi arış bir saht kemân (13) aşmışlar. Otuz üç irtâl. Yedinci kemânına lâyıq yüz yigirmi yedişer yeleklü tokuzar arış

38b (1) oklar terkiş kırbanıla aşılı yetmiş irtâl. Sekizinci toksan arış sürh harîrden (2) bir kemend-i sührâbî aşmışlar. Yüz yigirmi irtâl. Tokuzuncu bir hançer aşmışlar. Kırk dört (3) irtâl. Onuncu bir tâziyâne aşmışlar. Yedi arış yüz irtâl. On birinci dört at (4) na'lı aşmışlar. Her birisi seng-i âsiyâb kadar üç yüz otuz irtâl. On ikinci bir (5) şalık aşmışlar. Beş toplu altı yüz altmış irtâl. Kaçan ki Şâh-ı Zü'l-karneyn (6) oniki pâre ceng âletin gördi kim aşmışlar. Biraz durup teferrüc kıldı. Andan (7) tebessüm edüp serverlere eydür. Ey cihân halkının güzîdeleri zihî merdâne kim bu on (8) iki pâre silâhı geyüp cevlan ederdi dedi. dağı şâh-ı cihân yörüdi. Ol âyineleyin (9) aşılı pülâz kalkın katına geldi. Kalkana nazar kıldı. Gördi kim bir 'acâyib (10) müselsel hatıla birkaç satır yazı yazmışlar Hüb-rüşen kazmışlar. Pes buğur (11) sâlâr-ı Rûm yedi muşarreb vezîrlerin yanına kığırdı. Eydür yâ vezîrler gelün bu siper (12) üzere görün kim ne yazmışlar dedi. Andan ol vezîrler siper yanına gelüp ol pülâz sipere (13) nazar urdılar. Gördiler kim Nerrimân Şâh kendünün zür-ı bâzûsın bunca sâz u seleb götürüp

39a (1) şeh-süvâr olup ceng ü cevlan kılduğın beyân etmiş. Eflâtûn okıyup dedi kim Nazm:

- (2) Böyle demiş yazusunda Nerremān
Ey cihān içre cüvān-bahtü'z-zamān
- (3) Çünkü dünyā milkin ele alasin
Hükm-i takdīrile bunda gelesin
- (4) Ger dilerseñ kim bilesin Nerremān
‘Ālem içre niceği şāhib-kırān
- (5) Geyesin evvel zırıhumu paşa
Urasın andan ışugımı başa
- (6) Hem kılıcumı hamāil kılasın
Sağ yanına hancerümi alasin
- (7) Şalığ u terkeşümi bağla béle
Nerremān yayını algıl sen ele
- (8) Yalnız kur kimse tuncın şalmasun
Senden özge kimse ele almasun
- (9) Hem gine gürzümi de şal bélüğe
Sun buğur süñümi de al elüğe
- (10) Siperümi şoluna al ey müstemend
Hem bélünde bile olsun bu kemend
- (11) Tāziyānem dañı unıtma hele
Parmaguna geçürüp algıl ele
- (12) Çün geyesin egnüğe ceng āletüm
İşbu dört na‘le göre fikr et atum
- (13) Tā bilesin kimimiş ey şehriyār
Kuvvet içre Nerremān şöyle ki var
- 39b (1) Bunca esbābile beni götüren
Yedi menzil yola bî-gam yétüren
- (2) Bilesin kim nice rahşımış e cān
Kim binüp ceng pderidi Nerremān

- (3) Bunca ceng āletini geyüp ‘ayān
Yēdi yüz yıl ceng kıldum bī-gümān
- (4) Yüz biñ olsa korkmazıdum düşmenüm
Nerre dīvlerden çevürmezdüm yüzüm
- (5) Kāf Tağına yēdi kez kıldum hücüm
Līk reddetdi beni hük-m-i nücüm
- (6) Baħr-ı ‘ummāna yēdi kez girmişem
Yēdi biñ dört yüz cezīre görmişem
- (7) Ceng kıldum cümlesinde önden soña
Līk hem-tā hīç bulunmadı baña
- (8) ‘Ākıbet atum bulında ey nedīm
‘Ālem içre baña haşm u hem ğarīm
- (9) Ol siperde böyle demiş Nerremān
Ehl-i tārīh böyle vėrmışdür nişān

(10) Neğr: Rāvī eydür. Çünki Eflātūn vezīr Nerremān Şāh kalkanından Nerrīmānuñ (11) ol sāz u selebiyle ceng étdügin okudu. İskender-i Zü'l-ķarneyn ‘aleyhi's-selām Nerrīmān (12) Şāha āferīn kıluپ rūh u revānına du‘ā kıldı. Andan şāh-ı cihān buyurdı. Üç (13) yüz altmış ser-firāz serverlerine kim yürüñ bir bir Nerrīmān Şāhuñ zırhına zūr kıluپ

- 40a (1) götürüñ. Tā kim bilesiz Nerrīmān ne kişiymiş ve ne resme pehlüvānımış dēdi. Kaçan ki İskender (2) Şāh böyle dēyicek üç yüz altmış ser-firāz serverler yēdi yüz serheng, ser-leşkerler (3) edebile bir bir yürü-diler. Nerrīmān Şāh zırhın zūrıla götürdiler. Yerinden bir adım alup gidemediler. (4) Buğur İskender Şāh Kaytās-i Yūnāniye eydür. Yā Kaytās gördüñ mi kim Nerrīmān Şāh ne ‘acāyib (5) kuvvetlü pehlüvānımış kim bu on iki pāre ceng āletinden birisin bir pehlü-

vān götürimez dedi. (6) Rāvī eydür. Ol zamān içinde İskender Şāh katında Kaytās-i Yūnānī'den ser-firāz (7) pehlūvān yoğudu. Kaçan ki İskender Şāh bu sözi Kaytāsiye dedi. Kaytās dañı ğayret (8) kılup hamiyete geldi revān İskender Şāh öğünde baş yere koyup yürüdi. Nerrimānuğ (9) zırının bir eliyle götürdi. Tā omuzuna yétürdi. Ol mu'teber zahmede kubbenüñ için gezdürdi. (10) Yine yerinde koyup du'ā kıldı. Andan İskender Şāh Nerrimān atınuğ ol dört na'line (11) nazar étđi Görđi kim her bir na'lı bir degirmen taşı miqdarı veli ol na'llerüñ üzerlerinde (12) müselsel hañtıla nesne yazmışlar. Hindü tığıla kazmışlar. Bugur İskender-i Zü'l-karneyn (13) buyurđı. Eflātūn hakim ol na'ller üzerindeki hañtı okudı. Dedi hakim kavlince

40b (1) şöyledür kim Nerrimān ol zahmeyi ol yerde yapduğına sebep budur kim bir gün Nerrimān (2) Şāh şāz u hurrem bu on iki pāre silāhı geyüp düşmeni sıyup bu dörk na'lı na'llanan (3) ata binüp Simurg gibi seyrān kılup bu zahme yerine kim yétđüm. Atum altumda bir karıncadan (4) belıñleyüp beni bu sāz u selebile üzerinden yétmiş kadem yere atdı. Düşdüğüm yerden ayruğ (5) tarvanup durumadum. Bildüm ki atum beni āhir menzile yétürdi. Bu zahmeyi bunda yapdum. (6) Şüreti bu yerde yere yétürdüm demiş. Naẓm:

Gör ki n'étđi baña bu çarhü'z-zamān

(7) Bir karıncayla beni yıkdı revān
Nerrimānam déyü lāf urmuşıdum

(8) Kibr eliyle bıyığum burmuşıdum
Kahramānlar isteridüm başmaga

(9) Rüstemüñ yayın dilerdüm yaşmaga
Nerre divi 'aynuma almazıdum

- (10) Ejdehāya baş dağı şalmazıdum
Bir karınca 'ākıbet ey nev-cüvān
- (11) Atum üstinden beni kapdı revān
Yere urdı tāt u taht u rahtumı
- (12) Yele verdi 'ömr ü cāh u bahtumı
Sen dağı ger Nerrimānam dēyesin
- (13) Bir karıncadan tabançe yēyesin
Dēme kim bugün cihāngirem ulu

41a

- (1) Çün olursın bir karıncadan alu
'Akilisen bu benüm söyledigüm
- (2) Hālümü bir bir beyān eyledügüm
Evvel āhir hoş nasihatdūr sağı
- (3) Bu hikāyet bir bahānedür bağı

Negr: Hakīm kavlince çün kim İskender-i Zü'l-karneyn^{*}
(4) 'aleyhi's-selām Nerrimān Şāhın atı na'lından bu
haberi kim dinledi. Nerrimānın atı karıncadan (5) ür-
küp anı^{*} yere urduğun işitdi taqladı. Ammā 'acāyib
remz anladı. Andan (6) İskender Şāh buyurdi. Nerrimān
tābūtının ayağında baş kodı. Cemī' ser-firāz
serverleriyle (7) pes buğur Şāh hüküm etdi Nerrimānın
kancısıyla hançerin aldılar. Nişāniçün İskender
(8) Şāh bu resme ederken Şeytānı^{*} l-la'īn yine girüp
geldi. Gördi kim İskender Nerrimān (9) Şāh zahmesinün
hiç nesnesin alup harāb etmedi. Ol işe ol la'īn
hased (10) ilettdi. Andan kendü kendüzine eydür. İskender'
i azdurup bu zahmeyē ağı yıkdurmayacak (11) olursam
benüm şeytānlığumdan ne gele dēyüp zahmeden çıkup
yine kendüyi sābık (12) zāhid şeklinde düzdi. Eydür.
Bir kez bu şüretde vardum. Buğur varıcağı gümān iletmez
(13) dēyüp yine zahmeye girdi. Şāh ol la'īni gördi.
Gördüğü dem bildi barmak

^{*} atı (M)

41b (1) ağzına alup durdı. Velī rāvī kavlince şöyledür kim Serpāl, Heytāl sâbîk şeklinde (2) göricek sâbîki şandılar yer yerin 'izzet kıilup aña karşı yürüdiler. Ayagında baş koyup ikrām (3) etdiler. Andan Serpāl Şāh ilerü gelüp eydür. Ey şāh-ı cihān uşda ol şāhib-riyāzet (4) budur kim nefesi Haq Te'ālā Hazretine maqbül olur. Ol gün ol racīm dağı bunun (5) şüretine girüp geldi size kim bunu şandunuz sözine inandunuz. dedi. Serpāl Şāh (6) şöyle deyicek şeytān dağı hırāmān şalını yoridi kim şāhile istikbāl kılişā görüşe. (7) Andan şāh dağı ihtiyāt birle karşıdan racīme nazar kıldı. Yakīn bildi kim şeytāndur. (8) Ammā ol racīm 'ilmile İskender üzere bir vehm bıraktı kim söylemege mecāli kalmadı. Racīm (9) dağı gelüp el ucuyla şāhile görüşüp yanına durdı. Durduğı dem şāhi fitne (10) dilinde ihtiyāk birle merhabēladı. Andan eydür. Ey şāh-ı cihān ol mel'ūn, merdūd (11) mahrūm şeytānū'l-la'īn benüm şüretüme girüp gelmiş hazretüne şāyet igvā' kılmış (12) Humāya kavminün hakkında bühtan etmiş size kan etdürüp günāh şalmagiçün velī (13) yā Zü'l-karneyn size beşāret olsun kim Nerrīmān Şāh yēdi iklīmün mālını gencini cem'

42a (1) kıilup yere gömdi vardı bir zağme üzerine yapturdu. Şöyle mu'teber ya'nī kim bu zağmeyi kimse (2) yıkmağa kıymadı. Ol gizlü mālı bilmeyeler deyü Yā Zü'l-karneyn kimse rızqın kimse yemez , zağmeyi (3) yıq mālı al. Nerrīmān rencile cem' etdi. Yemedi kodı gitdi. Sen ye, yēdür tā kim senden (4) dağı sonra kalmaya dedi. Racīm bunu deyincede şāh dağı kendüyi dērdi şeytān bilisin (5) üzerinden ērdi. Karşusunda Cihil-pāy-ı 'Irākiye işāret kıldı. Ya'nī kim şeytānı (6) durduğı yerde avlaya. Andan 'Irāki dağı nacak

yalıncağ eline alup kendüyi şeytān (7) üzerine atdı kim çala şeytān dağı havfile durdı. Zīrā kim el-hāin ü hāifdür. (8) Ya'nī hāinler hemīşe korçulu olurlar. Pes buğur şeytān dağı kendüye nacağ erişince (9) durduğı yérden nā-bedid oldı. 'Irāķī dağı kendüyi yene-medi. Racīm durduğı yerı şöyle (10) çaldı kim indı. Zāhmenüğ ferşine oturdı. Şöyle kim sağ şol duranlar vehm aldılar. Birbirine (11) bağışdılar. Bu böyle olıcağ Berāy-ı 'Adem oğlı Serpāl Şāh eydür. Ey şāh-ı cihān sābīķ (12) zāhidüñ suçı neydi kim böyle kıldunuz dēdi. Andan şāh eydür. Ey Serpāl bu zāhid (13) şeklinde gelüp şeytānū'l-la'ındür. Zāhid degüldür. Yine geldi kim iğvālar verüp

42b (1) buncılayın zāhmeyi başa yıkdura. Nazm:

- Gördüğüm dem bildüm anı ben yakīn
(2) Kim yine fitneye geldi ol la'ın
Bu şekilde ben anı görmişidüm
(3) Fitnesi hīlesine ermişidüm
Nice kim degşürürise şüretin
(4) Bellüdür fi'linden ey cān ol la'ın
Her kişi kim kendüyi hāzır kılar
(5) Ol racīmi gördüğü sā'at bilür
Saklar anuğ fitnesinden özünü
(6) Kūr eyler ol hasūduğ gözünü
Ol kişi kim gāfil ola şehriyār
(7) Yolun urur ol la'ın nā-be-kār
Bilmeyicek ol racīmi bir kişi
(8) Şöyle bil kim başa varmaz her işi
Gey hāzer etmek gerek andan yakīn

- (9) Kim gelüben olmaya saña yakın
Âdeme İblīs yakın olsa e' cān
- (10) Ol kişide hiç yakın kalmaz 'ayān
Ger yakın isteriseñ ey şehriyār
- (11) Ol racīmden gey sakın şöyle ki var
Yüz çevürüp cümleden sığın Haka
- (12) Ki ol racīmden kurtulasın muṭlakā

Negr: Hakīm kavlınce kaçan kim İskender Şāh (13) şey-
tān igvāsından necāt kim buldı. Andan Nerrīmān zahme-
sinden çıkup süvār

- 43a (1) olup leşker de bārigāhına gelüp Serpāl eydür. Ey
server yōri sen dañı şehriñe var (2) kaçan kim zāhid
şavmi'asından çıka haber kıl varalum ziyāret édelüm
dedi. Serpāl (3) dañı baş urup gitdi. Şāh dañı rāhat
olup yétđi Yarındası şabāh şāh dīvān (4) dutdı.
Serpāl, Heytāl geldiler. Şāh öñinde baş urup du'ā kı-
lup eyitdiler. Ey şāh-ı (5) cihān sābik zāhidüñ çil-
lesi kırk gün tamām oldı. Çıkısa gerekdür. Sizler anı
görmege (6) varur mısız yoħsa varalum anı bunda götü-
relüm mi dedi. Serpāl şöyle déyicek andan şāh eydür.
(7) Ey Serpāl Şāh biz anda varalum anı görmege zīrā
kim ancılayın 'aziz vücūda 'izzet (8) gerekdür ve
bir dañı bu kim sābik hem dünyā hem āhıret sultānidur.
Anı görmege niçün (9) varmayavuz déyüp yerinden durup
kılıç hamāyil kılup süvār olup dersü selātın server-
lerle (10) bindi. 'Irāķi dañı altı yüz altmış elmās
nacaķlu peyklerle şāh öñince gitdiler. (11) Rāvī ey-
dür. Şāh giderken yine ol şeytānū'l-la'in ol dem anda
érup geldi. Gördi kim (12) İskender Şāh sābik zāhidi
görmege gider. Andan racīm eydür: İskender zāhid
(13) birle buluşmadın durayın. Sābika igvā'vereyin

ola kim erlerine fitne birağam dèyüp sürdi.

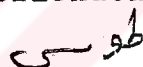
43b (1) sâbîk zâhîde gitdi. Şüretin bir melek şeklinde düzüp revân sâbîkuñ şavmi'asına (2) girdi gördi kim sâbîk yüzün Mekke tarafına dutmuş dizleri üzere oturmuş (3) elin götürmüş. Haq Hazreti'ne münâcât kılar. Şeytân zâhîdi ol vaqtda göricek (4) kendü dahı şavmi'a-ya girdügi yérde el kavşurup durdı. Anca kim sâbîk dahı du'â (5) sından fâriğ oldı. Pes buğur şeytân ilerü gelüp sâbîka 'izzetile selâm vèrdi. (6) Sâbîk dahı nazar kıldı. Gördi kim bu melek şüret bir şahş. Andan sâbîk eydür (7) Kimsin kim şöyle bî-tekellüf server katumuza geldün dèdi. Buğur racîm eydür. Ey zâhid (8) bu birinci gök meleklerindenem. Haq Te'âlâ izniyle geldüm ki seni bir işden âgâh kılam dèdi. (9) Zâhid eydür nice işden. Racîm eyitdi. Ey zâhid bilve âgâh olğıl kim İskender seni (10) helâk kılmağa gelivürür ol gelüp seni helâk kılmadın sen du'â kıl Haq Te'âlâ anı (11) helâk kılsun. Zîrâ kim Haq Te'âlâ senün du'â-nı kabûl kılar dèdi. Racîm şöyle dèyicek (12) sâbîk güldi. Andan eydür. Ey la'în beni İskenderi mi şandun kim gelesin fitneyle igvâ' (13) véresin İskender hâşâ kim buncılayın yemen kaşd éde yâ la'în yöri gözüme görünme

44a (1) ve-ger-ni du'â kılarım Haq seni kahrıyla helâk éder dèdi. Racîm sâbîkdan bu sözi işidicek (2) hacîl olup gitdi. Ol taraftan dahı şah gelüp sâbîkuñ şavmi'asına érđi gördi kim (3) bir püšte üzerinde bir me'teber şavmi'a yapmışlar. Gün toğusına karşı kapısı var. Andan (4) ol şavmi'a kapusına karşı bir ağac var. Dibinde gözsüzler, şiller, zemînler, saqîmler gibi (5) var. Kimi yatur, kimi oturur. Ol zâhîde muntazır durmuşlar kim çıka bunlara du'â kıla. Bunlar

dağı (6) sohbet e rişeler. Kaçan kim İskender-i Zü'l-karneyn bunları göricek bilesindeki serverlere (7) vezirlere eydür. Siz duruñ ben varayın ol zāhid nice vücūddur göreyin dedı. Andan (8) serverler şavmi'aya karşı şaf bağlayup durdılar. İskender Şāh dört mukarreb vezirleriyle (9) ol şavmi'a kapusına geldiler. Şöyle muntazır durdılar. Bir nücūm sāt geçmedin ol (10) zāhid şavmi'asından çıkdı. Ol kapuya karşı ağac dibine nazar kıldı. Ol gözsüzleri (11) sakımleri göricek du'ā kıldı. Üzerlerine üfürdi. Hağ Te'ālā izniyle cem'i' i şifā buldılar. (12) Yerlü yerinden durdılar revāne oldılar. Andan ol zāhid yine döndi kim şavmi'asına gire. (13) İskender-i Zü'l-karneyn ol zāhidün etegin dutdı. Buğur zāhid dağı döndi. İskender

44b (1) Şāha eydür. Yā 'abdu'llāh etegüm koyuvér nā-gāh Hağ Te'ālā etegüm dutduğuna sana (2) hışm etmesün ya'nī Hağ Te'ālā tarafın koyup ādem etegin dutduğun- çün dedı. Kaçan ki (3) zāhid böyle deycecek İskender Şāh anuñ böyle dedügin kim işitdi. Etegin kodı velī (4) eydür. Ey zāhid ol dīn hağkıçün kim bir laħza karar kılsana birkaç su'ālüm (5) var şorayın ana cevāb müşkilüm halleyile dağı yine şavmi'ana varasın vaqtuna (6) meşgūl olasın dedı. Pes zāhid karar kıilup İskender Şāha eydür. Yā 'abdu'llāh şor (7) ne su'ālün varısa cevāb vērelüm dedı. Andan İskender-i Zü'l-karneyn eydür yā zāhid (8) Hağ Te'ālā bu milk, mansı- bı kim bana vērdi. Ben dağı bu hükümet içinde nice yol (9) varayın kim Hağ Te'ālā benim işümden hoşnūd ola hağretine varduğum dem işüm (10) sağı yüzüm ağı ola dedı. Zāhid dağı İskender Şāha naşihat vērdi kim.

Nazm:

- 45a
- (11) Zāhid eydür yā Sikender çün ilāh
Hākden milke sen êtdi pāzişāh
 - (12) ‘Adlile ‘ilme düriş hikmet oқи
‘Aqlıla lā-havl êdüp nefsi doқи
 - (13) Nefsi cehd êt bī-fezā’il kılmasun
Sa‘yi kıl kim şöyle cāhil kılmasun
 - (1) ‘İlm ü hikmetle gönül rüşen olur
‘Adlile cān menzili gül-şen olur
 - (2) ‘Ahd êdicek ‘ahdüni sen dut dürüst
Kim şebātun olmaya her işde süst
 - (3) Verme ‘aqlun yel gibi olma bī-sebāt
Pāyidār ol tağ gibi istersen necāt
 - (4) Nefsüne uyma bülend êt himmeti
Kişinün nimmetle artar rütbeti
 - (5) Mālunı ya‘nī bilenden yığma ver
Şāh-nāme içre böyle der
 - (6) Ger dilersen ki ola sana bahtiyar
Kıl tevażzu‘ hem tahammül ihtiyār
 - (7) Bī-tahammül kişi olur bī-hüner
Bī-tevażzu‘ kimse şeytāndan beter
 - (8) Her kişide kim hamıyyet olmaya
Ol ölıden kem durur ger ölmeye
 - (9) ‘İffetün varsa gerek sende hayā
Bī-hayā şeytāndur insan kim diye
 - (10) Bī-hayālıkdur ana kibr êtdüren
Kibrıdi hazretten anı sürdüren
 - (11) Çün ana hayr dedı ol la‘neti
Hākden işitdi ‘aleykü’l-la‘neti

(12) Rāḥat istersen ƙanā‘at eylegil
Kendüğe şabrı şınā‘at eylegil

(13) Bī-ƙanā‘at toƙlugından aç olur
Ger cihān anuḡusa muḥtāc olur

45b

(1) Hem ƙanā‘at kenzü lā-yüfnā ola
Anuḡıla toymayanlar aç ola

(2) Ger saḡa yoldaş olurısa vera‘
Tā ebed cānuḡa ərmeğe ceza‘

(3) Bī-vera‘ olana ḡavf ‘ayb ol yéter
Kim behāyimden ḡahı olur béter

(4) Varısa ‘adlūḡ gerek sende vefā
Bī-vefādan kimsene bulmaz şāfā

(5) Yā Sikender ger dedüḡüm dutasın
İki ‘ālem oyununu utasın

(6) Neḡr: Rāvī eydür ƙaçan kim ol zāhid İskender Şāha bu naşīḡati kim verdi gine varup (7) şavmi‘asına girdi. Andan İskender-i Zü‘l-ƙarneyn ‘aleyhi’s-selām vezīrleriyle ol (8) beldeden yine gitdiler. Şāh bārıḡāhına geldiler. Ol gün ol gece ārām ƙıldılar yarındası (9) ‘ale’s-şabāḡ kim oldu. İskender-i Zü‘l-ƙarneyn buyurdi. Ol deryālayın leşker at (10) arƙasına bindiler ḡahı şehr-i ḡumāya uluları başladılar İskender Şāhi ol cāḡular (11) ƙal‘asına getürdiler kim ana ƙal‘a-i zenān derlerdi. Çün kim ƙal‘aya yakın ərdirler gördirler kim (12) önlerinde bir ƙal‘a velī bir ƙal‘adur kim ƙullesi ucu āsūmāna ərmiş. Baḡup teferrüc ederken (13) ol dem içinde ol ƙal‘a görünmez oldu. Andan İskender Şāh ḡumāya ƙavminüḡ ulularına

46a

(1) eydür. Yā ƙavm-i Hindustān bu ƙal‘a kim önümüzde göründi. Yine ḡayb oldu. Bunun aḡvāli nedür (2) dedi.

Buğur Serpāl Şāh eydür. Ey şāh-ı cihān ol ƙalʿanın içinde biğ cāzū ʿavretler (3) vardır. Dilerlerse bu ƙalʿayı gösterürler dilemezlerse sihrile göstermezler dēyince anı gördiler kim (4) ol ƙalʿa ƙarafından biğ yalıncağ ʿavretler gelür kimi arslana binmiş kimi ƙaplana binmiş (5) kimi bebere kim ejdehāya binmiş. İskender Şāh ƙerisine yakın ʿerdiler dağı ceng ʿtdiler. (6) Andan İskender-i Zü'l-ƙarneyn ol hāli göricek revān ism ü aʿzam oğudı dağı ol (7) cāzū ʿavretlerin üzerlerine oğudı. Ol ism-i aʿzam berekātında ol cāzū ʿavretler (8) sındı ƙodılar. Bēş yüzünü ƙırdılar, bēş yüzi dağı ƙaçup ƙalʿalarına girdiler ammā ol (9) ƙalʿa görölmezdi. Rāvi eydür Ƙaytās-i Yūnāni ol cāzū ʿavretlerin birin dutmış aldı. (10) İskender Şāha getürdi. Andan İskender Şāh ol cāzū ʿavrete eydür Ey sāhire (11) bu ne hāldür kim ƙalʿanuzı görürken görmez olduğ dedi. Andan ol cāzū eydür. (12) Yā İskender beni ƙoyuvēr ki bu ƙalʿanın sihri bozulmasın size dēyem dedi. İskender Şāh (13) eyitdi yā cāzū eyit ki seni ƙoyuvērsünler. Cāzū eydür. Yā İskender ƙaçan ki bu cāzū

- 46b (1) ʿavretlerin birini bu ƙalʿaya ƙarşu ensesinden boğazlayalar ƙalʿanın sihri bātıl olur (2) ƙalʿa görinür dedi. Çünki İskender Şāh bu haberi işitdi. Cāzūyı ʿahd yerine gelsün (3) dēyü ƙoyuvērdürdi. Ƙırğ adım gidicek Şāh Çihil-pāy-ı ʿIrāķiye eydür. Yā ʿIrāķi ƙoyma ol (4) cāzū ʿavreti kim gide dēyince Çihil pāy-ı ʿIrāķi seher yēli gibi ardından ʿrdi. Cāzūyı (5) dutdı aldı İskender Şāha getürdi. Şāh dağı buyurdı. Cāzūyı ƙalʿaya ƙarşu (6) ensesinden boğazladılar dağı ƙalʿa āşikāre oldu. Andan İskender Şāh buyurdı. Ol (7) ƙırğ dört kez yüz biğ er ol girdepīç ƙılup yürüyüş ƙıldılar kim ƙalʿayı cengile (8) alalar. Buğur ol cāzular gördiler kim ol ƙalʿanın sihri gitmiş yine sihr kāhinlikler (9) ʿtdiler. Gök gürler gibi

āvāzlar kopdı. Yıldırım gibi şuleler oynadı. Katı yeller kopdı. Yağmurlar (10) yağdı. Şöyle kim İskender Şāh leşkeri ‘āciz oldılar. Kaya geldiler döndüler ammā Kaytās-ı (11) Yūnānī dönmedi. Kal‘anın bir kenārında ceng etdi. Tā kim gece erdi. Kaytās dağı (12) döndi kim İskender Şāha gele. Gördi yine bir cāzū ‘avret kal‘adan çıkmış gider. At (13) sürüp erdi. Şöyle na‘ra urdı kim cāzūnuş ‘aklı başından gitdi. düşdi sihr

47a edemedi revān. Kaytās anı dağı bağıladı. Alup İskender Şāha getürdi. İskender Şāh (2) dağı ol cāzūya eydür. Yā sāhire bu kal‘ayı nice ola kim alavuz dedi. Cāzū eydür. Yā (3) İskender bu kal‘a alınmaz şol vakta dek kim bizüm bir ulu üstādumuz vardur ol dağı (4) ‘avretdür adına Gāhvār cāzū derler ol olmayınca bu kal‘aya zevāl yokdur dedi. Andan (5) İskender-i Zū’l-ķarneyn eydür. Yā cāzū ol üstādunuz kandanur. Cāzū eydür. Uş (6) deniz kenārında bir mağārada olur beni dağı aña gönderdiler idi kim varaydum haber kılaydum. (7) Kal‘a üzere yad yağı geldi deyü nā-gāh gāfiliken giriftār oldum. Uş bunda geldüm dedi. (8) Andan İskender Şāh eyitdi. Ey cāzū ol üstādunuz kandanur bize göster seni koyu (9) véreyin ve-ger-ni öldürürem dedi. Buğur cāzū eydür. Yā İskender beni öldürme sağa anı (10) göstereyin dedi. Rāvī kavlince şöyledür kim çünki ol cāzū böyle dedi. İskender-i Zū’l-ķarneyn (11) dağı revān yerinden durdı. Kırk sekiz pāre ceng aletin üzerinde ārāyide kıldı. (12) At arkasına binüp Çinil-pāy-ı ‘Irākīyi bile aldı. Kaytās-ı Yūnānīyi bile aldı. Ol (13) cāzūya gitdiler. Ol aradan deniz kenārına yétdiler. Ol cāzū ‘avret deniz kenārında bir

47b (1) yüce kaya gösterdi. İskender Şāha eydür. Şol yüce kaya içinde bir ulu mağāra vardur. (2) ol üstādumuz cāzū anda olur dedi. Kaçan ki cāzū böyle deyicek İskender Şāh (3) Kaytāsa cāzūyı koyuvér ‘ahdumuz yerine gelsün dedi. Kaytās dağı cāzūyı (4) koyuvérdi.

Buğur Şāh Çihil-pāya eydür. Yā 'Irāķī cāzūyı koma kim cān kurtara dēdi. (5) Andan Çihil-pā dahı erdi cāzū-nuñ ardından teber birle çalup başın öğine birağdı. (6) Pes buğur İskender Şāh Kaytāsile Çihil-Pāyile deniz kenārınca yörüdiler. Anca gitdiler kim (7) ol kayaya yakın yetdiler bir perdelü yérde şöyle penhān durdılar dahı ol kayaya nazar (8) urdılar. Rāvī eydür. İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām ol yüce kayaya karşı kim (9) durdı. Ol kayada bir mağāra gördi ol mağāra kapusına nazar kı lup dururken (10) mağāra içinden bir 'avret çıkdı. Yalıncağ kaddi kırk arış ola ve bir kara it (11) üzerine binmiş bir elinde bir tās[¶] su ve bir elinde bir at kuyruğın dutmış kaçan kim (12) ol cāzū 'avret mağāradan çıkıcağ ol it üzerinden indi dahı ol iti (13) ayağıyla depdi. Ol it bir muraşsa[¶] taht oldu. Andan ol 'avret taht üzere

48a çıkdı. Sağ elindeki tāsıla suyu ol tahtın çevresine saçdı. Sihr okudı. (2) tahtın çevresi gül ü gül-istān oldu. Andan sol elindeki at kuyruğın ki dutmışıdı. (3) Ditdi ditdi dahı tahtın çevresine tağıtdı. Ol at kılları her ne yere kim (4) düşdi. Her birisi birer zeft yılanlar oldu. Kara kara ejdehāya benzer. Pes buğur ol (5) cāzū 'avret tahtın üstinde yatdı uyudı. Hiç deprenmedi. Buğur İskender-i Zü'l-karneyn (6) bu resme cāzūnıñ sihr edüp yatduğın göricek başladı ismü a'zam du'asın kırk kez (7) okudı. dahı ol cāzūya karşı okudı. Andan revān rahşından indi. Rahşın Kaytās-i (8) Yūnānī'ye vērde. Eydür yā Kaytās sen bunda dur velī bizden gāfil olma. Ben Çihil-pāy-ı (9) 'Irāķiyle varalum Hāğ Te'ālā-furşat ruşat vère inşa'llāh cāzūyı ele getürevüz (10) bunun şerrinden bu vilāyeti kurtaravuz dēdi dahı Kaytās anda kaldı. İskender-i Zü'l-karneyn (11) Çihil-pāy-ı 'Irāķī birle piyāde ol yüce kayanın dibine geldiler. Andan Çihil-pā kemend (12) kolaylayup ol mağāranıñ bir kemend dutar yerin gözleyüp atdı. Kemend halkası varup (13) verendāz yerine ilişdi. Andan kemende birkaç kez şalınup 'anke-būd-vār yuğaru çıkdı. Andan

48b (1) İskender şāh çıkdı. Buğur mağāra kapusına geldiler gördiler kim cāzū taht üzerinde (2) yatur uyur velī tahtınun çevresinde ol at kılından kim sihrile yılanlar kılmışdı. Ol (3) yılanlar Çihil-pāyile İskender şāhı göricek her birisi harekete gelüp ağızların açdılar. (4) ğijğurdılar zehirlerin saçdılar. Çihil-pā anları göricek havf étđi. İskender şāh (5) eydür. Yā çihil-pā korqma kim bunlar yılanlar degüldür at kılıdur. Sihrile bu cāzū avret (6) bunu böyle gösterür dedı ammā çihil-pāya eydür gözle kim bunda ne kılluram dēyüp İskender-i (7) Zū'l-ķarneyn el-tiryāk-dānına urdı. Ol toprağdan çıkurdı kim Ādem peygāberün (8) kabrinden almışdı. Sağ elinde dutdı. Kırk kez ismü a'zam okudı dahı ol sihrile (9) düzülmüş yılanların üzerine saçdı. Hemān dem sihri bātıll oldı. Çihil-pā gördi kim (10) ol ğijğuran yılanlar at kuyruğı kılları şöyle dökülmüş yatur hayrān kaldı. Pes (11) buğur İskender şāh 'aleyhi' s-selām Haķ Te'ālā'ya tevekkül kıllup elmās tigin yalıncaķ (12) edüp revān cāzū üzere yörüdi. Çihil-pāy-ı 'Irākī dahı kafāsınca bile yörüdi. Ol (13) cāzūnun tahtına çıkdı. Kaçan ki İskender şāh taht üzere çıkdı. Ol cāzū

49a (1) 'avret oyandı İskender Şāh'ı gördi kim bir şahş merrih şeklinde pülāz-püş olmuş (2) elinde bir āb-reng elmās kılıç dutmuş kendüye kaşđ kılmış gelür revān cāzū yerinden (3) hīz kıldı kim sihrile İskender Şāh'ı helāk kıla ol cāzūdan ilerü kılıc ergusüp (4) eyle çaldı kim cāzūnun başın gögsine dek iki pāre kıldı. Cāzū can cehenneme (5) ısmarlayup hemān dem düşdi. Nazm:

Çün Sikender cāzūyı kıldı tebāh

- (6) Āferīn etdi ėline mihr ü mäh
Hind ėlini ol la'inden ol zamān
- (7) Kıldı şerrinden emīn şāh-ı cūvān
Sihrile kılduġını buldı yakın
- (8) Şāh İskender elinde ol la'ın
Bir kişi her ne kılursa hayr u şer
- (9) Şöyle bilsün 'ākıbet aña düşer
Kimsenüġ etdüġi kalmaz yanına
- (10) Ġafilīn zahmet irürür cānına
Ger kalaydı her kişiye etdüġi
- (11) Halkı incidüp cihāndan gitdüġi
İntikām adı anılmayaydı hiç
- (12) Dād-istād olmayaydı ėr ü geç
Ėy karındaş sen dahı şöyle ki var
- (13) Her ne kim kılсан bulursın āşikār
Bulmadı mı etdüġin Nemrūd-ı dūn
- 49b (1) Bir sinek gör nicesi kıldı zebūn
Kıldıġın hem yine Fir'avn ėy aħı
- (2) Suya gör kim nice ġark oldu ol dahı
Pes gerek kim halka eylük ėdesin
- (3) Hayra ėresin çünki bundan gidesin
Hayr işle şerri terk et ey güzīn
- (4) Tā olasın her haṭādan sen emīn

Nesr: Ahbār içinde şöyle gelmişdür kim (5) İskender-i ZÜ'l-karneyn 'aleyhi's-selām ol cāzū 'avreti kim depeledi. Çihil-pāy-ı 'Irākī (6) birle ol cāzūnuġ maḡāmı maġāraya girdiler gördiler kim kırk ak sakallu pīrler ayaklarından (7) asılmış dururlar. Kırk nev-cūvān yigitleri bėllerinden aşı komışlar. Anca maḡbūbe 'avretleri (8) saçlarından aşmışlar nice beg kızlarını bīhozz kılmışlar sihrile şöyle dururlar (9) kaçan ki ol

ķavm İskender Şāh-ı gōrdiler feryād kılup ağlaşdılar. Andan İskender Şāhıla (10) Ćihil-pāy-ı 'Irākī ol ķavmi aşıldığı yerlerden indürdiler ve bir yere cem' oldılar. Buđur (11) İskender Şāh ol ķavme eydür. Yā ķavm siz kimler-siz bunda neyler-siz dēdi. Andan ol (12) ķavm eyitdiler. Ey server kimümüz Hindden kimümüz Sind'dendür ve bu cāzū 'avret bizi (13) ķapdı bunda getürdi gi-raftār kıldı. Her ķankumızı kim hātırı dilerdi anuñ-
la yerdi

50a (1) iĉerdi. Ol kim gönline yaramazdı ol cāzū anı yerdi dēdiler. Andan ol ķavmi mađaradan (2) alup taşra ĉıkdı. Taşrada ol ķavm cāzūnun ölüsün göricek şāzān oldılar. (3) İskender Şāh'un ayagına düşdiler. Pes buđur İskender Şāh buyurdı. Ol cāzū 'avretün (4) mālın gencin ol mađaradan ĉıkardılar. Şöyle kim bī-ķıyās bī-ħisāb mađāra önisle (5) Yıđa yıđa ķodılar. Andan İskender-i Zū'l-ķarneyn Ćihil-pāy-ı 'Irākīyi leşkere gönderdi. Kırķ ķatar (6) ķatır getürdi. Ol māl ũ genci yükletdiler. Buđur İskender Şāh Ćihil-pāya eydür. Yā 'Irākī (7) cāzūnun başın al Ćihil-pā dađı hancer ĉıkarup cāzūnun başın kesdi. Alup (8) Kaytāsa geldiler. Kaytās anı görüp şāz oldu sevündi. İskender Şāh'a du'ā kıldı. (9) Andan ol aradan ol ķavmile leşkere geldiler. Andan begler, melikler, vezīrler İskender (10) Şāh'a ķarşı gelüp du'ā kılup taħsīnler, āferīnler ētdiler. Pes buđur ol cāzū 'avretün (11) başın sūñüye diküp leşker bindi. Ol cāzūların ĉal'asına ķarşı Yörüdiler. Andan ol (12) ĉal'adađı cāzū 'avretler ol başı göricek bildiler kim ũstādları Ćāhvār cāzūnun (13) başıdur. Ćulūv kıldılar siħr ētmege başladılar siħr edüp İskender Şāh leşkerine urdılar.

50b (1) olmadı. Pes buğur Şāh leşkeri ĉal'aya yörüyiş kıldılar. ĉal'a-i zenānı aldılar. Ol beş yüz (2)

câzû 'avretleri kırdılar. Andan İskender Şâh vezîrleri-
le ol kal'aya çıktılar için (3) taşın teferrüc kıl-
dılar gördiler kim iki kanat kapu-âc u âbanûsdan düz-
mişler. Mîh (4) yerine sîm ü zer ornatmışlar. Bunları
temâşâ ederken kapunun kemeri taşında Restatâlis (5)-i
hâs birkaç satır hat görüp Şâha gösterdi. Şâh da
Eflâtûn'a işâret etti. (6) Eflâtûn da okuyup beyân
eder ne dâr. Nazm:

Böyle demiş ol kemer taşında kim

(7) Ey cihân içre olan halka hakîm
Ben ki Zû'l-a nakıdum bu dünyede

(8) Hüküm kıldum dört yüz yıl ey dede
Taht u tâci ben benüm sanmışıdum

(9) Dehr-i dîn 'ahdına inanmışıdum
'Ömrüme tekye kılup durmuşıdum

(10) Garre olup havfı ben sürmüşidüm
'Âkıbet endişesin hiç kılmadum

(11) Kim ölüp toprağ olasum bilmedüm
Taht u devlet gerçi birkaç dem durur

(12) Sel oluban yokuşa karşı yörür
Sonra döner 'aksine ol ser-nigün

(13) Ser-firâz şahiken étdürür sükün
Her serîri taht bilüridüm başa

51a

(1) Lafz-ı emîri baht bilüridüm başa
Hep yalanmış cihânun işleri

(2) Habbeye degmezmiş cünbişleri
Hind eline pâzişâh olmuşiken

(3) Hüküm seyfin elüme almışiken
Çerh kıldı benümile dâr u gîr

- (4) Etdi beni şimdi bir'avret esir
Gāhvār cāzū çü sihrile beni
- (5) Habs édüp öldürdi kahrıla beni
Aldı işbu kal'ayı benden o zen
- (6) 'Ömr ü devletde erisen lāf me-zen
Zīre kim yüz döndericek bu felek
- (7) Yérine gelse gerekdür her dilek
Lu'betinde şu'beler çokdur e' yār
- (8) İşbu çerh-i dūn gaddāruñ ki var
Gāfil olma gāfil olma yā şebāb
- (9) Söz tamām va'llāhu a'lem bi's-şavāb

Neşr: Rāvī kavlince şöyledür ki kaçan kim İskender-i
(10) Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām ol kemer taşındağı
haştı işidicek ağladı. Andan İskender-i (11) Zü'l-
karneyn beglere, vezirlere eydür. Ey cihān halkınun
güzideleri görün kim cihān (12) milkine kimler gel-
miş. Cihān hükmin nice ellerine almış. 'Ākıbet bir
cāzū 'avret elinde (13) helāk olmuş. Pes imdi bu ci-
hān hāli böyle olıcağ cihāna 'ömr ü devlete ne i'ti-
bār

- 51b (1) dēdi dağı İskender-i Zü'l-karneyn begler, vezir-
lerle selātin-i şāhib-serirlerle ol (2) kaşruñ içine
girdiler. Gördiler kim bir murassa' sarāy dört şuffe
biribirine karşı şeddādī (3) ve her şuffede kırk
hücre kızıl altun kapulu ve her hücrede kırk hüsre-
vānī küp kızıl (4) altundan içleri tolu sım ü zer
la'l ü yāqūt, dürr ü cevāhirler birle tolu. Şöyle
kim her (5) nev'den ve cinsden cevāhir var kim vaş-
fın. kıyāsın kimse bilmez. Andan İskender Şāh (6)
buyurdu. Ol mālī, genci, dürr ü cevāhiri beglere
meliklere, selātin, serverlere, mīr ü sipāhiye (7)

hademe haşeme hāllü hālince kısmet êtdiler, üleşdür-
diler. Yêdi gün yêdi gece (8) tâ kim ol mâl âhir ol-
dı. Pes buğur İskender-i Zü'l-karneyn buyurdu. Ol
câzuların (9) kal'aların yıķup harâb kıldılar. Andan
leşkeriyle Berây-ı 'ademün taht-gâhı şehr-i (10)
Humāya geldiler 'iş ü 'işrete meşgûl oldılar. Buğur
İskender Şāh vezîrlerine eydür (11) den yaraķ kılun
kim Berây-ı 'Ademün ardınca Rây-i a'zam vilāyetine
varalum dēdi. Andan (12) Restatālīs vezîr eydür. Kış
êrişdi. Şehr-i Humāyada kışlayalum ve hemleşker
ārām (13) kılsunlar diñlensünler tâ ki düşmenile bu-
lışıcak. Zebün düşmeyeler dēdi. Şāh dahı vezîr

52a (1) sözün kabûl kılup kış yarağın kıldılar. Yemege
içmege meşgûl oldılar. Nażm:

- (2) Nice kerre çünki düzetti sipihr
Seyr-i mizān burcına ilette mihr
- (3) Gece gündüz rü'yet mizān oldılar
Çün terāzū keffesine geldiler
- (4) Hulle-püş olmışiken bāğ sebzekār
Oldı Haķ fermānıyla zer-nigār
- (5) Oldı minā-reng şāhlar zer-fişān
Kehrübāya degşürildi ergavān
- (6) Kalmadı gül-zārda berg ü mevā *
Başladı kâfūr saçmağa hevā
- (7) Yeryüzinün zīnetiney pür hüner
Yine aldı çerh-i devrān ser-te-ser
- (8) 'Ākil ol kim çerh-i bī-vāfi bile
Pes ana lāyık mükāfātın kıla
- (9) Pişe eder nefsine ol şefkati
Halka luţfıla ola hem ūlfeti

* berg-i mevā (M)

- (10) Hem tevekkülde ola 'azmi dürüst
Tā ki rükn-i devleti olmaya süst
- (11) Şıdkıla bu sözi her kim dinleye
Nicesidür cümle devlet anlaya
- (12) Bu dedüğüm yolu gözle ey hakīm
Ki oldurur bî-şek şırāt-ı müstakīm
- (13) Gerçi onun sözinde yokdurur halel
Pes gerek ol söze edesin 'amel

52b

- (1) Hücçetile sabit olur müdde'ā
Leyse li'l-insāne illā ma'sa'ā
- (2) Çünkü vërdün bize 'ilmü'lem-yezeli
Luţfıla rüz eyle tevfiķ u 'amel
- (3) Ol ki ana tevfiķisen ëtdün refiķ
Erdi ol maksūdına buldı tarīķ
- (4) Biz kimüz yā elümüzden ne gele
Bize eltāfun meger hem-rāh ola
- (5) Cümle derdün çünkü sensin çāresi
Dertlüler der-gāhuna yalvarası
- (6) Ğuşsa evinde yatan bî-çāreyüz
Yeryüzinde yel gibi āvāreyüz
- (7) Luţfunun bağlu kapusın bize aç
Odumuza bu kerem suyunı saç
- (8) Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilāt
Vër şalāvāt isterisen sen necāt

Yigirmi sekizinci Meclis oldur İskender-i Zü'l-karneyn
Rāy-ı A'zam vilāyetine gitdi.

- (9) Söz yüzinden yine bürķa' açalum
Ma'ni dürin söz yerine saçalum
- (10) Zeyn edelüm luţfıla her bir sözi
Tā ki cilve kıla sözlerün yüzi

- (11) Tercümānı cümle sözün şehriyār
Lafzıladur lafzıladur āşikār
- (12) Āşikāre her sözi söyleyelüm
Sözile ma'ni beyān eyleyelüm
- 53a (1) Tā ki söz ehli anı dinleyeler
Söz yüzinde ma'niyi anlayalar
- (2) Söze bakmaz ehl-i ma'ni ey güzin
Söz içinde gözedür ma'ni yüzün
- (3) Nite kim ehl-i nazar bakmaz tona
Ton içinde ol nazar kılur tene
- (4) Biz daḥı sözi şüret kılduk 'ayān
Tā ki ma'ni şüretinde ola cān
- (5) Cān elinden getürelüm sözleri
Kim içinde tolu ola sūzları
- (6) Sözi sūzdan fark edenler şehriyār
Ma'niyi sözde görürler āşikār
- (7) Yohsa sözde sūzı seçmeyen nazar
Kanda olur sözde ma'niden haber
- (8) Bī-nazarlar bī-haber kalur ata
Şöyle kim kıldı vaşiyet ol feta
- (9) Ḥaḳ Te'ālā luṭf edüp seni daḥı
Bī-nazarlıktan ıraḡ éde aḥı
- (10) Negr: Aḥbār içinde şöyle gelmişdür kim kaçan
ki İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām (11)
Hindustān milkinde Berāy-ı 'Adem vilāyeti şehr-i
Humāyada kışladı. Kışun miḥneti gitdi. (12) Evvel
bahārın peyki yétđi. Zemīn ü zamāna āşikāre ha-
ber étđi. Nazm:

(13) Topragun her zerresinden bir güvâh
Kaldurup başın dedi Rabbü's-sevâh

53b

(1) Kim onun künhinde yok 'akla mecâl
Fikrin anuñ edemez vehm ü hayâl

(2) 'Aklı unit anı andan bil hemîn
Tâ sana rûzî ola'ilmü'l-yakîn

(3) Neşr: Râvî eydür. İskender-i Zü'l-karneyn dahı
gördi kim bahâr êrdi. Vaqt-i seferdür deyüp (4) bir
gün 'ale's-şabâh tahtına oturdı. Çihil-Pây-ı 'Irâkî
refîk peykleriyle yürüyüp (5) vezîrlere haber êtdi.
Dört yüz kırk dört vezîrler gelüp meclis kurup dîvânı
ârâyide (6) êtdiler. Andan dört bin dört yüz hâcılar
yürüyüp selâtin serverlere şâh dîvânına (7) şalâdur
deyü bildürdiler. Andan üç yüz on iki şâhib-serîr se-
lâtinler dört (8) yüz kırk tâc-dâr melikler, altı yüz
altmış zer-keş pülâz-püş şâh-zedeler (9) üç yüz altmış
bin ser-firâz serverler, kırk dört bin serheng ü ser-
leşkerler, on (10) iki kez yüz bin egni düz sipâhî ic-
timâ'olup İskender-i Zü'l-karneyn dîvânına (11) cem'
olup merâtiblü merâtibince kimi durdı kimi oturdı. An-
dan İskender Şâh bu vehmile (12) kim dîvânı ârâyide
gördi. 'İzz ü bahtına tâc u tahtına şâz olup vezîrle-
rine eydür. (13) Yâ vezûrlerüm vaqt oldı kim yat u ya-
rak kılasın. Berây-ı 'Adem ardınca Rây-ı A 'zam vilâye-
tine

54a

(1) hücüm edesiz dedi dahı ta'am yenüp şükr denüp
dîvân tağıldı. Tenkıye-i dimâğicün (2) birkaç kadeh
içildi. Andan İskender Şâh Keyd Hindü'yu, Müjdâd Sin-
dü'yu, Fûr Şâh (3) oğlu Bihzâd'ı, Behmen hakîmi, Beh-
râm tabîbi, Restâşâlîs-i hâşı, Eflâţun hakîmi (4)
Sokraţ'ı, Bokraţ'ı bile alup tenhâ ava şikâre bindiler.
Seyr éderken bir su kenârına (5) êrdiler gördiler kim
çayır ve çemen sünbül ve reyhân ol su kenârında bitüp

zeyn olmuş (6) İskender Şāh vezīrleriyle ol laṭīf cāyigāha geldiler. Naẓar kılup gördiler kim bir (7) zarīf sebz sāye var. Ağaç sāye şalmış velī ağac di- binde bir şahş aķ libās (8) geymiş ‘Arab şeklinde seccāde şalmış yönin Mekke tarafına dutmuş oturur. Kaçan ki (9) İskender-i Zü’l-ķarneyn ol ‘Arab şeklindeki şahşı göricek revān rahşından (10) indi. Vezīrler daħı piyāde olup İskender Şāhile ol ‘Arab şeklindeki şahşun (11) ķatına geldiler. Yakın ericek İskender Şāh yörüdi. Ol şahşıla merħabā kıldı.(12) Andan ol şahş İskender Şāha ne dēr. Nazm:

Eydür ey miħnet çekici şehriyār

(13) Ne ‘acēyib rahşa olmuşsın sūvār
Kim seni şöyle yöridür ser-firāz

54b

(1) Hiç bilür misin ki kimdür kār-sāz
Ġāfil olma işun issin gözlegil

(2) Tağrı yol giden çağırı izlegil
Tā eresin enbiyālar şehrine

(3) Ġarķ olasin nūr-ı rahmet nehrine
Yā Sikender böyle dēr ‘ilm-i ‘Arab

(4) Māl ü milki Tanrıdan kılma taleb
Yohsa anca māl ü milk verür sana

(5) Aldanuban ġarre olursın ana
Renci çokdur dünje gencinun yakın

(6) Yā Sikender rence düşme gey sakın
Rencine degmez cihānun genci bil

(7) Renc çekme genciün sen ay u yıl
Tā ki dünje seni ġarre kılmaya

(8) Āhiret milkin elünden almaya
Fāni milkiün beķā tahtın ķoma

- (9) Hıyfa ola kim gŭlhana kona hŭmā
Kuds gŭl-ŧeni variken ey hākīm
- (10) Nite olasin ıŧbu gŭl-handa muķīm
Yā Sikender degme sŧze uymağıl
- (11) Her le im sŧzin kulağa koymağıl
Tā ki yolda kalmayasın eresin
- (12) Nice olur milk-i bārī gŧresin

Negr: Hākīm kavlince ol ŧaŧŧ-ı ‘Arab bŧyle (13) dēdi
dahı oturuğu yerde gāyb oldu. Andan İskender-i
Zŭ’l-ķarneyn ol

55a (1) ŧaŧŧuñ gāyb olduğın gŧricek ‘acebledi. Bir zaman
ŧŧyle mŧtehayyir durdı. Pes buğur (2) İskender ŧāh
eydŭr. Yā Restatālīs ne ‘acāyib hālidi. Ol ŧaŧŧ kim
bize ıŧbu resme (3) naŧihat kıldı dahı gāyb oldu.
Andan Rastatālīs eydŭr. Yā İskender-i Zŭ’l-ķarneyn
(4) bu naŧihat vērŭp gerŭ gāyb olan Hızır Peygāmberi-
di ‘aleyhi’s-selām. Hāk Te‘ālā (5) emri birle geldi
size naŧihat kıldı. Gine gāyb oldu dēdi. Andan İ-
skender ŧāh (6) dŧnŭp leŧkere geldi. Yarağ kıldı dahı
cebe gŧrdi. Yigirmi dŧrt kez yŭz biñ er ‘arz (7) o-
lundı. Buğur Keyd Hindŭ, Mŭjdad Sindŭ, Efrŭz ‘Irākī,
Kıyıtās-ı Yŭnānī İskender (8) ŧāh’a ser-leŧkerler
dikdi dahı Berāy-ı ‘Adem ardınca Rāy-ı a‘zam vilāye-
tine gitdiler. (9) Dip Hindustāna ‘azm ētdiler. Bun-
lar bu ŧarafda gitmekde ol ŧarafdan dahı Berāy-ı
(10) ‘Ademile Rāy-ı a‘zam ne kılor. Rāvī eydŭr.
Kačan ki İskender-i Zŭ’l-ķarneyn Rāy-ı a‘zam (11)
vilāyetine ‘azm ēdicek Rāy-ı a‘zamuñ İskender ŧāh
ķerisinde cāsŭsı varıdı. (12) Hemān-dem revāne oldu.
Eyyāmile geldi. Rāy-ı a‘zam’a yētdi. İskender ŧāhuñ
(13) geldiğin haber vērđi. Andan Rāy-ı a‘zam dahı
ana gŧre yarağ kıldı. Leŧker cem‘

55b (1) eyledi. Kırk dört tahtdan on altı bin sancağ nahiyyetinden bin beş yüz (2) mu'teber şehirden yedi bin yedi yüz pāre kal'adan yigirmi kez yüz bin er toksan bin fīller (3) üzerlerinde ceng-cū erenler cem' kılup şehri-i Mifrākdan Rāy-ı a'zam İskender Şāh'ı (4) on yedi menzil yer karşıladı. Revān suyunun üzerinde kondı. İskender Şāh'a muntazır (5) durdı. Ya'nī kim İskender gelicek uğraşalar tā göreler kim Hağ Te 'ālā baht u devleti (6) fırsat u ruḥṣatı kime rūzī kılur ve bu taraftan dahı İskender-i Zū'l-ḳarneyn 'aleyhi's-selām (7) yeye içe kona göçe gitdiler. Eyyām u müddetile dip Hindustān'un ser- haddine yētdiler. (8) Ammā rāvī eydür. İskender Şāh'un leşkeri yedi gün yedi gece susuz yörüdiler (9) Anca sipāhī susuz kırıldılar velī sekizinci gün 'ale's-şabāh Çihil-pāy-ı 'Irākī (10) leşker önince giderken bir sahrā içinde bir 'acāyib ulu suya yētdiler kim enine (11) uzunına göz érmez, ne kadar kim Çihil-pāy-ı 'Irākī ol sunun aşağısın yukarusın (12) seyr étđi. Ol mu'teber sunun enine göz érer yere yētmedi. Pes buğur Çihil-pāy-ı 'Irākī (13) ol sudan su alup İskender Şāh'ı karşıladı. Andan İskender Şāh dahı Keyd Hinduyla

56a (1) vezīrleriyle çeriden bir fersağ yol ilerü gelürlerdi. Gördiler kim Çihil-pāy-ı 'Irākī yine dönmiş (2) gelür İskender-i Zū'l-ḳarneyn 'aleyhi's-selām anı göricek vezīrlerine eydür. Çihil-pāy-ı 'Irākī (3) yine dönüp geldüğine haber var déyince Çihil-pā érđi. Şāh öninde yüz yere urup yine (4) durup şāh'a du'ā eyledi. Du'ā sonunda eydür. Yā İskender-i Zū'l-ḳarneyn bir 'acāyib (5) mu'teber suya érđi yolumuz kim enine uzunına göz érmez ne kadar kim aşağı yukaru yörüdüm (6) Göz érer yerine uğramadum déđi.

Andan 'Irākī ol alduğı suyu Eflātūn eline vėrdi. (7) Eflātūn hākīm dađı ol suyu evvel yıyladı. Andan tatdı dađı bađın Őaldı, (8) eydūr. YĀ ZŪ'l-karneyn Őāh bu sudan tavar doynađının rāyīhası gelūr ve dandandan hem (9) yine koyun Őıđır ğā'itīnūn lezzeti gelūr dėdi. İskender Őāh eydūr. YĀ Eflātūn bunun gibi (10) mu'teber suya koyun tavar nice gire kim bu sudan sen bunun gibi rāyīha ve bu resme lezzet (11) alasin. YĀ Eflātūn benzer kim yol zahmetinden dimā-đun muhalledür lezzetile rāyīhayı (12) fark edemedūn dėdi. Eflātūn ol suyu yine aldı yıyladı ve tatdı. Eydūr. YĀ İskender (13) Őāh bu suda bu dėdūđum rāyīhay-la ol lezzetden eger niŐān bulmayavuz ben dađı ayruđ

56b (1) vezīrlar arasında oturmayam ve dađı 'ilmūm iđin-
de kāmīl anılmayam dėdi dağı gitdiler ol (2) mu'teber
suya yakīn yėtdiler. İskender Őāh ol suyu göricek
kondı. LeŐker dađı ėrdi. (3) Bārū ve būngāh hayme ve
har-gāhlar kurdılar. Rāvī kavline İskender Őāh ol
su kenārında. (4) ğādır kurdurđı. Ol suya karşu otur-
dı. Vezīrlarına eydūr yĀ vezīrlar bu sunuđ bu dem
(5) geğmekligine re'y-i tedbīr ne kılursız dėdi. Resta-
tālīs vezīr eydūr. Ey Őāh-ı cihān (6) bu vilāyetūn
kavminden ādem ele girse bu sunuğ hikāyetin Őorarduk
bilürdük ve ana (7) göre re'y-i tedbīr kılurduk dėdi.
Andan Őāh dađı buyurđı. Yėdi yūz serverler bād-pā
(8) rađŐlara binūp ol sunuđ iki kenārını göre göre
gitdiler tā kim ol vilāyetūn kavminden (9) bulalar
İskender Őāh'a götürüp haberin alalar. Ol serverler
gitdiler hākīm kavline ol (10) mu'teber su akarken
bađladı eksildi tā ikindū olunca ol mu'teber su Őöyle
oldı kim (11) kurudı hiğ gelmez oldı. Őuđa ėrdi kim
İskender Őāh leşkeri su bulımaz oldılar. (12) İskender-
der-i ZŪ'l-karneyn ol su böyle olıcađ 'acebledi dėndi

Restatālīs vezīre (13) eydür. Yā vezīr-i kârdân bu ne hikmetdür kim yēdi gün yēdi gece susuz gitdük.

57a (1) Hâk Te‘ālā der-gâhından su dileyü sekizinci gün Hâk Te‘ālā su vērđi gördük (2) şöyle kim gördüğümüz dem uşanduk dēdi. Andan Restatālīs vezīr eydür yā İskender Şāh (3) Hızır peygāmbere ‘aleyhi’s-selām naşihat şöyle vērmedi mi kim Hâk Te‘ālā hażretinden (4) māl çok dile kim Hâk Te‘ālā kerīm rahīm pāzişāhdur çok vērür dağı ol māl u ni‘met (5) çokluğu ādemi komaz kim Hâk Te‘ālāya yakın ola. Yā İskender Şāh nite kim Hızır peygāmbere (6) ‘aleyhi’s-selām dēdi bu su dağı hem çünān işāret gösterdi. Yēdi gün yēdi gece (7) Hâk Te‘ālā dergâhından su diledük. Anca verdi kim buğur girüp geçemedük. Ārzūyla dileyüp (8) gücle bulduğumuz sudan bezdük. Hâk Te‘ālā celle celelāhū işinde kādirdür. Bizi (9) bundan bī-zār göricek şöyle aldı vērduğün kim eşeri kalmadı. Yā İskenderü’d-devrān (10) māl u ni‘meti dağı Hâk Te‘ālā’dan temennā kılıcağ ol kadar vērür kim ol māldan geçüp (11) Hâk Te‘ālā’ya yakın varılmaz yine şıdkıla māldan bī-zār olursa Hâk Te‘ālā ol (12) māl yine hayrıla yerlü yerine şarf eder. Şöyle kim bu su gibi eşeri kalmaz dēdi. Nazm:

(13) Yā Sikender. pāzişāhın hikmeti
Şöyledür kimse érürmez fikreti

57b (1) ‘Akl i kül işinde anın hayrān olur
Fikr-i bārik dağı ser-gerdān olur

(2) Hālikın hikmetlerin ger bilesin
Şun‘ına hāliş nazar kim kılasın

(3) Anlayasın hikmet ü kudretlerin
Kudretinde göresin şan‘atların

- (4) Açıla senden sana bir feth-i bāb
Kalmaya gönülde gaflet gözde hāb
- (5) Ğuşşadan pāk olup olasın emīn
Bilesin kim sana sendendür yakın
- (6) Ğāfil olma yā Sikender gözün aç
Bu ıraklıktan geçüp yakına kaç
- (7) Her neye kim tuş edesin gözünü
Anda bile görsene kendüzünü
- (8) Hāk-dān içre ne kim hilkat yürür
Anlarısan cümle toprakdan durur
- (9) Sen niçün görmez olasın kim anı
Çün mükerrem kıldı seni ol ganī
- (10) Pes gerek kim sen seni gey bilësin
Ana nisbet gey nazarlar kılasın

(11) Neşr: Hākīm kavlince çün kim İskender-i Zü'l-
karneyn ol mu'teber suyu gördi kim kurudu (12) ak-
maz oldu. Kaşd kıldı kim ol ırmak yerinden leşkeri-
le girüp geçeler vezīrlere (13) komadılar eyitdi-
ler. Yā İskender Şāh bu leşkerile girevüz geçmekli-
ge nā-gāh bu su yine gele

58a (1) aķa leşkeri helāk kıla hele görelüm bu haberi
bilmege giden halkımız gelsünler bu sunuñ (2) key-
fiyetin bilevüz. Andan suya girevüz dediler. Pes
buğur İskender Şāh ārām kıldı. Tā gece (3) olunca .
Çün gece oldu. Haber getürdiler kim ey şāh-ı cihān
ne kadar kim bu sunuñ kenārında (4) yürüdük hiç
ādemī-zāda uğramaduk. Yā haber alavuz veyā şāh
huzūrına getürevüz dediler. (5) Andan İskender Şāh
eydür. Yā kanı Çihil-pāy-ı 'Irākī niçün gelmedi.

Eyitdiler ey şāh-ı cihān (6) Çihil-pā eyitdi. Ben bunda haber bilmeyince yāhūd da şāha kimse bulup iletmeyince varmazın (7) dēyüp gitdi. Dēdiler geldük bu yana 'Irākī dahı bir tağ yolın dutdı gitdi. Ayruğ bilmedük ki (8) dēyüp du'ā kıldılar. Andan İskender Şāh vezīrlere eydür. Çihil-pā haber getirür dēdi dahı (9) 'İşe meşgūl oldılar. Tā yatsuya degin hakīm kavlınce kaçan kim yatsu erdi dahı ol (10) soğulan su yine başladı artdı varduğınca ziyāde oldı. İskender Şāh ol (11) sunuğ işine hayrān kaldı ve ol taraftan dahı Çihil-pāy-ı 'Irākī şehir yēli gibi gitdi. (12) Akşam zevāline yakın iki tağ arasında bir 'acāyib mekāna erdi gördi kim ol iki (13) tağun arasında ol mu'teber su akmış gelür veli ol sunuğ iki kenārında ol kadar

- 58b (1) evler kurulur kim sağışın Hakk Te'ālādan gayrı kimse bilmez ve dahı ol evlerün ol kadar (2) ādemisi var kim çekürgeden ve karıncadan çok ve koyunları sığırları dahı şöyledür kim (3) tağ u taşu şahrā vü yazuya dutmuş Çihil-pāy-ı 'Irākī ol kavmile ol tavarı göricek (4) çokluğuna hayrān kaldı. Pes buğur fikrile kendü kendüye eydür. Eger bu kavmün katına varup (5) İskender Şāhile leşkeri haberin vērürsem beni dutarlar. Kendüler dahı ürkerler kaçarlar (6) iş ziyāna gider dēyüp ilerü yörüdi. Ol kavme yakın varıcağ bir taşu penāh edindi. (7) dahı durdı tā şuna degin kim gece erdi. Cihānı kararuluk kapladı. Çihil-pāy-ı 'Irākī (8) nazar kıldı gördi kim kendüye yakın yerde bir od yanar revān sürdi ol oda geldi (9) gördi kim iki çübān bir mu'teber süri koyunu egire komışlar önlerinde od yakmışlar (10) otururlar. Pes buğur Çihil-pāy-ı 'Irākī

kendü şüretin degşürdi dahı ol çübānların (11) katına geldi. Selām vērđi ‘Aleyke aldılar. Andan çübānlar Çihil-pāyı göricek ‘izzet (12) kılup katlarına aldılar. Gördiler kim bir cüst ü çābük şahş andan Çihil-pāya şordılar kim (13) ne kişisin kimün bilişisin Çihil-pā ol çübānlara eydür. Kār-bān kavmiyem kār-bāndan

- 59a (1) azdum, yolum beni bunda getürdi. Bilmezem ki bu yer ne yerdür dēdi. Çübānlar eyitdiler. Yā şahş ne yerden (2) geldün kanda gidersin dēdiler. Çihil-pā eydür. Şehr-i Humāyadan geldüm Şehr-i Mifrāk'a (3) giderem. Buğur çübānlar İskender Şāhı şordılar. Çihil-pā eyitdi. İskender Şāh Rāy-ı a‘zamdan (4) korkdı döndi yine iklīmine gitdi dēdi. Andan çübānlar ni‘met ortaya kodılar yēdiler (5) pes buğur Çihil-pāy-ı ‘Irāķī el yanına urdı. Bir dīnār çıkarđı. çübānların önünde kodı (6) eyitdi. Ey karındaşlar bu dīnārı size vērürem beni yine yola iletün kulağuz olun dēdi. (7) Andan ol çübānların birisi koyun yanında durdı. Birisi ol dün içinde Çihil-pāyı (8) ya‘nī yola getürür. Şabāha degin. Leşkere yakın gelicecek şabāh oldı. Ol çübān (9) gördi kim su üzere bir ‘acāyib çeri konmuş kim sağışın Hāk Te‘ālā bile çübān anı (10) göricek durdı vardı. Çihil-pā eyitdi. Yā çübān niçün durdu. Çübān eyitdi. Yā şahş (11) bu ne leşkerdür dēdi. Çihil-pā eydür. İskender Şāh leşkeridür. Çübān anı işidicek kaçdı. (12) Çihil-pāy-ı ‘Irāķī yēl gibi ardından yētüp dutdı. İki elin kafāsında bağladı. Alup (13) İskender Şāha geldi. Andan begler vezīrler şāh katına cem‘ oldılar. İskender Çihil-pāya

59b (1) hālinden şordı. Çihil-pā dañı n'eyleyüp n'ètdi-
gin çübānı ne hīleyle getürdügin (2) haber vèrdi.
Şāhile vezīrlar gülüşdiler. Buğur İskender Şāh ol
çübāna Hind dilince şordı (3) Eydür yā çübān ışbu
sunun hālī nicedür kim bu resme kanın akarken öyle-
den sonra şoğuldı. (4) İkindü olanca hiç su kalma-
dı dèdi. Andan çübān eyitdi. Ey şāh bu su üzere şol
kağar (5) il boyı vardur kim koyunı sığırı şol ka-
dardur kim bu suyu öyleye karşı tavarlari içerler.
(6) anun-çün bu su aşāğa yörümez dèdi. Bu böyle
dèyicek İskender Şāh begleri vezīrleriyle hayrān
(7) kalup dèdiler kim zihī vilāyet ki tavari rūzī
bunun gibi suyu içe ayağın yürütmeye (8) dèdiler.
Pes buğur İskender Şāh tahtının üzerinden ayağ
üzere durdı dañı eydür yā Eflātūn (9) bu nesneden sen
hikmetile lezzet ve rāyīha aldun nèydügin bildün
ammā biz cehle (10) mağrūr olup sözüne muhālefet
kılduğ dèyüp İskender Şāh Eflātūn hakīme istikbāl
(11) kalup tesellā edüp yine oturdu. Nazm:

Pes buğur Eflātūn eydür yā emīr
(12) Sana olsun Hağ Te'ālā dest-gīr
Müstedām etsün seni ol lā-yezāl

(13) Devletüne ermesün hergiz zevāl
Pāyidār olsun hemīşe pāy-ı taht

60a (1) Olmasun senden cüzā ikbāl ü baht
Arta dursun 'ömr ü 'izz ü devletün
(2) Bende kılsun düşmenünı hevletün
Yā Sikender nice kim ben var olam
(3) Hazretünle dünü gündüz yār olam
Sen bakışun şüphesüz rāst ét bana

- (4) Kim vërem hikmet bilüsinden sana
Şöyle dut himmet ki hiç yanılmayam
- (5) Defter içre cehlile anılmayam
Böyle dëyüp durdı Eflâtün revân
- (6) Baş koyup yere oturdı ol zamân

Neşr: Hakîm kavline İskender Şâh ol (7) çübândan
sunuñ bunun gibi 'acâyib haberin işidicek yine ol
çübâna eydür. (8) Yâ çübân bunun gibi mu'teber
suyı içüp akmağa komayan tavar rûz çokluk olur ne
vechile (9) başarur-sız dëdi. Andan çübân eyitdi.
Ey şâh bu vilâyetün kavmi dañı tavarına göre (10)
çoklukdur buğur şâh eydür. Ey çübân tavarunuz
kavmünüz böyle çok olduğunıza sebep (11) nedür.
Çübân eyitdi. Yâ İskender bu vilâyetün kavmi çok-
luğı budur kim beş yüz yıl (12) yaşarlar dörder
yüz ellişer yaşarlar. Andan ölürler ve dañı dört
beş yüz yıl 'ömr içinde (13) yüzer ikişer yüzer
oğulları kızları olur. Andan ol oğul kız oğlanları
bine iki bine

- 60b (1) érer. Yâ İskender şimdi ben bir kişinün çübânı-
yam ki ol kişinün üç yüz otuz üç oğı (2) kıızı var
kendüsi beş yüz kırk yaşındadır ve oğı kıızı oğlan-
ları bine iki bine érer (3) ve bu vilâyetün kavmi
çokluğı bu sebebdendür ve dañı tavarı rûzı çokluğı
şöyledür kim (4) tavarumuz yılda iki kez kızılar
kuzumuz koyıncadır ve koyunumuz sığırcadır ve sığı-
rumuz fılcedür (5) ve kedilerümüz arslancadır ve
arslanumuz ejdehâlara cevâb éderler dëdi. Andan
İskender-i (6) Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selâm eydür.
Yâ çübân bu kavm ki vaşf eyledün vilâyetleri dañı
(7) kendüleri gibi ve tavarları gibi çokluk mıdur

yohsa azacuk, ata bes on gunlik yol midur (8) dedi. Cübān eydür yā İskender bu su kim vardur kırk gunlik yoldan gelür işbu sunuñ (9) iki kenārı dañı bu vaşf etdügüm gibi kavmden toludur dedi. Andan İskender Şāh (10) cübāndan bu haberi işidicek kaşd etdi kim leşkerile gāfiliken ol kavmuñ üzerine (11) vara ammā vezīrlar komadılar her birisi birer dürlü naşihatler etdiler. Nazm:

(12) Keyd-i Hindū eydür ol dem şehriyār
Yaricündür kanda varsañ Girdigār

(13) Şimdi ol kavme varıcağ gāfilin
Korkudursin tağulurlar yer yerin

61a

(1) Dutamazsın ol eli hoşluğıla
Kahr edersen hoz vilāyet yıkıla

(2) Eli yıkmak şehlere āyin degül
Çünkü ol el şāhına hā in degül

(3) Āhirile yā Sikender bulavuz
Her ne hükm etsen o kavme kılavuz
Naşihat-ı Behmen Hakīm

(4) Pes buğur Behmen eyidür yā emir
Yüz saña dutdı kamu tāc u serir

(5) Tāc u taht almak saña müşkil degül
Müşkil oldur kim bu şehir ü el degül

(6) Kim varavuz dutavuz şehri eli
Ele şehre koyavuz şahne veli

(7) Cümlesi şahrā-nişin hayvān durur
Gerçi şāha şūreti insān durur

(8) Leşkeri görüp bular belinleye
Ancası şāha azuban inleye

Naşihat-i Restatālīs-i Hāş

- (9) Restatālīs dahı eydür ey güzİN
Şāh-nāme dinle kim ne der sözİN
- (10) Rüstem eydür ‘azm edicek bir yola
Olmasun kim sapasın sağa şola
- (11) Zīre kim yoldan sapan tēz yorılır
Yine yolına gelince tarılır

61b

- (1) Yā Sikender sen dahı söyle ki var
Düşmen üzere yola olmışsın süvār
- (2) Olmasun kim gayri yola şapasın
Olmayasın dinc düşmen şapasın

Naşihat-i Eflātūn Hakīm

- (3) Andan Eflātūn eydür ol zamān
Yā Sikender Şāh nev-baht u cüvān
- (4) Gāfil olma işbu çerhün gerdişi
Vaktehālarda bozar bitmiş işi
- (5) İş düzülmüşken elünde [d]jere gör
Bir gün öndin hükümün üzere ere gör
- (6) Sen gedāsın bir yana düşmen d[uya]
Leşkeri hāzır durur erde uya
- (7) Düşmenünden gayriya kılma hücüm
Tāli’ünde böyle der hüküm-i nücüm

Naşihat-i Sokrat Vezīr

- (8) Ol dinicek pes bugur Sokratı şād
Şāha eydür bu söze eyle i’tikād
- (9) İsti‘ānet dile Hak’dan dün ü gün
Kim kılasın düşmenüni ser-nigün

- (10) Hālī şanma işüni gey tolu gör
Rāy-i a'zam şāhı senden ulu gör
- (11) Ġāfiliken kardeşin başduñ revān
Pes naşihat oldu ana ol hemān

62a

- (1) Rāy-i a'zam şanma kim ġāfil durur
Fikrün içinde gece gündüz yörür
Naşihat-i Bokrat Vezir
- (2) Dindügi dem içre Sokrat-ı hakim
Açdı dil söyledi Bokrat-ı hakim
- (3) Şāha eydür yā Sikender gidelüm
Düşmene iklimini teng edelüm
- (4) Leşkerün hazır yarağı yatları
Dinciken cümle sipāhi atları
- (5) Bulısalum Rāy-ı a'zam şāhile
Ceng edelüm Hind eri Gümrahile
- (6) Yā Sikender bu sözi ger dutasın
Bī-gümān devlet oyunın utasın

(7) Neğr: Rāvī aḥbār içinde şöyle rivāyet kılar
eydür. Kaçan kim İskender-i Zü'l-karneyn (8)
'aleyhi's-selām vezirlerinden bu resme naşihat
haberini kim işitdi cānile kabül kıldı. (9) Zīrā
kim devletine sa'ādetine lāyık söylediler. Pes
buğur böyle olcağ İskender Şāh ol (10) kavm
üzere varmağı terk etti buyurdu. Yarağ kıldılar
ol mu'teber su azalcağ geçdiler (11) gitdiler.
Ol haber veren çübānı daḥı İskender Şāh bile alup
gitdi. Hakim kavlince (12) İskender-i Zü'l-karneyn
ol çübānile 'ahd u peymān şöyle kıldı kim Hak Te'ā-
lā fırsat

62b (1) vērūp bu diyāri dutarsam bu su üzerindeki elün begligin sana vërem dëdi (2) dahı yëye içe kona göçe gitdiler. Eyyām u müddetile Rāy-ı a‘zam üzeri- ne Mifrāk şehrine (3) yakın yëtdiler. Pes buğur böyle olicak bu taraftan Rāy-ı a‘zam'a haber oldı kim uş (4) İskender geldi erdi. Leşkerile dëyü an- dan Rāy-ı a‘zam buyurdı. Ol yüz yigirmi kez (5) yüz bin erden yüz bin atı tonlu eri tonlu at yëgin er yëgin seçdiler. İskender (6) Şāha karşı karavul gönderdi[ler] İskender Şāh dahı yakın geldi erdi. Bir şahrā (7) içinde kondı. Leşker hayme ve çadır- lar kurdılar oturdılar. Ol dem içinde İskender (8) Şāh dahı buyurdı. Yigirmi dört kez yüz bin erden yëtmiş yëdi bin güzide cevşen-(9) ver süvār karavul bindi. Çihil-Pāy-ı ‘Irākī Kaytās-ı Yünānī ol yëtmiş yëdi bin erün (10) önüne düşdi. dahı Rāy-ı a‘zam karavulına karşı gitdiler. Bu taraftan bunlar vardı. (11) ol taraftan anlar geldi. Biri birinden bī-haber- ken. bir gün ‘ale’s-şabāh buluşdılar. Bir (12) yazı içinde bir biriyle duruşdılar. Bir nücüm sâ‘at bir ‘acāyib ceng etdiler kim (13) hiç kimse görmüş degül. Rāvī eydür şöyledür kim İskender Şāh karavulına Haq Te‘ālā

63a (1) fırsat vërdi. Rāy-ı a‘zamuñ ol yüz bin güzide karavulın sıdılar. Sancaq u ‘alem (2) dökürdiler. Bir fersah yer gërüsine kodılar erdüklerin kırdılar. Tā gün öyle zevāline ericek (3) döndiler. Çihil-pāy-ı ‘Irākī ayak götürdi gitdi. Ol dem içinde Şāha yëtdi. Karavul (4) sıdukların şāha haber vërup dëdi kim. Nazm:

Şöyle bil kim biz bugün vaqt-i seher

(5) Oldı kevkeb tāli‘i feth-i zafer

Nesr: Ve bugün 'ale's-şabāh düşmen karavuluna (6) buluşduk şaf u alay bağlayup duruşduk. Bir 'acāyib şir-āne ceng êtdük kim yakın (7) zamānda ancılayın ceng-i āşüb görmedüm ammā Hāk Te'ālā'nun 'ināyeti enbiyāların (8) mu'cizātı evliyāların velāyeti* devlet ü sa'ādetüne yardım kıldı. Rāy-ı a'zamun yüz bin (9) karavulın sıduķ kırup anca server u ser-firāzları kanına yuduk fersah-be-fersah yer (10) koduk tağıtduk. Uş serverler sancaķ, baş, at, kumāş alup ganīmete müstağrak (11) olup şāz u hurrem şahun devletine du'ā kılup geliyorurlar ammā yā Şāh-ı cihān şöyle (12) bilün kim Rāy-ı a'zamun karavulu gey mu'teber çeriydi. At u ton yat u yaraķ şöyle kāmil (13) idi kim ne Rūm'da ne Şām'da ve ne 'Irāk ve 'Irāķeyn'de ne Hindustān leşkerinde bu

63b (1) resme yaraķ görmedüm. Gāfil olacak leşker degül dedi dahı 'Irākī edebile hāmūş oldu. Andan (2) İskender-i Zū'l-karneyn Çihil-pāy-ı 'Irākī'den bu haberi işidiceķ şāz u hurrem olup buyurdu (3) Hil'atler getürdiler. Çihil-pāya geyürdiler. Pes buğur böyle olıcaķ İskender Şāh buyurdu. (4) Begler, melikler, selātin serverler karavula karşı gitdiler buluşdılar. İskender Şāh katına (5) yétdiler Divān ārāyide kılup meclis kurup 'işe meşgül oldılar ve bu taraıdan dahı (6) Rāy-ı a'zam karavulu sınıp Rāy-ı a'zama geldi haber kıldılar kim İskender Şāh karavulu sıdı (7) ve serverleri esir kıldılar. Uş taht-gāhuna yakın êrdiler dediler. Rāvī kavlince kaçan kim (8) Rāy-ı a'zam bu haberi işitdi. Taht üzere otururken durdu oturdu. Hışm u gāzabıla içi (9) taşı tıldı. Tēz buyurdu ol deryā-yı ahterān gibi leşker binüp mevc urdu. Yüz (10) yigirmi kez yüz bin er at arkasına bindi. Dört yüz kırk dört

altun başlu ejdehā-peyker (11) sancaqlar götürüldi. Borı vü surnālar uruldu. Şaf u alaylar ārayīde olup yürüdi. (12) Andan toksan biñ filler şaf bağlayup yürüdiler. Filler üzere tahtlar bağlayup ceng-cü (13) cebelü cevşenlü hāş erenler durdılar. İskender Şāh gelecegi yola yürüdiler. Ol gün ol gece

64a (1) gitdiler. Yarındası İskender Şāh leşkeriyle buluşdılar. Bir laţif şahrā içinde duruşdılar.

Nazm:

- (2) İki cānibden iki leşker e cān
Birbirine karşı yürüdi[✱] revān
- (3) Çün yakın erüp muķābil durdılar
Yer yerin kūs u naķāre urdılar
- (4) Toldı ‘ālem leşker üninden kamu
Şanasın haşre ‘alāmetdür ‘amu
- (5) At süheyli er girivinden paşa
Yankulandı yer ü gök başdan başa
- (6) Şöyle şan ‘ummān denizi kaynadı
Yā neheng taşra düşüben oynadı
- (7) Mevc urdı at ayagından e yār
Yeryüzinden göklere gerd ü ğubār
- (8) Ra‘d bigi gürlledi tablile kūs
Çerh tozdan şankim oldı ābnūs
- (9) Bir ‘acāyib korkulu dem oldı kim
Kan kaşanur nerre dīvler ey hakīm
- (10) Şaff yaşandı vü duruldu şöyle düz
İki düşmen çün duruşdı yüz-be-yüz

✱ یوریدی (M)

- (11) Rüstem-i Destānile Efresiyāb
Görmemişlerdi bu resme inqılāb
- (12) Ser-firāz u ser-girān serverleri
Atı tonlu kendü tonlu erleri
- (13) Şaff önün dutup ser-ā-ser durdılar
Ellerin seyf ü süñüye urdılar

64b

- (1) Līk aḥbār içre şöyledür haber
Kim Sikender leşkeri ey mu'teber
- (2) Rāy-i a'zam leşkeri içre yakīn
Bahra karşı nehre benzerdi hemīn
- (3) Nice 'ibret evidür gör bu cihān
Kim dērilmiş bir yere bu resme cān
- (4) Cān bahrı cem' olup cūş eylemiş
Cūş mevci gün yüzün boş eylemiş
- (5) İki devlet issi şāh-ı mu'teber
Çün duruşdı eyle sözi muhtaşar

(6) Neşr: Aḥbār içinde şöyledür kim kaçan ki İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām Rāy-i (7) a'zam ile kim duruşdılar. Rāy-ı a'zam leşkerinin cemī' atlusını önüne dutdı. Kendüsi (8) toksan bin fīli sağına solına sedd kıldı daḥı durdı ve bu taraftan daḥı (9) Şāh Zü'l-karneyn yigirmi dört kez yüz bin leşkerden yēdi yüz bin güzīde er seçdi. (10) Şöyle kim atı ve kendüleri kulağından dırnağına dek pūlāza müstağrak olmuşları ön (11) şaffa dutdı. Kalan leşkeri kafāsında sedd kıldı daḥı Tanrı Te'ālāya tevekkül (12) kırup ol yēdi kez yüz bin āhen-pūş güzīde erile İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām (13) Rāy-ı a'zamuñ kalbine kaşd kıldı. Ol yēdi kez yüz bin er elmās kılıçları yalıncağ

65a (1) kıldılar. Cebe vü cevşen şu'lesi ışık āhen[⌘] per-
tevi elmās kıılıçlar şa'saası fersah-(2) be-fersah .
yèrlere hükümetdi. Şevkden gözler hırelendi Zeng ü
sine-bend āvāzesinden (3) kulaklar gümledi. Kūs
harbiler gurrişinden sinede yürekler oynadı. Ciger-
de şecā'at (4) kanı kaynadı. Bāzūlarında erlik ta-
marları oynadı. Andan İskender-i Zū'l-karneyn
'aleyhi's-selām (5) na'ra haykırup düşmene karşı
rağş sürdi. Kılıca el urdı. Pes buğur ol yedi kez
(6) yüz bin er İskender Şāhile na'ralar haykırışup
kış ve kurbanlar kağdılar-Deryā-yı ahterān gibi (7)
mevc urup ağdılar Rāy-ı a'zamıñ ol bī-pāyān leşkeri-
ne kıılıç koydılar. Andan Rāy-i a'zam (8) leşkeri
dahı İskender Şāh leşkerin ara yere alup bir 'acāyib
ceng etdiler. Elmās (9) kıılıçlarıyla cebe vü cevşen-
lar çaldılar. Pūlāz gürz-i girānlarıyla kalkān u kafā-
lar üzere şaldılar (10) Demür dillü ef'i süñüleri
kollara şardılar. Ejdehā-ser kavş-i kuzah saht kemān-
larıyla (11) tır-endāzlar uğer elmās kaynaklı oklar
atdılar. Nice sine vü bağırlar sökdiler. Tarafeyn-
den (12) hay u huy be-evc-i āsmāna yētdi. Nazm:

Bir 'acāyib ceng etdi ol çeri

(13) Kim götürdi kan yürüyüp çok eri
Her yanadın mevc uruban seyl-vār

65b

(1) Ağdı kanlar çıkdı göklere buğar
Ol kadar başlar döküldi yere kim

(2) At ayağı başa başardı delim
Birbirinden kesdi baş u dökdi kan

(3) Ol iki deryā gibi leşker e cān
Ancalar rağşdan yıkıldı ser-nigün

(4) Atı üzere niceler oldı zebün
Nice sökdiler süñüler yağrını

- (5) Ey nicenün tîr deldi bağrını
Ancaların gürz uvatdı kellesin
- (6) Nicenün şalık tağıtdı zellesin
Ancaları kapdılar andan revân
- (7) Ancaları bir kez urdılar hemân
Nicenün üstine atdılar kemend
- (8) Ancanın çok dağdılar boynına bend
Bende düşüp niceler oldu esîr
- (9) Ancalar atdan kılurdu dâr u gîr
Niceler elinde tiğ ü baş keser
- (10) Niceler terkülerine ser aşar
Ey niceler ra'd gibi na'ra urur
- (11) Ey niceler baş vâîr yavu varur
Ancalar şaflar bozup sancağ yıkar
- (12) Ancalar Rüstemleyin kişin kakar
Hiç vaşfa sığmaz ol dem ey fulân
- (13) Ol iki şâh kıldılar ceng-i girân

Nesr: Rāvî eydür. Kaçan ki İskender-i Zü'l-karneyn

- 66a (1) Rây-ı a'zamun ol deryâ-yı ahterânlayın leşke-
riyle bir nücüm sâ'at kim ceng kıldılar ol (2) yé-
di kez yüz biñ âhen-püş Rûm çerisine Hind leşkeri
bu heybetile ceng etdüklerin (3) görincek yer yerin
önlerinden irilup yüz çevürdiler. Ya'nî kim sındı-
lar. Bunlar böyle olıcağ ol (4) toğsan biñ fîller
şaffının üzerine sürdiler. Andan Rây-ı A'zam gördi
kim ol yüz yigirmi dört kez (5) yüz biñ güzide leş-
kerin İskender çerisi sıdı sürdi. Kendü kalbine
gelür tēz buyurdu. (6) Ol toğsan biñ fîllerün baş-
larına kullâblar urdılar dağ ol fîller gîrgurdılar.

Şöyle velvele (7) oldu kim İskender Şāh leşkerinün atları ũrkdi. Filler ũzere varımadılar yine kendü sancağı (8) öñine geldi. Rāvī eydür çün kim Rāy-ı a'zam gördi kim İskender leşkerinün atları fīlleri (9) gıjgurişından ũrkdi. Gerü döndi. Tēz buyurdı. Yine atlu leşkeri şaf u alay düzdiler. (10) İskender'e karşı durdılar yine İskender Şāh buyurdı. Ol yēdi kez yüz bin āhen-pūş leşker (11) na'ralar çıkardılar yine Rāy-ı a'zam leşkerine hücum kıldılar. Hind çerisin yine sıldılar. (12) Filler şaffına sürdiler. Rāy-ı a'zam anı göricek yine buyurdı. Fīl-bānlar fīller başına yine (13) kullāblar urdılar. Yine fīller şöyle gıjgurdılar kim İskender Şāh leşkerinün atları yine hem -çünān

- 66b (1) ũrkdi. Gerü döndiler. Sancağ dibine durdular. Kıssa dırāz kılmayalum. İskender Şāh leşkeri (2) Rāy-ı a'zam leşkerin aḡşam zevāline dek kırk kez sıldılar. Filler şaffına dökdiler. Ammā fīller (3) ũzere kılıç koymadılar. Şāh Zū'l-karneyn 'āciz kaldı. Tēz buyurdı. İki cāhibden tabl-ı āsāyış (4) urdular. İki leşker karşı karşı kondılar. Bu yana Rāy-ı a'zam gördi kim İskender çerisinün atı file (5) girmez ũrker. Vezīrlerine eydür. Yarın fīlleri tonatsunlar toḡsan binini daḡı ön şaffa (6) dutalum. Düşmen ũzere sürelüm. Atları hoz fīller heybetine durmaz ũrker. Anuḡıla İskender (7) çerisin fīller ayağı altında helāk ēdelüm dēdi. Böyle dēyicek vezīrleri Rāy-ı a'zama du'ā (8) kılup hāmūş oldılar. Andan bu taraftan İskender-i Zū'l-karneyn 'aleyh's-selām gördi kim kendünün (9) çerisi Rāy-ı a'zam çerisin sır kovar. Ammā fīller şaffına varıcağ atları ũrker gerü döner. (10) Pes buḡur kendü kendüye eydür. Buḡa bir çāre gerekdür ki biz daḡı bu fīlleri ũrküdevüz dēdi.

(11) dağı fikr deryāsına taldı ve bir zamāndan sonra çāvuşları İskender Şāha haber kıldılar ki (12) ey şāh-ı cihān bārigāh kapusına bir kiři geldi. Bir deveye kāmıř yūkletmiř yēder eydür ki (13) İskender Şāha geldüm dēr. Diler ki devesin yēde iğerü 'ālī dergāhına gele dēdiler. Pes

67a (1) İskender-i Zū'l-karneyn 'aleyhi's-selām fikr deryāsına garkiken hāciblerden bu sözi kim işitdi (2) revān bař kaldurdi eydür. Kanı ol deve yēden kiři dēdi. Pes buğur ol şaşı devesin (3) yēde Şāh bārigāhına girdi. Taht karşusına geldi. İskender Şāha selām vērdi. Şāh (4) dağı ayag üzre durup selāmın aldı. Buğur İskender Şāh gördi kim ol kiři bir deveye kuru (5) kāmıř yūkletmiř yēder. Bir elinde dağı bir řem dutar. İskender Şāh anı böyle göricek şordı kim (6) ey şaşı kandan gelürsin. Eydür mağribden. Eyitdi. Kanda gidersin. Eydür mařrıķaya. Bu (7) kāmıřlar ki deveye yūkletmiřsin ve bu elünde dağı bir yanar řem dutarsın bu ne hāldür dēdi. (8) Andan ol şaşı eydür. Yā İskender her neden ki ben kōrkam bu odıla bu deve kim kāmıř (9) yūklüdür. Ben dağı anı kōrkuduram dēdi. Andan İskender Şāh eydür. Yā şaşı bu odıla ve (10) bu kāmıřla nice şdersin ki kōrkudugun nesne anuğıla senden kōrkar dēdi. İskender (11) böyle dēdüđi dem ol şaşı devenüğ ardına geçdi. Ol odı ol kuru kāmıřa koyuvērdi. (12) dağı hemān dem kāmıř yandı parladı, deve ürkti, kaçdı. Ol şaşı ardına düşdi. (13) İskender Şāh kōman dēyince deveyile ol şaşı gayb oldu. Rāvī eydür. İskender Şāh

67b (1) bu hāli göricek tınladı. Velī çok nesne anladı. Andan Restatālīs hākīme eydür. Bu ne (2) şaşıdur kim geldi bu resme bāziçe edüp gitdi dēdi. Restatālīs vezir eyitdi. (3) Ey şāh-ı cihān Hızır yine geldi. 'Alī

hazretüne remzile işâret kıldı. Ammā yā (4) İskender Şāh hīç bilmedünüz mi kim size ne dēdi. Ol devedeki kāmışı yakduğıyla şāh (5) eyitdi. Şol kadar anladum ki ya‘nī dēdügi olur kim develere kāmış yükledün od urun (6) da- hı düşmene karşı sürün. Düşmenün filleri ürker sizün atlarunuz ürkdüginleyin dēdügi (7) olur ola dēdi. Resta- talīs eydür. Yā İskender-i cihān hoş rāst nazar kıldınız (8) Hızrun remzin dürüst bildiünüz den imdi ana göre yarak kılalum dēdi. Buğur İskender-i (9) Zū‘l-karneyn buyurdi. Ol dün içinde leşkerde ne kadar kim hicinler varısa şa- bāh (10) olunca mecmū‘ına kāmış yüklediler. Saz u half^{*} hār-ı huşk^{**} komadılar. Cümle deveye (11) yükletdiler. Çün sabāh oldı. Nazm:

Çü gitdi gece gündüz şāhı erdi

(12) Şeb-istān ceysi yerden rahtı düzdi
Felek bāmına sancağ dikdi çün rüz

(13) Erürdi şem‘ kim nūrānī nā-süz
Sipihir üzre çü zerrin kuruş açıldı

68a (1) Zemine şevk-ı şemsānī saçıldı
Sürüldi zeng-i ceys ü kodı tahtı

(2) Hoten mīri erüp döşedi rahtı
Buyurdi şāh kuruldı taht-ı Keyvān

(3) Zemīn üzre bu gülgün reng sayvān
Çü düzüldi bezendi erdi fırsat

(4) İşidelüm kimündür fetih ü nuşret

Negr: Rāvī eydür çünki ‘ale’s-şabāh oldı. (5) iki cānib- den iki şāhlar buyurdi. Ol iki deryā-yı ahretān gibi leşkerler durduğı yerden (6) mevc urdılar. At arkasına süvār olup şaff u alaylar bağladılar ve bu taraftan Rāy-ı (7) a‘zam buyurdi. Toksan bin āhen-puş fillerin

* saz u halef (M)

** hār u huşk (M)

ön şaffa dutdılar dağı atlası ardınca (8) kafādār olup durdılar. Kūs-ı harbīler urdılar Sūrnā vü nefīrlerde ecel ırın urdılar. (9) Ol toksan biñ fīlleri minkār urup gıjgürtdılar. Şöyle kim āsumān u zemīn yankulandı. (10) Bu tarafından İskender-i Zū'l-karneyn dağı gördi kim Rāy-ı a'zam fīllerin öñine dutmış atlı (11) leşkerin kafādār komış. Ya'nī kim İskender leşkerinün atları fīllerden ürke sine kaçça (12) dēyü fikr etmiş. Pes buğur İskender Şāh dağı buyurdı. Ol develer kim kurı saz u kamaşlar (13) yükletmişlerdi. Ol yēdi yüz biñ atı tonlu kendü tonlu serverler ol kamaş yüklü

68b (1) develeri at öñine bıraktılar. Tabl u kūs[×] kağup develeri düşmen fīllerine karşı sürdiler. (2) Şöyle kim fīllerile yüz-be-yüz oldukları dem develerdeki kamaşa yer yerin odlar urdılar. Kamaş (3) parlayup dutuşdı. Develer belinledi fīller şaffına toğrı yürüdi. Andan ol fīller od (4) gürüldüsinden develer heybetinden at süheyli er girivinden ürkdı dağı ol arkasındağı (5) tahtları üzerlerindeki ceng-cū erenlerle yere urup tartagan kıldı dağı gerü döndi. (6) Ol kafāsındağı atlı leşkeri başdı başdı tağıtdı sıdı dağı gerüsine kaçdı. (7) Rāy-ı a'zam karındağı Berāy-ı 'Ademe eydür. Gördüğ mi kim İskender benümile ne al eyledi (8) Fīllerümü hīleyle böyle perākende etdi dēdi dağı karındağıyla kaçdılar māl u genci (9) raht u kumāşı yerinde saçdılar bār_u büngāhdan hayme vü hargāhdan el yudılar. Andan İskender (10)-i Zū'l-karneyn 'aleyhi's-selām bu resme kim düşmen üzre gālib oldı. Ol deryā gibi Hind (11) üstān leşkerin fersah-be-fersah yerler kovdılar. Ol dört yüz kırk dört yıldan berü pāzi (12) şāhlık kılan Rāy-ı a'zamuñ taht u rahtın pāy-māl etdiler. Başından devlet ferrini giderdiler. Nazm:

× کپس (M)

69a

- (13) Düşdi Râyün devleti başdan nigün
Düşmenine akıbet oldu zebün
- (1) Garreyiken devlet ü iqbāline
Olmaziken kayd çarh ahvāline
- (2) Düşdi çarhün çenberinden anşuzın
Azl oldu müstemirken keşsüzün
- (3) Ey nice şāhlara kılmışdur cefā
Vay ki zālimdür bu çarh-i bī-vefā[Ⓜ]
- (4) Bir kişiye dün ü gündüz yāriken
Mūnis ü vehm şāhib ü dil-dāriken
- (5) Dem düşicek şöyle dönderür yüzün
Kim seni bilmez olurlar ey güzün
- (6) Bī-vefā vü bī-şafādur çarh-i dün
Ser-firāzı tēz eder ol ser-nigün^{ⓂⓂ}
- (7) Bī-vefā olduğına budur delil
Hüküm issi şehleri kılar zelil
- (8) Dün olanı var kıyās et kim n'eder
Dünye vü ukbāda anı mağbūn eder
- (9) Bu durur dünyaya aldanmak kişi
Māl u manşib sevmek olur pes işi
- (10) Ey birāzer lezzet-i dünyā ki var
Degmeler aña erüp kılmaz hazer
- (11) Kim meger kalmışlara feryād eren
Her tağılmış işleri yine dēren
- (12) Luḫfıla āzād ede olmuşken esir
Buñ deminde düşmişe olan dest-gir
- (13) Raḫmetinden bir meded ere meger
Yohsa kalduḫ aciz ü bī-bāl u per

[Ⓜ] çarh ü bī-vefā (M)
^{ⓂⓂ} çarh u dün (M)
^{ⓂⓂⓂ} بو آذر (M)

69b

- (1) Şefkat iletgil ey kerim-i zül-minen
Dest-gir ol dünya vü 'uqbāda sen
- (2) Nefs alāyişini bizden zā'il et
Gönüle aduḡ şafāsın vāşıl et
- (3) Dehşetin sür 'aqlına bağışla sev
Eyle bizden 'ādet evşāfını maḡv
- (4) Rahmet et ana ki fazlun çok durur
Senden artuḡ ḡayra ümidüm yok durur
- (5) Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilāt
Yarını ko fırsatunı sür bugün

İSKENDER-İ ZÜ'L-KARNEYNÜN RĀY-I A'ZAM TAHTGĀHI
ŞEHR-İ MİFRĀKA GİTDÜĞİ MECLİSDÜR

- (6) Vaktidür ey mürḡ-ı hoş-gū sāz kıl
Süzile her perdede āvāz kıl
- (7) Rāst evinde eyle şehnāzı uşul
Tā ki 'uşşāḡ işidüp ēde kabül
- (8) Mu'tedil olur hevā nev-rūzda
Hoş nevā et sen daḡı nev rūzda
- (9) Rāhatü'l-ervāḡ baḡrın söylegil
Baḡr-ı nāzükde nihāvend eylegil
- (10) Süzile söyle ne kim söylerisenḡ
Her ne remzi kim beyān eylerisenḡ
- (11) Daḡı fırsat geçmedin söyle revān
Lā-büd ola baḡlana bir gün zebān
- (12) Süzile süz ehli tā kim ola şād
Rahmetile eyleyeler seni yād

70a

- (1) Eldeyiken fursatı fevt eyleme
Soñra dönüp çerhe nükte söyleme
- (2) Kimbilür kim nice döndi döne devr
Ne kerān vardur bu deryāya ne ğavr
- (3) Her nefes bir levne döner rūzigār
Her nefes bir naqş kıılır āşikār
- (4) Āşikāre gördüğ uş gizlü degül
Kim nice vērđi yeñe bergini gül
- (5) Ğonceyi gör tarılup yırtar yağa
Eydür eyvāh kim degül dünyā beķā
- (6) Gözlerini yumdı nergis gör ne dēr
Görmesün gözüm yeñi çün beni yeñ
- (7) Yeñ dedüğ toğurduğın ol yeñ kōmaz
Bu kōca vü yāhūd ol yigit dēmez
- (8) Kimseye mihri yeñüñ yokdur yaķın
Bī-vefādur bī-vefādan gey saķın
- (9) Gerçi mahlūk cümlesi yeñden biter
Līk yine cümlesi yeñde yiter
- (10) Çünki bitdüğ yeñyüzinden yitmedün
Māl u mülki yeñde koyup gitmedin
- (11) Gey yarağ et kim yarağ et gey yarağ
Kim yolun müşkil durur menzil Irak
- (12) Ger dilerseğ menzili kaķ⁴ edesin
Yeñyüzünden bī-ħasret gidesin
- (13) De unutma ışķ derdiyle yaķın
Vēr şalātı Muştafā'ya ey emīn

70b

- (1) Neğr: Rāvī eydür kaçan ki İskender-i Zü'l-ķar-
neyn Rāy-ı a'zam leşkerin kim sıdı. Gerekince
- (2) fersah-be-fersah yeñ kōdılar yat u yarağı hayme

vü otağı yerlü yerinde dökdiler. Andan serverler şāh-ı (3) cihān katına cem' oldılar. Bin dört yüz giriftār Hindustān meliklerin şāh dīvānına (4) götürdiler. Rāvī kavlince İskender-i Zü'l-ķarneyn beglerin, meliklerin yokladı. Çok kiři eksük (5) geldi buğur İskender Şāh ol kaçınçıla buyurdı. Ol bin dört yüz Hind meliklerin (6) biri birine karşı dār etdiler. Tā kim işidene görene ħarāşān olsun déyü. Andan İskender (7) Şāh düşmen yurdunda Dīvān suyunuğ üzerinde yedi gün oturdı. Hind çerisinüñ māl u (8) gencin ortaya getirüp üleşdürüp yemege içmege meşğül oldılar. Rāvī eydür. Çünki (9) İskender-i Zü'l-ķarneyn yedi gün Dīvān suyunuğ üzerinde oturdı. Sekizinci gün güç kılup (10) şehri Mifrāk'a gitdi. Bunlar gelmekde bu taraftan Rāy-ı a'zam karındaşı Berāy-ı 'Ademile (11) kaçā gelüp şehri Mifrāk'a érdiler. Rāy-ı a'zam dileği kim taht-gāhına arkasın vére dağı (12) İskender gelürse yine gāyretile nām u nāmūsiçün bir dağı ceng éde ammā bekledi. Serverleri (13) melikleri ve vezirleri bir yere cem' olup Berāy-ı 'Ademile Rāy-ı 'azamile meşveret édüp ittifāk

71a (1) édemediler. Hem leşkeri dağı pāyizār olmadı. Pes buğur böyle olıcağ karındaşı Berāy-ı 'Ademile (2) Rāy-ı a'zam ehl-i beytin alup ve ħazinesin yükledüp ol aradan gidüp cān kırtarmağıçün (3) sürüp kal'a-i ķaftadūr'a geldiler kim kal'a-i ķaftadūr bir pāre kıyadan idi. Şöyle kim naķam ve top (4) ve nerdübān kār eylemezdi ammā içinde Rāy-ı a'zamuğ bir oğlı varıdı. Adına Erdevān (5) Dilīr derlerdi. Buğur Erdevan Dilīr gördi kim atasınuğ ve 'ammūsinuğ devletleri başlarından (6) gitmiş çarĥ-ı gerdün anlara bir 'aceb iş étmiş. Şöyle kim tāc u tahtları māl u rahtları (7) elle-

rinden almış. Ser-firāz serverlerin yanlarından ta-
ğıtmiş kendüler düşmenden kaçta geldiler. (8) Pes bu-
gur böyle olucağ atasına kal'a kapusun açmadı Rāy-ı
a'zam dağı gördi kim oğlı (9) kendüyi kal'aya koyma-
dı. Nā-çār olucağ ol aradan gitdiler deniz kenārına
yéttiler. Rāy-ı a'zamuñ (10) bir limān-gāhı varıdı.
Adına Bahrek derlerdi. Ana geldiler. Hāzır gemiler
bulup gemilere binüp (11) Cezāre-i Çiplāle geçdiler.
Ya'ni kim İskender'den kurtulalar ve bu taraftan dağı
Şehr-i (12) Mifrāk'ın kavmi gördiler kim şāhları
Rāy-ı a'zam, düşmenine cevāb verimedi kaçdı. (13) Pes
bugur ol şehriñ kavmi dağı dilediler kim kaçalar ammā
uluları ve ekābirleri şehriñ

71b

(1) kapuların bağıladılar komadılar kim şehr kavmi
kaçta. Andan bir yere cem' olup danışdılar dediler
kim (2) nice edevüz ki İskender Şāh'dan bize ziyān
ve zarar ermeye dediler. Aralarından bir 'ākil (3) ki-
şi eydür. Zāhid katına varalum. Her ne kim derse anı
kılavuz dedi. Dört mu'teberleri durup (4) ol zāhid
katına vardılar. Ahbār içinde söyledür kim ol zamān
Şehr-i Mifrāk içinde (5) bir zāhid varıdı. Altı yüz
yaşında idi. Ol kavme her ne müşkil iş kim olsa ol
(6) zāhid katına varurlardı. Anuñla meşveret ederler-
di. Ol her ne kim dese eyle ederlerdi. (7) İşleri rāst
gelürdi. Çünkim yine ol zāhidün katına cem' oldılar.
Bu ahvāli ana (8) dediler eyitdiler. Yā zāhid Rūm pā-
zişāhı İskender-i Zü'l-karneyn Rāyı sürdi çerisin
tağıtdı (9) perākende kıldı. Rāy-ı a'zam kaçdı. Tāc
u tahtı bırağıdı koyup gitdi. Biz düşmenile nice
(10) edelüm ki ehlimüz 'ayālimüz, māl u esbābumuzdan
ve başdan çıkmayavuz, zahmet çekmeyevüz (11) dediler
dağı hāmūş oldılar. Andan ol zāhid ol kavme müdāre
re'yin söyleyüp dedi kim. Nazm:

- (12) Zāhid eydür yā kavim bir iş édün
Her ne kim ben dësem anı iş édün
- (13) Çünkü Rāyün hāli böyle oldu e' yār
Gitdi ferr-i devleti şöyle ki var
- 72a (1) Dökdi māl u genci hayl ü rahtını
Kodı isüz şöyle milk ü tahtını
- (2) Düşmenine vërimedi bir cevāb
Nām u nāmūs ırzını kıldı harāb
- (3) Kodı gitdi hükm kılduğı yeri
Olimadı Hind elinün serveri
- (4) Pes gerek kim el eri tedbīr éde
Şāhlarını sıyana karşı gide
- (5) Gālibündür zīre kim milk ü diyār
Mağlūb olan nice ola şehriyār
- (6) Vācib oldur māl u piş-keş alasız
Karşı Zül-karneyn sāha varasız
- (7) Pes yer öpüben kılasız siz duhūl
Çün duhūlünüz sizin ola kabūl
- (8) İşbunuyla kurtulasız yağıdan
Yegrek ola vaqtigüz bayğıdan
- (9) Ger benüm işbu sözümi dutasız
Şöyle bil devlet oyunın utasız
- (10) Zīre kim tedbīrile her iş biter
İvmek ü bilmezligile baş yiter
- (11) Çünkü tedbīrile müşkil iş bite
Pes niçün bilmezligile baş yite
- (12) Re'y-i tedbīr kılmāğa ser-māyedür
Baht u devlet tahtına hem pāyedür

(13) Re'ý-i tedbîr olıcağ vardur ümîd
Kim bulasız bağlu işlere kilîd

72b (1) Rāvî söyle rivāyet [kılır] kaçan ki ol zāhid
şehr-i Mifrāk kavmine söyle kim naşihat kıldı. (2) ol
kavm dahı naşihat-ı duhūlı söyle kim cān u göğülden
kabūl kıldılar. Pes buğur ol (3) kavm pîş-keşler ya-
rak kıldılar.* Nite biğ at kur eyerlü murassa' tabl-
bāzlu altun na'illü bād-pā (4) çār-sūm müşg-dem ve
dahı dört yüz kırk dört katır yüki sîm, zer, gümüş
sini altun (5) tepsi zeberced tabaqlar şahanlar,
la'1 ü cevāhirler birle bezenmiş kıl u munğurlar ve
(6) sağrak u şurāhiler ve bākî ecnās u envā'-ı raht
u kumāşlar, nāh u nāsinciler dībā vü (7) harîrler,
atlas u atlasinler, sincāb u kākumlar 'ūd u 'anber,
müşg ü 'abîrler yüklenmiş (8) bezenmiş ve dahı biğ
kullar, maħbüb hādimler ve biğ dahı kişmîrî kenîzek-
ler kiminüñ (9) elinde çeng, kiminüñ kânün, kiminüñ
ber-bağt, kiminüñ tablün, kiminüñ 'ūd (şestâ), kimü-
nüñ erğanün (10) işbu resme tecemmülât hay u huy-ı
haşmetile şehr-i Mifrāk kavmi aldılar. İskender-i
(11) Zü'l-karneyn'e karşı gitdiler ve bu taraftan
dahı İskender Şāh şehr-i Mifrāk'a yakın (12) gelicek
Çihil pāy-ı 'Irākî'ye eydür. Yā 'Irākî yörü leşker-
den ilerü gör kim Mifrāk şehrinüñ (13) kavmi oturur-
lar mı veyāhūd da şāhlarıyla bile çıkup kaçdılar mı
dedi. Pes buğur Çihil-pāy-ı 'Irākî

73a (1) dahı ayak götürüp gitdi. Bir nücüm sâ'atda Şehr-i
Mifrāk'a yétđi. Nazar kıldı görđi kim (2) şehr kavmi
dahı yarağıla şehrden çıkmışlar gelürler. Çihil-pāy-ı
'Irākî derhāl ol (3) kavme erđi. Ol kavm dahı Çihil-
pāy-ı 'Irākî'yi görđiler. Bir hoş şahş. Üzerinde
(4) on yedi pare ceng āletinin bağlanmış. Elinde yalın-

* yédiler (M)

cağ bir elmās nacağ dutmuş geldi (5) érdi. Andan birkaç ulular ilerü yörüdiler. Çihil-pāya ‘izzetile şordılar kim yā şahş ne (6) kişisin ne yérden gelürsin kanda gidersin dédiler. Çihil-pāy-ı ‘Irāķī eydür. İskender Şāhuğ (7) peykiyem. İskender Şāhdan gelürem, Şehr-i Mifrāķ’a giderem dédi. Andan ol kavm eydür. (8) Şehrde ne maşlahata varursız. Çihil-pā eydür. Varuram ol kavmi görürem ki İskender (9) Şāha muṭī‘ midür veyāhūd da ‘āşī midür dédi. Andan ol kavm Çihil-pāya hālī dédiler. (10) İskender Şāha duhūla vardukların bildürdiler. Çihil-pāya dañı çok tuhfeler verüp (11) yine şāha gönderdiler. Rāvī kavlince Çihil-pāy-ı ‘Irāķī yine revān İskender Şāha geldi. (10) Ol kavmüñ duhūle geldüklerin haber verdi. İskender Şāh dañı şāz u hurrem oldı. (13) Ol şāzılığıla buyurdı. Leşkerden yine onyedı kez yüz biğ er atı kendü āhen-püş

73b

(1) ér seğdiler. Leşker öñinde şaff u alaylar bağlayup yörüdiler. Andan Mifrāķ şehrinüñ (2) kavmi dañı gelüp érdi. Cümle ekābirleri atlarından indiler. Boyunlarına kefen dağup (3) İskender Şāh rahşımüñ ayağına düşdiler. duhūl kıldılar. Andan İskender-i Zü'l-ķarneyn (4) ‘aleyhi’s-selām ol kavmüñ duhūlin kabūl kıldı ve tatlu dilile anları merhabāladı (5) buyurdı. Birkaç ulularına ‘izzetiçün hil‘atler verdiler. Andan ol kavm İskender Şāhı (6) aldılar Rāy-ı a‘zam taht-gāhı Şehr-i Mifrāķ’a geldiler. Rāvī eydür. İskender Şāh (7) ol kavmile gelürken yolları bir püşteye uğradı.

Nazm:

Gördi kim İskender bir ulu sebz ova
(8) Kim katında muhtaşar baħr u havā
Ortasında aķar ırmaklar ulu

- (9) Bāğ u bahçe her köşesi toptolu
Lîk ortalık yerinde ey emîn
- (10) Bir mu‘azzam şehr yapmışlar yakīn
Girdepîç ol şehr-i ma‘mûre e yâr
- (11) İki kat burc eylemişler üstüvâr
Lîk ol şehriñ eniyle uzunı
- (12) Ehl-i târih yedi fersah dâr anı
Yêtmiş iki yılda yapmış kahramân
- (13) Bu dedüğüm şehri ey şâhib-kırân
Kaşr u eyvân şehriñ içi ser-te-ser
- 74a (1) Kubbelerdür mu‘teber tâk u kemer
Yapûsınun cümle mermer dikîşi
- (2) Nâyim ü kâyim ruhâm içi taşı
İşbu resme şehriñ içi şehriyâr
- (3) Âdemiyle tolu ydı herçi var
Şöyle kim fersah-be-fersah ey peder
- (4) Şehr içinden halk gülüvvi kim gider
Şanasın deryâ-yı âdemdür taşar
- (5) Ünille mevci gelüp başdan aşar
Rub‘ içinde ancılayın bir dahı
- (6) Yoğudı bir mu‘teber şehr ey ahı
Milki içre gerçi çok durur diyâr
- (7) Ancılayın yoğudı ey şehriyâr
Şehrinüñ havlısı vardı gey ulu
- (8) Âdemîsi dahı hemçü toptolu
Rûy-ı gök eczâsına vardur şümâr
- (9) Lîk Mifrāk kavmine yokdur e yâr
Bu ne milk olur ne halk olur e cân

- (10) Kim bu resme hilkat etmiş Müste‘ān
Göz gerekdür kim göre bu hilkatı
- (11) İşbu dürlü dürlü şun‘-ı şan‘atı
Hulka görüp bile Hālik hikmetin
- (12) Şun‘a bakup bile şāni‘ şan‘atın
Anlaya kimdür vören halka vücūd
- (13) Şıdık u ihlāşıla ana kıla sücūd
Vācib oldur şāni‘i kim bilesin

74b

- (1) Birligini dahı rüşen kılasın
Birlige varlığı ey ehl-i sebīl

- (2) Her neye bakşan vērür sağa delīl

Neşr: Rāvī eydür. Kaçan ki İskender-i Zü'l-kaşneyn

(3) Şehr-i Mifrāk'ı şöyle mu‘azzam, mu‘teber göricek
‘acebledi ve ol püşte üzerinden (4) bir zamān şehre

karşu durdı dahı teferrüc kıldı. Andan Mifrāk şehri-
nün kavmine eydür. (5) Yā kavm bu şehri kim bünyāz
urup yapıdurmuşdur. Hiç tevārīh var mıdır dēdi. Pes bu-

gur (6) Mifrāk şehrinün kavmi eyitdiler. Yā İskende-
rū'z-zamān bu şehri kahramān Kātil yapmış. Nūh

(7) Peygāmbere devrinde ammā yétmiş yılda tamām etmiş
ve cemī‘ burc u bārūlarının bünyāzı temelini (8) yēdi

dürlü ma‘denden kılmışdur. Bünyāzı muhkem olsun dēyü
yēl mażarrat olmasun dēyü (9) zīrā her binā bünyāzına
halel yēlden ērer dēdi. Ehl-i tārīh eydür. Kahramān

şehr-i (10) Mifrāk burcı temelini kim yapıdurdı ne ne-
dür. Kurşun, bakır, altın, gümüş tuç (11) biribirine

katup dahı kaynadup bünyāz temelini dökmişler dahı
rahīm olmuş şöyle dördü (12) üzere yapu yapmışlar dē-

yüp du‘ā etdiler. Andan İskender Şāh eydür. Yā kavm
bu haber kim söyledünüz (13) beyhūze haber midür veyā-
hūd da yakīn söz midür? Andan ol kavm eydür. Yā İskende-

derū'z-zamān

75a (1) kahramān k̄ātil şehriñ ortasında kendüden bir
‘acāyib nişāne düzmişdür. Anda bu dedü (2) gümüz ha-
ber tārīhin yazdurmuşdur dediler dañı İskender-i Zü'l-
karneyn'i aldılar. ‘İzz ü ikrām ile (3) şehri-i Mifrāḳ'a
geldiler. Pes buğur İskender Şāh buyurdu. Ol deryā-yı
aḥterān gibi güzide (4) leşker şehri öñine kondılar.
Bār u büngāh, ḥayme vü çādırlar kurdılar. İskender
Şāhın dañı kızıl atlas (5) bārīgāhın kırk dört kızıl
altun direkler üzere kurdılar. İskender Şāh kondı.
(16) Şehir kavmi dañı yarağıçün şehre gitdiler. Tā kim
İskender Şāh'ı yarındası Rāy-ı a‘zamun (7) tahtına
da‘vet edeler. Bu taraftan İskender Şāh dañı leşke-
riyle ‘işe nūşa meşğül (8) oldılar. Çün ol gece geçdi.
şabāh oldu. Bu taraftan şehri-i Mifrāḳ uluları (9) şeh-
re geldiler. Şehir kavmine beşāret haberin vėrdiler
dediler kim yā kavmi-i Hind u Hindustān (10) müjde ol-
sun kim İskender-i Zü'l-karneyn sizleri āzād kılup
cümle māl u esbābuñuzı (11) bağışladı. Emn ü amāndur.
olan oldu ölen öldi. Şimdiki hālde taht u t̄ac (12) milk ü ḥarāc
İskender Şāhındur dediler. Şehir-i Mifrāḳ içinde nādī-
ler münādī kıldılar. (13) Andan ol kavim şehri-i Mifrāḳ'ın
için taşın süpürdüler, suladılar. Kaşr u eyvānları

75b (1) bezediler. Pes buğur böyle olıcaḳ Rāy-ı a‘zamun
dañı kalmış ḥazīnelerin açdılar. Māl u genc ü (2) es-
bābın cümle çıkardılar dañı Rāy-ı a‘zamun taht u ey-
vānın tonatdılar. Andan nüzüller (3) ni‘metler yaraḳ
etdiler kim kıyāsa gelmez ol gece tā şabāha degin yat-
madılar, uyumadılar yaraḳlar kıldılar tā kim ‘ale‘ş-
şabāh oldu. Nazm:

Şabā peyki yine érđi caru çaldı
(5) Zemīnün germini hep suya şaldı
Karalık çetrini dürdi cihāndan

- (6) Beyāzī haymeyi kurdı nihāndan
Felek şāhı gelür dēyü münādī
- (7) Yöridi ‘ālem içre kıldı nādī
Anı işidüp bezendi dār u dergāh
- (8) Gelür dēyü felek tahtına ol şāh
Çün ağdı tahtına ol şāh-ı encüm
- (9) Şunuldu dört yağa menşūr-ı merķūm
Ki ya‘nī yüz dutalar cümle şāha
- (10) Nazar ‘tmeyeler mersūm mesāma
Çü gün toğdı kara ağa boyandı
- (11) Sikender leşkeri dahı oyandı

Neşr: Rāvī eydür kaçan ki şabāh oldu. (12) İskender Şāhuñ ol derḡā gibi leşkeri örüp durdılar. Şāh bārīgāhına gelüp dīvān (13) kurdılar. Server ü ser-hengler sağ sol durdılar ve bu taraftan yine Şehr-i Mifrāk

76a

(1) uluları şehr kapusın açup çıktılar. İskender Şāh bārīgāhına gelüp devām-ı devletine (2) du‘ā kıldılar. Eyitdiler yā İskender-i Zül-ķarneyn Haķ Te‘ālā yeryüzinüñ pāzişāhlıgın cihān (3) halkınuñ hükümetin ‘ālī hazretüne musahhar kılmışdur. İmdi sa‘ādetüñ sāyesin şehr-i (4) Mifrāk üzerine dahı şal ve mübarek Rāy-ı a‘zam tahtına dahı baş tā ki sāyen altında (5) Hind vilāyetinüñ kavmi dahı āsāyiş geçsünler dediler. Andan İskender-i Zü'l-ķarneyn buyurdu. (6) Leşker karar kıldı ammā yēdi biñ ser-heng serleşkerler dört biñ dört yüz ser-firāz (7) serverler biñ altı yüz tādār melikler üç yüz on üç şāhib-serir sultānlar (8) biñ dört yüz kırk dört çāvuşlar iki yüz yigirmi iki hācibler kırk dört ‘ākil (9) dānā vü müdebbir vezirler İskender Şāhile atlanup Çihil-pā önce şehr kapusına geldiler. Nazm:

(10) Çün Sikender kapudan girdi içerü
Gördi şehriñ kavmi hep durmuş öri

(11) Cümlesi el kavşurup söyle ki var-
‘İzzetile şāha durmuş intizār

(12) Çün Sikender geldüğini gördiler
Yer yerin medh ü senālar vërdiler

(13) Kimisi hamd u senālar eyledi
Kimisi medh ü du‘ālar eyledi

76b

(1) Kimisi şāz oluban başın açar
Kimi hürrem oluban saçu saçar

(2) Kimisi rakşa girür handān olup
Kimisi söyle durur hayrān olup

(3) Kimi şāhı görüp etdi merhabā
Kaddin iki kat edüp etdi du‘ā

(4) İşbu resme ‘izz ü cāhile e cān
Geldi Rāyüñ kaşrına şāh-ı cihān

(5) Kaşr öñinde Hind elinüñ begleri
Hem ekābir Rāy ehli yégleri

(6) Şāh Sikender ericegez ey emir
At ayagına döşediler harir

(7) Yer yerin hem dürce ağzın açdılar
Farkına şāhuñ cevāhir saçdılar

(8) İndi atdan kaşr öñünde ol emir
Yörüdi öñince yüz kırk dört vezir

(9) Girdiler kaşruñ içine ol zamān
Dinle imdi nêtdi ol şāhib-kırān

(10) Negr: Rāvī ahbar içinde söyle rivāyet kılur.
Çünkü İskender: Zü’l-karneyn (11) kaşr içine kim gir-
di. Gördi kim Rāy-ı a‘zamüñ tahtını kurmuşlar karşı-

sına dört (12) yüz kırk dört zerrin sandaliler kurmuşlar ve kaşr için gâyet müzeyyen kılmışlar.

(13) Andan İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selâm revân tahtına çıktı. Andan yüz kırk dört

77a (1) vezîrler şâh karşısına sandaliler üzere karar etdiler ve selâtin şâhib-serîrler şahun (2) iki tarafına sağ sol oturdılar ve kalan serverler el bağlayup karşı durdılar. Divânı (3) arâyide kıldılar. Hönler, ni'metler dökildi serdihler meclis âletlerin getürdiler. Bâdiyeler (4) kurdular sîm-sâk sâkîler zerrin kıf u munkurularıyla yâkût-ırevânı sağ sol sundular (5) Mu'tribler ellerine sazların alup güşmâl verüp söz kıldılar. Güyendeler zebân açup (6) bülbül-vâr hoş-elhânıla ser-âgâzlar etdiler. Tâ şuna degin kim meclis arâyide oldu. (7) Beglerün, meliklerün dimâğları safâyıla taldı. Andan İskender-i Zü'l-karneyn Mifrâk (8) şehrinün ulularına eydür. Yâ kavm, bu vilâyetünüzde görecek 'acâyib garâyib ne vardır (9) dedi. Ol kavm eyitdiler. Yâ İskenderü'z-zamân vilâyetümüzde 'acâyib garâyib nesnelere çokdur (10) ammâ yakîni bu kim evvel 'acâyib bu şehirde kahramân Kâtil nişâne kimdüzüpdür tevâ (11) rih yazupdur oldur ikinci ey şâh-ı cihân bu vilâyetde bir kuş vardır vaz' da (12) gügercince ola ya olmaya ammâ anun yüglerinün rengine hiç fikr ü firâset yörüdimezler (13) şöyledür kim kızıl berg üzerine konsa kızıl görünür yeşile konsa yeşil görünür ve ak

77b (1) üzere konsa ak görünür ve cümle her ne reng üzerine konsa hemân ol reng görünür ve üçüncü (2) 'acâyib bunda bir yerde bir mağâra vardır. Yer altında ammâ kapusu şöyle açıkdur ol (3) mağâra içinde bir tabîb kendü şeklin ve hey'etin şöyle düzmüşdür ve öğinde

(4) bir tabīb bisāṭı durur kim kırk dört kızıl altun havānı var kaçan ki ol mağāraya (5) bir kişi gire ol tabībün aletlerinden bir nesnesin alup çıkmak dilese ol (6) mağāranın kapusın bulmaz ne kadar kim Rāy-ı a'zam tedbīr kim kıldı. Mümkün olmadı kim (7) anın bir ignesin alup çıkabileler. Yā Şāh-ı cihān bu Hindustānda 'acēyib garāyib (8) çokdur ammā deniz içinde cezirelerdedür dēyüp hāmūş oldılar. Çün ol (9) gün geçdi yarındası şabāh oldu. İskender-i Zü'l-ķarneyn dahi tahtına ağdı. (10) Begler, melikler server ü selāṭinler şāh der-gāhına cem' oldılar. Mifrākın dahi (11) ekābirleri geldiler. Dīvān arāyide oldu. Andan İskender Şāh Mifrāk şehrinün (12) kavmine eydür. Yā kavm durun imdi baş olun. Kāhramān Kātil düzdüğü nişāneye (13) varalum dēyüp revān rahş çekdiler Taht öninde bindi. Begler melikler ser-firāzlar *

78a (1) süvār olup yörüdiler. Tā ki ol kāhramān Kātil yapduğı şehir-i Mifrāk ortasında düzdüğü (2) nişāneye vardılar. İskender Şāh nazar eyledi, gördi kim bir 'acēyib mu'teber havlı çevürmüşler (3) ol havlinun için ak mermerile fers döğemişler şöyle mermerler kim āyineleyin tāb-nāk (4) ve havlı ortasında dört mu'teber mermer 'amūdlar üzere mermerden bir taht bağlamışlar (5) taht üzere Kāhramān Kātilün kaddi kālınca şekli ü heybetinde vaz'u şūretinde (6) mermerden bir şahş düzmişler şöyle kim gören kişi Kāhramān Kātili şanur. Andan (7) İskender Şāh gördi kim yetmiş arşun kadlı bir şahş taht üzere durur. Elinde mermerden (8) bir gürz-i girān dutmuş. Eger Kūh-ı Elbürze urşa hurde-ħaşħāş eyleye. Şāh anı göricek (9) bir zamān şöyle hayrān olup durdı. Bir zamāndan sonra İskender Şāh eydür. Yā (10) Restatālis gördüğünz mi Kāhramān Kātil

kim ne vaz'a kişiymiş ki şekl ü taşvîrin (11) görenün üzerine heybet düşer 'aklı şaşar dēyüp 'acebleşdiler. Andan İskender Şāh (12) ol dört mermer 'amūdlara nazār kıldı gördi kim ol dört mermer 'amūdlar kim (13) taht üzerindedür. Dördüne dahı dört dürlü tārīh yazmışlar. Hind tīgila kazmışlar.

78b

(1) Müselsel haṭṭıla yazmışlar. Pes buğur İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām Restatālīs'e eydür.

(2) Yā vezîr-i hāş bu tārīhleri okı görelüm ne beyān kılmışlar dēdi. Andan Restatālīs revān (3) yöriyü ol dört tārīh 'amūdınun birine geldi. Evvel tārīhe nazār kıldı bildi kim kendü okıyu (4) bilür. Mütālā' a kılop şerhine muṭṭali' olup İskender Şāh'a beyān kıldı. Ne dēdi. Nazm

(5) Ol 'amūdda böyle dēmiş Kahramān
Ki ey cihān benüm dēyü da'vî kılan

(6) Hük-m-i cāhı çünki ele alasin
Hük-m-i taqdîrile bunda gelesin

(7) Ben ki bu Mifrāk şehrin yapmışam
Dürüşüben cehd edüp şubḥ u şām

(8) Yēdi ma'cenden ki bünyāz eyledüm
Tārīh içre adlu adıyla söyledüm

(9) Nūh devrinde bu şehri şubḥ u şām
Bil ki yētmiş yılda kıldum ben tamām

(10) Milk bünyāz eylerisen sen dahı
Şehr-i Mifrāk gibi yapdur ey ahı

(11) Tā bilesin Kahramānı ey kişi
İşbu şehre göreyidi her işi

(12) Bir işinden her işin anılayasın
Anlamazsañ görüben taṅılayasın

(13) Pāzişāhlar himmeti ulu gerek
‘Ālem içre adı hem tolu gerek

79a

(1) Yoḥssa himmet dūn édüp şöyle ki var
Milk yıkmak şāhlık olmaz şehriyār.

(2) Şāh olan milki ‘imāret eylesün
Pāzişāhlar sözün andan söylesün

(3) Sen dahı ey saltanat da‘vī kılan
Cehd kıl kim da‘vuḡ olmaya yalan

(4) İşbu beş gün ‘ömrüğe aldanmağıl
Olmaz adı kendüğe adanmağıl

(5) Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Kāhramān gibi bülend ol olma dūn

(6) Neḡr: Rāvī eydür çünki Restatālīs ol ‘amūduḡ tā-
rīhin kim okudu. İskender (7) Şāh'a beyān kıldı. Cüm-
le begler ve serverler işitdiler kāhramāna āferīn
édüp taḥsīn (8) kıldılar. Andan İskender-i Zü'l-ḡar-
neyn ol haberile bir zamān şöyle ḡayretile durdı.
Andan (9) döndi. Restatālīs'e eydür. Yā vezīr-i kār-
dān cihān milkine şāh olan Kāhramānlayın (10) olsa
ve-ger-niçü geldüḡ çı gitdüḡ dedı. Andan İskender
Şāh ikinci ‘amūda yürüdi. (11) Andağı tāriḡe dahı na-
zar kıldılar. Pes buḡur Restatālīs vezīr ol tāriḡi
dahı (12) okıyup şāha beyān kıldı ne dedı. Nazm:

Böyle démiş Kāhramān Kātıl ki var

(13) Bu maḡāma kim gele her şehriyār
Kāhramānı bilmek isterse yakīn

79b

(1) Kim cihān içre niceydi ber-ḡüzīn
Şöyle bilsün kim nēdüpdür kāhramān

(2) Kim ḡala andan cihānda bir nişān
Kırk sekiz ceng āletüm cem‘ eyledüm

- (3) Hüküm kıldum kullaruma söyledüm
Dinle ol âletleri kim nêtdiler
- (4) Bir müdevver taşıla teng êtdiler
Tengile vezn eyledüm sıklı tamām
- (5) Şöyle kim re'sen-be-re'sen ve's-selām
Gör ki ol seng üzre ben kim nêyledüm
- (6) İki yerde iki kabza eyledüm
İki elüme iki kabzadan revān
- (7) Götürürdüm taşı yerinden hemān
Gezdürürdüm işbu tahtın şahnını
- (8) Yine yerinde korıdum ben anı
Şimdi ol taş tahtum altında durur
- (9) 'İbret ehli bakduğı sâ'at görür
Kim götürürse yerinden ol taş
- (10) Şöyle bil oldur cihān-girler başı
Götür anı bil ki kimdür Kahramān
- (11) Ferr ü kuvvet işre ol şahib-kırān
Kim ne resme kâdiridi kuvvete
- (12) Bir nazar kıl bu 'acâyib kudrete
Kudrete hem 'ibrete kılsañ nazar
- (13) Saña hikmetden véreler çok haber
Böyle demiş evvel āhir ol zamān

80a

- (1) Tārīhinde işbu sözi Kahramān

Nesr: Rāvī eydür çünki Restatālīs vezīr (2) ol tārīh-
den bu haberi kim okudu işitdiler. Andan İskender-i
Zü'l-karneyn Kahramān (3) Kâtil düzdüğü mermer tahtın
altına nazar kıldı. Gördi kim ol dört 'amüdların
(4) orta yerinde bir kara mermeri ferşe berāber or-
natmışlar. Şekli müdevver ammā dāyiresi (5) kırk arış

tamām. Andan ol müdevver taşuḡ ortasında iki muḡkem kabza yerin düzmişler (6) degme kişinüḡ kulacına şıḡmaz. Pes buḡur İskender Şāh serverleriyle ol taşuḡ çevresinde (7) durdılar. Andan İskender Şāh eydür. Ey serverler görüḡ kim Kaḡramān şāh bunun gibi ejderhā (8) taşı götürmüş. Bu şahını gezdürmüş zihī kuvvet kim Haḡ Tebāreke ve Te‘ālā ana (9) vermiş dedi daḡı buyurdu kim ol mu‘teber taşı yerinden götüreler göreler kim altında (10) ol taşuḡ ne vardur? Pes buḡur mühendisler ilerü yürüdiler ol taşuḡ iki kabzası (11) yerine zencirler daḡdılar daḡı kırk mübārizler kaşd kıldılar kim yerinden koparalar. Kimler (12) Kaḡtās-ı Yūnānī oğulları, Kaḡs, Atrās, Süheyl-i Serhī, Tārim-i Belhī bunların gibi (13) kırk mübārizler kuvvet edüp tutdılar ol taşı yerinden yukaru yedi arış gücile

80b

(1) kaldurdılar haḡkīm kavlince ol taşı kim yerinden götürdiler. Bir çāh aḡzı açıldı. Andan (2) çāha nazar kıldılar gördüler kim hayli derin çāh. Buḡur İskender Şāh buyurdu. (3) Çihil-pāy-ı ‘Irāḡī kemendile ol çāhuḡ içine indi. Yine revān çıktı. Şāh önünde (4) baş urup şāha du‘ā kıldı. Şāh eyitdi. Yā ‘Irāḡī çāh içinde ne vardur ne gördüḡ? (5) Çihil-pāy-ı ‘Irāḡī eydür. Ey şāh-ı cihān çāhuḡ içinde kırk dört hüsrevānī küpüḡ (6) içine kızıl altını eritmişler daḡı dökmüşler andan küpleri şımışlar ammā ol altun (7) şöyle küp şeklinde yek-pāre yek-pāre durur dedi. Pes buḡur İskender Şāh buyurdu. Ol (8) çāhuḡ kenārında kırk yerde maḡaralar baḡladılar daḡı yukarudan ol kırk dört kızıl (9) altundan küpleri çıkardılar daḡı ol dört ‘amūdların ortasında dizdiler. Begler (10) melikler anı göricek ‘acebleşdiler. Pes buḡur İskender Şāh Restatālīs vezire eydür. (11) Yā vezir-i kār-dān

Ḳahramān Ḳātil bu altunları bu resme sengin Ḳılduđı
neydi ola dedı. (12) Restatālīs vezir eyitdi. Ey ṣāh-ı
cihān Ḳahramān Ḳātil bu altunları sengin (13) Ḳılduđı
ya'nı bu māl ṣöyle esir olıcaḳ düşmen 'aceleyle alup
gidemez dedüği olur ola

81a (1) dēyüp hāmūs oldu. Ḥakīm Ḳavlince İskender Ṣāh
Restatālīsün cevābın begenüp Ḳabül (2) eyledi. Ḳıssā
dırāz Ḳılmayalum. Çünki İskender Ṣāh ol altunları çı-
Ḳardı. Andan (3) üçünci 'amūda geldi. Restatālīs ana
dahı nazār Ḳıldı gördi kim üçünci 'amūda (4) hoş
ḥaṫṫ-ı müselsel yazmışlar ḥüb rüşen Ḳazmışlar. Oḳı-
yup beyān eder ne der. Nazm:

(5) Ey cihān taḫtı benüm dāyen emir
Ḳaşd eden almaḳlıđa tāc u serir

(6) Ḳahramān evvel ki aldı bu eli
Diñle imdi nice dutdı ey veli

(7) Ḳılıcıla aldum altı Ḳışveri
Yedi menzil yere Ḳondurdum çeri

(8) Dutdı Hüşeng beni fi'lile ol zamān
İşbu çāh içine şaldurdı revān

(9) Şaḳladı Ḳırḳ dört mübārizler müdām
Yatmışam Ḳırḳ dört gün anda tamām

(10) Ḳırḳ beşinci gün olıcaḳ gör nölür
Anşuzın Hüşeng ṣāh dahı ölür

(11) Beglerüm ol dem bu çāha erdiler
Uçdan uca bekçileri hep Ḳırdılar

(12) Beni ol dem çāh içinden aldılar
Bindürüben leşkerüme geldiler

(13) Ol gün içre yine dutdum taḫtumu
Cem' etdüm māl u genc ü raḫtumu

81b

- (1) İşbu kırk dört husrevānī altunı
Düzdüğüm ol dem nişān êtdüm anı
- (2) Tā ki benden sonra kala yādigār
Tārīh ala bizden anı rūzigār
- (3) Er gidicek gerek andan bir nişān
Tā anuñla aña anı halk-ı cihān
- (4) Her kim öldi vü bir adı kalmadı
Şöyledür kim ol cihāna gelmedi

(5) Neşr: Rāvī eydür kaçan kim İskender-i Zü'l-ķar-
neyn bu haberi kim işitdi eydür. Ey (6) begler, Ķah-
ramān Ķātil çāha girüp Ķabs olup gerü çıkup görüñ ne
resme (7) nişān kılmış kim kendüden sonra nişān kal-
dı dedi dañı vezīrleriyle yine dördünci (8) 'amūda
geldiler gördiler kim aña dañı müselsel hañ yazup
ķazmışlar. Restatālīs-i (9) Ķāş anı dañı okıyup beyān
êder. Ne dêr. Nazm:

- Tārīh içre böyle demiş Ķahramān
- (10) Ey bu hañtı okıyan şāhib-ķırān
Şöyle bil heft iķlīmi dutmışıdum
 - (11) Üç yüz altmış şāhı ben utmışıdum
Ķükm ederdüm milki ben Ķaf'dan Ķaf'a
 - (12) Düşmene bir gün çevürmedüm Ķafā
Yedi iķlīm kırk sekiz kişver tamām
 - (13) Māl verürlerdi baña ey nīk-nām
İşbu kırk dört husrevānī genc hem

82a

- (1) Māl gelürdi baña her gün biş ü kem
Ben dañı her gün anı şöyle ki var
- (2) Ceyşüme üleşdürürdüm şehriyār
Pāzişāh olmak dilersen sen dañı

- (3) Bunca her gün māl üleşdür ey aha
Tā ki şāhlık adın ele alasin
- (4) 'Āleme cevmerdlik adın şelasın
Pāzişāhlık mıdur ol kim dēreler
- (5) Ne yēyeler ne kimseye vēreler
Vērmegiçündür bu genc ü milk ü māl
- (6) Vērmeyicek dērene olur vebāl
Yē yēdür çünkim ele girdi bu genc
- (7) Yohsa olur sonra saña mār u renc
Rencile dērdüğünī vēr kalmasun
- (8) Gürligüne sonra vāris almasun
Mihnetile her ki māl u genc yıga
- (9) Zī-ganīmet ger kalur ol ayruga
Māluñı yoqlulara kılğıl sebīl
- (10) Çün işitdün beşsirū mālū' l-bahīl
Zirek ol kim tağıda o dērmeye
- (11) Öyle ol kim cem' ede o vērmeye

Negr: Rāvī eydür çünkim Restatālīs vezīr (12) ol dördünci tārīhi kim okudı. Restatālīs sözün tamām edicek İskender Şāh (13) beglere, meliklere güle güle eydür. Zihī Kahramān kim her gün vilāyetinden bu kırk

- 82b (1) dört husrevānī küp kızıl altun māl gele ve kendü dahı bu değlü mālı her gün (2) üleşdüre dēdi dahı İskender Şāh Kahramān şāha du'ā kıldı. Andan yine ol altun (3) küpler üzerine geldiler. İskender Şāh vezīrlerine eydür. Bu Kahramān düzdügi altun küpleri (4) nice edelüm ne götürmege yarar ne uvatmağa ve ne hoz koyup gitmeye yarar dēdi. Andan Keyd Hindü (5) eydür. Yine bu çāha indürelüm dursun. Hazīnede bir gün şāha gerek ola dēdi. Andan (6) Restatālīs

eydür. Hayf ola bunları bozmaq biri biri üzere qoyalum dursunlar. Şāhdan (7) bir nişān qalsun kimse hoz bunı alup gidemez dēdi. Pes vezīrlər böyle dēyicek bir şahş (8) revān ilerü yörüdi eydür. Yā İskender-i Zü'l-karneyn bir kişinü ki bu deñlü māl eline gire (9) o kişi anı niçün yēyüp yēdürmeye ve kendüden sonra anı qomaqlığa heves ol gāyet (10) gāfillikdan dur. Kahramān dañı gerçi kim bunı düzdi nişān qalsun dēyü ammā gāyet (11) bilmezlikden idi kim mālı, genci rencile dērdi. Rāhatın görmedin qodı gitdi. Ol (12) yığıdı ayruğa qodı sen ye yēdür senden dañı sonra qalmasun dēyüp dēdi kim. Nazm:

(13) Bir kişi cem' étse mālı yemese
Yāhu halka bañş ēdeyim demese

83a

(1) Şöyle bil andan o māl arta qalır
Māliken yığan kişiye mār olur

(2) Ye yēdür mālunı kim mār olmasun
Nūr eyle anı kim nār olmasun

(3) Neğr: Rāvī eydür. Qaçan kim ol şahş bu sözi söyledi dañı gayb oldı. Andan (4) İskender-i Zü'l-karneyn buyurdı. Baqırdan güveçler düzdiler. Her biri bir hammām kazanı gibi (5) Ol altun küpleri sızırmağıçün. Rāvī eydür. İskender Şāh ol altun küpleri (6) eridüp siperekler dökdürdi. Andan ol sipereklerden evvel on iki biñ kıvılt altun (7) qalkānlar kestürdi. Lājiverdile gine etdürdi dañı ol on iki biñ qalkānları İskender (8) Şāh on iki biñ kulına vērdi. Andan dört yüz sancaq başları dökdürdi. (9) Beglere, serverlere üleşdürdi. Bāqī kalan altunı yine ol on iki biñ kulına kıvılt (10) altun kamçılar, mahmızlar düzdürdi. Tā şuna degin harc etdi altun dükendi. (11) Bir gün yine

İskender Şāh Hind beglerine eydür. Ol ‘acāyib dedüğü-
nüzün uş birin gördük. (12) İkisın dañı gösterün dedi.
Andan Mifrāk uluları şāhı aldılar tabīb düzdüğü tıllıs-
ma (13) geldiler. Gelürken bir şahrāya çıkdılar. Yēdi
fersah gitdiler bir püşteye yētdiler. Gördiler kim

83b (1) püšte altında bir mağāra kapusı açuk durur gün to-
ğusına karşı. Andan İskender Şāh (2) begler ve vezīr-
lerle ol mağāraya geldiler leşker gēn yerde durdılar.
Pes buğur Çihil-pāy-ı ‘Irākī’ye (3) İskender Şāh bu-
yurdu. Eydür yā ‘Irākī gir gör bu mağāra içinde ne
vardur? Çihil-pā dañı (4) revān nacağ yalıncağ kılup
mağāranuñ içine gitdi gördi kim bir hoş mu‘teber ma-
ğāra. (5) Ortasında bir hoş tabīb bisātin yapmış.
kendüsi şöyle hām gümüşden düzülmiş (6) elleri ayakla-
rı altundan, dirnağları aq vākūtdan, gözleri gevher-
den, dişleri (7) dūr-dāneden, tudağları la‘lden. Şöy-
le bī-cān bir altun kürsī üzere oturur. ‘Ālemde
(8) ne kadar kim edviyeler varısa altundan, gümüşden
düzmişler dañı bisāṭ çevresinde (9) kırk dört kıızıl
altun, kırk dört aq gümüşden havānları dizmişler.
Şöyle durur. (10) Çihil-pāy-ı ‘Irākī anı göricek bir
zamān şöyle hayrān durdu. Andan bir kıızıl altun
(11) havānı revān götürdi geldi kim mağāradan çıka.
Mağāra kapusın bulmadı. Korğdı yine (12) ol havānı
yérinde kodı döndi gördi kim yine mağāra kapusı açuk
yine revān havānı (13) götürdi kim çıka yine kapu be-
lürsiz oldu yine kodı. Kapuya geldi yine kapu göründi.

84a (1) Çihil-pā revān mağāradan çıkdı. İskender Şāh ey-
dür. Yā ‘Irākī ne gördüğ? ‘Irākī dañı (2) gördüğün ha-
ber vērđi. Şāh eyitdi niçün ol altundan duta çıkmadun?
‘Irākī eydür. Bir kıızıl (3) altun havān aldum ki çık-
dum kapuyı bulmadum yine havānı yérinde kodum kapu

açıldı. Yine aldum (4) çıkamadum yine kodum kapu göründi çıktum dēyüp şāha du‘ā kıldı. Pes buğur İskender şāh (5) Restatālīs'i, Eflātūn'ı alup içerü girdi. Ol tılısmla düzülmiş gördiler. Bir zamān (6) şöyle hayrān durdılar. Andan şāh Restatālīs'e eydür. Yā vezir bunun tılısmı nedür ki kapuyı (7) bulamazlar dedi dahı Restatālīs vezir eydür. Yā İskenderü'z-zamān bana bir dem mühlet vēr (8) ben bu tılısmun sırrına muṭṭali‘ olayın dedi. Bir zamān vezir fikre vardı gördi kim ol (9) oturan tabīb sağ elini yummuş kapuya karşı uzatmış dutmuş durur revān Restatālīs (10) vezir ilerü yürüdi ol şeklün yumulu elin açdı gördi kim elinde toprakdan bir mühre (11) velī üzerinde gubār haṭ yazmışlar demişler kim her kim bu tılısmı bozmağ istese bu mühreyi (12) döge hall ēde dahı bu mağāra içine saça kapu üzerine serpilmeye demiş. Çünkim Restatālīs (13) mühreden bu haberi kim okudu. Şāha haber vēr-di. Andan ol mühreyi havvānda dögdiler dahı

84b (1) mağāra içine saçdılar. Andan Eflātūn bir altun havvānı alup kapuya yürüdi kapu sepilmedi. (2) İskender Şāh şāz u hurrem oldu. Cümle vezirler dahı içerü mağāraya girdiler ol (3) ‘acāyibi gördiler pes buğur İskender Şāh nazar kıldı gördi kim ol tabīb şeklinün sol (4) yanında bir zeberced levḥ aşmışlar üzerinde birkaç satır yazı yazmışlar. Buğur Restatālīs (5) vezir ol levḥi eline aldı. Ol haṭtı okıyup şāha beyān eder, ne dēr? Nazm:

(6) Böyle yazmış levḥ içinde ol tabīb
Kim cihān içre gören dürlü ‘acīb

(7) Bir ‘acāyib şahsıdum ben dahı hem
Tıbb ‘ilmi içre gāyet muḥterem

- (8) Edviye ‘ilmin tamām bilmişidüm
Anca müşkil renc hall kılmışidum
- (9) Kırk etıbbā ehline söyle ki var
Hizmet êtdüm ‘ilmiçün leyl ü nehār
- (10) Hāsıl êtdüm yüz yıl içre hikmeti
Çüridüben hem bitürmek her eti
- (11) ‘Ālem içre tıoldı adum nık-nām
Yeryüzini tıbbıla dutdum tamām
- (12) Yüz yétmiş yédi yıllar dün ü gün
Tıbb ‘ilmin işledüm oldum fūnūn
- (13) Altı yüz altmış şegirdüm varıdı
Cümlesi benümile dil-dārıdı
- 85a (1) Altı yüz altmışını da éy habīb
Kılmışidum ‘ilmile hāzık tabīb
- (2) ‘Ākıbet êrdi ecel düşdüm nahīf
Hastalandum cism ü cān oldu za‘īf
- (3) Rence düşdüm ki anı kimse bilmedi
Bir şegird bu derde dermān kılmadı
- (4) ‘Ākıbet ölüp cihāndan gitmişem
Bu nişānı bunda anuçün étmişem
- (5) Kim görenler işbu yere geleler
Bēni görüp bāri ‘ibret alalar
- (6) Bileler kim ben tabībi Tāntanoş
Nice gitdüm bu cihāndan eli boş
- (7) Bu ecelden kimse kütulmazımış
Biñ yaşarsa dahı hem kalmazımış
- (8) Çünkü bu ‘ömrüñ ölümdür āhiri
Aşşı nedür havfıla olmak diri

(9) Biñ yaşayan ‘ākıbet ölse gerek
Her gelecek nesne hem gelse gerek

(10) Neşr: Rāvī eydür kaçan ki Restatālīs vezīr ol levhden bu beyānı kim kıldı. Şāh (11) işidicek bir zamān şöyle taḥayyür ‘āleminde kaldı. Andan ol ṭabīb Taṇṭanoşuñ (12) cümle ṭıbb āletlerin ḥakīmle üleşdürdi daḥı eydür. Yā vezīr-i ḥāş bu ṭabībler (13) ta-bībleruñ mirās ḥürdesidür. Bunun mālı sizlere ḥelāl-dür dēdi. Andan ol mağāradan

85b (1) çıkdılar gitdiler yine şehr-i Mifrāk'a gelürler gelürken yine İskender Şāh şehr-i Mifrāk (2) ulularına eydür. İşde ol iki ‘acāyibi gördük ol kuşu daḥı gösteruñ kim reng-ā-reng (3) görünür dēdi daḥı kendü leşkerleriyle durdı. Pes daḥı Mifrāk uluları buyurdı. Dāmlar (4) kurdılar dāne saçdılar. Ol kuşuñ birkaçın dutdılar. Andan İskender Şāh ol kuşu gördi (5) Gügercinden kiçirek ammā şüreti hey’eti gāyet ḥüb. Şāh buyurdı. O kuşu ne reng (6) üzere kodularsa ol reng göründi. İskender Şāh anı göricek ‘acebledi. Andan Şāh (7) Restatālīs'e eydür. Yā vezīr bu ne ḥikmetdür ve bu kuşuñ adına daḥı ne dērler dēdi. Andan (8) Restatālīs vezīr eydür. Ey şāh-ı cihān ehl-i ḥikmet bu kuşuñ adına Ṭayr-ı kalīmūn dērler (9) bu iklīmden gayrı yerde olmaz dēdi. Pes daḥı İskender-i Zü'l-karneyn buyurdı. Ol (10) Ṭayr-ı kalīmūndan bī-kıyās dutdılar, şāha getürdiler. Şāh daḥı ol kuşlaruñ göksi yüginden (11) bir şīb düzdürdi. Tüyi taşra daḥı geydi. Kaçan ol şībi geyüp her kankı yana dönse (12) ol şīb ol yana ne reng olsa ol renge dönerdi. Şāhı görenler vehme düşerlerdi (13) kim dürlü dürlü renge döner dēyü. Kıssa dırāz kılmayalum. İskender Şāh kırk gün şehr-i Mifrāk'da

86a (1) karar kıldı. Rāy-ı a'zamun vilāyetin yēdi bahş kıldı. Yēdisin yēdi serverlere vērđi (2) dağı ol vilāyetün leşkerine yarak kıldurđı. Yüz yigirmi bēş kez yüz biğ erat arkasına (3) bindürđi. Çādır u hay-me bār u büngāh yükletđi. Kaṭār-ı mehār çekildi. 'Azm kıldı kim kal'a-i (4) Kaftadūra Rāy-ı a'zam oğlı Erdevān Dilīr üstine gele yeđe içe kona göçe gitdiler. (5) On gün yörüdüler. On birinci gün kal'a-i Kaftadūr'a yakın geldiler. Bir laṭif çayır çemende (6) kondılar. Andan İskender Şāh Çihil-pāy-ı 'Irāķi'ye eydür. Yā Çihil-pā yörü var bu kal'a gör ne (7) vaż'adur ne res-medür ve leşker konacak yer ne resmedür gör dağı gel bađa haber eyle dēdi. (8) Andan Çihil-pāy-ı 'Irāķi baş urup ayak götürđi. Bir sā'atde Kaftadūr kal'asına ērdi. (9) nazar kıldı görđi kim bir sahrā ortesından bir ırmağ geçer. Ol ırmağ üzere bir mu'teber (10) kal'a ammā bir pāre kayadan çünkim Çihil-pā Kaftadūr kal'a-sın görđi revān yine döndi (11) sāha geldi görđüđin haber verdi. Pes dağı şāh dağı kal'a üzerine geldi buyurđı. (12) Ol yigirmi bēş kez yüz biğ er şaffu alay-lar bağladılar. Sancağlar dikdiler. Kūs-ı harbīler (13) urdılar. Sūr-nā vü nefīr urdılar ammā leşker öñince yēdi kez yüz biğer āhen-pūş leşker

86b (1) öñünce haraşān birle kal'aya karşı yörüdiler. Şöyle kim fersah-be-fersah āhen-pūşların (2) āyīneleyin şufle-leri düşđi. At ayağından cihān zīr ü zeber oldı ve bu tarafından (3) Rāy-ı a'zam oğlı Erdevān kal'a içinden nazar eyledi görđi kim tağ u taş sahrā vü yazu (4) leşkerile tolmış kal'a üzere gelmiş vehm düşđi niçün anu-çün kim bunun gibi 'azametlü leşker (5) görđüđi yođu-đı. Pes buğur Şāh Zü'l-karneyn buyurđı. Ol deryā-yı ahterān gibi leşker (6) kal'ayı girdepīç ēdüp kondı.

Ol gün gitdi gece érdi. Kál'ca kavmi İskender (7) Şā-
huḡ leşkerin görđi. Kál'ada yarek kıldılar. Tā şabāha
dek pās-bānlar uyumadılar. (8) Çağrışdılar ve bu ta-
raftan daḡı şāh leşkeri yatdı uyudı. Çünkü 'ale's-şa-
bāh (9) oldı. İskender Şāh leşkeri daḡı yerlerinden
durup ürpeleşdi. Şāh daḡı (10) tahtına ağdı. Begler
melikler server ü selātınler, vezırler geldiler.
Dıvānı ārāyide (11) kıldılar. Andan İskender-i Zü'l-
karneyn buyurđı. Eflātūn hakım Rāy-ı ađam ođlı
(12) Erdevān Dilir'e bir nāme yazdı ne dēdi? Nazm:

Böyle dēdi nāme içre şehriyār

(13) Ki evvelin nāme be-nām-ı Girdigār
Şāni'-i 'ālem kadım u Lem-yezel

87a

(1) Kim verüpdür baña bu milki ezel
'Ālem içre milke şāh étđi beni

(2) Ol kerīm ü ol raḡım ü ol ġanı
Pes gerek kim sen daḡı ey Erdevān

(3) Kál'adan inüp gelesin sen revān
Hükmüme fermān olup ser koyasın

(4) Her ne kim ben dērisem sen uyasın
Tā ki senden dil-rış olmayavuz

(5) Hışm edüp saña hücum kılmayavuz
Pāzişāhum adıla şöyle ki var

(6) Gel ki kılam milke seni şehriyār
'Āsi olma varsa 'akluḡ devlete

(7) Yohsa uğrarsın belā vü zahmete
Ataḡı gör 'āsi oldı ol baña

(8) Gör ki nētdüm 'ālem içre ben aña
Yēle verdüm tāt u taht u rahtını

- (9) Yere vërdüm 'izz ü cāh u bahtını
Sen dahı ger 'āşılık eyleriseñ
- (10) Sözüni anuñ gibi söyleriseñ
Nice bālāyısıa ƙal'asıñ girürem
- (11) Göresin saña ne işler ƙıluram
Ericek nāmem saña yā Erdevān
- (12) Tēz cevābını yine eyle revān
Eflāṭūn çün nāmeyi ƙıldı tamām
- (13) Sundı İskender eline ve's-selām

87b Negr: Rāvī eyle rivāyet ƙılurlar kim çünki (1) Eflāṭūn nāmeyi yazdı dahı şāh eline sundı. Pes dahı İskender-i Zü'l-ƙarneyn (2) ol nāmeyi Çihil-pā eline vërup eydür. Yā 'Irāķī bu nāmeyi ol Rāy-ı a'zam oğlı (3) Erdevān'a ilet. Eger seni ƙatına götürürse ağız cevābın dēyesin kim yā Erdevān eger (4) pāzişāh olmaƙ dilersen İskender Şāh'a 'āşi olmayasın dé dahı hāmüş (5) ol bāķi cevāb nāmededür dēdi. Andan Çihil-pāy-ı 'Irāķī dahı yigirmi dört pāre (6) sāz u saleb üzerinde ārāyide ƙılup altmış dört irtāl hacaƙ eline alup (7) pāzişāh öñinde baş urup nāmeyi alup ayak götürüp gitdi. Rāst ƙaftadūr (8) ƙal'asınuñ ƙapusına yētdi. Ƙal'a üzerinden dīde-bānlar gördiler kim bir piyāde İskender (9) leşkerinden çıƙdı. Seher yēli gibi Ƙal'a ƙapusına yētdi. Tēz Erdevān'a haber ƙıldılar kim (10) yā Erdevān Şāh İskender'den peyk geldi dēdiler. Andan Erdevān eydür. Kon ƙapuya (11) yakın gelsün dahı üzerinde biñ sengin taş birağun hurd olsun hem İskender (12) dahı görsün kim ƙāşidin nētdük dēdi. Çünki Erdevān böyle dēyicek vezīrleri eyitdi. (13) Yā Erdevān ƙāşidlere ölüm yokdur. Elçi öldürmeklik şāhların devletine ziyān edüp

- 88a (1) noḡṣān ergusürür dediler. İskender'ün ḡāṣidini getürsünler görelüm ne der dediler. Andan (2) Erdevān buyurdu. Çihil-pāy-ı 'Irāḡī'yi getürdiler. Erdevān Çihil-pāy'ı gördi kim bir cüst ü çābük (3) ṣaḡṣ geldi, baş ḡodı. Erdevān'a evvel du'ā ḡıldı. Andan İskender Ṣāh dedüḡi aḡız (4) cevābın dedi ve nāmesin öpüp Erdevān taḡtı üzere ḡodı. Erdevān daḡı buyurdu. (5) İskender nāmesin oḡudılar. Erdevān İskender Ṣāh sözin işidicek yine ḡaṣd ḡıldı kim (6) ḡāṣidi depeleye. Vezīrleri ḡomadılar. Eyitdiler. Yā Erdevān ḡünki İskender'e muṡī' olmazsın (7) Re'y-i tedbīrile işleyelüm her işi kim başa iltebilevüz ḡal'amuz berk, leṣkerümüz toḡrı (8) yat u yaraḡumuz kāmil, zaḡīre ve ni'metümüz vāfir, ḡal'amuz bekleyelüm, İskenderile ceng (9) eyleyelüm ṣuḡa deḡin kim ya ataḡ Rāy-ı a'zamdan leṣker ere veyāḡūd anca otura. Bu (10) leṣker kim yemek içmek bulmayalar daḡı ḡöçeler gideler biz daḡı ardin alavuz ḡıravuz (11) dediler. Buḡur Çihil-pāy-ı 'Irāḡī'ye nāme cevābın yazdılar. Erdevān aḡız cevābı söyle dedi kim (12) ne ḡadar kim bu ḡal'a bendedür. Biḡ İskenderleyin ṣāhdan bāḡım yoḡdurur dedi daḡı aldılar (13) Çihil-pāy-ı 'Irāḡī'yi ḡal'anun yaraḡın ḡöstermeḡe götürdiler. ḡaftadür ḡal'asının burc u bārūsı
- 88b (1) yoḡudı. Yek-pāre ṡaṣ ḡal'a idi. ammā yēdi yüz yetmiş yārde toplar mancınīḡlar varıdı. (2) Tüfek ve Keṣkencīl oḡlarını Çihil-pāy-ı 'Irāḡī'ye ḡösterdiler. Pes buḡur Çihil-pāy-ı 'Irāḡī'yi yine (3) İskender Ṣāha ḡönderdiler. Çihil-pā daḡı yine ṣāha ḡelüp gördüḡin haber vērđi. Nazm:

(4) Böyle dēmiş nāme içre Erdevān
Ṣāh su'āline cevābı ol zamān

- (5) Kim cihān içre bugün da'vî kılan
Leşkerile kal'amuz üzre gelen
- (6) Niceler bu kal'ayı şöyle ki var
Alımadı geldi gitdi hor u zār
- (7) Leşkerini kırdurup oldu zelīl
Yine gitdi eline hor u hacīl
- (8) Sen dahı kırdurmayınca ceşüñi
Oğ atup boş komayınca kişüñi
- (9) Cehd edüp elden gelenin edesin
Eyle gülünç elüñe sen gidesin
- (10) Yā Sikender beni atam şanma sen
Kim benim Rüstemlerüñ yayın yaşan
- (11) Bir nice gün gitmeyüben durasın
Ben de saña nêtdügümi göresin
- (12) Pehlevāham devrüm içre ben dahı
Hem dil-āver hem hüner-ver hem sehī
- (13) Çok mübārız reh-berüm vardur bile
Kim vurur Rüstemlere anlar sile
- 89a (1) Her birinüñ pençesine biğ dilār
Döyemezler ger olalar nerre-şār
- (2) Nerremānlar birine vërmez cevāb
Karşu durmaz rû-be-rû Efrissiyāb
- (3) Yā Sikender leşkerüñ kırdırmağıl
Kendü elüñile yolun urdurmağıl
- (4) Devletün varsa dedüğüm edesin
Kal'am üstinden geçüben gidesin
- (5) Bunu yazmış nāmesi içre cevāb
Söz tamām va'llāhu a'lem bi'ş-şavāb

(6) Neşr: Rāvī eydür kaçan kim Eflātūn hakīm Erdevān nāmesi cevābın kim beyān kıldı. (7) İskender Şāh te-
bessüm édüp güle güle Çihil-pāy-ı 'Irāķī'ye eydür. Yā 'Irāķī Erdevān'ın bu sözine (8) bu lāfına göre ken-
düde şecā'at nişānı var mıdur ve hem yanında server ü
ser-firāzları (9) var mıdur dedi. Andan Çihil-pāy-ı
'Irāķī eydür. Yā İskenderü'd-devrān kıdd ü kılbda
kırk (10) arışdur. Şalābet ü sāz u selebi ve kendüsi
mübārizdür ve daħı sağında şolında kendüleyin (11) yüz
kırk dört ser-firāzlar var ve ana göre yēdi biñ pür
yaraqlı sipāhī hāzır müheyyā (12) yörür. Andan yā
şāh-ı cihān nāme cevābı baña degicek Erdevān buyurđı.
Ben bendeñi (13) kal'ada gezdürdiler ve kal'a yarağın
baña gösterdiler ammā 'acāyib yarağ gördüm. Yēdi yüz

89b

(1) yētmiş yerde ceng edecek yer gördüm. Ol yēdi yüz
yētmiş mekānda yēdi yüz yētmiş (2) kulağından dırna-
gına dek āhen-püşlar ceng-cūlar müheyyā durmuşlar. Her birbir
ğarrān (3) pelenge benzerler. Ey şāh-ı 'ālem bunları
tamām göricek beni kal'adan taşra çıkarmağa götürdi-
ler. (4) Yēdi kapudan çıkardılar. Her kapuda yēdişer
yüz āhen-püş er durur şöyle kim elmāsları (5) şu'le-
leri gözleri hīre kılar dedi daħı 'Irāķī edebile hā-
mūş oldu. Andan İskender-i (6) Zū'l-ķarneyn 'Irāķī'den
bu haberi kim işitdi buyurđı. Ol gece yarağ kıldı-
dılar. Yarındası (7) 'ale's-şabāh leşker at arkasına
bindi. Sancağ u 'ālem götürdi. Ol yigirmi beş kez
(8) yüz biñ er kıftadür kal'asına yörüyiş kıldılar
ceng étdiler tā ahşam olunca cengile çāre (9) olmadı.
Yine leşker çādırlu çādırlarına döndiler. Rāvī kavlin-
ce İskender Şāh leşkeri (10) ol kal'ayı kırk gün hi-
şār kılup ceng kıldılar. Alınmağa çāre olmadı. Bir
gece İskender Şāh (11) begler ve vezīrlar ile meşveret

étdiler. Her bir vezîr bir dürlü söz söyledi. Âhir Restatâlis (12) vezîr eydür. Yâ vezîrler her biriniz gerçek gayret için birer söz söyledünüz velî bu kal'asının (13) üzerine havâle yapmağa taş bulunsa bu kal'ayı havâle ile almak olurdu dâdi. Andan İskender

90a Şâh eydür. Yâ Restatâlis vezîr ben leşkerümde Hâk Te'âlâ 'inâyetiyle havâle yapmağa nesne (2) bulayın kim havâle yapmağa yaraya ammâ kankı tarafından yapmak gerekdür. Hendese birle verendâz eyley (3) dâdi. Râvî eydür. İskender Şâh ol gece buyurdu kim leşkerinde ne kadar âdem varısa (4) atı tobrasıyla kum götüre ve her kişi birer tegeltü alup 'ale's-şabâh İskender Şâh (5) der-gâhına geleler. Ol gece gitdi 'ale's-şabâh yétdi. İskender Şâh begleri, vezîrleri (6) server ü selâtinleriyle bindi. Kaftadûr Kal'asının çevresine yürüyüp nazâr kıldılar. Gördiler (7) kim gün toğusu tarafından havâle yeri kolay. Andan İskender Şâh buyurdu. Ol geceki (8) yarağıla geldiler. Atlar tobrası tolu kum, atlarının tegeltüleri ellerinde sâz u seleb (9) bellerinde. Pes buğur havâle yerinde mühendisler durdular dahı hendeseyle havâleye (10) bünyâz urdılar. Evvel bir kat tegeltü andan bir kat üstine yaş kum bir kat andan (11) bir kat andan yaptılar. Tâ şuna degin kim Kaftadûr Kal'ası'nun üzerine havâle oldu. (12) Râvî kavlince bu tarafından Rây-i a'zam oğlı Erdevân gördi kim İskender Kal'asının üzerine (13) bir havâle yapıdı kim kendüler ol havâleye altından yukaru bakarlar. Têz Erdevân buyurdu.

90b (1) Yétmiş yerden ol havâleye toplar, mancınıklar kurdılar. İskender Şâh yapıduğı havâleye atdılar. (2) Ne kadar top mancınık kim atdılar. Taşı ol havâleye dokınurdu. Ol taş kumla (3) keçeğe şöyle batur-

da kim belürsüz oldu. Havāle top mancınīk taşla dağı muhkem (4) olurdu. Erdevān bu hāletde nā-çār kaldı ve bu taraftan İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām (5) buyurdu. Ol havālenün üzerine cebe vü cevşenile server ü ser-firāzlar güzīde pehlevānlar çıktılar (6) dağı ceng étdiler. Erdevān'a kal'asın teng étdiler. Erdevān gördi ki havāleden seng-i (7) āsiyāb gibi taşlar pertāb kılurlar iner Kaftadūr kal'ası'nun içinde her ne kim dokınur (8) hurde éder. Bununla kal'a kavmin zebūn kıldılar. Pes buğur Erdevān İskender Şāh'dan amān (9) dileği. Şāh dağı amān sancağın dikdürdi beşāret tablın çaldurdu. Havāleden (10) serverler indiler ve bu taraftan Erdevān dağı kal'a kapusın açdı: Kırk vezīriyle (11) kendüsi kefen boyunlarına şalup geldiler. İskender Şāh dağı buyurdu. Egler melikler kaşu (12) durdılar. Erdevān'ı şāh katına getürdiler, taht ayağında baş kodı. Yēr gösterdiler (13) oturdu. Andan İskender Şāh buyurdu. Keyd Hindū, Müjdād Sindū at arkasına bindiler.

91a (1) Kaftadūr kal'asına çıktılar. Ne kadar kim Erdevān'ın mālı, genci varısa çıkardılar. Yēdi yüz katıra (2) yükletdiler. İskender Şāh'ın katına getürdiler. Şāh dağı buyurdu. Ol bī-kıyās mālı (3) dīvān ortasında taht ayağı öğinde dökdiler. Andan Erdevān-ı Hindū'nun gözine karşı (4) ol mālı, genci serverlere üleşdürdiler. Hakīm kavlınce İskender Şāh Erdevān'ın mālın bağış (5) étdüğinden sonra kal'asın dağı gözine karşı Fūr-ı Sindū'nun oğlı Meşdād'a vērđi. (6) Meşdād dağı genci oğluna vērđi kim adına Şīrzād dērlerdi. Pes buğur İskender Şāh (7) buyurdu. Rāy-ı a'zam oğlı Erdevān'ı bir demür kafes içine koydılar dağı İskender Şāh'ın (8) tahtına karşı kodılar. Restatālīs-i hāş anı göricek hāline bakup dēdi kim. Nazm:

- (9) Dēdi Ārestō Erdevān'a ki ēy cūvān
Görki nētdi saña bu devr-i zamān
- (10) Sen seni bilmeziken şöyle ki var
Gör nice bildürdi saña rūzigār
- (11) Ğarreyiken devlet ü iqbālüne
Gör neye erişdi bu dem hālüne
- (12) Dutmaduñ sen nice kim olundu pend
Devletüne gör nice érđi gezend
- (13) Dün senüñdi tēc u tahtıla serīr
Uş bugün kıldı seni haşmuñ esīr
- 91b (1) Ser-firāz olmışiken hiç anmaduñ
Ser-nigün düşmekligünü şanmaduñ
- (2) Baht u devlet başda ğün bula kemāl
Şöyle bil érse gerek naķş u zevāl
- (3) Pes gerek her işde kişi hālini
Dem-be-dem bile nēdür aħvālını
- (4) Tekye kıilup 'ömrine yañılmaya
Defter içre cehlile añılmaya
- (5) Çarħa tayanmak seni gör nēyleđi
Manşibuñ alup seni 'azl eyledi
- (6) Manşıb eldeyken işini bilmeyen
'Āķıbet endişesini kılmayan
- (7) Çarħ anı[×]tiz tağıdur çarħını bil
Nite kim gelür gider^{xx} bu ay u yıl
- (8) Gelüben gitmegile bu mäh u sāl
'Ömrüñi karşı gider ey hoş-hışāl
- (9) Anlağıl işbu sözi kandan gelür
Ney nevāsı gibi ol cāndan gelür

[×] anuñ (M)

^{xx} گدر (M)

- (10) Her sözüñ ma'nisî sırrıdur yakîn
Ke gümānı ma'niye gelgil hemîn
- (11) Tā ki sözden ma'ni yüzün göresin
Sırrına esrārına hem éresin
- (12) 'Álem içre nice söz söylediler
Nice temsiller beyān eylediler
- (13) Vardurur söz ki ādemīyi azdurur
Fikrini dürlü hevāda gezdürür

92a

- (1) Vardurur söz seni ilter gül-şene
Söz olur kim seni yilter gülhana
- (2) Söz olur kim 'abdi Rabbe vaşl éder
Söz ola kim şahşayavuz haşl éder
- (3) Söz durur söz ādemīnün rütbeti
Söz durur iki cihānün zīneti
- (4) Dünya işi sözile dutdı nizām
'Ukbī hāli sözile oldı tamām
- (5) Yere gökden hōn u ni'met indi söz
Halka Haqq'dan kān-ı kudret geldi söz
- (6) Her bedāyi' sözile olur 'ayān
Dürr-i ma'ani* sözile olur beyān
- (7) Sen dahı éy Erdevān söze uymadun
Pendi dinleyüp kulağa koymadun
- (8) Şon peşimān aşşı étmez ādeme
Benzemez hiç gün günile dem deme
- (9) Havfı göglünden gider éy Erdevān
Mürvet issidir Sikender bī-gümān

(10) Nesr: Rāvī eydür kaçan ki İskender Şāh Rāy-ı
a'zam oğlu Erdevān'ı kafese kim (11) koydı dahı şāh
eyitdi. Yā Erdevān atan Rāy-ı a'zamla karındaşı

* dürr-i ma'ani (M)

Berāy-ı ‘Adem (12) şimdi kandadur bilür misin dēdi.
Andan Erdevān eydür. Ey Şāh atam Rāy-ı a‘zam
(13) qarındaşı Berāy-ı ‘Ademle sizden sinup qaça
benüm kal‘ama geldiler. Ben anları kal‘ama

- 92b (1) girmeklige komadum. Berāy-ı ‘Ademle vardılar
Cezīre-i kübrāya girdiler. Anda Kahramān Kātılığ
(2) bir şehri dağı vardır. Adına Heftūmīn dērler.
Yēdi kat burc u bārūsı vardır. Her (3) katı bir ma‘den-
dendür. Senüñ korkundan qaçdılar. Varup ağı girdi-
ler dēdi. Çünkim (4) İskender Şāh Erdevān’dan bu ha-
beri işidicek qararı qalmadı buyurdı. Leşkere göç
(5) kıldılar. İskender Şāh Rāy-ı a‘zam ardınca gitdi.
Yēye içe kona göçe gitdiler. Deniz (6) kenārında bir
şehre yētdiler. İskender Şāh Erdevān’a sordı kim bu
şehrüñ adına ne dērler (7) dēdi. Erdevān eydür. Yā
şāh-ı cihān bu şehrüñ adına Milçāp dērler dēdi. Ol
(8) şehrüñ cümle kavmi şāha qarşu geldiler. Ni‘met
nüzül getürdiler. İskender Şāh Milçāp (9) kavminden
dağı Rāy-ı a‘zam haberin aldı. Pes buğur buyurdı.
Biğ dört yüz kırk dört (10) gemilere bünyāz urdılar
kim düzeler. Tā kim İskender Şāh Rāy-ı a‘zam ardınca
Cezīre-i (11) kübrāya geçe. Hakīm kavlince şöyledür
kim. Nağm:

Rāvī eydür ol zamān söyle ki var
(12) Beglerinile[✱] oturdı şehriyār
Hind elinden bir kişi erdi nihān
(13) Yēr öpüp dēdi kim ey şāh-ı cihān
Hālikuñ halkına sen feryāz-res

- 93a (1) Sensüz olmasun bu ‘ālem bir nefes
Elimüzde kopdı bir ner ejdehā
(2) Kim deminden kimsene olmaz rehā
Dütüninden qarara yandı nebāt

✱ begleriyle (M)

- (3) Aldı hayvāndan anuñ zehri hayāt
Çıkar ağızından nefes ursa sümüm
- (4) Kokuşu érdükde olur seng müm
Kuşu indürür hevādan ursa dem
- (5) Kırk adım yerden çeker hayvānı hem
Fıl gelürse yöreye yā bebr ü şır
- (6) Dem uruban yudar éy şāh-ı dilır
Kıldı bir iklīmi virān ser-te-ser
- (7) Çāresini şāh éde anuñ meger
Ger kала bir yıl dañı ol ejdehā
- (8) Şark u garb bulmaya şerrinden rehā

Neşr: Rāvī eydür kaçan ki ol Hindustānī (9) ejdehā haberin söyleyicek. Andan İskender Şāh eydür. Yā Hindustānī ol ejdehā (10) kopan vilāyet kaç günlük yoldur dēdi. Hindustānī eydür. On dört günlükdür.

(11) becid gidene dēdi. Andan İskender Şāh Keyd Hindū'yu ol yapılan gemiler üzerine (12) koyup kendüsi şalt leşkerile bindiler. Ol Hindustānī'yi öñlerine bıraktılar becid (13) gitdiler. Ol ejdehā kopan vilāyete yētdiler. Ol vilāyet kavmi şāh geldügin işidicek

93b

(1) karşı vardılar. Bī-kıyās ni‘met nüzül yarağ kıldılar. Şāhı üç gün mihmān étdiler (2) Dördünci gün ol ejdehā kopan tağuş katına getürdiler. Şāh buyurdı. Leşker kondı. (3) Bār u bün-gāh kurıldı. Andan İskender-i Zü'l-karneyn ol vilāyetün kavmine eydür. Hiç (4) ol ejdehāyı görmişigüz var midur dēdi. Ol kavm eyitdiler görürüz ammā İrakdan Şāh (5) eydür. Kadd ü kālībda ne miqdārdur éni uzunı dēdi. Ol kavm dañı vaşfın ejdehānuñ (6) gördükleri gibi vaşf étdiler. Pes buğur İskender Şāh buyurdı. Çin pülāddan (7) bir ev düzdiler. Ol evi taşrasından āyīneleyin saykal

kıldılar dağı ol pülād evüñ (8) dört dīvārına taşra-
sından kılıçlar tīr, hançerler berkitdiler dağı ucla-
rına tīzāb (9) vėrdiler. Andan ol pülāddan evi on al-
tı təkerekliü kañlı üzerine berkitdiler ve (10) ol
eve bir yerden kapu kodılar. Kañlınuñ ardına açılır
çünkim ol kañlı tamām oldu. (11) Andan erte gece ol
kañlıya yetdiler. Ol ejdehā katına yetdiler. Gece
erişdi (12) yatdılar çünki yarındası ‘ale’s-şabāh
oldı. İskender Şāh buyurdi. Ol deryā-yı (13) ahterān
gibi leşker at arkasına bindiler. Şāhile ol kañlı ka-
tına geldiler. Andan

- 94a (1) Şāh Zü’l-karneyn rahşandam indı. Kırk dört pāre
ceng āletin üzerine aldı. Pes buğur (2) vezīrlər
eyitdiler. Yā İskenderü’z-zamān nēylersiz. Cebe vü
cevşer geyüp dēdiler. Şāh eydür. Bu (3) pülāddan eve
girürem dağı ejdehāyıla ceng éderem dēdi. Vezīrlər
eyitdiler. Ey şāh-ı ‘ālem (4) bu ejdehādur, zehri
size mazarrat kılmasun. Şāh eyitdi. Beni Haq Te‘ālā’ya
ısmarlar (5) dēdi dağı tiryak-dan eline aldı. Nazm:

- Yēdi şāh tiryāk u dürtindi devā
(6) Şıgınuñ Allāh’a girdi ol eve
Her ki ana şıgına zāyi’ olmaya
(7) Ejdehā dāmına düşe ölmeye
Memleket bī-sekk belā dāmındadur
(8) Şāh olanlar ejdehā gāmındadur
Şāh oldur ki édecek sertiz ceng
(9) Cengine döymeye şirile peleng
Çün Sikender girdi ol eve seher
(10) Tağa sürdi kañlı ol hursīd-fer
Ejdehādan yana kaşd eyledi tiz
(11) Ki ejdehāyıla éde ceng ü sitiz *

* ceng-i sitiz (M)

Nesr: Rāvī eydür. çün İskender-i Zü'l-karneyn
(12) 'aleyhi's-selām ol pülād eve girüp k̄n̄lıyı ol
tağa karşı süricek tağ etegine (13) çünkim erdi.
Ejdehā yatduğı yerden şahuñ k̄kusın aldı dañı revān
sürdi

94b (1) ğıjğurđı zehrin saça. İskender Şāh dañı ejdehāyı
gelür göricek k̄n̄lı çeken (2) kişileri ve öküzleri
çezdi. Koyu v Erdi dañı ejdehā heybetinden yine
(3) ol evüñ içine girdi. El kılıca urdı dañı şır-āne
durdı ve bu taraftan (4) ol deryā-yı ahterān gibi
leşker tağlara çıkdılar dañı İskender Şāh'ı gözledi-
ler (5) durdılar. Andan ol ner ejdehā zehrin saça
geldi erdi İskender Şāhuñ ol pülāddan düzülmüş evin
gördi ana toğrı sürdi geldi. Ejdehā gördi kim ol
(7) ev deprenmez. Bir kez ğıjğurđı. Dört pençesin bir
yere getürdi. İki kat oldu. Çenber (8) gibi dañı ağ-
zından zehirin atdı. Ol zehir berk urdı. Od gibi ol
evüñ (9) üzerinden geçdi yere dokundu. Ol yeri ol
zehir karara yakdı yere geçdi. Pes buğur (10) ejdehā
ol eve dañı yakın geldi dañı eve nazar kıldı. Ol pülāz
ev āyīne gibi idi. (11) Ejdehā kendünün nağsın anda
gördi şandı kim ol dañı ejdehādur. Yine ğıjğurđı. (12)
kuyruğın çenber gibi kırıp götürdi. Kendüyi ol kendü
nağsına ejdehā dēyü üzerine (13) atdı geldi. Ol pülāz
eve dokundu. Andan ol tır hançerler ol elmās kılıçlar

95a (1) ol ejdehāya yer yer şöyle batdı kim cānına kōdı. Andan yine ejdehā ol eve naẓar (2) eyledi. Kendüyi āyīnede görür gibi yine naẓsın gördi. Ğıjğurup yine ol ev üzerine (3) kendüyi urdı. Yine ol h̄ançerler, kılıçlar ğāyet mecrūh kıldı. Buğur cānı ğāyet acı-yup (4) yine ol eve kendüyi bir dahı urdı. Rāvī ey-dür. Ejdehā gördi kim ev yine yerimde durur (5) ırılmamış yine kendüyi urdı. El-kışşa şol kadar urdı kendüyi ol eve ki ol (6) h̄ançerler, kılıçlar cümle a'zāsın didim didim pāre pāre eyledi. Şāh dahı n'ētdi. Nazm:

(7) Pes eline yayın alup şīr-çeng
Ejdehāya urdı bir tīr-i hadeng

(8) Ol hadengün yarasından cānever
Oldı ğark-ı hāk-ı hūn-āb-ı ciger

(9) Vērdi ol zahmıla cānın ejdehā
Kimseyi étmez ecel cengi rehā

(10) Ger peleng ü şīr ü ger bebr ü neheng
Çāresüz olur ecel sundukda seng

(11) Mūm éderken zūrile pūlādı şāh
Ejdehāyı kañlıla avladı şāh

(12) Lā- būd oldı ejdehādan ol tamar
Zārile şāhuñ elinde öldi mār

(13) Var durur her nesnenün bir āleti
Ki andan olur bī-şek anuñ āfeti

95b (1) Çāresin her nesnenün bulsa gerek
Def'ini anuñıla kılsa gerek

(2) Gerçi şāhin celd olur tīz-per
Bulamaz it étdügi şayda zafer

- (3) İtde gerçi tîz olur dendân u çeng
Kuş gibi nice hevâda kıla ceng
- (4) Çün işitdün ejdehâyı şehriyâr
Kaḅlıyıla nicesi étđi şikâr
- (5) Sen daḅı kaḅlıyıla ét haşmı şayđ
Ki ejdehâ yeye ola dâmuḅa kayđ
- (6) Gerçi kim çok ola senden rûz u tâb
Şabr ét her işde kılmagıl şitâb
- (7) Sunmagıl fikr étmeden hiç işe el
Ki evvel olur fikret ü âhir ‘amel

(8) Nesr: Râvî eydür çünki İskender-i Zü'l-karneyn ejdehâyı kim helâk kıldı. (9) Şāhın cümle leşkeri āferīn kıldılar. Varup ejdehānuḅ şāh-mühresin aldılar daḅı (10) gōç kılup Milçāp Limānı'na geldiler gördiler kim ol dört bin dört yüz kırk (11) dört pāre gemiler daḅı tamām olmış. Andan İskender Şāh ol deryālayın leşkerile (12) ol gemilere girdiler daḅı üstād mellāhlarla demür alup yelken açup daḅı gitdiler. (13) ‘Azm-i Cezīre-i kübrā étđiler. Râvî eydür. İskender Şāh şöyle emrétđi kim gemi içinde

96a (1) deniz cāneverlerin şikâr édeler. Şikâr éde gitdiler. Sekizinci gün ‘ale’s-şabāḅ baḅrīler (2) denizde bir cānever şayđ édüp İskender Şāh'a getürdiler. Şāh naḅar kıldı gördi kim (3) ādem şeklinde bir ‘acāyib şuret. Şureti ādeme benzer. Elleri kaplan kolına (4) benzer. Karnı balık karnına benzer ve sağ yanında şol yanında balık gibi iki yelpizesi (5) var. Şāhilē vezīrlər anı göricek ‘acebleşdiler. Andan ol cānever sudan taşra bir (6) nücüm sâ‘at durdı daḅı cān işmarladı. Pes buğur ol aradan daḅı

gittiler. (7) Bir cezîreye yêtdiler. Velî ol cezîre ma‘mûr degüldi. Ol gēce ol yêrde karar (8) kıldılar. Kaçan ki gēce oldı. Ol denizden balık şüretlü bir cānever çıkdı ammā (9) kuş gibi iki kanatları var. Uçup sudan taşra çıkdı. Ol cezîrede şubh (10) olunca otladı şubh olıcak yine uça geldi denize batdı. Gündüzün balıklayın (11) suda yürür gēce kuş gibi hevāda uçar. Şāh anı göricek ‘acebledi. Andan (12) Restatālīs vezîre eydür. Yā vezîr bu ne ‘aceb sudur kim bu cānever kuşlayın uçar ve hem (13) balıklayın suda yüzer dēdi. Restatālīs vezîr eyitdi. Yā İskenderü’ z-zamān Haḫ Te‘ālā

96b (1) işinde kādirdür. Ne dilerse söyle kıılır. Gāh ‘ulviyi süflî kıılır gah süfliyi ‘ulvî kıılır. (2) Öldür ki, gēcükileyin balığa kanat verüp hevāya uçurup ‘ulvî kıılır. Nazm:

(3) Saḫa daḫı veribilür bāl ü per
Ki edesin firdevs bāğına güzer

(4) Dünyeye kalma boz uvağ āşiyān
Büm u kerkeslere olmaşdur mekān

(5) Haḫ Te‘ālā kudreti bî-ḫaddür
Haḫ Te‘ālā hikmeti bî-‘addür

(6) Nesr: Rāvî eydür çünki İskender-i Zü’l-karneyn ‘aleyhi’s-selām tā gēceye degin sürdiler (7) Kaçan ki gēce oldı. Şāh vezîrleriyle bir yêre cem‘ oldılar. ‘İş ederken gördiler kim (8) deniz içinden bir kuş peyzā oldı daḫı bir kez söyle ötdi kim deniz yüzi yanḫulandı (9) Andan kanat açup uçdı ammā her nefes kim ol kuş verürdi. Ağzından yüzünden (10) odlar saçadurdi. Söyle kim her neye dokınsa karada yakardı. Nazm:

(11) Bu nicesi şun⁴ olur pes kıl nazar
Āteşī-dem ola suda cānever

(12) Odıla yéli su eyler suyu hāk
Tolu kudretdür semekden tā simāk

(13) İssi odısa suya karışdurur
İkisin birbirile barışdurur

97a

(1) Yéli toprağıla éder sâzikâr
Dürlü nesne yaradur dānā-yı kâr

(2) İşbu dördini kıluban mü'telif
Nice şüretler yaradur muhtelif

(3) Nesr: Rāvī eydür. Yine İskender-i Zü'l-karneyn
'aleyhi's-selām tā şabāha degin gitdi. (4) Şubḥ olı-
cağ şayyādlar denizde 'acāyib cānever dutdılar. Şāha
getürdiler. Şāh nazar (5) kıldı gördi kim ādem şek-
linde bir vücūd ammā başında dört yüzi var. Biri öni-
ne (6) biri ardına, biri sağına, biri şolına. Burun,
kulak, ağız, dil, yerlü yerince ammā kolları (7) yaş-
şı yaşşı, pençeleri kuş pençesi gibi velī rāvī kavlin-
ce ol dört yüzlü cānever şöyle (8) hūbıdı kim gören
mütehayyir kalurdı. Çünkü İskender Şāh ol hūb şüreti
göricek (9) āferīn kıldı daḥı eydür. Yā Restatālīs ve-
zīr Haḳ Te'ālā ne 'acāyib şüretler hilkat (10) kılur
kim görenler hayrān olurlar dedı. Andan Restatālīs
eydür. Ey Şāh-ı cihān cihān (11) naḳşın görüp naḳ-
kāşı anda bilürler. Şāni'i şun'ından anlarlar deýüp
dedı kim. Nazm:

(12) Kanḳı naḳşa kim urur Kādir kalem
Ne ziyāde bulınur anda ne kem

(13) Rengler eyler gör ne zībā vü 'acīb
Naḳşları yazar ne hūb u dil-firīb

97b

- (1) Kankı rengi éderise ol ‘ayān
Rüşen olur anuñıla cism ü cān
- (2) Ney degüldür şun‘ yazduğı kalem
Ne hōd anuñ rengidür nīl ü bekam
- (3) Nicedür zikr eyle gel bu bārigān
Ki anlayasın ne durur ol bārigān
- (4) Şun‘a baķ ki anlayasın andan nişān
Kudreti gör ki anı bilesin ‘ayān

(5) Neqr: Rāvī kavlince kaçan ki İskender Şāh ol dört yüzlü cāneveri kim teferrüc éderdi. (6) Ol cānever bir kez çağırdı cān teslīm étdi. Andan anuñ āvāzesi- ne denizden ol kadar (7) dörder yüzlü cāneverler çık- dı kim deniz yüzi görünmez oldu. Kaşd kıldılar kim şāhuñ (8) gemisin ğarķ édeleer. Şāh bu hāli göricek buyurđı. Ol cāneveri yine denize bıraķdılar. (9) Kaçan ki ol cānever denize kim düşdi ol denizden baş çıkarırlar ol ölülerin aldılar (10) Yine denize gitdiler. Şāh dahı becidd gemileri sürdürüp gitdi. Kışsa dırāz kılmayalum (11) Kırķ gün gece gündüz gitdiler. Tā kim Cezīre-i kübrā'ya yētdiler. Kaçan ki cezīre göründi (12) Şāha haber kıldılar. Şāh dahı buyurđı. Leşker yaraķ üzere oldılar. Andan İskender Şāh (13) cezīreye geldi. Kuşmār kal‘ası öninde çıkđı. Andan ol dört bin dört yüz

98a

(1) kırķ dört gemileri kenāra sürdürdiler. Lenger bira- ğup ol gemiler cümlesi durdılar. Buğur Şāh (2) buyur- dı. Leşker gemilerden çıkup hayl ü haşem bār u büngāh, hayme vü çadırlar kurdılar. Leşker (3) ol arada kōndı. Rāvī kavlince Kuşmār Kal‘asında ol zamān Rāy-ı a‘zamıñ bir kulu (4) varıdı. Kitvāl adlı. Kaçan ki şāhuñ geldü- ğin görđi tēz buyurđı. Kal‘a kapusın yapıdılar (5)

ammā bir kâşid gönderdi. Rāy-ı a'zamā kim yā Rāy-ı a'zam bilmış ol kim İskender Şāh (6) dört bin dört yüz kırk dört pāre gemiler tonatmış. Uş ben durduğum kal'a limānına (7) geldi ne çāren varısa kıl dēyü kâşid gitdi. Dinle kim şāh dahı n'étdi. Andan (8) İskender Şāh buyurdi. Rāy-ı a'zam oğlu Erdevān'ı demür kafesile getürdiler. Begler, melikler (9) çevresinde oturdılar. Pes buğur şāh eydür. Yā Erdevān bu kal'a ne kal'adur ve kimün hükmindedür. (10) Erdevān eyitdi. Yā İskender Şāh bu kal'aya Kuşmār Kal'ası dērler atamundur ve içinde (11) Kitvāl adlu bir kulı vardur dēdi. Andan İskender Şāh emr edüp eyitdi. Erdevān'ı kal'aya (12) iledün, kal'ayı dilesün görelüm verürler mi dēdi. Andan Keyd-i Hindū Müjdād Sindū Bertūs (13) vezir kırk bin āhen-pūs erile Erdevān'ı aldılar. Kal'aya geldiler. Kitvāl dahı leşkeri göricek

- 98b (1) yer yer burc u bārūlar üzere yarağıla durdılar. Tā şuna degin kim Çihil-pāy-ı 'Irāķi Erdevān'ı alup (2) gözile ün erer yere vardı. Andan Çihil-pāya āvāz-ı bülend [ile] çağırđı kim yā Kitvāl Hindū (3) Rāy-ı a'zamı sıduķ, şehr-i Mifrāk'ı alduķ. Andan Kal'a-i Kaftadūr'a geldük anı dahı alduķ. (4) Erdevān Şāhı dutduķ. Uş yanumda kafesile duran oldur. De imdi sen dahı 'āşilik (5) kılma. Kal'ayı İskender Şāh'a ver hoşlugıla ve-ger-ni vermezsen gücile alurlar. Seni (6) helāk eylerler dēdi. Rāvī eydür. Kitvāl Hindū 'Irāķi'den bu haberi işidicek gāyet (7) korkdı. Gönlinde kendü kendüye eydür. Kaftadūr gibi kal'ayı alıcak bu kal'aya ne i'tibār (8) eger Kaftadūr alınup kafesdağı Erdevān Şāhısa ben dahı kal'aya vereyin dēyüp i'tikād (9) étdüğü bir ādemisin

gönderdi. Varup gördi gelüp haber vèrdi. Hakiqatin bilicek (10) ni'met nüzül aldı dahı kal'adan indi. İskender Şāha istikbāl kıldı. Şāh (11) dahı Kitvāl'i hil'atleyüp yine kal'asın kendüye vèrdi. Velī'ahd u peymān şöyle (12) kıldı kim şāha 'āşi olmaya. Andan İskender Şāh Kitvāl Hindü'ya eydür. Yā Kitvāl (13) Rāy-ı a'zam şimdi kındadır. Uş bu cezirede bir şehr vardur. Adına Heftūmīn dèrler.

- 99a (1) Karındaşı Berāy-ı 'Ademile andadur dèdi. Pes bu-ğür İskender-i Zü'l-karneyn 'aleyhi's-selām (2) gemileri Kuşmār Kal'asında kıldılar. Mīnāl Rūmiyi dahı gemiler üzerinde kıldı ve kendü (3) leşkeriyle Rāy-ı a'zam üzerine Heftūmīn şehrine gitdi. Ye'e içe, kona göçe gitdiler. (4) Heftūmīn Kal'asına yakın yètdiler ve bu taraftan Rāy-ı a'zam'a dahı haber oldu kim (5) uş İskender Şāh leşkeriyle yakın geldi èrdi ne çāren varsa kıl dèdiler. (6) Rāy-ı a'zam bu haberi işidicek cān başına sıçradı tēz buyurdi. Hişār yarağın (7) kıldılar. Heftūmīn şehrinün yèdi kat burc u bārūlarına yer yer üleşdürdiler. Şöyle hāzır (8) durdılar. Bu cānibden İskender Şāh dahı geldi èrdi buyurdi. Serleşkerlere ol (9) yigirmi bēs kez yüz biñ eri yaşadılar. Şaff u alaylar bağladılar. Andan ol yèdi kez yüz biñ (10) atı tonlu kendü tonlu eri ön şaffa dutdılar. Tabl-ı hevlleri[■] urup bari vü -sürnā (11) urdılar dahı şehr üzere Horasānıla geldiler. Heftūmīn kavmi şāh leşkerin göricek korkdılar. (12) Şāh dahı leşker öñince kırk dört vezirleriyle geldiler. Şehri gördiler. Leşker dahı (13) şehri çevre alup kındılar. Bār u büngāhlar, hayme vü har-gāhlar kurdılar. Leşker kındı. Şāh

■ طَبْرَدُ صَوُّوَلَلِي (M)

99b (1) dağı divān kurdı. Melikler, begler, server ü selātinler cem^{le} olup kimi oturup kimi durdılar. Andan (2) İskender Şāh buyurdu. Eflāṭūn hakīm Rāy-ı a'zam'a bir vehm-nāk nāme yazdı. İçinde (3) dürlü dürlü nük-teler düzdi dağı durup şāha sundı. Şāh dağı müşgin hātem^{le} urup (4) Çihil-pāy-ı 'Irākī'ye vėrdi. Eydür. Yā 'Irākī bu nāmeyi Rāy-ı a'zam'a ilet ağız cevābı eyit kim (5) yā Rāy-ı a'zam niçün devlete 'āşī olursın de dēdi. Andan Çihil-pāy-ı 'Irākī dağı (6) depesinden dırnağına dek pūlād-pūş olup sağı sol hañcerler bağılandı. Kırk dört (7) ertāl elmās nacağı eline aldı. Şāh önünde baş kodı dağı ayak gėtürdi gitdi. (8) derhāl Heftūmīn Kal'asının kapısına yėtdi. Bir nişāne yerinde çıkup durdu dağı (9) bir na'ra çağırdu ve bu taraftan dağı Rāy-ı a'zam Çihil-Pānuñ na'rasın işidüp nazar (10) kıldı gėrdi kim on bir arış bir piyāde şahş bir nişāne yerde durmuş sağı elinde (11) bir nāme sol elinde bir nacağı şehre karşı durur. Rāy-ı a'zam buyurdu. Birkaç hācibler (12) vardılar. Çihil-pāy-ı 'Irākī'yi alup Rāy-ı a'zam'a geldiler. Velī Çihil-pā şehirde ol kadar leşker (13) ol kadar yarağı gėrdi kim hayrān kaldı. Andan Çihil-pā Rāy-ı a'zam'ın kaşına erüp

100a (1) divānı içine kim girdi gėrdi Rāy-ı a'zam bir mu'azzam taht üzere oturur yanında karındağı (2) Berāy-ı 'Adem oturur. Sağı sol begler, selātinler oturmuşlar, hācibler karşı durmuşlar (3) 'Irākī girüp Rāy-ı a'zam'a baş kodı du'ā kıldı. Andan İskender Şāh nāmesin okuyup (4) başında kodı dağı ilette Rāy-ı a'zamın tahtı kenārında kodı. 'Irākī yine yerine (5) gelüp durdu. Ağız cevābı dēdi kim Şāh Zū'l-karneyn eydür ki niçün Rāy-ı a'zam devlet-den (6) kaçar dēyüp edebile hāmūş oldu. Rāy-ı a'zam

ol söze gāyet kaçıldı. Velī ol (7) dem dēnmedi. Andan vezīrlerine buyurdı. Şāhun nāmesin aldılar, niķāb götürüp müṭāla‘a (8) édüp Rāy-ı a‘zam’a beyān éder ne dēr. Nazm:

Böyle dēmiş Şāh Sikender ki éy şāh

(9) Nāme içre uş benem zıll-ı ilāh
Şāni‘ ü ‘ālim^{██} kadīm ü lem-yezel

(10) Vērmişimiş başa her milki ezel
Hizmetümdür şāhların ser-māyesi

(11) Çetrüm olupdur hümānun sāyesi
Kaçmağıl benden éy Rāy eyle reḥy

(12) Sāyeme gel kim benüm mişl-ī hümā(y)^{██}
Ol kişi kim kaçā devletden ırak

(13) Şöyle bil yakaranı derd-i firāk
Ger dilersen ola bahtun pāyidār

100b

(1) Senden ulu hizmetin kıl ihtiyār
Tā ki saña baht u devlet yār ola

(2) Nereye varsan yerün gül-zār ola
‘Āsi olmak devlete yéglık degül

(3) Kaçmak élden éle hem beglik degül
Nice bir devlet elinden kaçasın

(4) Yüz suyun bī-hūze yere saçasın
‘Ār kılma kulluğa gelgil başa

(5) Tā ki taht u tēcunu vérem saña
Yok eger dēdügümi dutmazısan

(6) Ben dēdügüm pendı sen dutmazısan
Ben daḥı elden komazam seni bil

(7) Ger kaçārsan rüz u hefte ay u yıl

██ ‘ālem (M)

██ mişl ü hümā (M)

Nesr: Rāvī eydür kaçan ki Rāy-ı a‘zam İskender (8) Şāh nāmesinden bu haberi işidicek vay ki kaçıdı. buyurdu. Şāhın nāmesin yırtıldılar. (9) Diledi kim ‘Irāķī’yi öldüre. Vezīrleri komadılar. Pes Rāy-ı a‘zam dahı buyurdu. İskender Şāh’a (10) nāme yazdılar. ‘Irāķī’ye vėrdi ve ağız cevābı şöyle dėdi kim yūz bin İskender gibi gelürse (11) derdüm yokdur dėdi dahı ‘Irāķī’yi şehrden çıkardılar. İskender Şāh’a gönderdiler. Geldi (12) evvel āhir Rāy-ı a‘zam nėtdüğün şāha haber vėrdi. İskender Şāh dahı gāzab (13) ėdüp kase m yād ėtdi kim bu şehri almayınca gitmeye. Andan İskender Şāh ‘Irāķī’ye eydür.

D İ Z İ N

A

- ābanūs (Fa.) Aslı Hind'den çıkan pek sert ve siyah bir ağaç
a.-dan 50b
- ‘abd (Ar.) Köle, kul
a.-i 92a
- ‘ab’dullāh (Ar.) Allahın kulu 44b
- ‘abīr (Ar.) Kak sandal kökü, sünbül kökü, kırmızı gül, turunç
ve iğde çiçekleri ile misk karıştırılarak yapılan güzel koku
‘a.-ler 72b
- ābnūs (Fa.) Abanoz denilen sert ve siyah bir ağaç (bkz. ābanūs)
64a
- āb-reng (Ar.) Renkli su 49a
- ‘āc (Ar.) Fildişi, bağa
‘ā.-u ābanūs 50b
- ‘acāyib (Ar.) Çok tuhaf şey, anlaşılmaz
1a, 7a, 13b, 18a, 20a, 23a, 23b, 24a, 25a, 28b, 29b, 36a,
36b, 38b, 40a, 41a, 54a, 55a, 55b, 56a, 58a, 59a, 60a, 62b,
63a, 64a, 65a, 75a, 77a, 77b, 78a, 79b, 83a, 84b, 89a, 96a,
97a
- ‘ā.-i 84b, 85b
- ‘ā.-ler 23a
- ‘aceb (Ar.) Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey 3b, 13a,
17b, 71a, 96a
- ‘aceble-(Ar. T.) Şaşırmak
‘a.-di 13b, 23b, 55a, 56b, 74b, 85b, 96a
- ‘acebleş-(Ar. T.) Şaşırmak
‘a.-diler 1a, 78a, 80b, 96a
‘a.-üp 3b
- ‘acele (Ar.) Çabuk, çabukluk
‘a.-yle 80b
- acı Eziyet görmek, canı yanmak
a.-yup 35a
- ‘acīb (Ar.) Tuhaf 84b
- ‘acīb (zībā vü ‘a.) 97a
- ‘āciz (Ar.) Güçsüz, elinden bir şey gelmeyen 69a

- ‘ā.-kal 66b
‘ā.-ol 46b
‘ac̣z (Ar.) Beceriksizlik
‘a.-de 19a
aç - Açmak
a. 52b, 57b
a.-a 19b
a.-alum 52b
a.-ar 76b
a.-dı 62a, 84a, 90b
a.-dılar 48b, 75b, 76b
a.-madı 71a
a.-up 9a, 34a, 38a, 76a, 77a, 95b, 96b
aç Yemek ihtiyacı olan, tok karşıtı 45a, 45b
açdur- Açtırmak
a.-dı 19a
açıl - Açılmak
a.-a 9a, 57b
a.-dı 33a, 67b, 80b, 84a
a.-miş 9a
a.-ur 25a, 93b
açlık Aç olma hali, kıtlık
a.-dan 33b
açmaqlık Açmak
a.-(-ğ)ı 34a
açuk Kapalı olmayan yer 83b
a.-dur 77b
ad Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, hatıra getirmeye yarayan kelime, isim 32b, 18b
a.-ı 49a, 78b, 79a, 81b
a.-ıla 36b, 87a
a.-in 82a
a.-ına 8a, 19a, 24a, 28a, 47a, 71a, 85b, 91a, 92b, 98b
a.-ıyla 20b, 78b
a.-um 84b

- a.-uma 26a
a.-un 18b, 63b
a.-unu 18b
adan- Adamak işi yapılmak
a.-mağıl 79a
‘adem (Ar.) Yokluk, bulunmama
(re'y-i ‘adem) 10b
ādem (Ar.) İnsan 1b, 4a, 5a, 6b, 34b, 35a, 44b, 56b, 90a,
96a, 97a
ā.-dür 74a
ā.-e 34b, 42b, 92a, 96a
ā.-i 34b, 35a, 57a
ā.-iledür 34b
ādemī (Ar.) Adem oğlu, insan 9b, 34b, 35a
ā.-de 4a
ā.-dedür 35a
ā.-den 34b
ā.-dür 35a
ā.-nün 92a
ā.-si 58b, 74a
ā.-sin 98b
ā.-yi 91b
ā.-yle 74a
ādemī-şüret (Ar.) İnsan görünüşlü 9b
ādemī-zād (Ar.Fa.) Ādem'den doğmuş 58a
‘ādet (Ar.) Görenek, usul, tabiat, alışkanlık 69b
adım Yürümek için yapılan ayak atma hareketlerinin her biri
40a, 46b, 93a
‘ādil (Ar.) Doğruluk gösteren, doğru 26a
‘ā.-ün 26a
‘adl (Ar.) Doğruluk 44b
‘a.-ile 44b, 45a
‘a.-ün 45b
‘a.-ü dād 27a
adlu Adı olan 28b, 78b, 98a

āferīn (Fa.) Beğenme, alkış 22b, 35a

ā.-ler 50a

ā.-e't 49a, 79a

ā.-kıl 1b, 39b, 95b, 97a

āferīnle- (Fa. T.) Beğenmek, alkışlamak

ā.-yüp 14a

āfet (Ar.) Büyük felaket, bela

ā.-i 95a

ağ Ak, beyaz 44b

a.-a 75b

ağ (boz u a.) 96b

ağ- Yükselmek 77b, 86b

a.-dı 77b, 86b

ağac Gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli olup uzun yıllar yaşayabilen bitki 44a, 54a

āgāh (Fa.) Bilgili, haberli, uyanık

ā.-kıl 28a, 43b

ağ(ı)z Ağız 6a, 8a, 12a, 13b, 87b, 88a, 97a, 99b, 100a, 100b

a.-dan 2b

a.-ı 80b

a.-ın 76b

a.-ına 41b

a.ından 93a, 94b, 96b

a.-ların 48b

a.-umdan 6a

ağla - Ağlamak

a.-dı 37b, 51a

a.-dılar 37b

a.-yu 33b

ağlaş - Birlikte ağlamak

a.-dılar 49b

a.-urlardı 33b

ağlat - Ağlamasına sebep olmak

a.-(d)ur 18a

- āh (Fa.) Ah
ā. kop 5a
- aḥā (Ar.) Kardeş, dost 17a
- aḥbār (Ar.) Haberler 16b, 32b, 49b, 53a, 62a, 64b, 71b, 76b
- ‘ahd (Ar.) Söz verme, and, yemin 45a, 46b
‘a.-ına 50b
‘a.-umuz 47b
‘a.-üğü 45a
‘a. u peymān 62a, 98b
- āhen-pūş (Fa.) Demirler giymiş, demir kuşanmış, zırh giymiş
20a, 32b, 64b, 66a, 68a, 73a, 86a, 89b, 98a
ā.-leruḡ 86b
- aḥı Akı, eli açık, cömert, yiğit, Ahıllık ocağından olan
kimse 6b, 11a, 32a, 37a, 49b, 53a, 74a, 78b, 82a
- āḥir (Ar.) Sonunda, son 8b, 13a, 16b, 35a, 40b, 41a, 51b,
79b, 89b, 95b, 100b
ā.-i 85a
ā.-ile 61a
- āḥir (evvel ü ā.) 4a
- āḥiret (Ar.) Öbür dünya, öteki dünya 43a, 54b
- aḥmak Zekası az gelişmiş olan, budala 16a
- aḥşam Akşam 58a, 66b, 89a
- aḥterān (Fa.) Yıldızlar (deryā-yı a.) 63b, 65a, 75a, 86b,
93b, 94b
a.-layın (deryā-yı a.) 19b
- aḥvāl (Ar.) Durumlar, oluşlar, bulunuşlar
a.-i 46a, 71b
a.-ine 69a
a.-ini 91b
- aḥ Beyaz 15b, 49b, 54a, 77a, 77b, 78a, 83b
- ‘āḥ (Ar.) Serkeş, inatçı 10b, 22b
- aḥ - Akmak
a.-a 58a
a.-an 33b
a.-arken 56b, 59b

- a.-dı 65b
a.-dılar 65a
a.-miş 58a
a.-maz 57b
‘ākıbet (Ar.) Nihayet, son 13a, 14a, 18a, 20b, 25b, 28a,
37a, 39b, 40b, 49a, 51a, 68b, 85a, 91b
‘aķıl (Ar.) Akıl 13b
‘a.-ları 11b
akıt — Akıtmak (yaş)
a.-mayalar 22a
akıtma Dökme (demir için) 38a
‘ākıl (Ar.) Ukala, akıllı kimse 8a, 22a, 52a, 71b, 76a
‘ā.-isen 41a
‘ākıl (Ar.) Akıl 4b, 33b
‘a.-a 53b
‘a.-ı 13b, 46b, 53b, 78a
‘a.-ıa 9a, 9b, 14a, 15a, 44b
‘a.-ın 29a
‘a.-ına
‘a.-ını 27b
‘a.-ıuz 33a
‘a.-uñ 22b, 45a, 87a
‘a.-ı kül 57b
akmak Akmak
a.-(ğ)a 60a
‘aks (Ar.) Çarpma, çarpıp geri dönme
‘a.-ine 50b
al — Almak
a. 4b, 6a, 30a, 39a, 42a, 50a, 87b
a.- 19a, 19b, 81b
a.-acağımı 29a
a.-alar 46b, 56b, 85a
a.-asın 39a, 56a, 78b, 82a
a.-asız 72a
a.-avuz 19a, 24b, 47a, 58a, 88a

- a.-ayın 12b
a.-dı 1b, 5b, 16a, 18a, 22b, 31a, 35b, 37a, 46a, 46b,
47a, 51a, 52a, 56a, 57a, 67a, 81a, 84b, 92b, 93a, 94a,
98b, 99b
a.-dılar 22b, 41a, 42a, 50b, 58b, 72b, 73b, 75a, 81a,
83a, 88a, 95b, 97b, 98a, 100a
a.-duğı 56a
a.-duğın 35a
a.-duk 98b
a.-dum 81a, 84a
a.-duş 59b
a.-ğıl 39a
a.-ıcağ 20a, 24b, 36b, 98b
a.-ımadı 88b
a.-madı 12b
a.-masun 39a, 82a
a.-maya 16b, 54b
a.-mayınca 100b
a.-mazıdum 40b
a.-mış 20a, 37b, 51a, 71a
a.-mışıdı 48b
a.-mışıken 51a
a.-mışlar 20a
a.-uban 37a
a.-up 2a, 3a, 4b, 6a, 6b, 7a, 7b, 12b, 18b, 19b, 20b,
21b, 22a, 22b, 25a, 30a, 30b, 32b, 36b, 40a, 41a, 41b,
42a, 47a, 50a, 54a, 55b, 59a, 62a, 63a, 65a, 71a, 77a,
77b, 80b, 82b, 84a, 84b, 87b, 90a, 91b, 95a, 95b, 98b
99a, 99b
a.-ur 22a, 29b, 31a, 32a
a.-uram 26b
a.-urlar 98b
almaklık Alma durumu
a.-(g)a 81a
al Hile, düzen (mekr ü a.) 25a

al Hile, düzen 29b

a. eyle 68b

‘alāmet (Ar.) İşaret, iz, nişan, belge

‘a.-dür 64a

‘a.-i 28b

‘a.-lerüñ 35b

alay Herhangi bir törende veya gösteride yer alan kalabalık
13a, 20a, 22b

alay (şaff u a.) 15a, 63a

alay-be-alay 11b

a.-lar (şaff u a.) 11b, 63b, 68a, 73b, 86a, 99a

a. düz— 66a

ālāyiş (Fa.) Debdebe, tantana, gösteriş

ā.-ini 69b

alda— Aldatmak, kandırmak, oyun etmek

a.-dı 27b

a.-miş 31a

a.-r 37a

aldan— Aldanmak, yanılmak

a.-mağıl 79a

a.-uban 54b

aldanmak Aldanmak 69a

alem (Ar.) En (daha, pek, çok) bilen, bilgin 6b, 11a,
51a, 89a

‘alem (Ar.) Bayrak, sancak

‘alem (sancak u ‘a.) 63a, 89b

‘alem (ṭabl u ‘a.) 17b

‘a.-ler 11b

‘ālem 29b, 34b, 35a, 36b, 37a, 39a, 39b, 45b, 64a, 75b,
78b, 84b, 87a, 91b, 93a

‘ālem (şāh-i ‘ā.) 23a, 34a, 36b, 89b, 94a

‘ālem (şāni‘-i ‘ā.) 86b

‘ā.-de 28a, 31a, 83b

‘ā.-e 82a

- ‘ā.-i 31a, 35a
‘ā.-inde 85a
‘ā.-i kübrā 35a
‘ale’ş-şabāḥ (Ar.) Sabahleyin, erkenden 6b, 20a, 21b,
26b, 45b, 53b, 55b, 62b, 63a, 68a, 75b, 86b, 89b, 90a,
93b, 96a
ālet (Ar.) Vasıta, makine, aygıt
ā.-dür 4a
ā.-i 95a
ā.-in 38b, 47a, 73a, 94a
ā.-inden 40a
ā.-ini 39b
ā.-leri 79b
ā.-lerin 77a, 85a
ā.-lerinden 77b
ā.-üm 39a
ā.-ün 79b
‘aleyhi’s-selām (Ar.) Onun üzerine selamet olsun
3b, 4b, 14b, 15a, 16a, 21b, 25b, 33b, 34a, 39b, 41a, 45b,
47b, 48b, 49b, 51a, 53a, 55a, 55b, 56a, 57a, 60b, 62a,
64b, 65a, 78b, 90b, 94a, 96b, 97a, 99a
‘aleyke (Ar.) Senin üzerine 25a, 58b
‘aleykü’l-la‘net (Ar.) Senin üzerine lanet olsun
‘a.-i 45a
alın- Almak işi yapılmak
a.-maz 47a
a.-up 98b
alınmak Alma işi yapılmak
a.-(g)a 89b
‘ālī (Ar.) Yüce, ulu 26b, 29b, 37b, 66b, 76a
‘ālim (Ar.) Çok okumuş, bilgin 22a
‘ālim (şāni‘ü ‘ā.) 10b, 100a
Allāh (Ar.) Allah
A.-a 94a
almak Almak 61a, 89b
alt Bir şeyin yere bakan yanı
a.-ına 80a

- a.-ında 7b, 12a, 12b, 66b, 76a, 77b, 79b, 80a, 83b
a.-ından 5a, 90a
a.-ımda 40b
altı Altı 81a
a.-ncı 23b, 33a, 34a, 38a
altı yüz 28b, 32b, 71b
altı yüz altmış 5b, 38b, 43a, 53b, 84b
a.-ını 85a
altmış biç 7b, 15b
altmış dört 87b
altun Altın 7b, 24a, 36a, 51b, 63b, 72b, 74b, 75a, 80b,
82b, 83a, 83b, 84b
a.-dan 51b, 80b, 83b, 84a
a.-ı 80b, 81b, 83a
a.-ları 80b, 81a
alu Aciz, aşağı, geri, değersiz, ahmak 36b, 41a
ālūze (Fa.) Bulaşmış, bulaşık 13a, 13b
‘ām (Ar.) Umumi, genel, herkese ait (ḥāṣ u ‘ā.) 12b
amān (Ar.) Eminlik, korkusuzluk 17b, 37a
a.-dur 75a
a. dile- 90b
‘amel (Ar.) İş 31b, 52a, 95b
‘amel (tevfīk u ‘ā) 52b
‘āmil (Ar.) Sebep 8a, 28b
ammā (Ar.) Ama, fakat, lakin, ancak 1a, 5a, 8a, 19a, 25a,
28b, 33b, 36b, 41a, 41b, 46a, 46b, 48b, 55b, 59b, 60b,
63a, 66b, 67b, 70b, 71a, 74b, 76a, 77a, 77b, 80a, 80b,
82b, 85b, 86a, 88b, 89a, 90a, 93b, 96a, 96b, 97a, 98a
‘ammu (Ar.) Amca
a.-sınun 71a
‘amū (Ar.) Amca 35a, 64a
‘amūd (Ar.) Direk, sütun 4b
‘a. 79a
‘a.-a 81a, 81b
‘a.-da 78b

- ‘a.-dağı 1b, 2a
‘a.-ı 81a
‘a.-ınınu 78b
‘a.-lär 36a, 78a
‘a.-lara 78a
‘a.-lärün 80a, 80b
‘a.-u 79a
- añ – Anmak, adını söylemek, zikretmek
a.-alar 18b
a.-madu 91b
- ana Ana, anne
a.-muzla 33b
- aña Ona 4a, 6a, 8b, 10b, 11a, 16a, 18a, 19b, 21a, 22a, 22b, 25a, 25b, 27b, 28a, 29a, 29b, 30a, 35b, 38a, 41a, 41b, 44b, 45a, 45b, 47a, 49a, 52a, 52b, 54b, 55a, 56b, 57b, 61b, 67b, 69b, 71a, 71b, 74a, 80a, 81a, 81b, 87a, 89a, 92b, 94a, 94b
- ‘anber (Ar.) Anber balığından çıkarılan güzel koku 72b
- anca Onca, o kadar 6a, 21b, 36b, 43b, 47b, 49b, 54b, 55b, 57a, 63a, 84b, 88a
a.-lar 17a, 22a, 37a, 65b
a.-ları 65b
a.-lärün 65b
a.-nu 65b
a.-sı 17a, 61a
- ancılayın Onun gibi, onun kadar 7a, 18a, 18b, 20b, 43a, 63a, 74a
- anda Onda, orada 1b, 24a, 26a, 43a, 47b, 48a, 57b, 75a, 81a, 92b, 94b, 97a
a.-dur 99a
a.-ğı 79a
- andan Ondan, oradan 1a, 1b, 2a, 2b, 3b, 5a, 5b, 6a, 6b, 7b, 10a, 11b, 12a, 12b, 13a, 13b, 14a, 15a, 15b, 17a, 17b, 18b, 20a, 20b, 21b, 22b, 23a, 23b, 24a, 25a, 25b, 26a, 27a, 28a, 28b, 29b, 30a, 30b, 32b, 33a, 33b, 34a, 35a, 35b, 36a

36b, 38a, 38b, 39a, 39b, 40a, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a,
43b, 44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 49b, 50a,
50b, 51a, 51b, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b, 56a, 56b, 57a,
58a, 58b, 59a, 59b, 50a, 60b, 61b, 62b, 63b, 65a, 65b,
66a, 66b, 67a, 67b, 68b, 70b, 71b, 73a, 73b, 74b, 75a,
75b, 76a, 76b, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a, 79b, 80a, 80b,
81a, 81b, 82b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 85b, 86a, 86b,
87b, 88a, 89a, 89b, 90a, 90b, 91a, 92a, 93a, 93b, 94b,
95a, 95b, 96a, 96b, 97a, 97b, 98a, 99a, 99b, 100a, 100b

‘andelib (Ar.) Bülbul

‘a.-isin 9a

anı Onu 1a, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 8a, 8b, 9a, 9b, 10b, 11a,
15b, 16b, 18a, 20a, 21b, 22b, 23b, 25a, 25b, 27a, 27b, 29a,
29b, 31a, 31b, 32a, 32b, 33a, 34b, 35b, 41a, 42b, 43a, 43b,
45a, 46a, 47a, 50a, 53a, 53b, 56a, 57b, 59a, 67a, 69a, 71b,
73b, 75b, 78a, 78b, 79b, 80b, 81b, 82a, 82b, 83a, 83b, 85a,
85b, 91a, 91b, 96a, 97b, 98b, 100a

anı - Anılmak

a.-maya 91b

a.-mayam 56b, 60a

a.-mayaydı 49a

anı Onun

a.-çün 34b

‘ankebūd-vār Örümcek gibi 48a

‘anla - Anlamak

a.-dı 41a, 67b

a.-dum 67b

a.-ğıl 91b

a.-maz 9b

a.-mazsañ 78b

a.-rıduñ 35a

a.-rısañ 4b, 57b

a.-rlar 97a

a.-ya 9b, 31b, 52a, 74a

a.-yalar 53.

a.-yanuñdur 32a

- a.-yasın 57b, 78b, 97b
anlan — Anlaşılmak
a.-ur 9b, 32a
anlar Onlar 38a, 62b, 88b
a.-a 24b, 27a, 34a, 71a
a.-ı 48b, 73b, 92a
a.-uñ 24a, 34a
ansuzın Ansızın, birdenbire 11a, 16b, 37a, 69a, 81a
anun Onun 10b, 11a, 20b, 24b, 25a, 27b, 29a, 30b, 31a,
31b, 35a, 42b, 44b, 53b, 57b, 77a, 77b, 93a, 95a, 97b
a.-çün 33b, 59b, 85a, 86b
a.-dur 4b
a.-içün 35a
a.-ıla 45b, 49b, 66b, 67a, 71b, 95b, 97b
a.-la 8b, 14a, 81b
a.-usa 45a
‘ār (Ar.) Utanma 100b
ara Mahal, mevki, mekan, yer, ara, orta 4a, 4b, 65a
a.-da 4b, 29b, 98a
a.-dan 1a, 2a, 5a, 19a, 20a, 25a, 47a, 50a, 71a, 96a
a.-larından 71b
a.-sında 56b, 58a
ārēm (Fa.) Durma, eğlenme, dinlenme, yerleşme, istirahat
etme, karar kılma 51b, 58a
ā. kı1-45b
‘araşāt (Ar.) Yerler, topraklar
(‘arşa-i ‘a.) 11b
ārāyīde
6b, 47a, 53b, 63b, 77a, 77b, 86b, 87b
arış Arşın 38a, 38b, 47b, 80a, 99b
a.-dur 89a
arka Sırt, arka
a.-ların 34a
a.-ma 3b
a.-nuza 3b

- a.-sın 19a, 23b, 33a, 70b
a.-sına 3b, 45b, 47a, 63b, 68a, 86a, 89b, 90b, 93b
a.-sındağı 68b
arķun Aheste, yavaş, ağır, sakin 3b
‘arŗa (Ar.) Yer, toprak
‘a.-i ‘araŗāt 11b
arŗlan Arslan
a.-a 46a
a.-umuz 60b
arŗlanca Arslan gibi
a.-dur 60b
arŗun Arŗın 24a, 78a
art _ Artmak
a.-a 60a, 83a
a.-ar 45a
a.-dı 58a
a.-maz 10a
ard Arka, geri
a.-ın 88a
a.-ına 67a, 93b, 97a
a.-ınca 14b, 17a, 18b, 28a, 33a, 51b, 53b, 55a, 68a, 92b
a.-ından 46b, 47b, 59a
artuķ Artık, başka 69b
artur _ Artırmak
a.-a 18a, 18b
‘arŗ (Ar.) Sunma, sunuŗ
‘a. eyle- 9a, 31b
‘a. kıl- 11b
‘a. olun- 55a
ārŗū (Fa.) İstek, heves
ā.-yıla 57a
aŗ _ Asmak
a.-ar 65b
a.-mıŗlar 38a, 38b, 49b, 84b

- āsāyiş (Fa.) Rahat, huzur, güvenlik
ā. geç- 76a
- aşıl- Asılmak
a.-duğı 36a, 49b
a.-miş 49b
a.-mişdur 24a
a.-u 38b
a.-u durur 24a, 36a
- ‘āşī (Ar.) Karşı gelen, günahkar 10b, 11a, 20b, 21a, 22a,
27b, 73a, 87a, 87b, 98b, 99b, 100b
- ‘āşīlik (Ar.T.) Asilik, isyankarlık 87a, 98b
‘ā.-(ğ)ı 10b, 21a
- āsiyāb (Fa.) Su değirmeni (seng-i ā.) 38b, 90b
āsiyāb (seng-i āsiyāb-mişāl) 38a
ā.-layın (seng-i ā.) 4b
- aşl (Ar.) Asıl, soy, nesep
a.-uñ 35a
- āsmān (Fa.) Gök, sema
ā.-a (be-evc-i ā) 65a
- aşşı Yarar, çıkar, kazanç 31a, 85a, 92a
- āsumān (Fa.) (bkz. āsmān) 37a, 45a, 68a
- aş - Aşmak, taşmak
a.-ar 74a
a.-dı 35b
- aş Yemek, aş
a.-uñ 14b
- aşağa Aşağı 36a, 56a, 59b
a.-sın 55b
- aşağı Aşağı
a.-sına la
- āşikār (Fa) Apaçık, belli 4b, 8a, 18a, 20b, 49a, 52b,
53a, 70a
- āşikāre (Fa.) Apaçık, belli 35b, 46b, 52b, 53a, 70a
- āşiyān (Fa.) Mesken, ev 96b
- āşüb (Fa.) Kargaşa, karıştırıcılık (ceng-i ā.) 63a

at — Atmak

a.-ar 37a

a.-dı 30b, 40b, 42a, 48a, 94b

a.-dılar 11b, 65a, 65b, 90b

a.-duğı 30b

a.-duğın 30b

a.-up 88b

at At 1a, 1b, 7a, 13b, 17a, 17b, 19a, 20b, 21b, 22a, 32b, 38b, 45b, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 62b, 63a, 63b, 64a, 65b, 68b, 72b, 76b, 86b, 89b, 90b, 93b

at (fîl ü a.) 36b

a.-a 40b

a.-dan 37a, 65b, 76b

a.-ı 11b, 15a, 15b, 41a, 62b, 64a, 64b, 65b, 66b, 68a, 73a, 90a, 99a

a.-ına 17a

a.-ının 40a

a.-lar 90a

a.-ları 62a, 66a, 66b, 68a

a.-larının 17b

a.-larından 73b

a.-larının 90a

a.-ları 67b

a.-um 39a, 39b, 40b

a. u ton 63a

a. çek — 32b

ata Baba 53a, 60b

a.-m 19b, 88b, 92a

a.-muğ 19b

a.-muğdur 98a

a.-ğ 21a, 29b, 88a, 92a

a.-ğdan 19b

a.-ğı 87a

a.-sı 19a, 22b, 26.

a.-sın 19a

- a.-sına 71a
a.-sınun 19a, 71a
a.-ya 19b
āteş (Fa.) Ateş
ā.-i Nemrūd Nemrūt'un Hz.İbrahim'in halkı tenvir etmesine kızarak kendisini cezalandırmak üzere yaktırdığı ateş. 8b
āteşī-dem (Fa.) Sözü veya sesi yanık ve dokunaklı olan 96b
atlan - Ata binmek
a.-up 76a
atlas (Ar.) İpekli kumaş 7b, 72b, 75a
atlasīn İpekli kumaş
a.-ler 72b
atlu 1b, 20a, 66a, 68a, 68b
a.-sı 68a
a.-sını 64b
av Av
a.-a 54a
āvāre (Fa.) Başiboş gezen, serseri
ā.-yüz 52b
āvāz (Fa.) Ses 33b
ā.-ıla 23a, 33a
ā.-ın 33b
ā.-la 30a
ā.-lar 46b
ā. kıl 69b
ā.-ı bülend 98b
āvāze (Fa.) Çığlık
ā.-sine 97b
avla - Avlamak
a.-dı 95a
a.-ya 42a
‘avn (Ar.) Yardım 4a, 37a
‘a.-iyle 4a
‘avret (Ar.) Kadın 23b, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49a, 49b, 51a

- ‘a.-dür 47a
‘a.-e 46a
‘a.-i 46b, 49b
‘a.-ler 24a, 24b, 34a, 46a, 50a
‘a.-leri 49b, 50b
‘a.-lerüñ 24b, 46a, 46b
‘a.-üñ 50a
ay Ay, otuz günlük süre 26a, 37a
a. u yıl 54b, 91b, 100b
ayağ Ayak 59b, 67a
ayağ Ayak 20a, 63a, 86a, 87b, 96b
a.-da 13b
a.-(ğ)ı 12a, 65b, 66b, 91a
a.-(ğ)ın 59b
a.-(ğ)ına 12b, 50a, 73b, 76b
a.-(ğ)ında 41a, 41b, 90b
a.-(ğ)ından 64a, 86b
a.-(ğ)ıyla 47b
a.-ları 83b
a.-larından 49b
a. götür- 20a, 63a, 73a, 86a, 87b, 99b
‘ayāl (Ar.) Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler
‘a.-imüz 71b
‘a.-ümüzi 22a
‘ayān (Ar.) Apaçık, belli 4a, 8b, 9a, 9b, 22b, 37a, 39b,
42b, 53a, 97b
‘ayb (Ar.) Ayıp, kusur 45b
‘a. e’t- 29b
aydın Aydınlık, ışıklı 15b
āyin (Fa.) Merasim, tören 20b, 61a
āyīne (Fa.) Ayna 94b
ā.-de 95a
ā.-sinde 26a
āyineleyin 26a, 33a, 35b, 38a, 38b, 78a, 86b, 93b

- ‘ayn (Ar.) Aslı, kendisi, kaynak, pınar
‘a. u ‘ibret 35a
- ayruḡ Artık, bundan böyle, başka, diğ̈er, 4b, 26b, 40b,
56a, 58a
a.-(ğ)a 31a, 82a, 82b
- az Az 14a, 19b
- az - Azmak, azgınlaşmak
a.-acağın 29b
a.-dı 25b
a.-dum 59a
a.-uban 61a
- a‘zā (Ar.) Organlar
a‘.-sın 95a
- azacuk Azıcık 60b
- āzād (Fa.) Kurtulmuş, serbest olan 69a
ā. kıl- 75a
- azal - Azalmak
a.-ıcağ 62a
- ‘azametlū (Ar.T.) Büyük, ulu 7a, 26b, 86b
- az - Azmak, taşkınlıkta ileri gitmek
a.-mıṣ 4a
- azdur - Azdırmak, azgın duruma getirmek
a.-up 41a
a.-ur 25b, 91b
- azdurmağ Azdırmak, azgın duruma getirmek 25b
- a‘zam (Ar.) (daha, pek, en, çok) büyük
a‘.-dan (bağır-ı a .) 32a
- azğun Azgın 25b
- azğunlık Azgınlık
a.-(ğ)ına 4b
- ‘azīz (Ar.) Değ̈erli 32a, 43a
- ‘azl (Ar.) İşinden çıkarma, yol verme
‘a. eyle- 91b
‘a. ol- 69a
- ‘azm (Ar.) Kasıt, niyet, karar

'a.-i 52a
'a. e't- 16a, 55a, 61a
'a. kıl- 86a
'a.-i Berāy-ı 'Adem 6b
'a.-i cezīre-i kübrā 95b
'a.-i şehir-i Humā 19a

B

bāb (Ar.) Kapı
bāb (feth-i b.) 57b
b.-ın 22b
bāc (Fa.) Vergi, harç, gümrük vergisi
bāc (māl u b.) 22a
bād-pā (Fa.) Ayağına çabuk olan 56b, 72b
bādiye (Ar.) Çöl, kır
b.-ler 77a
bāğ (Fa.) Bağ, büyük bahçe, bostan
b. u bahçe 73b
b.-ına 96b
bağ(ı)r Göğüs, ciğer, sine
b.-ını 65b
b.-lar (sine vü b.) 65a
bağışla- Bir mal ya da hakkı karşılık beklemeden birine
vermek
b. 69b
b.-dı 75a
b.-dum 22b, 29b
bağla- Bağ ya da bir başka araçla tutturmak
b. 39a
b.-dı 47a, 59a
b.-dılar 68a, 71b, 80b, 86a, 99a
b.-mişlar 11b, 13b, 35b, 36a, 78a

- b.-yup 13a, 13b, 44a, 63a, 63b, 73b, 77a
bağlan- Bağlamak eylemine konu olmak
b.-a 69b
b.-dı 28a, 99b
b.-miş 73a
bağlat- Bağlamak eylemini yaptırmak
b.-(d)up 15a
bağlu Bir bağ ile tutturulmuş olan 52b, 72a
bahāne (Fa.) Vesile, sebep
b.-dür 10a, 31b, 32a, 41a
bahār (Ar.) İlk yaz, ilkbahar 53b
b.-uğ 53a
bahçe (Fa.) Bahçe 73b
bahır (Ar.) Deniz, büyük göl veya nehir 31b
bahır (ğazāb-ı b.) 5b
b.-a 64b
b.-ı 14b, 64b
b.-ı içre 14b
b.-ın 69b
b.-ına 4a, 6a, 31b
b.-uğ 32a
b.-ı a'zam 32a
b.-ı nāzük 69b
b.-ı 'ummān 39b
b.-u havā 73b
bahrī (Ar.) Denize ait, denize mensup, denizle ilgili
b.-ler 96a
bağış (Fa.) Bağış, ihsan
b. al- 29b
b. e't- 82b, 91a
b. kıl- 86a
baht (Fa.) Talih, kader, kısmet 21a, 51a
baht (ikbāl ü b.) 60a
b.-ına ('izz ü b.) 53b
b.-ını ('izz ü cāh u b.) 18a, 87a

- b.-umı (‘ömr ü cāh u b.) 40b
b.-uñ 100a
b. u cāh u ‘izzet 21a
b. u devlet 8b, 55b, 72a, 91b, 100b
bahtiyār (Fa.) Bahtlı, talihli, mesut, mutlu 45a
bak- Bakışı bir şey üzerine çevirmek
b. 97b
b.-ar 30a
b.-arlar 90a
b.-arsa 25a
b.-duğı 79b
b.-dum 26a
b.-ma 21a
b.-maz 53a
b.-sañ 6b, 74b
b.-up 45b, 74a, 91a
bakın- Bakma eylemi yapılmak
b.-dı 10b
bakır Kızıl renkli element 74b
b.-dan 83a
bakış- İki ya da daha çok kimsenin birbirine bakması
b.-dılar 2a, 3b, 28b, 42a
b.-up 11b
b.-uñ 60a
bāķī (Ar.) Artık, artan, bundan başka, geri kalan
15b, 16a, 83a, 87b
bāķī (Ar.) Daimi 18a, 72b
bāk (Fa.) Korku, sakınma, kaygı
b.-üm 88a
bāl (Fa.) Kanat
b. ü pér 96b
bālā (Fa.) Yüksek, yukarı, yüce
b.-yısa 87a

- balık Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı 96a
b.-(ğ)a 96b
- balıklayın Balık gibi 96a
- bām (Fa.) Çatı, dam, kubbe
b.-ına 67b
- bārū (Fa.) Kale duvarı, sur, sığınak
b. 17b, 56b, 68b, 75a, 86a, 93b, 98a, 99a
b.-lar (burc u b.) 98b
b.-larına (burc u b.) 99a
b.-larınınu 74b
b.-sı (Burc u b.) 88a, 92b
b.-yla (burc u b.) 21b
- barışdur- Barıştırmak, barışmalarını sağlamak
b.-ur 96b
- bāri (Fa.) Hiç olmazsa, bir kere, hasılı 4b, 85a
- bārī (Ar.) Yaratan, yaratıcı (milk-i bārī) 54b
- bārigāh (Fa.) Girmek için izin almak lazım gelen izinle girilebilecek yer, çadır, yüksek divan 7b, 66b, 97b
b.-ın 75a
b.-ına 12a, 7a, 28a, 43a, 45b, 67a, 75b, 76a
- bārik (Fa.) Nazik, ince (fikir-i b.) 57b
- barmaq Parmak 41a
b.-(g)ın 7a
- baş- Vücudun veya bacağıın ağırlığını verecek şekilde ayak tabanını yere veya bir şeyin üstüne koymak
b. 76a
b.-ardı 65b
b.-du 12b
b.-ıca 26a
- baş- Alt etmek, yenmek
b.-anı 22a
b.-dı 68b
b.-du 61b
b.-up 17a

baş- Atmak, savurmak

b.-amez 12b

baş a düş- Basıvermek, ansızın basmak, baskın etmek

b.-di 16b

başdur- Bastırmak, ezmek

b.-uram 12b

başıl- Basılmak, ansızın bastırılmak

b.-a 22a

başiret (Ar.) Önden görüş, sezgiş 38a

başkun Baskın

b.-ın 14a

başmak Yenmek, alt etmek

b.-(ğ)a 40b

baş Baş 17a, 40a, 40b, 63a, 72a, 80b, 97b, 99b, 100a

b.-a 4a, 13b, 15b, 16a, 21a, 34b, 39a, 42b, 64a, 65b, 88a

b.-da 91b

b.-dan 22a, 34b, 64a, 68b, 71b, 74a

b.-dan baş a 15b

b.-ı 3a, 24a, 36a, 50a, 79b

b.-ıdur 50a

b.-ımız 30a

b.-ın 14a, 47b, 49a, 50a, 53a, 56a,, 76b

b.-ına 17a, 28a, 66a, 99a

b.-ında 7b, 97a, 100a

b.-ındağı 4b

b.-ından 5b, 21a, 46b, 68b

b.-lar 65b

b. kaldır- 17b, 67a

b. kes- 65b

b. ko- 41a, 88a, 90b

b. koy- 1b, 41b, 90b

b. ol- 32b, 77b

b. ur- 7b, 16b, 43a, 86a, 87b

b. ver- 65b

baş Bir topluluğu yöneten kimse

b.-ları (sancak) 83a

b.-ların 22a

b.-larına 11b, 17a, 66a

b.-larında 12a

b.-larından 71a

b.-um 11a

b.-umuzdan 13b

b.-un 31a

başar- Başarmak

b.-ısar 16b

b.-maz 4a, 16b

b.-ur-sız 60a

başla- Başlamak

b.-dı 48a, 52a, 56b, 58a

b.-dılar 45b, 50a

başlu Başlı 63b

bat- Batmak

b.-dı 95a, 96a

b.-maz 25a

batur- Batırmak

b.-dı 90b

bāṭıl (Ar.) Boş, beyhude, yalan 46b

b. ol- 48b

bayağı Aşağılık

b.-dan 72a

bāzīçe (Fa.) Oyuncak, oyun, eğlence 67b

bāzū (Fa.) Kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, paız

b.-larında 65a

b.-sın (zūr-ı b.) 38b

be (Fa.) Kelimelere e halini verir 65a

beber (Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan

b.-e 46a

be-nām (Fa.) Namlı, ünlü, meşhur

b.-ı Girdigār 10b, 86b

- bebr (Fa.) Kaplan türünden üzeri çizgili yırtıcı hayvan
(bkz. beber)
b. ü neheng 95a
b. ü peleng 11b
b. ü şîr 93a
- be cer- Güç gelen bir işin yolunu bulup yapmak, üstesinden
gelmek
b.-üp 22a
- becidd (Fa.) Ciddi, gerçek, cidden 93a, 97b
- bedâyi⁴ (Ar.) Eşi ve benzeri olmayan güzel, mükemmel ve
yeni şeyler 92a
- beg Bey 2b, 24a, 49a
b.-ise 12b
b.-ler 1b, 5a, 12a, 14a, 17b, 22b, 28a, 50a, 51b, 59a,
63b, 77b, 79a, 80b, 81b, 83b, 86b, 89b, 90b, 98a, 99b, 100a
b.-lere 13a, 51a, 51b, 82a, 83a
b.-leri 22a, 27a, 59b, 76b, 90a
b.-lerin 70b
b.-lerine 83a
b.-lerinile 92b
b.-lerüm 81a
b.-lerün 77a
- begen- Beğenmek
b.-di 35a
b.-ecekleyin 6b
b.-medi 10b
b.-memiş 13a
b.-meyenler 13a
b.-üp 81a
b.-ür 21b
- begenmezlen- Beğenmeme, iyi ya da güzel bulmama
b.-ür 29a
- beglik Beylik 100b
b.-(g)in 62b
- behâyim (Ar.) Dört ayaklı hayvanlar
b.-den 45b

beḳā (Ar.) Ölümsüzlük, ölümsüz 54b, 70a

beḳçi Bekçi

b.-leri 81a

beḳam (Ar.) Kızılağaç, kızıl (nīl ü b.) 97b

beḳle- Beklemek

b. 8b

b.-di 70b

b.-r 16a

b.-se 16a

b.-yelüm 88a

be l Bel

b.-e 39a

b.-inde 7b

b.-ine 28a

b.-lerinde 90a

b.-lerinden 49b

b.-ünde 39a

b.-üğe 39a

belā (Ar.) Bela, kötülük 94a

b. vü zahmet 87a

belde (Ar.) Şehir, kasaba, memleket

b.-den 45b

beliḡle- Korku ile birden sıçramak, irkilmek

b.-di 17a, 68b

b.-ye 61a

b.-yüp 40b

bellü Belli

b.-dür 42b

b.-yidi 36b

belürsüz Belirli olmayan 83b, 90b

ben Ben 3a, 11a, 12b, 13a, 15b, 26a, 26b, 28a, 29a, 29b
32a, 37a, 42b, 44a, 44b, 48a, 50b, 56a, 58a, 60a, 60b, 67a,
71b, 78b, 79b, 81b, 82a, 84a, 84b, 85a, 87a, 88b, 89a, 90a,
92a, 98a, 98b, 100b

- baḡa 10a, 10b, 11a, 12a, 19b, 27a, 29a, 30b, 31b, 32a,
36b, 37a, 39b, 40b, 41a, 42b, 44b, 50b, 51a, 60a, 81b,
82a, 84a, 86a, 87a, 89a, 100a, 100b
bencileyin 11a
b.-dedür 88a
b.-den 51a, 81b, 100a
b.-em 100a
b.-i 10b, 11a, 12b, 28a, 29a, 37a, 39b, 40b, 43b, 46a,
47a, 51a, 58b, 59a, 70a, 81a, 85a, 87a, 88b, 89b, 94a
b.-idüm 36b
b.-üm 5b, 6a, 12b, 15b, 20b, 28b, 29a, 29b, 30a, 31a,
31b, 37b, 41a, 41b, 44b, 50b, 72a, 78b, 88b, 92a, 100a
b.-ümdür 4b
b.-ümile 11a, 28b, 51a, 68b, 84b
bend (Fa.) Baḡ 65b
b.-e 65b
b.-i 23a, 33a
bende (Fa.) Köle, kul 10b, 60a
b.-ḡi 13a, 89a
b.-yem 26a
bende-fermān (Fa.) Emir kulu 10b
beḡ(i)z Yüzün rengi
b.-i 25a, 26a
beḡze- Benzemek
b.-mez 92a
b.-r 12b, 13a, 48a, 56a, 96a
b.-rdi 64b
b.-rler 89b
berāber (Fa.) Birlikte bulunan, birarada 80a
berāberī (Fa.) Beraberlik, farksızlık 11a
ber-baḡḡ (Ar.Fa.) Lāvuta denilen bir çalgı 72b
bereḡāt (Ar.) Bolluklar
b.-ıdur 33b
b.-ında 46a
ber-güzīde (Fa.) Seçme, seçkin 34b

ber-güzīn (Fa.) Seçkin 79b

berg (Fa.) Yaprak 77a

b. ü mevā 52a

b.-ini 70a

berk Sert, katı, sağlam 88a, 94b

berkit- Sağlamlaştırma

b.-diler 93b

b.-(d)üp 16b

berü Beri, bu yana 19a, 19b, 68b

be'ş Beş 38b, 60b, 79a

b.-i 5a

b.-inci 23b, 33a, 34a, 38a

beşāret (Ar.) Müjde, muştı 41b, 75a, 90b,

b.-ile 17b

beşşirū 82a

be'ş yüz Beş yüz 50b, 60a

b.-i 46a

b.-üni 46a

be'ş yüz kırk Beş yüz kırk 60b

be ter Daha kötü 45a, 45b

beyān (Ar.) Anlama, açık söyleme, bildirme 9a, 9b, 92a

b.-i 85a

b.-e' t- 36b, 39a, 50b, 81a, 81b, 84b, 100a

b.-eyle- 41a, 52b, 69b, 91b

b. kıll- 10b, 12b, 31a, 35a, 36b, 78b, 79a, 89a

b beyāzī (Ar.) Beyazlık, aklık 75b

beyhūze (Fa.) Boşuna, boş yere, beyhude 74b

be z- Bezgin duruma gelmek

b.-dük 57a

beze- Süslemek

b.-diler 75b

b.-mişler 36a

bezen- Bezenmek, süslenmek

b.-di 68a, 75b

b.-miş 72b

- bez-endīge (Fa.) Kötü düşünce 29b
bez-fi'āl (Ar.Fa.) Yaptığı işler kötü olan 25a, 29b
bez-gümān (Fa.) Fena şüphede bulunan 29b
bez-reng (Fa.) Açıkla koyu arasında kirli bir renk 18a
bırağ- Bırakmak
b.-(ğ)am 43a
b.-dı 17a, 41b, 47b, 71b
b.-dılar 68b, 93a, 97b
b.-(ğ)uğ 87b
b.-(ğ)up 98a
bıyık Bıyık
b.-ların 13b
b.-(ğ)um 40b
bī-^cadd (Fa.Ar.) Sayısız
b.-dür 96b
bī-^cakıl (Fa.Ar.) Akılsız 16a
bī-bāl (Fa.) Kanatsız 69a
bī-cān (Fa.) Cansız, ruhsuz 83b
bī-çāre (Fa.) Çaresiz, zavallı
b.-yüz 52b
bī-endāze (Fa.) Ölçüsüz
b.-dür 37b
bī-fezā'il (Fa.Ar.) Faziletsiz, erdemsiz 44b
bī-ğam (Fa.Ar.) Üzüntüsüz 39b
bigi Gibi 64a
bī-gümān (Fa.) Şüphesiz 10a, 16a, 28a, 32a, 39b, 62a, 92a
bī-günāh (Fa.) Günahsız 27b
bī-haber (Fa.Ar.) Habersiz 53a
b.-iken 62b
bī-hadd (Fa.Ar.) Sınırsız
b.-dür 96b
bī-ḥasāret (Fa.Ar.) Zararsız, ziyansız 70a
bī-ḥayā (Fa.Ar.) Arsız, utanmaz 45a
bī-ḥayālīk (Fa.Ar.) Arsızlık, utanmazlık
b.-dur 45a

- bī-ḥisāb (Fa.Ar.) Sayısız, hesapsız 50a
bī-ḥaz (Fa.) Kendinden geçmiş olan, çilgin, bayılmış 49b
bī-hūze (Fa.) Boşuna, boş yere, beyhude (bkz. beyhuze) 100b
bī-hüner (Fa.) Hünersiz, marifetsiz 45a
bī-iştibāh (Fa.Ar.) Şüphesiz 35a
bī-kanā'at (Fa.Ar.) Kanatsız 45a
bī-ḳıyās (Fa.Ar.) Ölçüsüz 6b, 23a, 50a, 85b, 91a, 93b
bil- Bilmek
b. 4b, 9a, 9b, 10a, 10b, 16a, 16b, 18a, 22b, 34b, 35a,
37a, 42b, 43b, 53b, 54b, 63a, 72a, 78b, 79b, 81b, 83a,
91b, 100a, 100b
b.-di 3b, 11a, 14a, 32b, 41a, 41b, 78b
b.-diler 1b, 15a, 50a
b.-dünüz 67b
b.-düm 26a, 29a, 40b, 42b
b.-dün 59b
b.-dünüz 14a, 29a
b.-dünüz mi 29a
b.-e 9b, 18a, 52a, 59a, 74a, 91b
b.-ecek 2a, 4b
b.-eler 2b, 18a, 24a, 85a
b.-elüm 30a
b.-enden 45a
b.-esin 39a, 39b, 57b, 74a, 78b, 97b
b.-esiz 38a, 40a
b.-evüz 58a
b.-eydün 35a
b.-icek 26a, 98b
b.-me 19b
b.-medi 11a, 85a
b.mediler 1a, 26b, 28b
b.-medük 58a
b.-medüm 50b
b.-medün 31a

- b.-medünüz 67b
b.-meye 9b, 18a
b.-meyeler 42a
b.-meyen 91b
b.-meyene 9b
b.-meye-siz 29a
b.-meyicek 42b
b.-meyince 58a
b.-mez 9b, 51b, 58b, 69a
b.-mezem 59a
b.-mez iken 91a
b.-miş 98a
b.-mişdür 13a
b.-mişdüm 84b
b.-se 95b
b.-sün 49a, 79b
b.-ün 13a, 63a
b.-üp 36b
b.-ür 12b, 29a, 29b, 32a, 42b, 70a
b.-ürdük 56b
b.-üridüm 50b, 51a
b.-üridün 35a
b.-üriseñ 35a, 37b
b.-ürler 97a
b.-ür mi 2a
b.-ür misin 2a, 54b, 92a
bildür- Bildirmek
b.-di 91a
b.-diler 22b, 53b, 73a
b.-ür 9b
bile De, dahi 6b, 24b, 32b, 39a, 57b
bile Birlikte, beraber 18b, 36a, 37b, 47a, 48b, 54a, 62a,
72b, 88b
b.-since 19b
b.-sindeki 44a

- bili Bilgi, ilim
b.-si 28a
b.-sin 42a
bilis̄ Tanıdık 4a
b.-isin 58b
bilis̄- Bilmek, tanımak
b.-esin 9b
bilmek Bilmek 14b, 79a
b.-(g)e 58a
bilmezlik Bilmez olma durumu
b.-den 82b
b.-(g)ile 18a, 22a, 72a
bilü Bilgi, ilim (bkz. bili) 60a
b.-sinden 60a
bī-mütāla‘a (Fa.Ar.) Tetkiksiz, düşüncesiz 31a
bin- Binmek
b.-di 17a, 32b, 43a, 50a, 62b, 63b, 77b, 89b, 90a
b.-diler 32b, 45b, 54a, 90b, 93a
b.-eyim 12b
b.-miş 46a, 47b
b.-üp 39b, 40b, 47a, 56b, 63b, 71a
biñ Bin 4a, 10a, 46a, 72b, 73a, 85a, 88a, 89a
b.-e 60a, 60b
binā (Ar.) Yapı 74b
biñ altı yüz Bin altı yüz 7b, 76a
bī-naẓar (Fa.Ar.) Düşüncesiz
b.-lar 53a
bī-naẓarlık (Fa.Ar.) Düşüncesizlik
b.-dan 53a
biñ be ş yüz Bin beş yüz 55b
biñ dört yüz Bin dört yüz 70b
biñ dört yüz kırk dört Bin dört yüz kırk dört 76a, 92b
bindür- Bindirmek
b.-di 86a

- b.-diler 15a
b.-üben 81a
bī-nifāḳ (Fa.Ar.) Anlaşma, bozuşuk olmama durumu 22a
biñ ye di yüz Bin yedi yüz 13a, 32b
biñ ye di yüz yetmiş Bin yedi yüz yetmiş 38a
bī-pāyān (Fa.) Sonsuz 65a
bī-penāh (Fa.) Sığınmasız 3b
bir Bir 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5a, 6a, 6b, 7a, 7b,
8a,, 9a, 10a, 10b, 11b, 12b, 13a, 13b, 14b, 15a, 16a, 16b,
17a, 18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 20b, 21b, 22a, 22b, 23a, 23b,
24a, 25a, 26a, 27a, 28a, 30b, 31a, 32a, 33a, 33b, 34a, 35a,
35b, 36a, 36b, 37a, 38a, 38b, 40a, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b,
43b, 44a, 44b, 45b, 46b, 47a, 47b, 49a, 49b, 51a, 51b, 52b,
53a, 53b, 54a, 55a, 55b, 56a, 57b, 58a, 58b, 59a, 60b, 61a,
61b, 62b, 63a, 64a, 64b, 65a, 66a, 66b, 67a, 69a, 70a, 70b,
71b, 72a, 73a, 73b, 74a, 74b, 75a, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a,
79b, 80a, 80b, 81b, 82b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 85b, 86a,
86b, 87b, 88a, 88b, 89b, 90a, 91a, 92b, 93a, 93b, 94b, 95a,
96a, 96b, 97a, 97b, 98a, 98b, 99b, 100a, 100b
b. bir 1b, 22b, 39b, 40a, 41a
b. dem 19b, 27b, 37a, 84a
b. ile 35a
b. kez 2b, 3a, 3b, 24a, 30a
b. nefes 27b
b. nücūm sa'at 24a, 28b, 30a
b.-er 48a, 60b, 89b, 90a
b.-inci 43b
biraz Biraz 38b
birāzer (Fa.) Erkek kardeş 69a
birbiri Birbiri
b.-le 96b
b.-nden 65b
b.-ne 16b, 20b, 42a, 64a
b.-yle 14a, 62b

- biri Biri, bir tanesi 15b, 70b, 83a, 89b, 97a
b.-n 46a, 83a
b.-nden 32a
b.-ne 70b, 78b, 89a
b.-ni 46b
b.-nün 89a
- biribiri Biribiri 82b
b.-n 33b
b.-nden 33b, 62b
b.-ne 2a, 3b, 17b, 23a, 28a, 51b
b.-nün 33b
- birisi Birisi 35b, 48a, 48b, 59a, 60b
b.-n 40a
- birkaç Birkaç 8a, 10b, 20b, 22b, 29a, 38, 36b, 44b, 48a,
50b, 54a, 73a, 73b, 84b, 99b
b.-in 85b
b.-dem 50b
- birle İle 5a, 5b, 12a, 13a, 17b, 18b, 19a, 24b, 29a, 41b,
43a, 47b, 48a, 49b, 51b, 55a, 72b, 86b, 90a
- birlik Tek olma hali, birlik
b.-(g)ini 74b
b.-(g)e 74b
- bī-şafā (Fa.Ar.) Kederli olma, neşesizlik
b.-dur 69a
- bişāt (Ar.) Yaygı 83b
b.-ı durur 77b
b.-in 83b
- bī-sebāt (Fa.Ar.) Sebatsız 45a
- biş-şavāb (Ar.) Doğrulukla, savapla 11a, 51a, 89a
- bīş (Fa.) Artık, ziyade
b. ü kem 82a
- biş- Pişmek
b.-miş 14b
- bī-şek (Fa.Ar.) Şüphesiz 31b, 52a, 94a, 95a

bī-ṣitāb (Fa.) Telaşsız 11a

bit- Sona ermek, tamamlamak

b.-e 72a

b.-er 72a

b.-miş 61b

bit- -Bitki- Bitmek, çıkıp yeşermek

b.-dügi 34b

b.-mez 10a

b.-üp 54a

bit- Mahluklar için çıkmak, doğmak

b.-er 70a

b.-dün 70a

bī-taḥammül (Fa.Ar.) Tahammülsüz, dayanıksız 45a

bī-tekellüf (Fa.Ar.) Külfetsiz, sıkıntısız 43b

bī-tevażu* (Fa.Ar.) Alçak gönüllü olmayan 45a

bitürmek Bitirmek 84b

bī-vāfi (çerh-i b.) (Fa.Ar.) Sözünde durmayan *52a

bī-vefā (Fa.Ar.) Vefasız (çerh-i b.) 69a

b.-dan 45b, 70a

b.-dur 70a

bī-vera* (Fa.Ar.) Haramdan kaçınmayan 45b

biz Biz 14a, 22a, 24b, 26b, 27a, 29b, 30a, 36a, 43a, 52b, 53a, 59b, 63a, 66b, 71b, 88a

b.-den 48a, 69b, 81b

b.-e 8a, 10b, 26b, 27a, 30b, 32b, 47a, 52b, 55a, 71b

b.-i 13a, 13b, 28b, 32a, 49b, 57a

b.-üm 30a, 47a

b.-ümle 3b

bī-zār (Fa.) Rahatsız, bıkmış, usanmış 27a, 57a

b. ol- 14b

bozmağ Bozmak 82b

boğazla- Boğazlamak, hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek

b.-dılar 46b

- b.-yalar 46b
bol- Olmak
b.-up lb sîz
borı Nefesle çalınan perdesiz maden çalgı
b. vü surna 63b, 99a
boş Boş 64b, 85a, 88b
b.-la 18b
boy Özellikle ilkel ve göçebe insanlarda aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden herhangi bir insan topluluğu lb
b.-ı lb, 59b
boyan- Boyanmak
b.-dı 75b
boy(u)n Boyun
b.-ına 12a, 22a, 32a, 65b
b.-larına 22b, 73b, 90b
boz Açık toprak rengi
b.-u ağ 96b
boz- Bozmak
b.-ar 61b
b.-dı 3a
b.-up 65b
bozmağ Bozmak 84a
bozul- Bozulmak
b.-masın 46a
böyle Böyle, bunun gibi, bu türlü 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5a, 6a, 8b, 10a, 10b, 13a, 15b, 17b, 18b, 19a, 19b, 20a, 20b, 21a, 21b, 23a, 26a, 28b, 29a, 29b, 30a, 31a, 32b, 35a, 36a, 36b, 39a, 39b, 40a, 42a, 44b, 45a, 47a, 47b, 48b, 50b, 51a, 54b, 56b, 59b, 60a, 61b, 62a, 63b, 66a, 66b, 67a, 68b, 71a, 71b, 75b, 78b, 79a, 79b, 81b,, 82b, 84b, 86b, 87b, 88b, 100a
b.-dür 28a
bu Bu (sıfat) 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4b, 5b, 6a, 7a, 7b, 8a, 8b,, 9a, 10a, 10b, 12a, 12b, 13a, 14a, 14b, 15a, 15b, 17b,, 18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 20b, 21b, 22b, 23a, 23b, 24a,

24b, 26a, 26b, 27a, 27b, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b,
31a, 31b, 32a, 32b, 33a, 33b, 34a, 34b, 35a, 35b, 36a,
36b, 37a, 37b, 38b, 39a, 40a, 40b, 41a, 42a, 42b, 43a,
43b, 44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 48a, 48b, 49b, 50b,
51a, 52a, 52b, 53b, 55a, 55b, 56a, 56b, 57a, 57b, 58a,
58b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a, 61b, 62a, 62b, 63a, 63b,
64a, 64b, 66a, 67b, 67a, 67b, 68a, 68b, 69a, 70a, 70b,
71a, 71b, 72b, 73b, 74a, 74b, 75a, 77a, 77b, 78b, 79a,
79b, 80a, 80b, 81a, 81b, 82a, 82b, 83a, 83b, 84a, 85a,
85b,, 86a, 86b, 87a, 87b, 88a, 88b, 89a, 89b, 90a, 90b,
91a, 91b, 92b, 93a, 94a, 94b, 96a, 96b, 97b, 98a, 98b,
99a, 99b, 100b

bu Bu (zamir)

b.-dur 2b, 3b, 13a, 18b, 23a, 23b, 26b, 27a, 27b, 35b,
37b, 40b, 41b, 60a, 69a

b.-durur 16b

b.-lar 61a

b.-na 16a, 66b

b.-nca 19a, 26a, 33b, 35a, 37a, 38b, 39b, 82a

b.-ncılayın 29a, 42b, 43b

b.-nda 2a, 2b, 5a, 10a, 18b, 26a, 32a, 39a, 40b, 43a,
47a, 48a, 48b, 49b, 58a, 59a, 77b,, 78b, 85a

b.-ından 9a, 18b, 37a, 37b, 49b, 57a

b.-nı 2a, 2b, 41b, 42a, 48b, 82b, 89a

b.-nlar 1b, 5a, 7a, 26b, 28b, 44a, 48b, 55a, 62b, 66a,
70b

b.-nlara 44a

b.-nları 44a, 50b, 82b, 89b

b.-nların 80a

b.-nun 2a, 2b, 19b, 28b, 29a, 29b, 33b, 41b, 46a, 48a, 56a,
59b, 60a, 80a, 84a, 85a, 86b

b.-nunla 90b

buğur Bundan sonra, şimdi 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 7a,
7b, 8a, 8b, 10b, 11b, 12a, 12b, 13b, 14b, 15a, 16a, 16b,

16a, 17b, 18b, 19a, 19b, 20a, 21b, 22b, 23b, 25a, 26b,
28a, 28b, 29a, 30a, 30b, 32b, 33a, 35b, 36a, 38b, 39a,
40a, 41a, 42a, 43b, 44a, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b,
49b, 50a, 50b, 51b, 55a, 55b, 57a, 58a, 58b, 59a, 59b,
60a, 61a, 61b, 62a, 63b, 65a, 66b, 67a, 67b, 68a, 70b,
71a, 72b, 74b, 75a, 75b, 78b, 79a, 80a, 80b, 83b, 84a,
84b, 86b, 88a, 88b, 90a, 90b, 91a, 92b, 93b, 94a, 94b,
95a, 96a, 98a, 99a,

bugün Bugün 31a, 40b, 63a, 69b, 88b, 91a

buhār (Ar.) Buhar, buğu 65b

bul- Bulmak

b.-a 91b
b.-alar 56b
b.-amaz 95b
b.-asın 9a, 15a,
b.-asız 38a, 72a
b.-avuz 3a, 61a
b.-ayın 90a
b.-dı 42b, 49a, 52b,
b.-dılar 2b, 44a
b.-duğumuz 57a
b.-duş 19a, 31b
b.-ımadı 33a, 83b
b.-ımadum 84a
b.-ımaz 23b, 56b, 77b
b.-ımazlar 84a
b.-ımazuz 24b
b.-madı 21a, 49a
b.-madum 1b
b.-maya 93b
b.-mayalar 88a
b.-mayavuz 56a
b.-maz 45b
b.-up 2b, 34a, 58a, 71a
b.-urlar 24a

- b.-ursın 49a
bulın- Bulmak işine konu olmak
b.-dı 39b
b.-mâdı 39b
b.-ur 14b, 97a
buluş- Buluşmak
b.-alum 62a
b.-duğ 63a
b.-ıcağ 51b
b.-masunlar 33b
bulun- Bulmak işine konu olmak
b.-sa 89b
buluş- Buluşmak
b.-dılar 20a, 62b, 63b, 64a
b.-mâdın 43a
b.-up 7a
buluşmağ Buluşmak 14a
būm (Ar.Fa.) Baykuş
b. u kerkes 96b
buğ Gam, kesavet, sıkıntı 69a
buğal- Bunalmak
b.-sa 23b, 34a
b.-urlardı 34a
bur- Bükme (bıyık)
b.-mışıdum 40b
b.-up 10b
burc (Ar.) Kale, hisar çıkıntısı, kule 73b
b.-ı 74b
b.-ına 52a
b.-u bārū 21b, 88a, 92b, 98b, 99a
burūc (Ar.) Hisarlar, kuleler 15b
burun Burun 79a
buş- Öfkelenmek, kızmak
b.-an 8b

- b.-dı 5b
b.-ma 8b
b.-miş 28b
buyur- Buyurmak
b.-dı 5a, 7a, 11a, 12a, 13a, 15a, 16b, 17b, 19a, 20b,
29b, 33a, 36a, 39b, 40a, 41a, 45a, 46b, 50a, 51b, 56b,
62a, 62b, 63b, 66a, 66b, 67b, 68a, 70b, 73a, 73b, 75a,
76a, 80a, 80b, 83a, 83b, 85b, 86a, 86b, 88a, 89a, 89b,
90a, 90b, 91a, 92b, 93b, 97b, 98a, 99a, 99b, 100a, 100b
b.-miş idi 16b
bühtān (Ar.) Yalan, iftira 41b
būlbūl (Ar.) 9a
b.-i 9a
b.-ile 9b
būlbūl-vār (Ar.Fa.) Būlbūl gibi 77a
būlend (Fa.) Yüksek, yüce 33a, 45a, 79a
būlend (āvāz-ı b.) 98b
bü'l-ḥasen (Ar.) Çok güzel
büngāh (Fa.) Çadır 15a, 17b, 56b, 68a, 75a, 86a, 93b,
98a
b.-dan 68b
b.-lar 99a
b.-u sayvān 6b
bünyāz (Fa.) Temel, bina, yapı 36a, 74b, 78b
b.-ı 74b
b.-ına 74b
b.-ur 74b, 90a, 92b
bürka (Ar.) Yüz örtüsü 52b
bürrān (Fa.) Keskin, kesici (tīg-ı b.) 38a

C

- cāh (Ar.) İtibar, makam, orun, mevki
cāh (baht u cāh u 'izzet) 21a
cāh ('izz ü cāh u baht) 18a, 87a
cāh ('ömr ü cāh u baht) 40b
c. ile ('izz ü c.) 76b
c.-ı (hük-m-i c.) 78b
c. u mansıb 30b, 31a
cāhil (Ar.) Bilgisiz, tecrübesiz 44b
cām (Fa.) Cam 31b
cān (Fa.) Can, ruh 4a, 4b, 8b, 9a, 9b, 16a, 17a, 22a,
26a, 28a, 39b, 42b, 45a, 49a, 53a, 64a, 64b, 65b, 71a,
74a, 76b, 97b, 99a
c.-dan 9a, 9b, 91b
c.-ı 95a
c.-in 95a
c.-ina 49a, 95a
c.-ile 32b, 62a
c.-um 26a, 37a
c.-uğ 9a, 9b
c.-uğa 45b
can (cism ü c.) 85a
c. u gönül 72b
c. işmarla- 96a
c. kurtar- 47b
c. yak- 37a
cānever (Fa.) Canavar 95a, 96a, 96b, 97a, 97b
c.-i 97b
c.-ler 97b
c.-lerin 96a
cānib (Ar.) Taraf, cihet, yan
c.-den 64a, 66b, 68a, 99a

cārū (Fa.) Süpürge 9b

caru Yüksek ses

caru çal- Nara atmak, haykırmak 75b

cāsūs (Ar.) Hafiyeye, gizli haberler öğrenerek veya sırları
çözerek haber veren

c.-ı 55a

cāyigāh (Fa.) Yer, mevki, rütbe

c.-a 54a

cāzū (Fa.) Cadı, büyücü 24a, 24b, 46a, 46b, 47a, 47b,
48a, 48b, 49a, 49b, 50a, 50b, 51a

c.-dan 49a

c.-lar 45b, 46b

c.-lardur 24a

c.-ları 24b

c.-ların 50a, 51b

c.-nın 46b, 47b, 48a, 48b, 49a, 49b, 50a

c.-ya 47a, 48a

c.-yı 46b, 47b, 48a, 49a

cebe Zırh, zırhlı elbise 11b

c. vü cevşen 13b, 16b, 36a, 65a, 90b, 94a

c. gör- 55a

cebelü Zırhlı 11b, 13b, 63b

cefā (Ar.) Ezizlik, incitme 69a

cehd (Ar.) Çalışma, çabalama 4a, 44b

c.-i 18b

c.-e t- 18b, 78b, 88b

c. kıl- 18b, 79a

cehennem (Ar.) Ahirette günahkar kulların gideceği azap
yeri

c.-e 49a

cehl (Ar.) Bilmezlik

c.-e 13a, 59b

c.-ile 60a, 91b

c.-ine 13a

- celd (Ar.) Kamçı ile vurma 95b
cellād (Ar.) İnsanı kesen, asan kimse
c.-a 33a
c.-lar 28b
celle celelahū (Ar.) Yüce ve aziz olsun 57a
cem^ˆ (Ar.) Toplama, yığma 5b, 6b, 24a, 32b, 41b, 49b,
55a, 55b, 99b
c.-i 17b
c. e t- 42a, 81a, 82a, 82b
c. e tdür- 19a
c. eyle- 79b
c. kıl- 17a
c. ol- 3a, 12a, 53b, 59a, 64b, 70b, 71b, 77b, 96b
cemī^ˆ (Ar.) Cümle, hep, bütün 14a, 17b, 41a, 64b, 74b
c.-i 44a
ceng (Fa.) Savaş, vuruşma 6a, 11b, 17b, 38b, 39a, 40a,
47a, 70b, 73a, 79b, 95b
c.-i 95a
c.-ile 46b, 89b
c.-ine 94a
c.-üm 37a
c.-i āşūb 63a
c. ğirān 65b
c. e t- 14a, 39b, 46a, 46b, 62a, 62b, 63a, 65a, 66a,
89b, 90b, 94a
c. eyle- 88a
c. kıl- 19a, 39b, 66a, 89b
c. ü cevlān 39a
c. ü ğavġā 11a
c. ü sitiz 94a
ceng-cū (Fa.) Cenk arayıcı, kavgacı 13b, 55b, 63b, 68b
c.-lar 89b
cennet (Ar.) Uçmak, bahçe, çok ferah ve havadar yer
c. ü hūr u kuşūr u heşt cihān 34b

- c.-den 33b
cevāb (Ar.) Sorulan Şeye verilen karşılık 9a, 11a, 12a
19a, 22a, 30a, 30b, 44b, 50b, 71a, 87b, 89a
c.-i 6a, 8a, 12a, 13b, 88a, 88b, 89a, 99b, 100a, 100b
c.-in 12a, 81a, 87b, 88a, 89a
c.-inı 87a
c. vēr- 14b, 44b, 72a
cevāhir (Ar.) Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar
51b, 76b
cevahir (silk-i c.) 32a
c.-den 34b
c.-i (dürr ü c.) 51b
c.-ler 72b
c.-ler (dürr ü c.) 51b
cevherī (Ar.) Cevhere, değerli taş veya inciye ait olan,
bunlarla yapılmış veya işlenmiş bulunan 7b
c.-ni (tac-ı c.) 28a
cevlān (Ar.) Dolaşma, dolanma, gezme
cevlān (ceng ü c.) 39a
c. e't- 38b
cevmerdlik Cömertlik 82a
cevşen (Fa.) Öorme zırh, vaktiyle giyilen savaş elbisesi
cevşen (cebe vü c.) 36a, 94a
c.-e (cebe vü c.) 13b
c.-ile (cebe vü c.) 90b
c.-ler (cebe vü c.) 65a
c.-lerin (cebe vü c.) 16b
cevşenlü (Fa.T.) Öorme zırhlı, savaş elbiseli 63b
cevşen-ver (Fa.) Zırhlı 62b
ceyŐ (Ar.) Asker, ordu
c.-i 67b
c.-üme 82a
c.-üni 88b
ceza (Ar.) Sabırsızlıkla sızlanma 45b
cezīre (Ar.) Ada 39b, 96a, 97b

- c.-de 96a, 98b
c.-lerdedür 77b
c.-ye 96a, 97b
c.-kübrā 92b, 97b
c.-i kübrā (‘azm-i cezīre-i kübrā) 95b
ciger (Fa.) Ciğer, bağır 19b, 33b
c.-de 65a
ciger (ğark-ı hāk-i hūn-āb-ı c.) 95a
ciger-gūşe (Fa.) Sevgili
c.-m 19b
cihān (Fa.) Dünya, ālem 18a, 31a, 32a, 34b, 37b, 38b,
39a, 45a, 50b, 51a, 64b, 76a, 76b, 78b, 79a, 79b, 81a,
84b, 86b, 88b, 97a
cihān (halk-ı c.) 81b
cihān (İskender-i c.) 15b, 16b, 38a
cihān (Restatālis-i c.) 21a
cihān (server-i c.) 34a
cihān (şāh-ı c.) 5a, 13a, 14a, 15a, 17b, 18b, 19a, 22b,
23a, 23b, 24b, 25a, 27b, 28a, 29a, 29b, 30b, 33a, 35a, 35b,
36a, 37b, 38b, 39b, 41b, 42a, 43a, 46a, 50b, 58a, 63a, 77a,
77b, 80b, 85b, 89a, 92b, 97a
cihān (Zü’l-ķarneyn-i c.) 18b, 28b, 30b
c.-a 19b, 30a, 32a, 51a, 81b
c.-da 18b, 79b
c.-dan 49a, 75b, 85a
c.-ı 58b
c.-uñ 51a, 54b, 92a
cihāngīr (Fa.) Cihanı, dünyayı zapteden 9a
c.-em 40b
c.-ler 79b
cılve (Ar.) Tecelli, görünme 52b
cins (Ar.) Nev’i, çeşit, tür
c.-den 51b
cism (Ar.) Beden, gövde
c. ü cān 85a, 97b
c.-idür 35a

- cūş (Fa.) Coşma, kaynama
c. eyle- 64b
- cüdā (Fa.) Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış
c. düş- 33b
- cümle (Ar.) Bütün, hep 4a, 4b, 11a, 14b, 15a, 20b, 27b,
29a, 29b, 34b, 35b, 52a, 52b, 57b, 62a, 67b, 73b, 74a,
75a, 75b, 77b, 78a, 84b, 85a, 92b, 95a, 95b
c.-den 42b
c.-güz 3a
c.-si 11b, 12a, 13b, 14a, 24a, 25b, 32b, 34b, 61a, 70a,
76a, 84b, 98a
c.-sinde 39b
- cünbiş (Fa.) Kımıldanma, hareket
c.-ine 31a
c.-leri 18a, 51a
- cüst (Fa.) Arama, araştırma 20a
c. ü çabük* 58b, 88a
- cüvān (Fa.) Genç, taze, delikanlı 25a, 31a, 91a
- cüvān-bahtü'z-zamān (Ar.Fa.) Zamanın talihlisi, bahtı açık
olanı 39a
cüvān (nev-baht-u c.) 61b
cüvān (şāh-ı c.) 49a
- cüzā (Fa) Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış (bkz. cüdā) 60a
- cüz'ī (Ar.) Az, pek az, az miktarda
cüz'ī (ihtiyār-ı c.) 4a

Ç

- çābük (Fa.) Çabuk, seri 20a
çabük (cüst ü ç.) 58b, 88a
- çādır (Fa.) Çadır 33a, 56b
çādır (ḥayme vü ç.) 6b
ç.-ının 25a
ç.-lar 22b, 62b, 75a

- ç.-lar (hayme vü ç.) 15a, 98a
ç.-larına 89b
ç. u hayme 86a
çādırılu Çadırılı 5b, 89b
çağır- Çağırmaq
ç. 30a
ç.-a 23b
ç.-dı 30a, 33a, 97b, 98b, 99b
ç.-sa 23a, 23b
çağırış- Birbirini çağırmaq
ç.-dılar 86b
çāh (Fa.) Kuyu, çukur 80b, 81a
ç.-a 80b, 81a, 81b, 82b
ç.-uñ 80b
çāk (Fa.) Çok yırtık, parça parça
ç. ol- 11b
çal- Vurmak
ç.-a 42a
ç.-dı 42a, 49a
ç.-dılar 65a
ç.-up 47b
çal- Çalmak (çalğı)
ç.-arlarsa 23a
çaldur- Çaldırmaq (çalğı)
ç.-dı 90b
çarh (Fa.) Felek, gök 51a, 64a, 69a, 91b
ç.-a 70a, 91b
ç.-ını 91b
ç.-ıñ 31a
ç.-uñ 61b, 69a
ç.-ı bī-vāfī 52a
ç.-ı bī-vefā 69a
ç.-ı devrān 52a
ç.-ı dūn 18a, 31a, 51a, 69a
ç.-ı ğaddār 32a

- ç.-ı gerdün 18a, 71a
ç.-u⁷ z-zamān 40b
çāre (Fa.) Çare, yol, ilaç 23a, 33a, 66b, 89b
ç.-ñ 98a, 99a
ç.-si 52b
ç.-sin 95b
ç.-sini 93a
ç.-i def⁴ 11a
ç. kıl- 24b
çāresüz (Fa.T.) Çaresiz 95a
çār-gūşe (Fa.) Dört taraf, dört köşe 35b
çār-sūm (Fa.) Pazar, çarşı 72b
çāvuş (Fa.) Çavuş
ç.-lar 7b, 13a, 32b, 76a
ç.-ları 11b, 66b
çayır Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer 54a, 86a
çek- Çekmek
ç. 32b
ç.-di 20b
ç.-diler 32b, 77b
ç.-düm 26a
ç.-en 94b
ç.-er 93a
ç.-ici 54a
ç.-ime 54b
ç.-meyevüz 71b
çekil- Çekilmek
ç.-di 86a
çeküc Çekic 3a
ç.-e 1b
ç.-i 1b, 2b, 3a, 3b, 4b
ç.-ile 2b
ç.-ün 2a
çekürge Çekirge
ç.-den 58b

- çemen (Fa.) Çimen, kır, çiçek bahçesi 54a
ç.-de 86a
- çenber (Fa.) Tahtadan veya demirden yapılan daire veya halka, kasnak 94b
ç.-inden 69a
- çeng (Fa.) Kanuna benzer, dik tutularak çalınan bir çeşit saz 72b
- çeng (Fa.) Pençe (dendān u ç.) 95b
- çerert- Gözünü açıp parlatmak
ç.-(d)üp 15b
- çeri Asker 6b, 59a, 65a, 81a
ç.-den 56a
ç.-lerin 11b, 13a
ç.-lerine 7a
ç.-nün 16b
ç.-si 11b, 13b, 17a, 19b, 66a
ç.-sin 11a, 19a, 24b, 66a, 66b, 71b
ç.-sinde 55a
ç.-sine 17a, 46a, 66a
ç.-sinün 13a, 66b, 70b
ç.-ydi 63a
ç.-yi 6b
- çetr (Fa) Çadır, gölgelik 7b
ç.-ini 75b
ç.-üm 100a
ç.-i hümāyün 7b
- çevre Çevre
ç.-si 48a
ç.-sin 2b
ç.-sinde 48b, 80a, 83b, 98a
ç.-sindeki 2a
ç.-sine 48a, 90a
ç. al- 32b, 99a
- çevür- Bir şeyin yönünü değiştirmek, çevirmek
ç.-diler 66a

- ç.-medüm 81b
ç.-mezdüm 39b
ç.-üp 19b
ç.-üp 42b
çevür- Bir yerin çevresini, bir şeyle sarmak, kuşatmak
ç.-mişler (havlı) 78a
çe/z- Çözmek
ç.-di 94b
ç.-üp 16b
ç1 (Fa.) Ne 79a
çığır Çığır, yeni bir biçim, yöntem ya da yol
ç.-1 54b
çık- Çıkmak
ç.-a 3a, 32b, 85b, 43a, 44a, 83b
ç.-am 84a
ç.-amadum 84a
ç.-ar 24a, 30a, 93a
ç.-aram 26b
ç.-ardı 5a
ç.-arlar 22a
ç.-dı 15a, 19b, 36a, 44a, 47b, 48a, 48b, 50a, 65b, 76b
80b, 84a, 87b, 96a, 97b
ç.-dılar 22b, 33b, 50b, 76a, 83a, 85b, 90b, 91a, 94b
ç.-dum 84a
ç.-1cağ 47b
ç.-madun 35b
ç.-mayavuz 71b
ç.-miş 46b
ç.-mişlar 73a
ç.-sa 43a
ç.-up 28a, 30a, 41a, 42b, 72b, 81b, 98a, 99b
ç.-urdu 48b
çıkabil- Çıkabilmek
ç.-eler 77b
çıkagel- Beklenmedik bir zamanda gelmek

- ç.-di 1b, 3a
çıkılmak Çıkmak 77b
çıkarmak Çıkarmak
ç.-arlar 97b
ç.-dı 59a, 81a
ç.-dılar 50a, 66a, 75b, 80b, 89b, 91a, 100b
ç.-up 17a, 25a, 50a
çıkarmak Çıkarmak
ç.-(ğ)a 89b
çın Gerçek, doğru 15a, 35b, 36a, 38a, 93b
çırāk (Fa.) Fıtil, kandil, mum 15b
çille (Fa.) Eziyet, sıkıntı
ç.-si 43a
çig(i)n Omuz, omuz başı
ç.-ine 1b
çok Çok 5a, 8a, 13b, 14a, 26a, 27b, 29a, 31a, 31b, 37b,
57a, 58b, 60a, 65a, 65b, 69b, 70b, 73a, 79b, 88b, 95b
ç.-dur 23a, 51a, 54b, 77a, 77b
ç. durur 74a
ç.-(ğ)ıdı 37a
ç.-(ğ)ın 2b
çokluk Çokluk 60a
ç.-dur 60a
ç.-(ğ)ı 57a, 60a, 60b
ç.-(ğ)ın 13b
ç.-(ğ)ına 58b
ç. midur 60b
çübān (Fa.) Çoban, sığırtmaç 16a, 58b, 59a, 59b, 60a,
60b
ç.-a 59b, 60a
ç.-dan 60a, 60b
ç.-ı 16a, 59b, 62a
ç.-ıyam 60b
ç.-ile 62a
ç.-lar 58b, 59a

- ç.-lara 58b
ç.-ların 58b, 59a
çü Çünkü 9a, 51a, 67b, 68a, 75b
çün (Fa.) Çünkü 1a, 6b, 9a, 15b, 18b, 20b, 31b, 32a,
39a, 41a, 44b, 45a, 49a, 52a, 57b, 58a, 64a, 64b, 66a,
67b, 70a, 72a, 75a, 76a, 77b, 82a, 87a, 91b, 94a, 95b
-çün İçin 34b anın-çün
ç.-kim 19a, 22a, 27b, 41a, 45b, 71b, 82a, 84a, 86a,
92b, 93b
çünkü (Fa.) Çünkü, şundan dolayı ki, zira 17b, 22a, 27a,
28a, 30b, 37a, 39a, 39b, 46b, 47a, 49b, 52a, 52b, 61a,
68a, 70a, 70b, 71b, 72a, 76b, 78b, 79a, 80a, 81a, 85a,
86b, 87a, 87b, 88a, 95b, 96b, 97a
çürüt- Çürütmek
ç.-(d)üben 84b

D

- da Dahi 73a, 85a
dad Tat, lezzet
d.-ından 56a
dād (Fa.) Adalet, doğruluk (←adl u d.) 27a
dād-istād 49a
dahı Dahi 1a, 1b, 2a, 3a, 3b, 4a, 5a, 5b, 6a, 6b, 7a,
7b, 8a, 8b, 9a, 10a, 10b, 11a, 11b, 12a, 12b, 13b, 14a,
14b, 15a, 15b, 16a, 17a, 17b, 19a, 20a, 20b, 21b, 22a,
22b, 23a, 23b, 24a, 24b, 25a, 25b, 26a, 26b, 27a, 27b,
28a, 28b, 29a, 30a, 30b, 32a, 32b, 33b, 34a, 34b, 35b,
36a, 36b, 37a, 37b, 38a, 38b, 39a, 40a, 40b, 41b, 42a,
43a, 43b, 44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b,
49a, 49b, 50a, 50b, 51b, 53a, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b,
56a, 56b, 57a, 57b, 58a, 58b, 59b, 60a, 60b, 61a, 61b,
62a, 62b, 63b, 64b, 65a, 66a, 66b, 67a, 68a, 68b, 69b,

- 71a, 71b, 72b, 73a, 73b, 74a, 74b, 75a, 75b, 76a, 77b,
78a, 78b, 79a, 80a, 80b, 81a, 81b, 82a, 82b, 83a, 83b,
84a, 84b, 85a, 85b, 86a, 86b, 87a, 87b, 88a, 88b, 89a,
89b, 90a, 90b, 91a, 92a, 92b, 93a, 93b, 94a, 94b, 95a,
95b, 96a, 96b, 97a, 97b, 98a, 98b, 99a, 99b, 100a, 100b
- dağ- Takmak
d.-dılar 65b, 80a
d.-sun 12a
d.-up 22b, 73b
- dağın- Takınmak
d.-dı 17a
- dām (Fa.) Tuzak, ağ
d.-ına 94a
d.-ındadır 94a
d.-lar 85b
d.-una 95b
- dānā (Fa.) Bilen, bilici 76a
d.-yı kār 97a
- dāne (Fa.) Tane, tohum 10a, 85b
- danış- Müşavere etmek
d.-dı 14a
d.-dılar 71b
- dār (Ar.) Ev 35b
dār (kaşr u d.) 11a
d.-a 35b
d. u dergāh 75b
- dār (Fa.) Savaş 11a
d. ét- 70b
d. u gīr 51b, 65b
- darb (Ar.) Dövme, vurma 36b
- dārū (Fa.) İlaç 34b
- dāsītān (Fa.) Destan 28a
- da'vet (Ar.) Çağırma, çağrı
d. ét- 75a
- da'vī (Ar.) Dava 37a, 78b, 79a, 88b
- da'vu (Ar.) Dava
d.-ı 79a

dāyim (Ar.) Devamlı, sürekli 15a, 24a, 30a

dāyire (Ar. dāʿire) Daire

d.-si 80a

dāz (Fa.) İhsan

d.-ını 37b

de Dahi 1a, 18b, 31a, 39a, 43a, 61b, 88b

dé- Demek

d. 4b, 6a, 10a, 11a, 25a, 27a, 30b, 32b, 36a, 36b, 37a, 70a, 87b, 98b, 99b

d.-di 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 5b, 6a, 7a, 8a, 10a, 10b, 12a, 12b, 13a, 14a, 15a, 15b, 17b, 18a, 18b, 19a, 19b, 20a, 20b, 21b, 23b, 24b, 26a, 27a, 27b, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 31a, 32b, 33a, 33b, 34b, 35a, 35b, 36a, 36b, 37b, 38b, 39a, 40a, 41b, 42a, 43a, 43b, 44a, 44b, 45a, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49b, 51b, 53a, 54a, 54b, 55a, 56a, 56b, 57a, 58a, 59a, 59b, 60a, 60b, 62b, 63a, 63b, 66b, 67a, 67b, 68b, 71b, 72b, 73a, 74b, 77a, 78b, 79a, 80a, 80b, 81b, 82b, 83a, 84a, 85a, 85b, 86a, 86b, 87b, 88a, 89a, 89b, 90a, 91a, 92a, 92b, 93a, 93b, 94a, 96a, 97a, 98a, 98b, 99a, 99b, 100a, 100b

d.-diler 2a, 2b, 3a, 5b, 22a, 50a, 58a, 59a, 59b, 63b, 66b, 71b, 73a, 75a, 76a, 87b, 88a, 94a, 99a

d.-dügi 3a, 3b, 31b, 67a, 67b, 80b, 88a

d.-dügin 44b

d.-düginden 2b, 13a, 21a

d.-dügüm 45b, 52a, 56a, 73b, 89a, 100b

d.-dügümi 100b

d.-dügümüz 32a, 75a

d.-dükleri 18a, 37a

d.-dün 70a

d.-gil 6a

d.-me 40b

d.-mese 82b

d.-mez 70a

d.-miş 10b, 12b, 30a, 31a, 36b, 39a, 39b, 40b, 50b, 78b, 79a, 79b, 81b, 84a, 88b, 100a

- d.-mişdür 8b
d.-mişler 84a
d.-n̄ 14a, 15a, 18b, 51b, 67b
d.-r 2b, 16a, 30b, 45a, 50b, 54a, 54b, 61a, 61b, 66b,
70a, 73b, 81a, 81b, 84b, 88a, 100a
d.-risem 87a
d.-rler 4a, 10b, 24a, 26a, 47a, 85b, 92b, 98a, 98b
d.-rlerdi 8a, 19a, 19b, 45b, 71a, 91a
d.-rlerimiş 2a
d.-rlerise 8a
d.-rse 25a, 71b
d.-rsin 4b, 11a
d.-r-ven 10a
d.-se 8b, 23b, 71b
d.-sem 71b
d.-ye 28b, 45a
d.-yelüm 10a, 32a
d.-yem 46a
d.-yen 30a, 81a
d.-yesin 40b, 87b
d.-yicek 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 6a, 10a, 14a, 15b, 17b,
18b, 19a, 19b, 20a, 20b, 21b, 23a, 26a, 28b, 29a, 29b,
30a, 32b, 35a, 36a, 36b, 40a, 41b, 43a, 43b, 44b, 47b,
59b, 66b, 82b, 87b
d.-yici 31a
d.-yince 42a, 46a, 46b, 56a, 67a
d.-yü 1b, 2b, 8a, 12b, 17a, 23b, 31a, 33b, 40b, 42a,
46b, 47a, 53b, 62b, 68a, 74b, 75b, 78b, 82b, 85b, 94b,
98a
d.-yüp 13b, 21a, 22b, 24b, 26a, 28a, 29b, 30b, 34b, 35b,
36b, 37b, 38a, 41a, 43a, 48b, 53b, 58a, 58b, 59b, 60a, 74b,
75b, 77b, 78a, 81a, 82b, 84a, 97a, 98b, 100a
dede Dede 50b
def^c (Ar.) Öteye itme, savma
d.-in 31a
d.-ini 95b

- def' (çāre-i d.) 11a
defter (Ar.) Defter 60a, 91b
deg- Ulaşmak, dokunmak
d.-icek 89a
d.-mezimiş 51a
deg- Değmek, değerinde olmak
d.-mez 54b
degin Kadar, dek 58a, 58b, 59a, 75b, 77a, 83a, 88a, 90a,
96b, 97a, 98b
degirmen Değirmen 40a
degme Her, rastgele 9a, 13b, 24a, 36b, 37a, 54b, 80a
d.-ler 69a
değsür- Değiştirmek, dönüştürmek
d.-di 58b
d.-ürise 42b
değsüril- Değiştirilmek, çevrilmek
d.-di 52a
degül Değil 17a, 18a, 20b, 21a, 24a, 37b, 61a, 62b, 63b,
70a, 100b
d.-di 29a, 96a
d.-dür 42a, 48b, 97b
dehr (Ar.) Dünya
d.-i dūn 50b
dehşet (Ar.) Şaşma, korku ve telaş gösterme
d.-in 69b
dek Kadar 1b, 15b, 17a, 28a, 47a, 49a, 64b, 66b, 86b,
99b
dekye (Ar.) Tekke 18a
del- Delmek
d.-di 65b
delīl (Ar.) Belge, tanık 4b, 69a, 74b
delim Her zaman 65b
dem (Fa.) An 21a, 32a, 41a, 41b, 42b, 44b, 57a, 62a,
64a, 67a, 68b, 91a, 92a

- d.-e 92a
d.-inde 69a
dem (Ar.) Kan 69a
d.-inden 93a
dem (Fa.) Soluk
d. ur- 93a
dem-be-dem (Fa.) Vakit vakit, daima 91b
demür Demir 3a, 65a, 91a, 98a
d.-den 38a
demür Gemilerin dalyalara, akıntılara kapılarak yer değiştir-
memesi için suya atılan, zincirle gemiye bağlı bulunan ucu
çengelli ağır demir alet, çapa
d. al- 95b
dén- Denmek, söylenmek
d.-medi 28b, 100a
d.-üp 54a
dendān (Fa.) * Diş
d. u çeng 95b
deniz Deniz 21b, 47a, 47b, 71a, 77b, 92b, 96a, 96b, 97b
d.-de 96a, 97a
d.-den 96a, 97b
d.-e 96a, 97b
d.-i 64a
d.-idür 6b
d. içre 23a
deglü Kadar, denli 82b
dep- Saldırmak, hücum etmek
d.-di 47b
d.-eler 22b
depe Tepe
d.-sinden 15b, 99b
depele- Tepelemek, öldürmek
d.-di 5b, 49b
d.-ye 8a, 88a

depren- Kimıldanmak, deprenmek

d.-di 3a

d.-düğine 3a

d.-medi 48a

d.-mez 94b

depret- Kimıldatmak

d.-(d)üp 26a

dér- Toplamak

d.-di 42a, 82b

d.-diler 12a, 17b

d.-dügün 31b

d.-dügünü 31a, 82a

d.-e gör- 61b

d.-elâr 82a

d.-en 69a

d.-ene 82a

d.-enleri 31b

d.-er 14b

d.-meye 82a

derd (Fa.) Dert, gam, hastalık

d.-e 85a

d.-iyle 70a

d.-üg 52b

d.-ünji 9a

d.-üm 100b

d.-i firâk 22b, 100a

derece (Ar.) Basamak

d.-sinden 30b

der-gâh (Fa.) Tekke 75b

d.-ına 66b, 77b, 90a

d.-ından 57a

d.-uğa 52b

derhâl (Fa.) Hemen, o anda, şimdi 15a, 16b, 73a, 99b

dêril Toplanmak

- d.-diler 23a
d.-miş 64b
derin Derin 80b
derle- Terlemek
d.-di 33a
dermān (Fa.) İlaç, çare
d.-kıl- 85a
der-pāy (Fa.) Ardınca, ardı sıra (der-pey)
d.-in: 16a
d.-larınca 34a
d.-umca 15b
dersü Hep, hepsi, tümü 43a
dertlü (Fa. T.) Dertli
d.-ler 52b
deryā (Fa.) Deniz 19a, 65b, 68b, 75b
d.-sına 66b, 67a
d.-ya 70a
d.-yı adem 74a
d.-yı ahterān 19b, 63b, 65a, 68a, 75a, 86b, 93b, 94b
d.-yı ahterānlayın 66a
deryālayın (Fa.T.) Deniz gibi 6b, 17a, 16b, 45b, 95b
dest-gīr (Fa.) Elinden tutan, yardımcı 4a, 59b, 69a, 69b
dest-res (Fa.) Elerme, kuvvet ve zenginlik 19a
destūr (Fa.) İzin, müsaade, ruhsat
d. ve r- 24b
devā? (Ar.) İlaç, çare, tedbir 94a
devām (Ar.) Daim olma, sürme
d.-ı devlet 8a, 76a
deve Deve 67a
d.-deki 67b
d.-ler 68a
d.-lerdeki 68b
d.-lere 67b
d.-leri 68b
d.-ne 67a

- d.-nün 67a
d.-sin 66b, 67a
d.-ye 66b, 67a, 67b
devlet (Ar.) Mutluluk 8b, 18a, 21a, 31b, 52a, 62a, 64b,
68b, 72a
devlet (baht u d.) 8b, 72a, 91b, 100b
devlet (taht u d.) 50b
d.-de ('ömr ü d.) 51a
d.-den 21a
d.-dür ('ömr ü d.) 37a
d.-e 18a, 21a
d.-e ('ömr ü d.) 51a
d.-i 18a, 21a, 68b
d.-i (baht u d.) 55b
d.-i (rükn-i d.) 52a
d.-ine 18a, 62a, 63a
d.-ine (devām-ı d.) 8a, 76a
d.-leri 71a
d.-ün 18a
d.-ün ('ömr ü 'izz ü d.) 60a
d.-üne 91a
d.-ünüzi 38a
d. ü ikbāl 91a
d. ü sa'ādet 63a
devlet (Ar.) Devlet
d.-den 100a
d.-e 10b, 12b, 20b, 87a, 99b, 100b
d.-i 71b
d.-ile 19a
d.-inden 8b, 16a
d.-ine 87b
d.-lerini 2b
d.-ümüzi 22a
d.-ün 8b, 89a
d.-üne 59b

- devletlü (Ar.F.) Devletli
d.-ye 21a
- devr (Ar.) Devir, çağ 70a
d.-inde 34b, 74b, 78b
d.-üm 88b
d.-i zamān 91a
d.-i zamān-ı İskender-i Zü³l-ķarneyn 37b
- devrān (Ar.) Devir, çağ (ķarh-ı d.) 52a
- deyiş- Söyleşmek
d.-diler 14a
- dırāz (Fa.) Uzun 5a, 5b, 7a, 17a, 81a, 85b, 97b
d. kı1- 66b
- dırnaķ Tırnak
d.-(g)ına 64b, 89b, 99b
d.-(g)ından 15b
d.-ları 83b
- dībā (Fa.) Renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çeşit
ipekli kumaş 72b
- dīde-bān (Fa.) Gözcü, bekçi
d.-lar 87b
- didim didim Didik didik 95a
- dik- Dikmek
d.-di 55a, 67b
d.-diler 11b, 86a
d.-üp 50a
- dikdür- Diktirmek (sancak)
d.-di 90b
- dikil- Dikilmek
d. 6a
- dikilü Dikili
d.-dür 1a
- dikiş Dikiş
d.-i 74a
- dil (Fa) Gönül
d.-e 9b, 31b

- d.-den 9b, 31b
dil Lisan 9a, 31b, 62a
d.-dedür 9b
d.-durur 9b
d.-e 9b
d.-e gel- 9a
d.-ile 73b
d.-ince 59b
d.-inde 8a
d.-inden 8b, 27a, 27b, 41b
dilce 32a
dil Dil 97a
d.-i 23a, 33a
d.-inden 23a
d.-inün 3a
d.-iyle 23a
d. depret- 26a
d.-dügin . 36b
dil-āver (Fa.) Yiğit, yürekli 88b
dil-dār (Fa.) Birinin gönlünü almış, sevgili
d.-ıdı 84b
d.-iken 69a
dile- Dilemek, istemek
d. 57a, 61b
d.-di 70b, 90b, 100b
d.-diler 71a
d.-dük 57a
d.-mezlerse 46a
d.-r 66b
d.-rdi 49b
d.-rdüm 40b
d.-rem 26b
d.-rlerse 46a
d.-rse 23b, 96b ^{15a}
d.-rsej 9b, 11a, 18b, 39a, 45a, 70a, 82a, 87b, 100a

- d.-se 77b
d.-reen 15a d.-reen
d.-sün 98a
d.-yenin 17b
d.-yü 57a
d.-yüp 57a
dilek Dilek 51a
dil-firīb (Fa.) Gönül aldatan, alımlı (hub u d.) 97a
dilr (Fa.) Yürekli, cesur, yiğit 89a
dilr (şāh-ı d.) 93a
dillü Dilli (demir) 65a
dil-rīş (Fa.) Yüreği yaralı, dertli 87a
dimāğ (Ar.) Beyin, akıl
d.-içün (tenkıye-i d.) 54a
d.-ları 77a
d.-uğ 56a
dīn (Ar.) Din 9a, 44b
dīn (ehl-i d.) 21a
din- Sakin olmak, susmak
d.-dügi 62a
d.-icek 61b
dinār (Ar.) Altın para 59a
d.-ı 59a
dinç Emin, sakin, müsterih 61b
d.-iken 62a
dinle- Dinlenmek
d. 4b, 15b, 28a, 32a, 61a, 76b, 81a, 98a, 79b
d.-di 32b, 41a
d.-medün 8b
d.-mez 9b
d.-sünler 51b
d.-ye 9b, 31b, 52a
d.-yeler 53a
d.-yüp 92a

- dinlen- Dinlenmek işine konu olmak
d.-ür 32a
- dip Kök 55a, 55b
- dip Dip
d.-(b)inde 44a, 54a
d.-(b)ine 33a, 44a, 48a, 66b
- direk Direk
d.-degi 2a, 2b, 3a
d.-ler 7b, 75a
- diri Diri 85a
- dirilt- Diriltmek
d.-(d)ür 9b
- dirlik Hayat
d.-(g)i 37b
d.-(g)ile 38a
d.-(g)ünden 12b
d. kıl- 38a
- diş Diş
d.-leri 83b
- dişle- Dişlemek
d.-yüben 7a
- dit- Ditmek, dağıtmak
d.-di 48a
- ditre- Titremek
d.-di 5a
d.-r 36b
- dīv (Fa.) Dev 31a, 36b
d.-i 40b
d.-ler 6b, 64a
d.-lerden 39b
- dīvān (Ar.) Büyük meclis 7a, 54a, 63b, 77b, 91a, 99b
d.-ı 7a, 53b, 77a, 86b, 100a
d.-ın 53b
d.-ına 29b, 53b, 70b

- d. dut- 43a
d. kur- 17b, 75b
dīvār (Fa.) Duvar
d.-ına 93b
diyār (Ar.) Memleket, ülke 72a, 74a
d.-ı 62b
diz Diz
d.-leri 43b
diz- Dizmek
d.-diler 80b
d.-düm 32a
d.-mişler 83b
dizār (Fa.) Yüz, çehre
d.-ını 26b
dokı- Dokumak
d. 44b
d.-mağıl 8b
dokın- Dokunmak
d.-ıcağ 3a
d.-sa 96b
d.-ur 28a, 90b
d.-urdu 90b
dokun- Dokunmak
d.-dı 94b
dög- Dövmek
d.-diler 84a
d.-e 84a
dök- Dökmek, akıtmak
d.-di 65b, 72a
d.-diler 1a, 66b, 70b, 91a
d.-e 14a
d.-mişler 74b, 80b
dökdür- Döktürmek
d.-di 83a
d.-diler 63a

dökil- Dökülmek

d.-di 77a

d.-ürdi 37a

dökül- Dökülmek

d.-di 65b

d.-miş 48b

dön- Dönmek

d.-di 2b, 21b, 30b, 44a, 46b, 56b, 59a, 66a, 68b, 70a,
79a, 83b, 86a

d.-diler 46b, 63a, 66b, 89b

d.-e 70a

d.-er 50b, 66b, 70a, 85b

d.-erdi 85b

d.-medi 19b, 46b

d.-miş 56a

d.-se 85b

d.-üp 1a, 20a, 36b, 55a, 56a, 70a

dönder- Döndürmek

d.-icek 51a

d.-ür 69a

dört Dört 20b, 22b, 23a, 38b, 39a, 40a, 40b, 44a, 51b,
71b, 75b, 78a, 78b, 80a, 80b, 82b, 93b, 94b, 97a

d.-(d)er 97b

d.-(d)er yüz ellişer 60a

d.-(d)i 74b

d.-(d)ini 97a

d.-(d)ünci 18b, 23b, 24a, 33a, 34a, 38a, 81b, 82a, 93b

d.-(d)üne 78a

dört beş yüz 60a

dört biç dört yüz 53b, 76a, 97b

dört biç dört yüz kırk dört 95b, 98a

dört yüz 5b, 19a, 20b, 38a, 50b, 83a

dört yüz kırk 53b

dört yüz kırk dört 7b, 32b, 38a, 53b, 63b, 68b, 72b, 76b

döşe- Döşemek

d.-di 68a

d.-diler 76b

d.-mişler 78a

döy- Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek

d.-emezler 89a

d.-meye 94a

d.-mez 12b

duā (Ar.) Dua

d.-dan 8a

d.-lar 76a

d.-nı 43b

d.-sın 48a

d.-sından 43b

d. ét- 74b, 76b

d. eyle- 56a

d. kıl- 8a, 22b, 24a, 39b, 40a, 43a, 43b, 44a, 50a, 58a, 63a, 66b, 76a, 80b, 82b, 84a, 88a, 100a

d. okı- 26b

duhūl (Ar.) İçeri girme, içine girme 22a, 22b, 72a

d.-a 22b, 73a

d.-ı 72b

d.-in 22b, 73b

d.-ünüz 72a

d. kıl- 10a, 73b

dūlābī (Ar.) Devreden, dönen

dūlābī (şekl-i d.) 31a

d. durur (şekl-i d.) 18a

dūn (Ar.) Aşağı, aşağılık 69a, 79a

dūn (çarḥ-ı d.) 18a, 31a, 51a, 69a, 50b

dūn (Nemrūd-ı d.) 49a

dur- Durmak, ayağa kalkmak

d. 48a

d.-a 8b, 19a

d.-an 98b

- d.-asın 88b
d.-ayın 43a
d.-dı 5b, 15b, 16b, 17b, 27a, 27b, 28b, 33a, 35b, 41b, 42a, 43b, 47a, 47b, 53b, 58b, 55a, 55b, 59a, 59b, 60a, 63b, 64b, 74b, 78a, 79a, 83b, 85b, 94b, 96a, 99b, 100a
d.-dılar 5a, 7b, 11b, 17a, 32b, 44a, 47b, 63b, 64a, 66a, 66b, 68a, 75b, 77a, 80a, 83b, 84a, 90b, 94b, 98a, 98b, 99a, 99b
d.-duğı 3a, 14b, 41b, 42a, 68a
d.-duğum 98a
d.-dular 90a
d.-duğ 59a
d.-madı 19a, 19b, 22a, 36b
d.-maz 12b, 14b, 66b, 89a
d.-miş 76a, 99b
d.-mişıdı 1b, 14b, 24b
d.-mişıdum 50b
d.-mişiken 27a
d.-mişlar 7b, 11b, 13b, 44a, 89b, 100a
d.-sa 14b, 23a
d.-sun 60a, 82b
d.-sunlar 82b
d.-umadum 40b
d.-uğ 44a, 77b
d.-up 21b, 27a, 28a, 30a, 30b, 38b, 43a, 56a, 67a, 71b, 86b, 99b
d.-ur 10a, 33a, 78a, 95a, 99b
d.-urken 3a, 47b
d.-urlar 11b, 49b
durgur- Durdurmak, ayağı kaldırmak
d.-dılar 15a, 29b
d.-mişlar 13b
d.-miş-sız 28b
durul- Durmak eylemi yapılmak
d.-dı 64a

- durur* Ek eylemin 3. tekil kişisi 6b, 9a, 9b, 10a, 12b,
16b, 18a, 24a, 25b, 28a, 34b, 35a, 36a, 45a, 50b, 57b,
69a, 69b, 70a, 76b, 79b, 80b, 83b, 84a, 89b
- duruş- Karşı karşıya gelmek, mücadele etmek, çarpışmak
d.-dı 64a, 64b
d.-dılar 62b, 64a, 64b
d.-duğ 63a
d.-uban 78b
- dut- Tutmak, zaptetmek, kaplamak
d. 8b, 24b, 31a, 45a, 60a
d.-a 18b, 27b
d.-alar 75b
d.-alum 2b, 66b
d.-amazsın 61a
d.-ar 37a, 37b, 48a, 67a
d.-arısı 4a
d.-arlar 58b
d.-arsam 62b
d.-arsağ 9a
d.-arsın 67a
d.-asın 21a, 31a, 45b, 62a
d.-asız 72a
d.-avuz 61a
d.-dı 43a, 44a, 46b, 48b, 58a, 59a, 61a, 64b, 81a, 92a
d.-dılar 1b, 68a, 85b, 97a, 99a
d.-duğuna 44b
d.-duğuniçün 44b
d.-duğ 98b
d.-dum 81a, 84b
d.-ısardur 19b
d.-madun 91a
d.-mazısan 100b
d.-mış 6b, 43b, 46a, 47b, 49a, 54a, 58b, 68a, 73a, 78a,
84a
d.-mışıdı 48a

- d.-mişidum 81b
d.-mişlar 7b
d.-sun 21a
d.-up 3b, 15a, 15b, 37b, 38a, 64a
d.-a çık- 84a
dutuş- Tutuşmak, alevlenmek
d.-dı 68b
duy- Duymak
d.-ya 61b
duynağ Tırnak
d.-(g)ınuğ 56a
düg- Düğümlemek, bağlamak
d.-di 3a
dükān (Fa.) Dükkan
d.-ın 31b
dükeli Bütün, hep 1a, 17b
düken- Tükenmek
d.-di 83a
d.-mez 5a, 10a
dün Gece 15a, 16b, 19b, 59a, 67b
d.-lerün 14b
d. ü gün 9b, 31a, 61b, 84b
d. ü gündüz 60a, 69a
dün Dün 91a
dünyā (Ar.) Dünya 18a, 37b, 39a, 43a, 70a
dünyā (lezzet-i d.) 69a
d.-sından 37b
d.-ya 69a
d.-yı 31a
dünye (Ar.) Dünya (bkz. dünyā) 54b, 69a, 69b, 92a
d.-de 50b
d.-nün 8b, 37b
dünyī (Ar.Fa.) Dünya
d.-ye 96b
düpdüz Dümdüz 31a

- dür- Dürmek, toplamak
d.-di 67b, 75b
- dürce (Ar.) Kutu, kutucuk, hokke, cevahir kutusu 76b
- düriş- Çabalamak, çalışmak (bkz. duruşmak)
d. 44b, 21a
d.-üp 31b
- dürr (Ar.) İnci 14b
d.-idür 32a
d.-i 32a
d.-in 52b
d.-i ma⁴nī 92a
d. ü cevāhir 51b
d. ü gevher 32a
- dür-dāne (Fa.) İnci tanesi
d.-den 83b
- dürlü Türlü 2b, 8a, 20b, 23a, 33a, 35a, 60b, 74b, 78a,
84b, 89b, 91b, 97a
d. dürlü 35b, 36a, 74a, 85b, 99b
- dürtin- Sürünmek, vücuduna koku, yağ gibi şeyler sürmek
d.-di 94a
- dürüst (Fa.) Doğru, düzgün 8b, 45a, 52a, 67b
- düş- Düşmek
d.-di 2b, 3a, 16b, 25a, 30b, 46b, 48a, 49a, 62b, 67a,
68b, 86b, 97b
d.-diler 12a, 33b, 50a, 73b
d.-dügüm 40b
d.-düm 85a
d.-e 94a
d.-en 8b
d.-er 13a, 16a, 26a, 49a
d.-erlerdi 85b
d.-icek 69a
d.-me 54b
d.-meyeler 51b
d.-meyince 10a

- d.-miş 5a, 21b
d.-mişe 69a
d.-üben 64a
d.-üp 65b
düşmek Düşmek
d.-(g)e 5a
düşmeklik Düşme durumu
d.-(g)üni 31a, 91b
düşmen (Fa.) Düşmen 15a, 15b, 17a, 17b, 18b, 23b, 36b,
61b, 63a, 64a, 66b, 68b, 70b, 80b
d.-den 16a, 22a, 23b, 34a, 34b, 71a
d.-e 11a, 14a, 19a, 62a, 65a, 67b, 81b
d.-i 13a, 16a, 18b, 40b
d.-ile 51b, 71b
d.-in 13a
d.-inden 16a, 22a
d.-ine 14a, 68b, 71a, 72a
d.-lerüğü 15a
d.-üm 13a, 39b
d.-üğ 67b
d.-üğden 61b
d.-üğü 60a, 61b
düşür- Düşürmek
d.-ür 9a
d.-ürdi 36b
dütün Duman
d.-inden 93a
düz Düz 53b, 64a
düz- Tanzim etmek, hazırlamak, dizmek
d.-di 6a, 6b, 15b, 41a, 82b, 99b
d.-diler 31b, 66a, 83a, 93b
d.-düğü 77b, 78a, 80a, 82b, 83a
d.-düğüm 81b
d.-eler 92b
d.-miş 2a

d.-mişdür 75a, 77b

d.-mişler 1a, 2a, 35b, 50b, 78a, 80a, 83b

d.-üp 1b, 10a, 43b

d.-üpdür 77a

düzdür- Tertip ettirmek, yaptırmak

d.-di 83a, 85b

düzet- Düzeltmek, tanzim etmek

d.-di 52a

düzil- Düzelmek, yapılmak, tanzim olunmak, hazırlanmak,
dizilmek

d.-miş 1a, 3a

d.-mişdür 2a

düzül- (bkz. düzilmek)

d.-di 68a

d.-miş 48b, 83b, 84a, 94b

d.-mişken 61b

E

é Ey 4a, 7a, 8a, 8b, 9a, 10a, 16a, 16b, 22a, 25a, 25b,
28a, 29b, 32a, 35a, 39b, 42b, 51a, 64a, 65b, 71b, 73b,
74a, 76b

ebed (Ar.) Sonu olmayan gelecek zaman 45b

ebedī (Ar.) Ebede mensup, sonu olmayan 35a

ecel (Ar.) Ömrün sonu, ecel 36b, 37a, 68a, 85a, 95a

e.-den 85a

e.-üm 3a

ecnās (Ar.) Cinsler, çeşitler 72b

eczā' (Ar.) Parçalar, kısımlar

e.-sına 74a

edeb (Ar.) İyi terbiye, usluluk, naziklik

e.-ile 30a, 40a, 63b, 89b, 100a

edin- Edinmek, sağlamak

e. 21a

e.-di 58b

- e.-düm 11a
e.-esin 15a
edviye (Ar.) İlaçlar 84b
e.-ler 83b
ef'ī (Ar.) Engerek yılanı 65a
eger (Fa.) Eğer 3a, 15a, 21b, 22a, 23a, 23b, 30a, 56a,
58b, 78a, 87b, 98b, 100b
egir- Kuşatmak, muhasara etmek
e.-e ko- 58b
eg(i)n Omuz
e.-i 53b
e.-inde 7b
e.-inden 25a
e.-üğe 39a
ehl (Ar.) Ehl, bir işten anlayan, sahip, karıkocadan
herbiri
* e.-i 8b, 53a, 69b, 76b, 79b
e.-imiz 71b
e.-inden 9b
e.-ine 84b
e.-ümüzü 22a
e.-i beyt Hane halkı, aile 71a
e.-i dīn Din adamı 21a
e.-i hikmet Filozoflar 85b
e.-i ma'āyış 26a
e.-i ma'nī 53a
e.-i nazar 53a
e.-i sebīl 74b
e.-i taḥkīk 4b
e.-i tāriḥ 39b, 73b, 74b
e.-temiz 32a
ejdehā (Fa.) Büyük yılan, korkunç ve hayali bir hayvan
12b, 63b, 93a, 93b, 94a, 94b, 95a, 95b
e.-dan 95a, 94a
e.-dur 94a, 94b

- e.-lar 36b
e.-lara 60b
e.-nuñ 93b, 95b
e.-ya 40b, 46a, 48a, 95a
e.-yı 93b, 94b, 95a, 95b
e.-yile 94a
ejdehē-ser 65a
ejderhā (Fa.) Ejderha (bkz. ejdehā) 80a
ekābir (Ar.) Rütbece, görgü ve faziletçe büyük olanlar 76b
e.-leri 71a, 73b, 77b
eksil- Eksilmek, azalmak
e.-di 56b
eksük Eksik 70b
el El 3b, 4a, 7b, 17a, 37b, 38a, 41b, 48b, 59a, 76a, 94b, 95b
e.-den 14b, 18a, 21a, 88b, 100b
e.-deyiken 18a, 31b, 70a
e.-deyken 91b
e.-e 17a, 56b, 78b
e.-i 18b, 85a
e.-in 43b, 59a, 84a
e.-inde 4a, 13a, 47b, 48b, 49a, 51a, 65b, 67a, 72b, 73a, 78a, 84a, 95a, 99b
e.-indeki 48a
e.-inden 3a, 9a, 100b
e.-ine 3a, 4b, 6a, 12a, 20a, 30b, 35a, 36a, 36b, 42a, 49a, 56a, 82b, 84b, 87a, 87b, 94a, 95a, 99b
e.-inüñ 3a
e.-iyle 10b, 11a, 13b, 40a, 40b,
e.-leri 83b, 96a
e.-lerin 11b, 64a
e.-lerinde 90a
e.-lerinden 71a
e.-lerine 51a, 77a
e.-leriyle 22a, 22b

- e.-üme 36b, 51a, 79b
e.-ümüzden 52b
e.-ün 12b, 37a
e.-ünde 61b, 67a
e.-ünden 54b
e.-üğe 4b, 39a
e.-üğe 31b
e.-üğe 89a
e.-e al- 39a, 82a
e. bağla- 77a
e.-e getir- 48a
e. kavşur- 43b
e. ur- 1b, 65a
e. yu- 68b
é 1 Ülke 1b, 27b, 61a, 72a
é 1 (şehir ü é.) 27b, 61a
é.-den 34b, 100b
é.-e 34b, 61a, 100b
é.-i 21a, 61a, 81a
é.-imizde 93a
é.-inden 53a, 92b
é.-ine 51a, 88b
é.-ini 27a, 49a
é.-inün 6a, 9a, 72a, 76b
é.-üm 12b
é.-ün 62b
é.-üğe 88b
è. ü iklim 21a
élçi Elçi 8a, 8b, 87b
é.-de 8b
é.-ler 8a
é.-lerden 8a
é.-lere 8b
é.-si 7a, 9a, 11b
é.-sine 7a, 11b

- elçilik Elçilik
e.-(g)e 7a
el-hāin (Ar.) Hayin
e. ü hāif 42a
el-ķışsa (Ar.) Hülase, sözün kısası 95a
el-la'īn (Ar.) Kovulmuş, nefret kazanmış, istenilmeyen 2b
elli Elli la
ellik Hüküm sürme 21b
elmās (Yun.) Elmas 32b, 43a, 48b, 49a, 64b, 65a, 73a,
94b, 99b
e.-ları 89b
eltāf (Ar.) İyilikler, lutuflar
e.-un 52b
emānet (Ar.) Emniyet edilen kişiye bırakılan şey. veya
kimse 35a
emek Emek 31a
emīn (Ar.) Emniyet sahibi, güvenli 24a, 23b, 25b, 49a,
49b, 57b, 70a, 73b
e. ķıl- 24b
e. ol- 33a, 34a
emīr (Ar.) Emir, bey 20b, 59b, 61a, 76b, 81a
e.-i (lafz-ı e.) 51a
emn (Ar.) Eminlik, korkusuzluk, rahatlık
e. ü amen 75a
emr (Ar.) Emir, buyruk 8b
e.-i 55a
e.-iyle 33b
e. ét- 95b, 98a
en Genişlik
e.-i 36a, 93b
e.-in 36a
e.-ine la, 55b, 56a
e.-ini 36a
e.-iyle 73b
enbiyā (Ar.) Peygamberler
enbiyā (evliyā vü e.) 25b

- e.-lar 54b
e.-larun 63a
encüm (Ar.) Yıldızlar 75b
endīše (Fa.) Düşünce, korku
e.-sin 50b
e.-sini 91b
e.-yle 27b, 28a
ense Arka
e.-sinden 46b
envā* (Ar.) Çeşitler 72b
ér- Ermek, ulaşmak
é.-di 5b, 15b, 16a, 17b, 21a, 21b, 28a, 37a, 42a, 44a,
46b, 47b, 52b, 53b, 56a, 56b, 58a, 58b, 67b, 68a, 73a,
73b, 75b, 85a, 86a, 86b, 91a, 92b, 94a, 94b, 99a
é.-diler 1a, 5a, 6b, 7a, 21b, 46a, 54a, 63b, 70b
é.-dügince 33b
é.-dükde 93a
é.-düklerin 63a
é.-düm 11a
é.-düg 12b
é.-e 6b, 69a, 88a
é.-en 21a
é.-er 14b, 38a, 55b, 56a, 60b, 74b, 98b
é.-er mi 33a
é.-esin 49b, 54b, 91b
é.-e gör- 61b
é.-icek 1a, 3a, 7a, 24b, 54a, 63a, 87a
é.-mesün 59b
é.-meye 4a, 25b, 71b
é.-mez 21b, 55b, 56a
é.-miş 3a
é.-mişidüm 42b
é.-se 91b
é.-sün 33b
é.-üp 43a, 64a, 68a, 69a, 99b

- ė.-icegez 76b
ė.-di 62b
ė.-diler 45b, 81a
ė.-mēye 45b
ė.-miş 45b
- er Erkek, yiğit, kahraman 5b, 7b, 8b, 13a, 15b, 16a, 16b,
17a, 17b, 18a, 19a, 23b, 46b, 55a, 55b, 61b, 63b, 64a, 64b,
65a, 68b, 73a, 73b, 81b, 86a, 89b
e.-den 15a, 15b, 62b
e.-i 5b, 11b, 13b, 14a, 15a, 15b, 16b, 32a, 62a, 62b,
65a, 72a, 99a
e.-ile 16a, 16b, 22b, 24b, 64b, 98a
e.-inüñ 14b
e.-isen 9a, 51a
e.-leri 64a
e.-lerine 43a
e.-ün 16a, 62b
- eṙ Erken, erken zaman
ė.ü geç 49a
- erāt Erler 86a
- eren Erkekler, erler, yiğitler 69a
e.-ler 55b, 63b
e.-lerile 68b
- erğānūn (Fa.) Org 72b
erğāvān (Fa.) Erguvan çiçeği 52a
- e'rgür- Ulaştırmak, kavuşturmak
ė.-di 14a
ė.-e 14b
ė.-üp 49a
ė.-ür 14b, 88a
- e'riş- Erişmek, kavuşmak
ė.-di 51b, 91a, 93b
ė.-eler 44a
ė.-ince 42a
- erit- Eritmek
e.-mişler 80b

- e.-(d)üp 83a
erlik Erlik 65a
e.-(g)ile 36b
e.-(g)üm 36b
e' rte Sabah, seher, yarın, gündüz 93b
érür- Eriştirmek, kavuşturmak
é.-di 67b
é.-mez 57a
esbāb (Ar.) Nedenler, kazanç
e.-ın 75b
e.-ile 39b
e.-umuzdan 71b
e.-uğu 75a
esen Sağlıklı, sıhhatli 11a
eser (Ar.) Eser, etki, iz 9b
e.-i 57a
esir (Ar.) Tutsak, köle 51a, 65b, 69a, 80b, 91a
e. kı1- 63b
eski Eski
e.-dür 37b
esrār (Ar.) Sırlar
e.-ına 91b
eş Eş, arkadaş 10b
et Et
e.-i 84b
êt- Etmek, eylemek
è. 9a, 11a, 18b, 27a, 39a, 44b, 45a, 49b, 60a, 69b,
70a, 95b
é.-di 3b, 5a, 6b, 10a, 12b, 13b, 14a, 15a, 18a, 20b,
26a, 27a, 27b, 28a, 28b, 35a, 39b, 40a, 41a, 42a, 44b,
46b, 48b, 49a, 51a, 53a, 53b, 55b, 60b, 62a, 65a, 68b,
76b, 83a, 87a, 95b, 97b, 100b
é.-digiün 8a
é.-diler 1a, 5a, 6b, 14b, 22b, 26b, 28b, 41b, 46a, 46b,
50a, 51b, 53b, 55a, 60b, 62b, 65a, 68b, 70b, 74b, 75b, 77a,
79b, 89b, 90b, 93b, 95b

- é.-dügi 27a, 34b, 49a, 95b, 98b
é.-dügin 39b, 49a
é.-dügini 8b,
é.-düginden 91a
é.-dügüm 60b
é.-dük 63a
é.-düklerin 66a
é.-düm 81a, 81b, 84b
é.-dün 27a
é.-(d) e 8b, 14a, 25b, 43b, 53a, 69a, 70b, 72a, 82a,
84a, 93a, 94a, 96a
é.-(d)ecek 89b, 94a
é.-(d)eler 5b, 18a, 22a, 27b, 75a, 96a, 97b
é.-(d)elüm 18b, 32b, 43a, 52b, 62a, 66b, 71b, 82b
é.-(d)emedi 47a
é.-(d)emediler 71a
é.-(d)emedün 56a
é.-(d)emez 11a, 53b
é.-(d)en 4b, 10b, 21a, 81a
é.-(d)enin 17b
é.-(d)enler 13a, 53a
é.-(d)enleri 27a
é.-(d)er 8b, 18a, 31b, 34b, 36b, 44a, 50b, 52a, 57a,
69a, 81a, 81b, 84b, 90b, 92a, 97a, 100a
é.-(d)erdi 38b, 97b
é.-(d)erdüm 81b
é.-(d)erem 32a, 94a
é.-(d)eridi 39b
é.-(d)erise 97b
é.-(d)erken 41a, 45b, 50b, 54a, 95a, 96b
é.-(d)erler 8a, 21b, 60b
é.-(d)erlerdi 71b
é.-(d) erse 4a
é.-(d)ersen 61a
é.-(d)ersin 67a, 70a,
é.-(d)esin 18b, 21a, 37a, 49b, 52a, 57b, 88b, 89a, 96b
é.-(d)e-siz 23a, 54a

- é.-(d)evüz 71b
é.-(d)eyim 82b
é.-(d)eyin 12b
é.-(d)icek 37b, 45a, 55a, 61a, 82a
é.-gil 69b
é.-meden 95b
é.-medi 37a, 41a
é.-mege 50a
é.-mesün 29b, 44b
é.-meyeler 75b
é.-meyen 21a
é.-mez 25b, 92a, 95a
é.-miş 17a, 39a, 41b, 68a, 71a, 74a, 74b
é.-mişem 85a
é.-se 14a, 28a, 82b
é.-sen 61a
é.-sün 59b
é.-(d)ün 52b, 71b
é.-(d)üp 3b, 6b, 12a, 16a, 19a, 38b, 44b, 48a, 48b,
50a, 51a, 53a, 59b, 67b, 70b, 76b, 78b, 79a, 80a, 86b
87a, 87b, 88b, 89a, 96a, 98a, 100a, 100b
é.-(d)üpdür 9b
étdür- Ettirmek
é.-di 19a, 83a
é.-e 27b
é.-en 45a
é.-üp 41b
é.-ür 9b, 50b
etek Etek
é.-(g)in 21a, 44a, 46b
é.-(g)ine 94a
é.-(g)üm 44b
éṭibbā (Ar.) Hekimler 84b
étmek Etmek, eylemek 14a, 42b
ev Ev 93b, 94b, 95a
é.-e 93b, 94a, 94b, 95a

- e.-i 93b
e.-idür 64b
e.-in 94b
e.-inde 52b, 69b
e.-ler 58b
e.-lerin 22a
e.-lerüĝ 58b
e.-ünĝ 93b, 94b
evc (Ar.) Yüce, yüksek, doruk
e.-i āsmān 65a
evliyā (Ar.) Erenler
e.-lara 14b,
e.-ların 63a
e. vü enbiyā 25b
evşāf (Ar.) Nitelikler, özellikler
e.-ını 69b
evvel (Ar.) Önce 2b, 3a, 3b, 6a, 8b, 13a, 14a, 16b, 23a,
26a, 27a, 33a, 34a, 35a, 36a, 38a, 39a, 41a, 53a, 56a,
77a, 78b, 79b, 81a, 83a, 88a, 90a, 95b, 100b
e. zamān
e. ü āhir 4a
evvelīn (Ar.) Evvelkiler 10b, 86b
e.-ler 8b
ēy Ey 1b, 2b, 4a, 4b, 6a, 6b, 8a, 8b, 9a, 10a, 10b, 11a,
12a, 13a, 14a, 15b, 16a, 16b, 18a, 18b, 19b, 20b, 21a, 21b,
23a, 23b, 25b, 26a, 27a, 28a, 29b, 31a, 31b, 32a, 34a, 34b,
35a, 35b, 36a, 36b, 37a, 37b, 38b, 39a, 39b, 40b, 41b, 42a,
42b, 43a, 43b, 44b, 46a, 47a, 49a, 49b, 50b, 51a, 52a, 53a,
54a, 54b, 56b, 58a, 59a, 59b, 60a, 61a, 64a, 64b, 65b, 66b,
67a, 67b, 69a, 69b, 70a, 73b, 74a, 74b, 76b, 77a, 78b, 79a,
80a, 80b, 81a, 81b, 82a, 85a, 85b, 87a, 89b, 91a, 91b, 92a,
92b, 93a, 94a, 97a, 100a
eyer Eyer, binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya
yarayan nesne
e.-in 17a

eyerlü Eyerli 72b

ey(i)t- Söylemek

e. 4b, 12a, 46a, 99b

e.-di 24b, 29a, 35b, 43b, 46a, 47a, 58a, 59a, 59b, 60a,
67a, 67b, 80b, 84a, 87b, 92a, 94a, 96a, 98a

e.-diler 1b, 2a, 2b, 3a, 14a, 43a, 49b, 57b, 58a,, 59a,
71b, 74b, 76a, 77a, 88a, 93b, 94a

e.-(d)ür 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4b, 5b, 6a, 7a, 7b, 8a,
10a, 11a, 11b, 12a, 13a, 14a, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 17b,
18b, 19b, 20a, 20b, 21a, 21b, 22b, 23a, 23b, 24b, 25b, 26a,
27a, 27b, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 32b, 33a, 33b, 35a,
35b, 36a, 36b, 37b, 38b, 39b, 40a, 41a, 41b, 42a, 43a, 43b,
44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49b, 50a, 51a,
51b, 53b, 54a, 55a, 55b, 56a, 56b, 57a, 58a, 58b, 59a, 59b,
60a, 60b, 61a, 61b, 62a, 62b, 65b, 66a, 66b, 67a, 67b, 68a,
68b, 70a, 70b, 71b, 72b, 73a, 73b, 74b, 77a, 77b, 78a, 78b,
79a, 80a, 80b, 81b, 82a, 82b, 83a, 83b, 84a, 85a, 85b, 86a,
87b, 89a, 89b, 90a, 92a, 92b, 93a, 93b, 94a, 95a, 95b, 96a,
96b, 97a, 98a, 98b, 99b, 100a, 100b

eyle Öyle 49a, 71b, 87a, 88b

eyle- Eylemek, etmek

e. 9a, 10b, 11a, 31a, 44b, 52b, 61b, 64b, 69b, 83a, 86a,
87a, 97b, 100a

e.-di 2b, 5b, 10b, 15b, 18b, 27b, 28b, 31a, 31b, 37a,
55b, 56a, 68b, 76a, 78a, 81a, 86b, 91b, 94a, 95a

e.-diler 91b

e.-dügüm 41a

e.-düm 32a, 78b, 79b

e.-dün 26b, 28b, 60b

e.-gil 9a, 45a, 69b

e.-me 70a

e.-mez 23b

e.-mezdi 71a

e.-miş 64b

e.-mişler 73b

- e.-ğ 90a
e.-r 4b, 18a, 31a, 42b, 96b, 97a
e.-risen 69b, 78b, 87a
e.-rler 98b
e.-se 9b
e.-sün 79a
e.-ye 4a, 78a
e.-yeler 69b
e.-yelüm 52b, 88a
eylemek Eylemek, etmek 9a
eylük İyilik 49b
e.-(g)üni 28b
e. eyle- 28b
eyvāh (Fa.) Yazık
eyyām (Ar.) Günler, gündüzler
e.-ile 55a
e. u müddet 55b, 62b
eyvān (Fa.) Büyük, sofa 73b
e.-ın 75b
e.-ları 75a
e. u serā-perde 17b
ezel (Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik
10b, 87a, 100a

F

- fānī (Ar.) Ölümlü 54b
fāriğ (Ar.) Vazgeçmiş, çekilmiş
f. ol- 43b
farq (Ar.) Ayrılık, başkalık,)
f. e t- 53a, 56a
f.-ına 76b
fāsīd (Ar.) Kötü, fena, yanlış
f. durur 4b

- fāyide (Ar.) Fayda, menfaat, kâr 35b
fażl (Ar.) Fazilet, erdem
f.-uñ 69b
felek (Ar.) Gökyüzü, sema 15b, 17b, 51a, 67b, 75b
felek (necm ü f.) 34b
felek (şāh-ı f.) 17b
fenā (Ar.) Yok olma, yokluk, geçip gitme 37b
fermān (Fa.) Emir, buyruk 10b, 20b, 21a, 87a
f.-ında 15a
f.-ıyla 52a
fermān-dār (Fa.) Emre sahip 7b
fer (Fa.) Kuvvet, nüfuz, iktidar
f.-i devlet Devlet nüfuzu, kuvveti 71b
f. ü kuvvet 79b
f.-ini 68b
fersah (Ar.) Muhtelif mesafelere tekabül eden değerde
bulunan bir uzunluk ölçüsü 22b, 56a, 63a, 73b, 83a
fersah-be-fersah 17a, 63a, 68b, 70b, 74a, 86b
ferş (Ar.) Döşeme, yayma 78a
f.-e 80a
f.-in 36a
f.-ine 42a
feryād (Fa.) Bağırıp çağırma, sızlanma, yardım isteme 69a
f. kıl- 49b
feryāz-res (Fa.) Feryada yetişen 92b
fetā (Ar.) Genç, delikanlı, yiğit, cömert, mert 53a
fete (Ar.) Genç, delikanlı, yiğit, cömert, mert (bkz. fetā)
10b
feth (Ar.) Açma, açılma 22b
f.-i bāb Kapının açılması 57b
f.-i zafer 15a, 63a
f. ü nüşret 68a
fevt (Ar.) Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden
çıkarma, kaçıрма
f. eyle- 70a

- fikr (Ar.) Fikir, düşünce 1a, 10a, 29a, 39a, 66b, 67a,
95b
f.-e 13b
f.-i 14a
f.-ile 58b
f.-in 53b
f.-ine 27b
f.-ini 91b
f.-ün 62a
f.-i bārīk 57b
f.-i firāset 6a, 77a
f. èt- 28a, 68a, 95b
f.-e var- 27b, 29a, 84a
f. kıl- 2b
- fikret (Ar.) Düşünce 95b
f.-i 57a
- fi'l (Ar.) Eylem
f.-ile 81a
f.-inden 42b
- fīl (Ar.) Fil 12a, 12b, 17a, 93a
f.-e 66b
f.-i 64b
f.-ler 11b, 13b, 55b, 63b, 66a, 66b
f.-lerden 68a
f.-leri 11b, 13b, 17a, 67b,
f.-lerle 68b
f.-lerin 68a
f.-lerine 68b
f.-leriyle 17b
f.-lerümi 12a, 68b
f.-lerün 11b, 66a
f. ü at 36b
- fīl-bān (Ar.) File bakan, fil çobanı
f.-lar 11b, 13b, 66a
- fīlce (Ar.T.) Fil gibi

- f.-dür 60b
firāk (Ar.) Ayrılık, ayrılma
firāk (derd-i f.) 22b, 100a
firāset (Ar.) Anlayışlılık, çabuk sezgi 13b
firāset (fikr-i f.) 6a
firāset (fikr ü f.) 77a
firdevs (Ar.) Cennet, uçmak 96b
fitne (Ar.) Bela, kötülük 25a, 27a, 27b, 29a, 29b, 41b, 43a
f.-dür 27b
f.-nün 29b
f.-si 42b
f.-sinden (ittifāk-ı f.) 28a
f.-sinden 42b
f.-ye 42.
f.-yle 25a, 25b, 29a, 43b
fulān (Ar.) Filan, herhangi biri 6b, 16b, 65b
fursat (Ar.) Fırsat 16b, 48a, 62a, 63a, 68a, 69b
f.-ı 70a
f.-unı 69b
f. u ruhsat 55b
fużül (Fa.) Lüzumsuz, fazla şey veya söz 4b
fünün (Ar.) Marifetler, ilimler, sanatlar 9a, 14a, 84b
fütüh (Ar.) Zafer, galibiyet, üstünlük 31b

G

- ġaddār (Ar.) Çok gadreden, zulmeden, zalim, merhametsiz
ġaddār (çarh-ı ġ.) 32a
ġ.-uğ 51a
ġāfil (Ar.) Gaflette bulunan, ihtiyatsız 5b, 11a, 14a, 16a, 16b, 27a, 42b, 48a, 51a, 54b, 57b, 61b, 63b
ġ. durur 62a

- ġ.-i 27a
ġ.-iken 47a, 60b, 61b
ġ. mi 16a
ġāfilīn (Ar.) Gaflette bulunanlar 16b, 49a, 60b
ġāfillik (Ar.T.) Gafillik
ġ.-dandur 82b
ġaflet (Ar.) Gafillik 57b
ġ.-den 27a
ġ.-in 16a
gāh (Fa.) Bazen 5b, 18a, 31a, 96b
g. gāh 6b
geh (Fa.) (bkz. gāh) 18a, 31a
ġā it (Ar.) İnsan pisliği
ġ.-inün 56a
ġālib (Ar.) Üstün gelen, yenen 22a, 22b
ġ.-ündür 22a, 72a
ġanī (Ar.) Allah'ın adlarından biri 57b, 87a
ġanīmet (Ar.) Emeksiz kazanç, düşmandan alınan mal 82a
ġ.-e 63a
ġarāyib (Ar.) Tuhaf, şaşılacak şeyler 23a, 28b, 77a, 77b
ġarb (Ar.) Batı (şark-u g.) 93a
ġarīm (Ar.) Hasım, rakip 39b
ġarķ (Ar.) Batma, batmış 37a
ġ.-a 2a
ġ.-ı hak-i hun-ab-ı ciger 95a
ġ.-iken 67a
ġ. e' t- 97b
ġ. ol- 4a, 17b, 49b, 54b
ġarrān (Fa.) Homurdanan, kükreycen 89b
ġarre (Ar.) Kendini beğenmiş 14a, 30b, 31a, 50b, 54b
ġ.-yiken 69a, 91a
ġarūr (Ar.) Aldatan, aldatıcı 31a
ġavġā (Fa.) Kavga, vuruşma, savaş (ceng ü g.) 11a
ġavr (Ar.) Dip, eses, hakikat 70a

- ġavvāṣ (Ar.) Dalgıç
ġ.-rūḥ 31b
- ġayb (Ar.) Kayın
ġ. ol- 3b, 15a, 55a, 46a, 54b, 67b, 83a
- ġāyet (Ar.) Çok fazla, son derece 1a, 12a, 23b, 25a, 28b,
34a, 35a, 76b, 82b, 84b, 85b, 95a, 98b, 100a
- ġayr (Ar.) Yabancı, başka
ġ.-a 69b
ġ.-uḡ 28a
- ġayret (Ar.) Çalışma, çabalama 89b
ġ.-ile 70b
ġ. kıl- 19a, 40a
- ġayrı (Ar.T.) Başka 58b, 61b, 85b
ġ.-ya 61b
- ġāzab (Ar.) Kızgınlık, öfke 8a, 100b
ġ.-a 3b, 11a
ġ.-ıla (nıṣm u g.) 63b
ġ.-ı beḥr 5b
ġ.-a gel- 3b
- ge' ce Gece 5a, 13a, 14a, 14b, 15b, 16a, 17a, 18b, 21b,
25b, 28b, 29b, 30a, 34a, 45b, 46b, 51b, 52a, 55b, 56b, 57a,
58a, 58b, 62a, 67b, 75a, 75b, 86b, 90a, 93b, 96a, 96b, 97b
g.-de 5a, 6b, 12a, 34a
g.-ki 90a
g.-ye 23a, 96b
g.-yi 15b
g.-yle 30b
- ge' cekileyin Gece vakti 96b
- gecim Savaşta atların ve insanların giydiği zırh
- gecimlü Zırhlı 11b
g.-yidi 15b
- geç- Geçmek, geçip gitmek
g.-di 67a, 75a, 77b, 94b
g.-diler 5a, 62a, 71a
g.-e 92b

- g.-eler 57b
g.-emedük 57a
g.-er 86a
g.-medin 44a, 69b
g.-mesün 2b
g.-seler 37b
g.-sünler 76a
g.-üben 89a
g.-üp 3b, 57a, 57b
ge'ç Geç (e' r ü g.) 49a
geçit Geçit
g.-(d)i 1a
g.-(d)ini 2b
geçmeklik Geçmek durumu
g.-(g)e 57b
g.-(g)ine 56b
geçür- Geçirmek
g.-di 13b
g.-üp 39a
gedā (Fa.) Yoksul, dilenci
g.-sın 61b
gel- Gelmek
g. 2a, 10a, 15a, 86a, 87a, 97b, 100a
g.-di 2b, 3b, 4a, 5b, 6a, 7a, 11a, 15a, 15b, 17b, 19a,
19b, 22b, 23a, 24b, 25a, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 31a, 35b,
37b, 38b, 40a, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 47a, 55a, 58b, 59a,
62b, 63b, 66a, 66b, 67a, 67b, 70b, 73a, 76b, 78b, 81a, 83b,
86a, 87b, 88a, 88b, 92a, 94b, 94a, 97b, 98a, 99a, 100b
g.-diler 1a, 6b, 7a, 12a, 20b, 28b, 29b, 32b, 35b, 37b,
43a, 44a, 45b, 46b, 48a, 48b, 50a, 51b, 52a, 54a, 71a, 73b,
75a, 76a, 77b, 81a, 81b, 82b, 83a, 83b, 86a, 86b, 90a, 90b,
92a, 92b, 93b, 95b, 98a, 99a, 99b
g.-dügi 56a
g.-dügin 12a, 19b, 20a, 22b, 55a, 93b, 98a
g.-dügini 76a,

- g.-dügünden 26b
g.-dügünden 26a, 28b
g.-dügünüzi 26b
g.-dük 5a, 7a, 8a, 13b, 19b, 21b, 26b, 58a, 98b
g.-düklerin 73a
g.-düm 11a, 27a, 43b, 47a, 66b
g.-düg 19b, 26a, 43b, 59a, 79a
g.-düz 1a
g.-e 35a, 41a, 46b, 52b, 57b, 66b, 79a, 82b, 86a
g.-ecegi 63b
g.-ecek 85a
g.-eler 85a, 90a
g.-en 28a, 29a, 30a, 30b, 33a, 37b, 88b
g.-enin 88b
g.-enler 37b
g.-enlere 20a
g.-enleri 20a
g.-esin 10b, 39a, 43b, 78b, 87a
g.-gil 91b, 100b
g.-icek 6a, 9b, 16b, 29a, 35b, 55b, 72b
g.-ince 61a
g.-ivürür 43b
g.-iyorurlar 63a
g.-medi 12b, 58a, 81b
g.-mesün 13a
g.-mez 56b, 75b
g.-mezisen 10b
g.-miş 30a, 41b, 51a, 86b
g.-mişdür 49b, 53a
g.-miş durur 32a
g.-üben 42b, 91b
g.-üq 38b
g.-üp 3b, 5a, 9a, 11a, 18b, 23b, 26a, 26b, 28a, 28b,
30b, 32b, 33a, 34a, 37b, 38a, 38b, 41b, 42a, 43a, 43b,
44a, 48b, 50a, 53b, 70b, 73b, 74a, 75b, 76a, 88b, 98b,
100a

- g.-ür 10a, 14b, 20a, 22b, 26b, 32a, 34a, 43b, 46a, 49a,
56a, 58a, 60b, 66a, 75b, 91b, 94b
g.-ürdi 71b, 81b, 82b
g.-ürem 59a, 73a
g.-ürken 1a, 20a, 73b, 83a, 85b
g.-ürler 24a, 73a, 85b
g.-ürlerdi 33b, 34a, 56a
g.-ürse 12a, 70b, 93a, 100b
g.-ürsin 67a, 73a
g.-ür-siz 7a, 20a
g.-se 9b, 23b, 31a, 51a, 85a
g.-sün 8a, 12a, 46b, 47b, 87b
g.-sünler 58a
gelmek Gelmek
g.-de 70b
gemi Gemi 95b
g.-ler 71a, 93a, 95b, 98a, 99a
g.-lerden 98a
g.-lere 92b, 95b
g.-leri 97b, 98a, 99a
g.-sin 97b
gëğ Geniş 3a, 83b
genc (Fa.) Hazine, define 75b, 82a
genc (māl u g.) 22a, 22b, 82a
g. ü milk ü māl 82a
genc (māl u genc ü raht) 81a
g.-e 17b
g.-i (māl u g.) 20b, 50a, 68b
g.-i 19b, 20b, 51b, 54b, 72a, 82b, 91a
g.-içün 54b
g.-in 19a, 50a, 70b
g.-in (māl u g.) 19a
g.-ini 41b
g.-inüñ 54b
genezlik Kolaylık, sühulet
g.- (g)ile 14b

- ger (Fa.) Eğer 4b, 6b, 9a, 9b, 10b, 11a, 18b, 21a, 25b,
35a, 39a, 40b, 42b, 45a, 45b, 49a, 57b, 62a, 70a, 72a,
82a, 87a, 89a, 93a, 95a, 100a, 100b
- gerçek Gerçek, doğru 89b
- gerçi (Fa.) Her ne kadar, ise de 4a, 28b, 31a, 31b, 50b,
52a, 61a, 70a, 74a, 82b, 95b
- gerd (Fa.) Toz, toprak
g. ü ğubār 64a
- gerdiş (Fa.) Dönüş, dönme, dolaşma
g.-i 61b
- gerdün (Fa.) Felek (çarh-ı g.) 18a, 71a
- gerek Gerek 4a, 10b, 16a, 20b, 22a, 28a, 29a, 31a, 31b,
42b, 45a, 45b, 49b, 52a, 57b, 72a, 78b, 81b, 82b, 85a,
87a, 91b, 95b
g.-dür 4a, 8b, 14a, 14b, 21b, 27a, 35b, 37b, 43a, 51a,
66b, 74a, 90a
g.-ince 3a, 36a, 70b
g.-se 13b, 21a
- gereklü Gerekli 13b
- gergedān (Fa.) Gergedan 38a
- germ (Fa.) Sıcak
g.-ini 75b
- gêrû Yine, tekrar, sonra 3a, 20a, 29b, 55a, 66a, 66b,
68b, 81b
- gêrû Arka
g.-sine 63a, 68b
- getür — Getirmek
g. 21b
g.-di 23a, 46a, 46b, 47a, 49b, 50a, 59a, 94b
g.-diler 2a, 11b, 12a, 45b, 58a, 63b, 70b, 77a, 85b,
88a, 90b, 91a, 92b, 93b, 96a, 97a, 98a
g.-dügin 59b
g.-dün 26a, 30b
g.-eler 1b
g.-elüm 53a

- g.-evüz 48a, 58a
g.-medi 27b
g.-sünler 88a
g.-üp 5a, 70b
g.-ür 58a, 59a
g.-ürse 15b
gevher (Fa.) Elmas, inci
g.-den 83b
g.-den (dürr ü g.) 32a
gey Pek, çok 8b, 10b, 18a, 22a, 25a, 29b, 34b, 37a, 42b,
54b, 57b, 61b, 63a, 70a, 74a
gey- Giymek
g.-di 17a, 28a, 38a, 85b
g.-düginden 28a
g.-esin 39a
g.-miş 28b, 54a
g.-miş-siz 28b
g.-üp 38b, 39b, 40b, 85b, 94a
geyür- Giydirmek
g.-diler 63b
geyim Zırh, savaş elbisesi
geyimlü Zırhlı 15b
gez- Gezmek
g.-diler 33b
gezdür- Gezdirmek
g.-di 40a
g.-diler 11b, 13a, 89a
g.-i 7a
g.-miş 80a
g.-ür 25b, 91b
g.-ürdüm 79b
gezend (Fa.) Zarar, ziyan 91a
ğijgür- Haykırmak, gürlemek
ğ.-an 48b
ğ.-dı 94b

- ğ.-dılar 48b, 66a
ğ.-up 95a
ğijğuriş Gürleyiş, haykırış
ğ.-ından 66a
ğijğurt- Gürletmek, haykırtmak
ğ.-dılar 13b, 68a
ğiriv (Fa.) Bağırma, bağrışma 13b
ğ.-inden 17a, 64a, 68b
gibi Gibi 1b, 3a, 6b, 8a, 8b, 12b, 16b, 18a, 19b, 21a,
23a, 25b, 26b, 28b, 29a, 29b, 37b, 40b, 44a, 45a, 46b,
52b, 56a, 57a, 58a, 59a, 59b, 60a, 60b, 63b, 65a, 65b,
68a, 68b, 75a, 75b, 78b, 79a, 80a, 83a, 86b, 87a, 87b,
90b, 91b, 93b, 94b, 95a, 95b, 96a, 97a, 98b, 100b
g.-dür 14b
g.-leri 22a
gider- Uzaklaştırmak, yok etmek, kaldırmak
g. 92a
g.-diler 68b
g.-üp 25a
gine Yine 20b, 32a, 39a, 45b, 55a, 83a
gir- Girmek
g. 83b
g.-di 5b, 6a, 7a, 41a, 43b, 45b, 67a, 76a, 76b, 82a,
84a, 94a, 94b, 100a
g.-diler 5a, 7a, 36a, 46a, 49b, 51b, 76b, 84b, 92b,
95b
g.-dügi 43b
g.-e 44a, 56a, 77b, 82b
g.-enin 17a
g.-evüz 57b, 58a.
g.-eyim 24b
g.-meye 25b
g.-mez 66b
g.-miş idi 25a
g.-mişem 39b

- g.-se 25a, 56b
g.-üp 12b, 25a, 41a, 41b, 57a, 57b, 81b, 94a, 100a
g.-ür 24a, 30a, 76b
g.-ürem 26b, 87a, 94a
gîr (Fa.) Savaş, kavga (dār u g.) 51a, 65b
girān (Fa.) Ağır, büyük (ceng-i g.) 65b
girān (gürz-i g.) 38a, 78a
g.-larla (gürz-i g.) 65a
girpediç 7b, 21b, 73b, 86b
g. kıl- 46b
Girdigār (Fa. kird-gār) Allah 9b, 34b, 60b
Girdigār (benām-ı G.) 10b, 86b
giriftār (Fa.) Tutulmuş, yakalamış 13a, 47a, 70b
g. kıl- 49b
girmeklik Girmek
g.-(g)e 92b
git- Gitmek
g.-di 3b, 4b, 6a, 6b, 10a, 15a, 15b, 16a, 17a, 19b,
20a, 21a, 22a, 27b, 28a, 33a, 35b, 37b, 42a, 43a, 43b,
44a, 46b, 52b, 53a, 58a, 59a, 62a, 63a, 67b, 70b, 71b,
72a, 73a, 82b, 83b, 86b, 87b, 88b, 90a, 92b, 97a, 97b,
98a, 99a, 99b
g.-diler 5a, 19a, 19b, 20b, 21b, 22b, 24b, 32b, 37b,
43a, 45b, 46b, 47a, 47b, 55a, 55b, 56b, 62a, 62b, 63b,
64a, 71a, 72b, 75a, 83a, 85b, 86a, 92b, 93a, 95b, 96a,
97b, 99a
g.-dük 56b
g.-dügi 37b, 49a, 69b
g.-düklerini 38a
g.-düm 85a
g.-düg 79a
g.-(d)e 4b, 8b, 19a, 27a, 46b, 72a
g.-(d)eler 5b, 18b, 22a, 88a
g.-(d)elüm 2a, 18b, 32b, 62a
g.-(d)emediler 40a

- g.-(d)emez 80b, 82b
g.-(d)en 3b, 54b, 58a, 93a,
g.-(d)enler 37b
g.-(d)er 8b, 14b, 18a, 18b, 19a, 20a, 23a, 27a, 31b,
43a, 46b, 58b, 74a, 91b
g.-(d)erdi 34a
g.-(d)er mi 35a
g.-(d)erem 19b, 59a, 73a
g.-(d)erken 16b, 20a, 43a, 55b
g.-(d)erler 24a, 26b
g.-(d)ersin 19b, 59a, 67a, 73a
g.-(d)er-siz 20a
g.-(d)esin 18b, 37a, 49b, 70a, 88b, 89a
g.-(d)icek 1b, 4b, 6b, 15a, 16a, 18b, 27b, 31b, 37a,
46b, 81b
g.-(d)ince 3a
g.-medi 37a
g.-medin 37a, 70a
g.-meye 100b
g.-meyüben 88b
g.-miş 46b, 71a
g.-mişem 85a
g.-se 35b
g.-sün 13a
g.-(d)ün 3a
g.-(d)üp 25a, 38a, 71a
gitmek Gitmek
g.-de 55a
g.(g)e 82b
g.-(g)ile 91b
g.-(g)ün 18b
gizle- Gizlemek
g.-di 15b
gizlen- Gizlenmek
g.-di 15b, 33a

- gizlü Gizli 42a, 70a
ğonce (Fa.) Tomurcuk, açılmamış çiçek, gonca
ğ.-yi 70a
göç Göç, sefer 5a, 19a, 92b, 95b
g.-kıl- 5a, 19a, 70b, 92b
göç- Göçmek
g.-e 5a, 6a, 20a, 55b, 62b, 86a, 92b, 99a
g.-eler 88a
g.-evüz 19a
gög(ü)s Göğüs
g.-i 85b
g.-inde 3a
g.-ine 49a
g.-üme 3b
g.-üne 3b
gök Gök 15b, 43b, 46b, 74a
gök (ye'r ü g.) 64a
g.-den 92a
g.-lere 64a, 65b
göm- Gömmek
g.-di 42a
gömülü Gömülü 2a
gön
g.-den 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 5a
gönder- Göndermek
g.-di 1b, 3b, 5b, 12a, 20b, 50a, 98a, 98b
g.-di idi 1b
g.-diler 5b, 47a, 62b, 73a, 88b, 100b
gönen- Nimete, refaha kavuşmak, yararlanmak
g.-ür 26a
gönglek Gömlek 17a
gög(ü)l Gönül 13b, 45a
g.-de 9a, 57b
g.-den 72b
g.-den (cān u g.) 72b

- g.-e 69b
g.-inde 98b
g.-ine 50a
g.-üm 26a,
g.-üme 26b
g.-üğden 92a
gör- Görmek
g. 10b, 14b, 16a, 20a, 21b, 27b, 30a, 37a, 40b, 49b
g. (dere gör-) 61b, 64b, 70a, 72b, 79b, 81a, 83b, 86a,
87a, 91a, 91b, 97a, 97b
g.-di 2a, 4b, 7a, 7b, 9a, 11b, 15a, 17a, 17b, 19a, 19b,
20a, 25a, 27a, 29a, 32b, 33b, 35b, 36b, 38a, 38b, 40a,
41a, 43a, 43b, 44a, 46a, 46b, 47b, 48b, 49a, 53b, 55a,
57b, 58a, 58b, 59a, 66a, 66b, 66b, 67a, 68a, 71a, 73a,
73b, 76a, 76b, 78a, 80a, 81a, 83b, 84a, 84b, 85b, 86a,
86b, 88a, 90a, 90b, 94b, 95a, 96a, 97a, 98a, 98b, 99b,
100a
g.-diler 1a, 3a, 5a, 6b, 7a, 11b, 12a, 20a, 21b, 22b,
28b, 29b, 33a, 36a, 38b, 45b, 46a, 48b, 49b, 50b, 51b,
54a, 56a, 58b, 71a, 73a, 76a, 80b, 81b, 83a, 84a, 84b,
87b, 90a, 95b, 96b, 99a
g.-dügi 25b, 32a, 41a, 42b, 86b,
g.-dügin 84a, 86a, 88b
g.-dügüm 42b
g.-dügümüz 57a
g.-dügümüzü 13b
g.-dük 1a, 13a, 57a, 83a, 85b
g.-dükleri 93b
g.-düm 2b, 26a, 89a, 89b
g.-dün 2b, 9b, 12a, 13a, 68b, 70a, 80b, 84a
g.-dün mi 2a, 40a
g.-dünüz mi 78a
g.-e 35b, 56b, 74a
g.-ecek 23a, 77a
g.-eler 55b, 80a

- g.-elüm 10a, 30b, 32b, 35b, 36b, 58a, 78b, 88a, 98a
g.-emedi 33a
g.-en 78a, 84b, 97a
g.-ene 70b
g.-enler 85a, 85b, 97a
g.-enlerün 11b
g.-enün 78a
g.-esin 54b, 57b, 87a, 88b, 91b
g.-evüz 32b
g.-eydi 6b
g.-eyidi 78b
g.-eyin 44a
g.-gil 21b
g.-icek 1a, 3b, 7a, 7b, 9a, 11b, 13b, 15a, 19a, 20a, 21b,
26a, 28b, 30b, 31a, 36a, 41b, 43b, 44a, 46a, 48a, 48b, 50a,
54a, 55a, 56a, 56b, 57a, 58b, 59a, 66a, 67a, 67b, 74b, 78a,
80b, 83b, 85b, 89b, 91a, 94b, 96a, 97a, 97b, 98a, 99a
g.-medin 16b, 24b, 82b
g.-mediler mi 26a
g.-medük 1b
g.-medüm 63a, 63b
g.-medün mi 10b
g.-medünüz mi 1b
g.-memişlerdi 64a
g.-mesün 70a
g.-meye 4a
g.-mez 23a, 24a, 33b, 46a, 57b
g.-miş 23b, 62b
g.-mişem 39b
g.-mişidüm 42b
g.-mişüz 93b
g.-se 21b
g.-sene 57b
g.-sün 87b
g.-üben 78b

- g.-ücek 1b
g.-ün 38b, 51a, 80a, 81b
g.-üp 3b, 25a, 38e, 50a, 50b, 61a, 74a, 76b, 85a, 97a
g.-ür 23b, 25a, 32a, 33b, 79b, 95a
g.-ürem 73a
g.-üridün 35a
g.-ürken 46a
g.-ürler 53a
g.-ürüz 93b
göre Uygun olarak, gereğince 29b, 30a, 38a, 39a, 55a,
56b, 60a, 67b, 89a
görmek Görmek
g.-(g)e 31b, 43a
görmeklik Görmek
g.-(g)e 6a
görül- Görülmek
g.-mezdi 46a
görin- Görünmek
g.-di 18a
g.-en 6b
g.-mez 97b
g.-ür 35b, 46b, 77a, 77b, 85b
görün- Görünmek
g.-di 3b, 21b, 83b, 84a, 85b, 97b
g.-me 43b
g.-mez 45b
görüş- Görüşmek
g.-diler 20a, 20b
g.-e 41b
g.-üp 7a, 41b
göster- Göstermek
g. 47a
g.-di 20a, 32b, 47b, 57a
g.-diler 88b, 89a, 90b
g.-e 3b

- g.-en 35a
g.-eyin 47a
g.-mezler 46a
g.-ün 83a, 85b
g.-ür 48b
g.-ürler 46a
göstermek Göstermek
g.-çün 13a
g.-(g)e 88a
g.-(g)içün 11b
götür- Götürmek
g.-imez 24a
götür- Götürmek
g. 79b
g.-di 1b, 31b, 40a, 63a, 65a, 83b, 86a, 89b, 94b, 99b
g.-diler 40a, 80b, 88a, 89b
g.-e 90a
g.-eler 80a
g.-elüm mi 43a
g.-en 39b
g.-imediler 1b
g.-imez 40a
g.-miş 43b, 80a
g.-ün 40a
g.-üp 2b, 10b, 20a, 31a, 38b, 56a, 73a, 87b, 100a
g.-ürdüm 79b
g.-ürse 79b, 87b
götürmek Götürmek
g.-(g)e 82b
götürül- Götürülmek
g.-di 63b
göz Göz 1a, 11b, 16b, 21b, 36a, 55b, 56a, 74a
g.-de 57b
g.-e 33b, 34b

- g.-i 4a, 7b, 33a
g.-ile 98b
g.-in 38a
g.-ine 18a, 33a, 91a
g.-ini 15b
g.-iyle 26a
g.-ler 23b
g.-leri 23a, 83b, 89b
g.-lerinden 33b
g.-lerine 23a
g.-lerini 70a
g.-lerüne 6a
g.-üm 70a
g.-üme 43b
g.-ümile 2b
g.-ün 57b
g.-ünî 42b, 57b
gözci Gözcü 6a
gözet- Gözlemek, seyretmek
g.-(d)ür 53a
gözle- Gözlemek, seyretmek
g. 48b, 52a
g.-diler 94b
g.-gil 54b
g.-r 15b, 31b
g.-yüp 48a
gözle- Beklemek
g. 19b
g.-di 15b
gözsüz Gözsüz, kör 33a
g.-ler 44a
g.-leri 44a
ğubār (Ar.) Toz
ğ.-ı haṭ 84a
ğubār (gerd ü ğ.) 64a

- ġulüvv (Ar.) Hücüm, saldırış
ġ.-i 74a
ġ. kıl- 50a
ġür (Fa.) Mezar, kabir
ġürlik Mezarlık
ġ.-(ġ)üne 82a
ġurriŝ
ġ.-inden 65a
ġurür (Ar.) Gurur, kibir 30b, 31a
ġ.-ıla 31a
ġuşŝa (Ar.) Keder, kaygı, tasa 52b
ġ.-dan 57b
ġ.-nuş 4a
ġ.-sından 4a
ġüşe (Fa.) Köşe
ġ.-m. 19b
ġüşelü (Fa.T.) Köŝeli 36a
ġüşmâl (Fa.) Kulak bükme, yola getirme 77a
ġüyende (Fa.) Söyleyen, söyleyici
ġ.-ler 77a
ġüc Güç
ġ.-ile 80a, 98b
ġ.-le 57a
ġüġercin Güvercin
ġ.-den 85b
ġüġercince Güvercince 77a
ġüher (Fa.) Elmas, inci (bkz. gevhher) 31b
ġül- Gülmek
ġ.-di 13a, 43b
ġ.-e güle 82a, 89a
ġ.-er 18a
ġül (Fa.) Gül 70a
ġ.-i 9a
ġ.-ile 9b
ġ. ü ġül-istân 48a

- gül-gün (Fa.) Gül renkli 68a
gülhan (Fa.) Külhan, hamam ocağı
g.-a 54b, 92a
g.-da 54b
gül-istān (Fa.) Gül bahçesi 9a
gülistān (gül ü g.) 48a
gül-şen (Fa.) Gül bahçesi 45a
g.-e 92a
g.-i 54b
gül-zār (Fa.) Gül bahçesi 8b, 100b
g.-da 52a
gülünç Gülünç 88b
gülüş- Gülüşmek
g.-diler 20b, 59b
gümān (Fa.) Zan, sanma 41a
g.-ı 91b
gümüş Gümüş 72b, 74b
g.-den 83b
gün Gün 1b, 4b, 5a, 6b, 9a, 12a, 12b, 13a, 18a, 18b,
20a, 21b, 24a, 24b, 26b, 28a, 35b, 37a, 40b, 41b, 43a,
45b, 51b, 53b, 55b, 56b, 57a, 61b, 62b, 63a, 69b, 70b,
77b, 79a, 81a, 81b, 82b, 83a, 85b, 86a, 86b, 88b, 89b,
92a, 93b, 96a, 97b
gün (dün ü g.) 9b, 31a, 61b, 84b
g.-de 5b, 24a, 30a
g.-i 35b
g.-ile 92a
g.-lerüñ 14b
gün Güneş 44a, 64b, 75b, 83b, 90a
g.-den 34a
günāh (Fa.) Günah, 41b
gündüz Gündüz 5a, 14b, 15b, 16a, 21b, 25b, 33b, 52a,
62a, 67b, 69a, 97b
gündüz (dün ü g.) 60a
gündüzin Gündüz vakti 96a

- günlük Günlük 6a, 6b, 30b, 93a
g.-dür 93a
güneş Güneş 33b
gürle- Gürlemek
g.-di 64a
g.-r 46b
gürüldü Gürültü
g.-sinden 68b
gürz (Fa.) Eskiden silah olarak kullanılan uzun saplı,
büyük demir topuz 65b
g.-üme 12b, 36b
g.-ümi 39a
g.-i girān İri, ağır topuz 38a, 65a, 78a
güvāh (Fa.) Şahit, delil 53a
güveç Güveç
g.-ler 83a
güzer (Fa.) Geçme, geçiş 96b
güzide (Fa.) Seçkin, seçilmiş 15b, 16a, 16b, 62b, 63a,
64b, 66a, 75a, 90b
g.-leri 38b, 51a
g.-sin 15a
güzīn (Fa.) Seçen, seçilmiş, seçkin 9a, 11a, 15b, 49b,
53a, 61a, 69a

H

- hāb (Fa.) Uyku 57b
habbe (Ar.) Tane
h.-ye 51a
haber (Ar.) Haber 8a, 8b, 9b, 12a, 14a, 21b, 24b, 30a,
43a, 56a, 58a, 62a, 62b, 64b, 74b, 75a, 79b, 99a
h.-den 9b
h.-i 2b, 3a, 5b, 8a, 20a, 24b, 30a, 30b, 41a, 46b, 58a,
60b, 63b, 80a, 81b, 84a, 89b, 92b, 98b, 99a, 100b

- ḥ.-ile 79a
ḥ.-in 11a, 14a, 56b, 58b, 60a, 62a, 75a, 92b, 93a
ḥ.-le 1a
ḥ.-ler 9a, 9b
ḥ.-lerin 6a
ḥ. êr_ 5b
ḥ. e' t- 53a, 53b
ḥ.-eyle- 86a
ḥ. kıl- 7a, 47a, 63b, 66b, 87b, 97b
ḥ. ve' r- 24a, 33b, 55a, 59b, 63a, 73a, 84a, 86a, 88b,
98b, 100b
haber-dār (Ar.) Hāberli 27a
ḥabīb (Ar.) Sevgili, dost 85a
ḥabs (Ar.) Hapis, alıkoyma
ḥ. e' t- 51a
ḥ. ol- 81b
ḥācī (Ar.) *Hacca giden, hacı
ḥ.-lar 53b
ḥācīb (Ar.) Kapıcı, perdecı
ḥ.-ler 7b, 76a, 99b, 100a
ḥ.-lere 7a
ḥ.-lerden 67a
ḥacīl (Ar.) Utanmış, utancından yüzü kızarmış
ḥacīl (ḥor u ḥ.) 88b
ḥ. ol- 4b, 20a, 44a
ḥadd (Ar.) Sınır, bir şeyin nihayeti, sonu
ḥ. ü pāyān 37a
ḥ.-ine 5a
ḥadem (Ar.) Hizmetçiler
ḥ.-me 51b
ḥadem (ḥaṣem ü ḥ.) 26a
ḥadeng (Fa.) Kayın ağacından yapılmış ok
ḥadeng (tīr-i ḥ.) 95a
ḥ.-ün 95a

- ḥādīm (Ar.) Hizmet eden
ḥ.-ler 72b
- ḥāif (Ar.) Zulmeden (el-ḥāin ü ḥ.) 42a
- ḥāin (Ar.) Hıyanet eden, nankörlük eden 61a
ḥ.-ler 42a
- ḥāk (Fa.) Toprak 96b
ḥāk (ḡarḡ-ı ḥāk-i ḥūn-āb-ı ciger) 95a
ḥ.-den 44b
ḥ.-i naḥḥ 17b
- ḥāk-dān (Fa.) Dünya, yer > 57b
- ḥaḳīḳat (Ar.) Gerçek
ḥ.-in 35a, 98b
- ḥakīm (Ar.) Alim, bilgin, herşeyi bilen 2b, 5a, 6a, 13a,
15b, 30a, 30b, 31b, 35a, 36b, 37b, 40a, 41a, 42b, 50b,
52a, 54b, 56a, 56b, 57b, 58a, 60a, 61a, 62a, 64a, 80b,
81a, 86b, 89a, 91a, 92b, 99b
ḥakīm (Bokrat-ı ḥ.) 62a
ḥakīm (Sokrat-ı ḥ.) 62a
ḥ.-e 6a, 12b, 30a, 59b, 67b
ḥ.-i 54a
ḥ.-ile 30b
ḥ.-lere 85a
ḥ.-i rūzigār 36b
ḥ.-i Yūnān 30a
- Ḥaḳ(ḳ) (Ar.) Allah, Tanrı 4a, 4b, 14b, 30b, 38a, 43b,
44a, 52a
Ḥ.-a 25b, 42b
Ḥ.-dan 4a, 45a, 61b, 92a
Ḥ.-dur 4a
- Ḥaḳ Te'ālā (Ar.) Yüce Allah 4a, 14b, 15b, 16b, 18b, 24b,
33b, 34a, 34b, 36a, 37b, 38a, 41b, 43b, 44a, 44b, 48a, 53a,
55a, 55b, 57a, 59a, 59b, 62a, 62b, 76a, 90a, 96a, 96b, 97a
Ḥ.-dan 57a, 58b
Ḥ.-nuḡ 26b, 33a, 63a
Ḥ.-ya 16a, 25b, 48b, 57a, 94a

ḥak(k) (Ar.) Uzerine and içilen kutsal şeyleri anlatan
kelimelerden sonra getirilir

ḥ.-içün 44b

ḥak(k) (Ar.) kişilerle ilgili olarak

ḥ.-ında 30a, 41b

ḥāl (Ar.) Durum, oluş 3a

ḥ.-de 18b, 75a

ḥ.-den 5b

ḥ.-dür 46a, 67a

ḥ.-i 15a, 30a, 37b, 46a, 51a, 59b, 67b, 71b, 92a, 97b

ḥ.-idi 55a

ḥ.-inden 59b

ḥ.-ine 91a

ḥ.-ini 91b

ḥ.-ümi 41a

ḥ.-üne 91a

ḥāllü (Ar.T.)

ḥ. ḥālince Durumuna göre 51b

ḥālāt (Ar.) Haller

ḥ.-ı 37b

ḥalāyık (Ar. ḥalāik) Mehluklar, yaratıklar

ḥ.-ı 24b

ḥalel (Ar.) Bozukluk, eksiklik 31b, 52a, 74b

ḥālet (Ar.) Hal, durum

ḥ.-de 90b

ḥ.-den 27a

ḥalf

67b

ḥālī (Ar.) Boş 61b, 73a

Ḥālīk (Ar.) Allah 74a

Ḥ.-a 18a

Ḥ.-uḡ 57b, 92b

Ḥ.-uḡdur 4b

Ḥ.-uḡı 35a

Ḥ.-ı perverdigār 25a

ḥālīş (Ar.) Hilesiz, kıtıksız, halis 57b

- halk (Ar.) Halk 28a, 74a
h.-a 49b, 50b, 52a, 74a, 82b, 92a
h.-ı 10b, 21b, 25b, 49a
h.-ımız 58a
h.-ına 92b
h.-ınun 37b, 38b, 51a, 76a
h.-ı cihān 81b
- halqa (Ar.) Halka 35b
h.-sı 48a
- hall (Ar.) Çözme, karışık bir meselenin içinden çıkma
h. et- 3b, 84a
h. eyle- 44b
h. kıl- 84b
h. ol- 35a
- halvet (Ar.) Yalnızlık, yalnız bulunulan yer
h.-inde 27b
h.-inden 27b, 28a
- halvet-hāne (Ar.Fa.) Dinlenme yeri, yalnız başına oturulup
ibadetle vakit geçirilen yer 25a
h.-sine 24b
- hām (Fa.) İşlenmemiş, üzerinde çalışılmamış 83b
- hāmāil (Ar.) Kılıç bağı, kılıç kayışı 39a, 43a
- hām̄d (Ar.) Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme
h.-u senā 76a
- hām̄ile (Ar.) Hamile, gebe 34a
- hām̄iyet (Ar.) Haysiyet 45a
h.-e 40a
- hām̄m (Ar.) Hamam, banyo 83a
- hām̄üş (Fa.) Susmuş, sessiz
h. ol- 3b, 8a, 13b, 24b, 29b, 38a, 63b, 66b, 71b, 77b,
81a, 87b, 89b, 100a
- hançer (Ar.) Hançer, ucu sivri, iki yanı keskin bıçak
38b, 50a
h.-in 41a
h.-ler 93b, 94b, 95a, 99b

- h̄.-ümi 39a
ḥandān (Fa.) Gülen 76b
ḥār (Fa.) Diken
h̄.-ḥušk 67b
ḥarāb (Ar.) Yıkık, viran 72a
h̄. ét- 41a
h̄. kıl- 24b, 51b
ḥarāc (Ar.) Haraç 75a
ḥaraṣān 86b
h̄.-ıla 99a
h̄. ol- 70b
ḥarbī (Ar.) Harbe mensup, harple ilgili
h̄.-ler (kūs-ı h̄.) 86a
ḥarc (Ar.) Harcama, gider
h̄. ét- 18a, 18b, 83a
ḥareket (Ar.) Hareket
h̄.-e 26a
h̄.-e gel- 48b
ḥarf (Ar.) Söz, lakırdı
h̄.-ile 31a
ḥar-gāh (Fa.) Büyük çadır, otak
h̄. dan (ḥayme vü h̄.) 68b
h̄.-lar 56b
h̄.-lar (ḥayme vü h̄.) 17b, 99a
ḥarīr (Ar.) İpek 76b
h̄.-den 38b
h̄.-ler 72b
ḥāṣ (Ar.) Seçkin, sınıf 8a, 10a, 10b, 17b, 32b, 63b
ḥāṣ (Berṭūs-ı h̄.) 6a, 12b, 13a
ḥāṣ (Restāṭālīs-i h̄.) 18a, 18b, 28b, 37b, 50b, 54a, 91a
ḥāṣ (vezīr-i h̄.) 3b, 17b, 19a, 28b, 38a, 78b, 85a
h̄. u cām 12b
ḥased (Ar.) Kıskançlık, çekemezlik
h̄. ilet- 41a
ḥāṣıl (Ar.) Husule gelen, elde edilen 14b, 23b, 84b

- haşl 92a
haşm (Ar.) Düşman 39b
h.-ı 95b
h.-uğ 91a
h.-uğı 15a
hasret (Ar.) Hasret, göreceği gelme 33b, 38a
hāşşiyet (Ar.) Kuvvet, tesir
h.-in 33a
hasta (Fa.) Hasta
h.-lar 24a
hastalan- (Fa.T.) Hastalanmak
h.-dım 85a
hasūd (Ar.) Kıskanç, çekemeyen
h.-uğ 42b
hāşā (Ar.) Asla, katiyen 43b
hāşeli² llāh (Ar.) Allah göstermesin 29b
haşem (Ar.) Maiyet, yanında bulunanlar (hayl ü h.) 17b
h. ü hadem 26a
haşem (hayl ü h.) 98a
h.-e 51b
haşmet (Ar.) Büyüklük, heybet
h.-ile 72b
haşr (Ar.) Kıyamet
h.-u kıyāmet 35a
h.-e 64a
haṭā (Ar.) Yanlış, yanlışlık, kusur
h.-dan 49b
hātem (Ar.) Mühür 6a, 99b
hātır (Ar.) Gönül
h.-ı 49b
hātır (Ar.) Zihin
h.-ından 38a
hatm (Ar.) Hitama erdirme, bitirme
h. et- 14b
haṭ(t) (Ar.) Çizgi, yazı 50b, 81b
haṭ(t) (ğubār-ı h.) 84a

- ḥ.-dur 36b
ḥ.-ı 36b, 40a, 51a, 81b, 84b
ḥ.-ıla 38b, 40a, 78b
ḥ.-ını 36b
ḥ.-ı müselsel 81a
havāle (Ar.) Görmeyi önleyen mani, tahta perde, duvar gibi
şeyler 89b, 90a, 90b
ḥ.-den 90b
ḥ.-nün 90b
ḥ.-ye 90a, 90b
havān (Ar. hāven) Havan 84a
ḥ.-ı 77b, 83b, 84a
ḥ.-ları 83b
havf (Ar.) Korku 8a, 45b
ḥ. e't- 48b
ḥ.-ı 15a, 50b, 92a
ḥ.-ıla 85a,
ḥ.-ile 42a
havf-nāk (Ar.Fa.) Korkulu, korkutan 12a
havlı (Ar.T.) Avlu 78a
ḥ.-nun 78a
ḥ.-sı 74a
hāvān (Ar. hāven) Havan
ḥ.-da 84a
ḥ.-ı 84b
hāy u hūy (Fa.) Ses karışıklığı, gürültü 65a, 72b
hayā (Ar.) Utanma, sıkılma 45a
hayāl (Ar.) Hayal
hayāl (vehm ü ḥ.) 53b
ḥ.-ı 13b
ḥ. eyle- 4b
hayāt (Ar.) Hayat, dirilik 37b, 93a
ḥ.-ı 9b
hayf (Ar.) Yazık, heyhat 54b
ḥ.-ıla 22a
ḥ. ol- 82b

- ḥayır Hayır 45a
ḥāyin (Ar. ḥāin) Hıyanet eden
ḥ.-dür 30a
ḥaykır- Haykırmak
ḥ.-up 65a
ḥaykırış- Birlikte haykırmak
ḥ.-dılar 11b, 13b
ḥayl (Ar.) Sürü, topluluk
ḥ. ü ḥaşem 17b, 98a
ḥ. u raht 72a
ḥayli (Ar. T.) Epeyce, oldukça
ḥayme (Ar.) Çadır 56b, 62b, 70b, 75a
ḥayme (çādır u ḥ.) 86a
ḥ.-ler 22b
ḥ.-yi 75b
ḥ. vü çādır 6b, 15a, 98a
ḥ. vü ḥar-gān 17b, 68b, 99a
ḥayr (Ar.) İyi, faydalı, iyilik 18b, 49b
ḥ.-ı 18b
ḥ.-ıla 18b, 57a
ḥ.-a ér- 49b
ḥ. işle- 49b
ḥ. u şer 49a
ḥayrān (Ar.) Şaşmış, şaşma kalmış 7a
ḥ.-dur 3a, 83b, 84a
ḥ. kal- 7b, 48b, 58a, 58b, 59b, 99b
ḥ. ol- 57b, 76b, 78a, 97a
ḥayret (Ar.) Şaşma, şaşırma
ḥ.-ile 79a
ḥayvān (Ar.) Hayvan 9b
ḥ.-dan 93a
ḥ.-durur 61a
ḥ.-ı 93a
ḥazer (Ar.) Sakınma, çekinme 25b
ḥ. ét- 42b

- h. kı1- 26b, 69a
hāzık (Ar.) Haraketli, iğinin ehli, usta 85a
hāzır (Ar.) Hazır 14b, 62a, 71a, 89a, 99a
h. dur- 1b, 11b, 24b
h. durur 61b
h. kı1- 42b
hazın (Ar.) Hüzünlü, kederli 30a
hazîne (Ar.) Hazine
h.-de 82b
h.-lerin 75b
h.-sin 19a, 19b, 71a
hazret (Ar.) Huzur, kat
h.-den 45a
h.-inden 57a
h.-ine 43b, 44b
h.-üne 13b, 26b, 29b, 30b, 37b, 67b, 76a
hazret (Ar.) Saygı için büyüklere verilen unvan
h.-üne 41b
h.-ünle 60a
heft (Fa.) Yedi 15b, 81b
heft (şāh-ı heft kişver) 13a
heft-kişver 23b
hefte (Fa.) Hafta, yedi gün 100b (rūz u h.)
helāk (Ar.) Yok etme
h. êt- 5a, 44a, 66b
h. eyle- 98b
h. kı1- 2b, 12a, 17a, 26b, 29a, 43b, 49a, 58a, 95b
h. ol- 51a
helāklik (Ar.T.) Yok olma
h.-(g)üme 29b
h.-(g)üne 27b
helāl (Ar.) Haram olmayan, helal 30a
h.-dür 85a
hele Herşeyden önce, özellikle 37b, 39a, 58a
hem (Fa.) Hem 3a, 4a, 8b, 9a, 9b, 10a, 10b, 13b, 14a,
15b, 17a, 18a, 22a, 27b, 28b, 31b, 34b, 35a, 37a, 39a,

- 39b, 43a, 45a, 45b, 49b, 51b, 52a, 56a, 71a, 72a, 76a,
78b, 79b, 84b, 85a, 87b, 88b, 89a, 91b, 93a, 96a, 100b
hemān (Fa.) Hemen 6b, 29b, 48b, 49a, 61b, 65b, 67a, 77b,
79b
h. dem 48b, 49a, 55a
hemçü (Fa.) Gibi 74a
hem-çünān (Fa.) Böylece 57a, 66b
hemīn (Fa.) Bütünüyle, tam 4a, 12b, 25b, 53b, 64b, 91b
hemīşe (Fa.) Her zaman 42a, 59b
hem-rāh (Fa.) Yol arkadaşı 52b
hem-tā (Fa.) Benzer, denk 39b
hendese (Ar.) Geometri 90a
h.-yle 90a
hep Hep 10b, 51a, 75b, 76a, 81a
her (Fa.) Her 2b, 4a, 8b, 9b, 10b, 13b, 14a, 20b, 24a,
29b, 34b, 42b, 45a, 49b, 50b, 51a, 51b, 53a, 54b, 57b,
65a, 67a, 69a, 69b, 72a, 73b, 74b, 78b, 79a, 82a, 84b,
85a, 85b, 88a, 89a, 90a, 91b, 92a, 92b, 95a, 95b, 100a
h. bir 16b, 40a, 52b, 89b
h. biri 15b, 83a, 89b
h. birinüz 89b
h. birisi 38b, 48a, 48b, 60b
h. dem 18a
h. gün 82a, 82b
h.ki 25b, 94a
h. kim 14b, 18a, 21a, 31b, 52a, 81b, 84a
h. ne 26b, 32a, 48a, 49a, 61a, 77b
h. nefes 70a, 96b
h. ne kim 25a, 31a, 71b, 87a, 91b
h. zaman 36b, 37a
her-çi (Fa.) Her ne 74a
hergiz (Fa.) Asla, hiçbir zaman 13a, 36b, 37a, 59b
heşt-cinān (Fa.Ar.) Sekiz cennet 34b
hevā (Ar.) Hava 52a, 69b, 73b
h.-da 91b, 95b, 96a

- h.-dan 93a
h.-ya 96b
heves (Ar.) Arzu, istek 82b
hevl (Ar.) korku
h. ü heybet 13b
h.-leri (tabl-ı h.) 99a
hevlet (Ar.hevl) korku
h.-ün 60a
hey Hey, ey 18a, 25a
hey a hey 5b, 8a
heybet (Ar.) Heybet 78a
h.-ile 19a, 66a
h.-ine 66b
h.-inde (şekl ü h.) 78a
h.-inden 36b, 68b, 94b
h.-inden (hevl ü h.) 13b
h.-ümden 12b
h.-ümi 12a
h.-üç 27b
hey'et (Ar.) Şekil, suret, görünüş
h.-i 85b
h.-in 77b
heykel (Ar.) Madalyon, boyuna asılan heykel 32a
hırāmān (Fa.) Salınan, salınarak yürüyen 41b
hışş (Ar.) Eksik, noksan
h.-ların 12a
hışm (Ar.) Öfke, kızgınlık
h. u gāzab 63b
h. e' t- 44b, 87a
hıziv (Fa.) İmtiyazlı Mısır Valisi veya bu valinin unvanı
31a, 36b
hicin (Ar. hecin) Arkasında iki hörgücü olan ve çok hızlı
koşan bir cins deve
h.-ler 67b

- hiç (Fa.) Hiç, hiçbir 1b, 4a, 11a, 13a, 17a, 18a, 18b,
23b, 25b, 27b, 28b, 29a, 39b, 41a, 42b, 48a, 49a, 50b,
54b, 56b, 58a, 59b, 60a, 62b, 65b, 67b, 74b, 77a, 91b,
92a, 93b, 95b
- hikâyet (Ar.) Anlatma, olmuş bir hadise 41a
h. eyle- 32a
h.-i 28b
h.-in 56b
- hikmet (Ar.) Bilgelik, hakimlik 28a, 31b, 44b, 60a
hikmet (ehl-i h.) 85b
hikmet (‘ilm ü h.) 35a
h. ü kudret 57b
h.-den 79b
h.-dür 56b, 85b
h.-i 57a, 84b, 96b
h.-ile 59b
h.-in 33b, 74a
h.-ine 33a
h.-le (‘ilm ü h.) 45a
h.-lerin 57b
- hil‘at (Ar.) Eskiden padişah veya vezir tarafından takdir
edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan
25a
h.-in 38a
h.-ler 63b, 73b
- hil‘atla- (Ar.T.) Kaftanı giydirmek
h.-dı 21a
h.-yup 32b, 98b
- hîle (Ar.) Oyun, aldatma 11a
hîle (mekr ü h.) 27a
h.-sine 42b
h.-yle 25a, 27b, 29a, 59b, 68b
h.-yile 27b
- hilkat (Ar.) Yaratılma, yaradılış 9b, 57b, 74a
h.-i 74a

- h. kı1- 97a
himmet (Ar.) Yardım 60a, 79a
h.-i 24b, 45a, 78b
h.-le 45a
hîre (Fa.) Karmaşık, donuk, fersiz (göz) 89b
hişār (Ar.) kuşatma 21b, 99a
h. kı1- 89b
hîz (Fa.) Sıçrayan, kalkan, atılan
h. kı1- 49a
hizmet (Ar.) Hizmet 11a, 21a
h.-in 100b
h.-ümdür 100a
h. et- 84b
hōn (Fa. h^vān) Yemek
h. u ni'met 92a
h.-lar 77a
hōr (Fa. h^vār) Aşağılık, sefil
h. u hacil 88b
h. u zār 88b
hoş (Fa.) Hoş, güzel 5a, 6a, 7a, 9a, 9b, 15a, 18b, 19b,
26a, 26b, 31b, 34a, 37a, 37b, 41a, 67b, 69b, 73a, 81a,
83b
h.-dur 32a
h. dut- 37a
hoş-elhān (Fa.Ar.) Güzel sesli
h.-ıla 77a
hoş-gū (Fa.) Tatlı dilli 69b
hoş-hiṣāl (Fa.Ar.) İyi huylu 91b
hoşluk (Fa.T.) Hoşluk, güzellik
h.-(g)ıla 61a, 98b
hoşnūd (Fa.) Razi, memnun
h.-ol- 44b
hoz (Fa.) Bile, de 61a, 66b
ne h. Ne de 82a
hoz-dūn (Fa.) Kendini aşağılatan 19b

- hüb (Fa.) Güzel 24b, 81a, 85b, 97a
h.-ıdı 97a
- hüb-rüşen (Fa.) Parlak, aydın, açık 36b, 38b
h. u dil-firīb 97a
- hulķ (Ar.) Huy, tabiat
h.-ı 74a
- hulle-püş (Ar.Fa.) Cennet elbisesi 52a
- hün (Fa.) Kan
h -ı nā-haķ 30b
- hün-āb (Fa.) Kanlı su (ġarķ-ı hāk-i hün-āb-ı ciger) 95a
- hün-riz (Fa.) Kan dökən, kan dökücü 28b
- hūr (Ar.) Cennet kızları, huriler (cennet ü hūr u kuşūr u heşt-cihān) 34b
h.-ı vildān 9a
- hurđ (Fa.) Kırık 87b
- hurde (Fa.) Kırıntı, parça
h. ét- 90b
- hurde-hāşhāş (Fa.) Kırık dökük, param parça 78a
- hurrem (Fa.) Şen, sevinçli, güleryüzlü 73a
hurrem (şāz u h.) 15a, 20b, 26a, 30b, 40b, 63a, 63b, 84b
h. ol- 76b
- hūrşid (Fa.) Güneş
hūrşid-fer 94a
- huţbe (Ar.) Hutbe
h.-si 28a
- Huzā (Fa.) Tanrı, Huda
H.-dan 25b
- huzūr (Ar.) Kat
h.-ına 58a
h.-umda 26b
- huccet (Ar.) Belge, kanıt
h.-ile 31b, 52b
- hücre (Ar.) Göz, odacık 51b
h.-de 51b

- hücūm (Ar.) Saldırış, saldırma 39b, 61b
h. e't- 54a
h. kıl- 66a, 87a
hücūmet (Ar. hücūm) Saldırış, saldırma (nükte-i h.) 12a
hükūm (Ar.) Hüküm 5b, 51a, 61a, 69a
h.-e 10b
h.-in 51a
h.-indedür 98a
h.-ine 20b, 21a
h.-üme 29a, 87a
h.-üñ 61b
h.-i cāh 78b
h.-i nücūm 39b, 61b
h.-i taht u tāc 22a
h.-i taqdīr 39a, 78b
h. e't- 5a, 41a, 81b
h. eyle- 2b
h. kıl- 37a, 50b, 72a, 79b
hükūmet (Ar) Devlet 37a, 44b
h.-in 37b, 76a
hümā (Fa.) Devlet kuşu, mutluluk 14b, 54b
hümā (mişl-i h.) 100a
h -nuñ 100a
hümām (Ar.) Himmetli, azimli 34b
hümāyūn (Fa.) Kutsal, kutlu (çetr-i h.) 7b
hüner (Fa.) Hüner, bilgi 52a
hüner-ver (Fa.) Hünerli, marifetli 88b
hürmet (Ar.) Saygı
h.-e 21a
hüsn (Ar.) Güzellik
h.-ini 35a
hüsrevānī (Fa.) Hükümdara layık, çok iyi 51b, 80b, 81b,
82b

I

ıduğı Olduğı

1.-n 2b

ır Nağme, hava

1.-in 68a

ırağ Uzak 53a

ıraq Uzak 21b, 70a, 100a

1.-den 93b

ıraklık Uzaklık

1.-den 57b

ırıl- Ayrılmak, uzaklaşmak

1.-mamış 95a

1 -up 66a

ırmak İrmak 57b, 86a

‘ırz (Ar) Namus, iffet

‘1.-ını 72a

ısmarla- İsmarlamak

1 -dı 96a

1.-n 94a

1.-yup 49a

ıssı Sıcaklık, hararet, sıcak 33a, 96b

1 -dan 23b, 33a, 34a

1.-sından 33b

ışbu Bu, işbu 1b, 4b, 10a, 14a, 18a, 21a, 22a, 26a, 31a,
31b, 32a, 34b, 35a, 37a, 37b, 39a, 51a, 54b, 55a, 59a, 60b,
61b, 72a, 72b, 74a, 76b, 78b, 79a, 79b, 80a, 81a, 81b, 85a,
91b, 97e

1.-dur 35a

1.-nunla 72a

ışık Işık 17a, 38a

ışuk Demir başlık

1.-(g)umı 39a

‘ışk (Ar.) Aşk 70a

‘1.-ıla 9b, 25b

i

i- İmek

i.-di 1b, 36b, 47a, 71a, 71b, 82b, 88b, 94b

i.-miş 30b

iblis (Ar.) Şeytan 42b

iblisü'l-la'în 27b

İbret (Ar.) İbret, kötü bir hadiseden alınan ders 37b,
64b, 79b

İ. al- 85a

İ.-e 79b

İbret (Eyn u i.) 35a

İbret-nâme (Ar.Fa.) İbret yazısı

İ.-leri 38a

İctimâ' (Ar.) Toplanma, bir araya gelme

İ. ol- 53b

İç İç

İ.-i 5a, 6b, 36a, 63b, 73b, 74a

İ.-in 6b, 40a, 50b, 75a, 78a

İ.-inde 6a, 7a, 7b, 9b, 13a, 14b, 16b, 17a, 19b, 20b,
21b, 24a, 28b, 31b, 32b, 35b, 40a, 44b, 45b, 46a, 47b,
49b, 53a, 55b, 56b, 59a, 60a, 62a, 62b, 63a, 64a, 64b,
67b, 71a, 71b, 74a, 75a, 76b, 77b, 80b, 83b, 84b, 90b,
95b, 98a, 99b

İ.-inden 15a, 47b, 74a, 81a, 86b, 96b

İ.-ine 6a, 7a, 51b, 76b, 80b, 81a, 83b, 84a, 84b, 91a,
94b, 100a

İ.-ini 35b

İ.-leri 51b

İ. tonu İç Elbisesi 17a

İç- İçmek

İ.-di 24b

İ.-dügin 24a

İ.-e 5a, 6a, 20a, 55b, 59b, 62b, 86a, 92b, 99a

- i.-erdi 50a
i.-erem 26b
i.-erler 59b
i.-mege 70b
i.-miş 16a
i.-üp 60a
içerü İçeri 36a, 66b, 76a, 84a, 84b
i.-den 30a
içil- İçilmek
i.-di 54a
için İçin 76b
içmek İçmek 88a
i.- (g)e 23a, 52a
içre İçerisinde, içinde 4a, 6b, 8b, 9a, 10b, 14b, 16a,
22a, 23a, 27b, 28a, 34b, 35a, 36b, 37a, 39a, 39b, 45a,
50b, 57b, 60a, 62a, 64b, 74a, 75b, 78b, 79b, 81a, 81b,
84b, 86b, 87a, 88b, 89a, 91b, 100a
içün İçin 12a, 22b, 34a, 34b, 38a, 70b, 89b
‘id (Ar.) Bayram
‘i. ü nev-rüz 14b
idrāk (Ar.) Anlama 9a
‘iffet (Ar.) Temizlik, namusluluk
‘i.-üç 45a
igne İğne 12b
i.-sin 77b
iğvā’ (Ar.) Azdırma, azdırılma, şaşırtma 24b, 27b, 29a,
29b, 30a, 32b, 34a, 41b, 43a, 43b
i.-lar 42a
i.-sın 27b
i.-sından 28a, 42b
ihdād (Ar.) Keskinleştirme 26a
ihlās (Ar.) Halis, temiz
i.-dur 25b
i.-ıla 74a
i.-uğu 25b

- iḥsān (Ar.) Bağış
i.-uḡ (luḡf u i.) 26b
- iḥtiyār (Ar.) Seçmek, kendi isteği ile iş görmek 45a,
100b
i.-ı cüz'î 4a
- iḥtiyāṭ (Ar.) İlerisini düşünerek davranma, tedbirli
bulunma 25b, 41b
i.-ét- 13b
i.-ımuz 4b
- iḥtiyāṭsuz (Ar. T.) Tedbirsiz 13b
- iḡbāl (Ar.) Mutluluk
i.-ine 69a
i.-üḡe (devlet ü i.) 91a
i. ü baḡt 60a
- iki İki 1a, 3b, 6b, 12a, 14a, 15b, 16a, 16b, 17a, 21b,
26a, 35b, 45b, 49a, 50b, 56a, 58a, 58b, 59a, 60b, 64a,
64b, 65b, 66b, 68a, 73b, 76b, 77a, 79b, 80a, 85b, 92a,
94b, 96a
i.-nci 23b, 27b, 33a, 33b, 38a, 77a, 79a
i.-si 33b
i.-sin 83a, 96b
i.-şer yüzer 60a
- iki biḡ
i.-e 60a, 60b
- iküdü İkinci, öğle ile akşam arasındaki süre 56b, 59b
- iki yüz 76a
- iki yüz altmış biḡ 15b, 16a, 16b
iki yüz, yetmiş biḡ 16b
iki yüz yigirmi iki 76a
- iḡlīm (Ar.) Ülke 20b, 22a, 36b, 81b
i.-den 85b
i.-i 12b, 81b, 93a
i.-ine 59a
i.-ini 62a
i.-üḡ 22a, 41b

- iḳlīm (él ü i.) 21a
iḳrām (Ar.) Ağırılama, hürmet, saygı gösterme
i. ét- 27a, 41b
i.-ile 75a
ilāh (Ar.) Tanrı 25b, 44b
ilāh (zıll-ı i.) 100a
i‘lām (Ar.) Bildirme, bildirilme 13b
i.- kııl- 26b
ilboy Ahali, halk
i.-ı 59b
ile İle 1a, 89b, 98b
ileri İleri 1b
ilerü İleri 2b, 7a, 7b, 14b, 41b, 43b, 49a, 56a, 58b,
72b, 73a, 80a, 82b, 84a
ilet- Götürmek
i. 87b, 99b
i.-(d)elüm 2a
i.-di 9a, 12b, 41a, 52a, 100a
i.-diler 13b
i.-(d)üğ 98a
i.-meyince 58a
i.-mez 13b, 41a
i.-üğ 59a
iliş- İlişmek
i.-di 48a
illā (Ar.) İlle, mutlaka 24b
‘ilm (Ar.) Bilgi, bilim 9b, 25a
‘i.-e 44b
‘i.-i 84b
‘i.-içün 84b
‘i.-ile 41b, 85a
‘i.-in 84b
‘i.-ine 26a, 33a
‘i.-üm 56b
‘i.-i ‘Arab 54b
‘i.-i Rabbānī 26a

- ‘i. ü hikmet 35a, 45a
‘ilmü lem-yezel 52b
‘ilmü’l-yaqîn 53b
ilt- İletmek, götürmek
i.-er 25b, 92a
iltebil- Götürebilmek, iletebilmek
i.-e 4a
i.-evüz 88a
‘imāret (Ar.) Bayındırlık 79a
imdi Şimdi 5a, 15b, 19b, 21b, 22a, 26b, 27a, 28a, 30b,
32a, 37b, 51a, 67b, 76a, 76b, 77b, 81a, 98b
in- İnnek
i.-di 5a, 35b, 42a, 47b, 48a, 54a, 76b, 80b, 92a, 94a,
98b
i.-diler 73b, 90b
i.-er 90b
i.-üp 16b, 20b, 87a
inan- İnanmak
i.-dıguz 29b
i.-duğuz 41b
i.-dum 2b
i.-ma 8a, 12b
i.madı 2b
i.-mazdum 2b
i.-mışıdum 50b
‘ināyet (Ar.) İyilik, yardım
‘i.-i 18b, 63a,
‘i.-i birle 18b, 24b
‘i.-iyle 90a
‘i. kıl- 25b
incit- İncitmek
i.-(d)üp 49a
indür- İndirmek
i.-di 36a
i.-diler 15a, 49b

- i.-elüm 82b
i.-ür 93a
inen Pek, çok, o kadar 3a, 3b, 23a, 24b,
inkılāb (Ar.) Değişme, inkılap 64a
inle- İnlmek
i.-ye 61a
insān (Ar.) İnsan 45a
i. durur 61a
inşā'llāh (Ar.) Allah isterse, Allah nasip etti ise 48a
intiķām (Ar.) Üç alma 49a
intizār (Ar.) Bekleme
i.-dur 76a
irgür- Ulaştırmak, eriştirmek la
irtāl 38a, 38b, 87b, 99b
irür- Ulaştırmak, eriştirmek
ü.-ür 49a
ism (Ar.) İsim
i.-idür 35a
ismü a'zam (Ar.) Allah'ın Kur'an'da geçen yüz isminden
doksan dokuzu belli esma-i hüsnası'nın fevkindeki adı
46a, 48a, 48b
issi Sahip, sahibi 8b, 27a, 64b, 69a
i.-dür 4b, 92a
i.-n 54b
i.-ni 35a
i.-nün 24a
issiz Sahipsiz 11a
iste- İstemek
i. 25b
i.-di 33a
i.-me 37b
i.-r 25b, 29b
i.-ridüm 40b
i.-risey 4b, 9a, 25b, 42b, 52b
i.-rken 33b

- i.-rlerdi 33b, 34a
i.-rse 25a, 79a
i.-rseñ 21a, 45a
i.-se 84a
i.-yen 1b, 31a
i.-yü 33b
isti'ānet (Ar.) Yardım isteme 61b
istikbāl (Ar.) Kargılama
i. kıl- 8a, 20b, 22a, 22b, 59b, 98b
i. kılış- 41b
istikbālleş- (Ar.T.) Kargılaşmak
i.-üp 7a
istimālet (Ar.) Teselli etme, avutma 32b
i.-yüp 21a
isüz Sahipsiz 72a
iş İş 3b, 4a, 4b, 15a, 16b, 21a, 25b, 26b, 28a, 29a, 30a,
58b, 61b, 71a, 71b
i.-de 1b, 91b, 95b, 45a
i.-den 16a, 43b
i.-e 18b, 41a, 95b
i.-i 2a, 4a, 4b, 8b, 14b, 15a, 16b, 25b, 42b, 61b, 69a,
78b, 88a, 92a
i.-idür 14b,
i.-imüz 2a
i.-in 13b, 14b, 15a, 78b
i.-inde 57a, 57b, 96b
i.-inden 78b
i.-ine 8b, 15a, 31a, 58a,
i.-ini 4a, 14b, 91b
i.-inüg 14b
i.-ler 87a
i.-lere 72a
i.-leri 18a, 51a, 69a, 71b
i.-lerin 3a
i.-üm 44b

- i.-ümden 44b
i.-ünğ 4b, 14b, 54b
i.-ünğ 61b
‘iğ (Ar.) Yaşayış, yaşama, zevk ve safa 96b
‘i -e 58a, 63b, 75a
‘i. ü ‘iğret Yeyip içip eğlenme 51b
‘i. ü nüş Yeyip içme 18b
iğ̄ret (Ar.) İz, alamet, nişan 57a
i.-i 15a
iğ̄ret (Ar.) Bir şeyi (kaş, göz, el, parmak, baş ile)
gösterme
i. ét- 12b
i. kıl- 4b, 28b, 42a, 67b
iğ̄de İğ̄te 9a, 23b, 85b
iğ̄sit- İğ̄sitmek
i.-di 24b, 41a, 44b, 45a, 46b, 62a, 63b, 67a, 81b, 89b
i.-diler 79a, 80a
i.-düm 2b
i.-dünğ 82a, 95b
i.-dünğüz 14a
i.-(d)elüm 68a
i.-(d)ene 70b
i.-(d)enler 18b
i.-(d)esin 8a
i.-(d)icek 2b, 5b, 8a, 11a, 13a, 13b, 15a, 19b, 23b,
30a, 30b, 44a, 51a, 59a, 60a, 60b, 63b, 85a, 88a, 92b
93a, 98b, 99e, 100b
i.-(d)imezler 23a
i.-medi 33a
i.-meginle mi
i.-memişidünğ 12b
i.-mesünler 33b
i.-mez 23b, 33b
i.-mezler 23a
i.-mezlerdi 33b

- i.-(d)üp 27b, 29b, 69b, 75b, 99b
i.-(d)ür 23b
i.-(d)ürüz 2a
iğitdürmemek İğittirmemek
i.-(ğ)i 33b
iğitmek İğitmek
i.-(g)e 23a, 33a
iğitmezlik İğitmeme
i.-leri 34a
işle- Yapmak, çalışmak
i. 49b
i.-düm 29b, 84b
i.-ye 4a, 4b
i.-yelüm 88a
i.-yen 14b
işlet- Yaptırmak, çalıştırmak
i.-(d)en 4a
i.-(d)üp 29a
İşret (Ar.) İçki içme
i.-e (‘İş ü ‘i.) 51b
İştiyâk (Ar.) Şevklenme 41b
it İt, köpek 47b, 95b
i.-de 95b
i.-i 47b
i‘tibâr (Ar.) Saygı gösterme 51a, 98b
i‘tikâd (Ar.) İnanma, gönülden inanma 61b
i. ét- 98b
i. kıl- 29b
i‘tikâf (Ar.) Bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirme
i.-a otur- 26b
ittifâk (Ar.) Sözleşme, birlik etme 22a, 28b
i.-ıla 22b, 26b
i.-uğuzı 30a
i.-ı fitne 28a
i. ét- 70b

- iv- Acele etmek
i.-düginden 17a
ivmek Acele etmek 72a
izle- İzlemek
i.-gil 54b
izn (Ar.) İzin, müsaade
i.-iyle 19a, 34a, 43b, 44a
'izz (Ar.) Değer, kıymet, yücelik, ululuk
'i.-ilc 21a
'izz ('ömr ü 'izz ü devlet) 60a
'i. ü baht 53b
'i. ü cāh 76b
'i. ü cāh u baht 18a, 87a
'i. ü ikrām 75a
'izzet (Ar.) Değer, kıymet, yücelik 18a
'i.-i 21a, 32a
'i.-üñi 18b
'izzet (Ar.) Hürmet, saygı 43a
'i.-çün 6a, 8a, 20b, 73b
'i.-içündür 34b
'i.-ile 7b, 25a, 27a, 36b, 43b, 73a, 76a
'i.-ile (baht u cāh u 'i.) 21a
'i. kııl- 26a, 41b, 58b

K

- ķabr (Ar.) Mezar
ķ.-inden 48b
ķabūl (Ar.) Kabul etme 69b
ķ. eyle- 81a
ķ. kııl- 20b, 22b, 32b, 43b, 52a, 62a, 72b, 73b
ķ. ol- 72a
ķabẓa (Ar.) Tutacak, sap 79b, 80a

- k̇.-dan 79b
k̇.-sı 80a
k̇aç kaç 93a
k̇aç- kaçmak
k̇. 57b
k̇.-a 19a, 19b, 68a, 71b, 92a, 100a
k̇.-a gel- 23b, 33a, 70b, 71a
k̇.-alar 71a
k̇.-an 17b
k̇.-ar 25b, 100a
k̇.-arlar 58b
k̇.-arsaḡ 100b
k̇.-asın 100b
k̇.-dı 19a, 20a, 22a, 59a, 67a, 68b, 71a, 71b
k̇.-dılar 68b, 72b, 92b
k̇.-maḡıl 100a
k̇.-mıḡ 17b
k̇.-up 34b, 46a
k̇açan 0 zaman 23b, 33b, 34a, 85b
k̇. ki 2a, 5b, 7a, 14b, 14a, 15b, 16a, 16b, 18b, 25b, 28a, 28b, 32b, 35a, 38b, 40a, 44b, 46a, 47b, 48b, 49b, 53a, 54a, 55a, 64b, 65b, 66a, 70b, 72b, 74b, 75b, 77b, 85a, 92a, 93a, 96a, 96b, 97b, 98a, 100b
k̇. kim 4b, 7a, 8a, 10a, 11a, 13a, 14a, 22b, 24b, 33a, 37b, 42b, 43a, 44a, 45b, 47b, 51a, 58a, 62a, 63b, 81b, 83a, 89a
k̇açmak Kaçmak 17a, 100b
k̇adar (Ar.) Kadar, denli 38b
k̇.-dur (ḡol k̇ader) 59b
k̇add (Ar.) Boy
k̇.-i 47b, 78a
k̇ ü k̇alib 89a, 93b
k̇.-in 76b
k̇adeḡ (Ar.) Kadeh, içki bardaḡı 54a
k̇adem (Ar.) Ayak, adım 10b, 12b, 36a, 40b
k̇.-ile 36a
k̇.-inde 26a

- k.-ünile 26a
k. baş- 26a
Kādīm (Ar.) Tanrı 34b
k. u lem-yezel 86b, 100a
Kādir (Ar.) Her şeye gücü yeten, Tanrı 97a
kādīr (Ar.) kudret sahibi, kudretli
k.-dür 57a, 96b
k.-idi 79b
kādī (Ar.T.) Boylu 78a
kadr (Ar.) Değer, itibar
k.-a 14b
k.-in 18a
k.-ini 14b, 18a, 32a
kafā (Ar.) kafa, baş 81b
k.-lar 65a
k.-larınca 7a
k.-sınca 48b
k.-sında 7b, 59a, 64b
k.-sındağı 68b
kafā-dār (Ar.Fa.) Arkadaş 68a
kafes (Fa.) kafes 91a
k.-dağı 98b
k.-e 92a
k.-ile 98a, 98b
kāfūr (Ar.) kafur, Uzak Doğu'da yetişen bir çeşit taflandan elde edilen beyaz ve yarı saydam ıtırı kuvvetli bir madde 52a
kāhinlik (Ar.T.) Falcılık
k.-ler 46b
kahr (Ar.) Ezme, yok etme
k.-ıla 44a, 51a
k. e t- 12b, 61a
kahramān (Fa.) Yiğit, cesur
k.-ıdı 15b
k.-lar 40b

kək- Çalmak, vurmak

k.-ar 65b

k.-dılar 65a

k.-up 17a, 68b

kakı- Kızmak, öfkelenmek

k.-dı 5b, 8a, 11a, 100a, 100b

k.-ma 8a, 8b, 9a

k.-mağıl 8b

k.-miş 28b

k.-miş-sız 28b

k.-sam 37a

k.-yuben 8b

k. birle 5b

kakımak Kızmak, öfkelenmek

k.-(g)ı 10a

kakımaklık Öfkelenme, kızma

kakınç ♦ Hiddet, öfke

k.-ıla 70b

k.-ınca 11b

kākum (Ar.) kuzey bölgelerde yaşayan, sansara benzer, siyah kuyruklu, derisi çok makbul bir hayvan, bu hayvanın postundan yapılan kürk

k.-lar 72b

kal- Kalmak

k.-a 18b, 79b, 81b, 93a

k.-an 64b, 77a, 83a

k.-andur 31b

k.-anı 17b

k.-aydı 49a

k.-dı 5a, 6a, 7b, 11a, 27b, 34a, 48a, 48b, 58a, 58b, 66b, 81b, 85a, 90b, 99b

k.-duğ 69a

k.-ısar 30b

k.-sar mı 35a

k.-ma 96b

k.-madı 4b, 17a, 26b, 41b, 52a, 57a, 59b, 81b, 92b

- k.-masun 44b, 82a, 82b
k.-maya 9a, 16a, 42a, 57b
k.-mayasın 54b
k.-maz 18a, 25b, 31b, 42b, 49a, 57a
k.-mazımış 85a
k.-miş 37b, 75b
k.-miş durur 32a
k.-mişiken 4a
k.-mişlere 69a
k.-mişuz 13b
k.-sın 82b
k.-up 59b
k.-updur 37b
k.-ur 7a, 9b, 13a, 13b, 18b, 31a, 53a, 82a, 83a
k.-urđı 97a
kal'a (Ar.) Kale 24a, 45b, 46a, 46b, 47a, 71a, 86a, 86b,
87b, 88a, 88b, 89a, 90b, 98a
k̇.-da 86b, 89a
k̇.-dağı 50a
k̇.-dan 46b, 55b, 87a, 89b, 98b
k̇.-dur 45b, 98a
k̇.-ların 51b
k̇.-larına 24b, 46a
k̇.-m 89a
k̇.-ma 92a
k̇.-muz 88a, 88b
k̇.-ṅ 87a
k̇.-nuğ 46a, 46b, 88a, 89b
k̇.-nuzı 46a
k̇.-sın 90b, 91a, 98b
k̇.-sına 45b, 50a
k̇.-sınuğ 90a
k̇.-ya 45b, 46b, 47a, 50b, 71a, 86b, 98a, 98b
k̇.-yı 24b, 46a, 46b, 47a, 51a, 86b, 88b, 89b, 98a, 98b
k̇.-i Kaftadūr 86a

- kalb (Ar.) Yürek
k.-ine 64b, 66a
- kaldur- Kaldırmak
k.-dı 17b, 67a
k.-dılar 80b
k.-sən 5a
k.-up 14a, 53a
- kaldurmak Kaldırmak
k.-(ğ)a 38a
- kalem (Ar.) Kalem 6a, 97a, 97b
- kālib (Ar.) Vücut, beden, gövde
k.-da (kadd ü k.) 89a, 93b
k.-ınca 78a
- kalkan Kalkan 38b
k.-a 38b
k.-ından 39b
k.-lar 83a
k.-ları 83a
k.-u 65a
- kām (Fa.) Meram, arzu, istek, emel
k.-ındadır 94a
- kamaş- Kamaşmak (göz)
k.-ur 36a
- kamaşdur- Kamaştırmak, kamaşmasına neden olmak (göz)
k.-ur 7b
- kamçı Kısa kılıç
k.-lar 83a
k.-sın 24a
k.-sıyla 41a
- kamış Kamış 66b, 67a, 68b
k.-a 67a, 68b
k.-ı 67b
k.-la 67a
k.-lar 34b, 67a, 68a
- kāmīl (Ar.) Kamil, olgun 8a, 28b, 56b, 88a

- k.-idi 63a
kamu Hep, bütün 4a, 4b, 35a, 61a, 64a
kân (Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı
k.-ı kudret 92a
kan Kan 12b, 27b, 28a, 28b, 30b, 36b, 41b, 64a, 65a,
65b
k.-dan 91b
k.-ı 65a
k.-ın 59b
k.-ına 63a
k.-ıyla 33b
k.-lar 65b
k.-umuz 30a
k.-uğa 12b
k. e't- 28a
k. e'tdür- 41b
k. kaşan- 36b, 64a
k. kıl- 30b
k. kılmak 28b
k.-ı kayna- 65a
kanâ'at (Ar.) Azla yetinme 45b
k. eyle- 45a
kanat Kanat 35b, 50b, 96b
k.-ları 96a
kanda Nerede, nereye 15a, 19b, 20a, 53a, 59a, 60b, 67a,
73a
k.-dur 47a, 92a, 98b
kandan Nereden 7a, 20a, 67a
kandasana Nerede ise, ne olursa olsun, nerede olsa 30a
kanı Hangi 9b, 32a
k.-sının 14a
kanı Hani, nerede 10a, 58a, 67a
kanı Hangi 28a, 85b, 90a, 97a, 97b
kanı Hangi
k.-muzu 49b

kağlı Kağnı arabası 93b, 94a, 94b

k̇.-den 94b

k̇.-la 95a

k̇.-nuḡ 93b

k̇.-ye 93b

k̇.-yı 94a

k̇.-yıla 95b

kānūn (Ar.) Kanun (çalgı) 72b

kap- Kılmak, yakalamak

k̇.-dı 40b, 49b

k̇.-dılar 65b

kapla- Kılmamak

k̇.-dı 15b, 58b

kaplan Kaplan 96a

k̇.-a 46a

kapu Kapı 35b, 50b, 83b, 84a, 84b, 93b

k̇.-da 89b

k̇.-den 76a, 89b

k̇.-ların 71b

k̇.-nuḡ 36a, 50b

k̇.-sı 44a, 77b, 83b

k̇.-sın 52b, 71a, 76a, 77b, 83b, 90b, 98a

k̇.-sına 35b, 44a, 47b, 48b, 66b, 76a, 87b, 99b

k̇.-sında 30a

k̇.-sından 19b, 25a, 26b, 30a, 36a

k̇.-ya 35b, 44a, 83b, 84a, 84b, 87b

k̇.-yı 36a, 84a

kapulu Kapılı 51b

kār (Fa.) İş (dānā-yık.) 97a

kār (Fa.) Yarar, fayda (mec.) 23b

k. eyle- 71a

kara Kara, siyah 47b, 75b, 80a

k̇. kara 48a

karalık Karalık 75b

k̇.-dan 15b

- karānu Karanlık 17a
k.-da 25a
- karānūlik Karanlık 58b
- karār (Ar.) Bir yerde yerleşme
k. et- 77a
k. kıl 7b, 17b, 44b, 76a, 86a, 96a
k.-a yak- 94b, 96b
k.-a yan- 93a
- karār (Ar.) karar
k.-ı 92b
- karavaş Cariye, hizmetçi 22a
k.-ı 17b
- karavul Gözcü, nöbetçi 62b, 63a
k.-a 16a, 63b,
k.-ı 63a, 63b
k.-ın 63a
k.-ına 62b, 63a
- kār-dān (Fa.) İş bilir, işten anlar (vezīr-i k.) 28b,
29a,, 30a, 35a, 56b, 79a, 80b
- kardaş Kardeş
k.-ın 61b
- kar(ı)n Karın
k.-ı 96a
k.-ın 23b
k.-ına 96a
- karınca Karınca 40b
k.-dan 40b, 41a, 58b
k.-yla 40b
- karındaş Kardeş 10a, 49a
k.-ı 5b, 19a, 20a, 68b, 70b, 71a, 92a, 99a, 100a
k.-ıyla 68b
k.-lar 59a
- karış- Karışmak
k.-up 33b
- karışdur- Karıştırmak

- ķ.-ur 96b
- ķār-sāz (Fa.) İş iğleyen, becerikli 54b
- ķarşu karşı 5b, 6a, 7a, 7b, 8a, 10b, 16a, 20a, 20b, 22a,
22b, 23a, 28a, 36b, 41b, 44a, 46b, 47b, 48a, 50a, 50b,
51b, 56b, 59b, 62b, 63b, 64a, 64b, 65a, 66a, 67b, 68b,
70b, 72a, 72b, 74b, 77a, 83b, 84a, 86b, 89a, 90b, 91a,
91b, 92b, 93b, 94a, 99b, 100a
- ķ.-dan 20a, 41b
- ķ.-larından 20a
- ķ.-nuza 28b
- ķ.-sına 7b, 17b, 25a, 28b, 30b, 67a, 76b, 77a
- ķ.-sında 7b, 42a
- ķ. ķarşu 66b
- ķarşula- Karşılamak
- ķ.-dı 55b
- ķasd (Ar.) Amaç, niyet, kurma
- ķ.-ı 27b
- ķ.-ların 26b
- ķ. e' t- 43b, 60b, 81a
- ķ. eyle- 94a
- ķ. kı1 8a, 19a, 25a, 27a, 27b, 29b, 49a, 57b, 64b, 80a,
88a, 97b
- ķasem (Ar.) Yemin, and 100b
- ķāşid (Ar.) Kāsteden, tasarlayan, kıyan 5b, 10a, 12a,
98a
- ķ. birle 5b
- ķ.-i 7a, 10a, 88a
- ķ.-in 87b
- ķ.-ini 88a
- ķ.-lere 87b
- ķ.-lerin 8a
- ķasr (Ar.) Kōşk 76b
- ķ.-ına 76b, 99b
- ķ.-uğ 51b, 76b
- ķ. u dār 11a

- ķ. u eyvān 73b, 75a
ķasuk Kasık
ķ.-(ġ)ın 34a
ķaşan- (Büyükbaş hayvanlar) İşemek
ķ.-ur 12b
ķ.-urđı 36b
ķāşif (Ar.) Keşfeden
ķ.-ler 2a
ķaṭār (Ar.) Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü,
dizisi 50a
ķ.-ı mehār 86a
ķat Kat, tabaka 7b, 21b, 73b, 90a, 92b, 99a
ķ.-ı 92b
ķat Nezd, yan, huzur, ön
ķ.-ına 2a, 5b, 12a, 13b, 25a, 30a, 30b, 33b, 34a, 38b,
54a, 58b, 59a, 63b, 70b, 71b, 87b, 90b, 91a, 93b
ķ.-ında 21a, 32a, 36a, 38a, 40a, 73b,
ķ.-ından 3a, 30a, 35b
ķ.-larına 58b
ķ.-uma 28b, 29a, 29b, 37a
ķ -umuza 43b
ķ.-uṅuza 29a, 30a
ķat Büklüm (iki kat olmak) 76b, 94b
ķaṭ (Ar.) Kesme
ķ. et- 70a
ķat- Katmak
ķ.-ıcaķ 16b
ķ.-ma 16b
ķ.-mayup 17a
ķ.-up 74b
ķati Katı, çok fazla, pek şiddetli, ağır, acı, sert 3a,
8a, 23a, 46b
ķatır Katır 19a, 20b, 50a, 72b
ķ.-a 91a

ķavl (Ar.) Lakırdı, söz

ķ.-i 4b

ķ.-ince 1b, 5a, 12a, 19a, 28a, 30b, 32b, 35a, 40a,
41a, 41b, 42b, 47a, 51a, 54b, 56b, 57b, 58a, 60a, 62a,
63b, 70b, 73a, 80b, 81a, 89b, 90a, 91a, 92b, 97a, 97b,
98a

ķavm (Ar.) Kavim 7a, 22b, 49b, 50a, 60b, 62a, 72b, 73a,
73b, 74b, 77a, 77b, 93b

ķ.-den 60b

ķ.-e 24a, 24b, 49b, 58b, 60b, 61a, 71b, 73a

ķ.-i 7a, 22a, 22b, 26a, 27a, 28a, 28b, 49b, 50a, 60a,
60b, 71a, 71b, 72b, 73a, 73b, 74b, 75a, 76a, 86b, 92b,
93a, 99a

ķ.-ile 50a, 58b, 73b

ķ.-in 29b, 90b

ķ.-inden 56b, 92b

ķ.-ine 22b, 26b, 28b, 72b, 74a, 74b, 75a, 77b, 93b

ķ.-inün 22b, 41b, 45b

ķ.-iyem 58b

ķ.-iyle 24b, 28a, 29a

ķ.-siz 7a, 20a

ķ.-ün 2b, 58b, 60b, 22b, 73a, 73b

ķ.-ünüz 60a

ķ.-i Hindustān 23a, 46a

ķavs (Ar.) Yay

ķ.-i kuzah Ebem kuşığı 65a

ķavşur- Kavuşturmak

ķ.-up 43b, 76a

ķavuşdur- Kavuşturmak

ķ.-up 7b

ķay- Geri dönmeķ, geri gelmeķ

ķ.-a 16a

ķ.-a gel- 46b

ķaya Kaya 47b

ķ.-da 47b

- ķ.-dan 71a, 86a
ķ.-nuŋ 48a
ķ.-ya 47b
ķayd (Ar.) Bağ 69a, 95b
ķayınata Kayınpeder
ķ.-sı 21b
ķāyim (Ar.) Ayakta duran 36a, 74a
ķ. ü nāyim 31b
ķayna- Kaynamak
ķ.-dı 64a, 65a
ķaynaķ Yırtıcı hayvan pençesi
ķaynaķlu Pençeli 65a
ķaynat- Kaynatmak
ķ.-(d)up 74b
ķayu Kaygı, endişe, tasa
ķ.-sı 17a
ķaz- Kazmak
ķ.-dılar 2b
ķ.-mıŋlar 36b, 38b, 40a, 78a, 81a, 81b
ķ.-ıp 33a
ķazā (Ar.) İstemedен yapılan ve elden çıkan kötü iş
ķ.-nuŋ 28a,
ķ.-ya 28a
ķazan Kazan
ķ.-ı 83a
ķazı- Kazımak
ķ.-sa 23a
ķ.-yup 33b
ķazuk Kazık
ķ.-da 2a
ķ.-(ğ)ı 2a, 2b, 8b
ķ.-(ğ)ıla 2b
keçe Keçe
ķ.-ye 90b

- kedî Kedi
k.-lerümüz 60b
kefen (Ar.) Kefen 12a, 22b, 73b, 90b
k.-in 12a
keffe (Ar.) Kefe, terazi gözü
k.-sine 52a
kehrübā (Fa.) Sapan kapan, kehribar
k.-ya 52a
kelām (Ar.) Söz
k.-ında 34b
kelle (Fa.) Baş, kafa
k.-sin 65b
kem (Fa.) Kötü, fena, eksik 10b, 27b, 45a, 97a
kem (bīṣ ü k.) 82a
kemāl (Ar.) Olgunluk 91b
k.-ine 24b
kemān (Fa.) Yay 38a
k.-ına 38a
k.-larıyla 65a
kemend (Fa.) Kement 39a, 48a, 65b
k.-e 48a
k.-ile 36a, 80b
k.-i sührābī 38b
kemer (Fa.) Kemer, belbağı 35b, 50b, 51a, 74a
k.-i 50b
k.-i (tāc u k.) 25a
k.-üñ 35b
k.- Keyyānī 7b, 28a
kemerlü (Fa.T.) Kemerli 7b
kenār (Fa.) Kenar, kıyı
k.-a 98a
k.-ı 60b
k.-ına 47a, 54a, 71a
k.-ınca 47b
k.-ında 1a, 1b, 21b, 46b, 47a, 54a, 56b, 58a, 80b, 92b,
100a

- k.-ını 56b
kendü Kendi 4b, 10a, 11b, 12a, 15a, 15b, 16a, 17a, 17b,
22a, 24b, 25b, 26b, 28a, 31a, 41a, 43b, 58b, 64a, 66a,
66b, 68a, 73a, 77b, 78b, 82b, 85b, 89a, 94b, 98b, 99a
k.-de 89a
k.-den 13a, 75a, 81b, 82b
k.-ler 58b, 71a, 90a, 12a, 60b
k.-leri 64b
k.-ne 45a, 79a
k.-nle 10a
k.-nün 1 15a, 38b, 66b, 94b
k.-ye 3b, 5b, 24b, 28a, 32b, 42a, 49a, 58b, 98b
k.-yi 1b, 12a, 12b, 18a, 25a, 41a, 42a, 42b, 71a, 94b,
95a
k.-yle 17a
k. gibi 25b
kendüleyin Kendisi gibi 25b, 89a
kendüsi Kendisi 5b, 60b, 64b, 83b, 89a, 90b, 93a
kendüzi Kendisi
k.-n 9b
k.-ne 41a
k.-ni 57b
kenîzek (Fa.) Küçük cariye
k.-ler 72b
kensüzün Ansızın, birden bire 69a
kenzü lâ-yüfnâ (Ar.) Tükenmez hazine 45b
kerâmet (Ar.) Kerem, bağış 34a, 34b
k.-i 23a, 23b, 34a, 34b, 35a
k.-in 34b
k.-inün 35a
k.-ler 33a, 35b
k.-lerin 33a
kerâmet (keşf-i k.) 14b, 27a
kerâmetlü (Ar.T.) Kerametli 32b, 34b

- kerān (Fa.) Kenar, uç, kıyı 70a
kerem (Ar.) Kerem, lutuf, bağış, bahşiş 52b
kerīm (Ar.) Kerem sahibi, cömert 57a, 87a
Kerīm (Ar.) Ulu Tanrı 34b
kerīm-i zu'l-minen Minnetler edilen Ulu Tanrı 69b
kerkes (Ar.) Akbaba
k.-lere (büm u k.) 96b
kerre (Ar.) Defa, kez 52a
kes- Kesmek
k.-di 50a, 65b
k.-er 65b
k.-megil 25b
kestür- Kestirmek
k.-di 83a
keşf (Ar.) Açma, meydana çıkarma, gizli bir şeyi bulma
k.-i kerāmet 14b, 27a
keşkencil 88b
ket-huzā (Fa.) Kethüde, kahya
k.-ları 22a
kevkeb (Ar.) Yıldız 63a
keyfiyyet (Ar.) Nitelik
k.-in 58a
kez Kez, defa 1b, 2b, 3a, 3b, 5b, 7b, 11b, 13a, 13b, 15a,
15b, 23a, 24a, 24b, 29a, 30a, 33a, 39b, 41a, 46b, 48a, 48b,
53b, 55a, 55b, 60b, 62b, 63b, 64b, 65a, 65b, 66a, 66b, 68a,
73a, 86a, 89b, 94b, 96b, 97b, 99a
kible (Ar.) Kible, güney tarafı (bize göre) 3a
kif Kadeh, bardak
k. u munğur 72b, 77a
kığır- Çağırarak
k.-dı 38b
kıl Kıl 100b
k.-ıdur 48b
k.-ıla 15a
k.-ına 31b

- k.-ından 48b
k.-ları 48a, 48b
kıl- Kılmak, etmek
k. 6a, 18b, 43a, 43b, 44b, 45a, 69b, 79a, 79b, 96b,
98a, 99a, 100b
k.-a 4a, 6a, 14a, 19a, 24b, 25b, 38a, 44a, 49a, 52a,
52b, 58a, 74a, 95b
k.-acagımı 29a
k.-alar 18a, 26b, 29a
k.-alum 30a, 35b, 36a, 67b
k.-am 27a, 43b, 87a
k.-an 37a, 68b, 78b, 79a, 88b
k.-asın 15a, 29b, 39a, 57b, 61b, 74a
k.-asız 38a, 53b, 72a
k.-avuz 22a, 24b, 27a, 61a, 71b
k.-ayduk 15b
k.-aydum 47a
k.-ayın 28a
k.-dı 2b, 5b, 8a, 17a, 18a, 18b, 19a, 20b, 22b, 25a,
27a, 27b, 28a, 31a, 31b, 32b, 35a, 36a, 36b, 38a, 38b,
39b, 40a, 41b, 42a, 43b, 44a, 47a, 49a, 49b, 50a, 51a,
53a, 54a, 55a, 57b, 58a, 58b, 62a, 63a, 64b, 68b, 71b,
72a, 72b, 73a, 73b, 74b, 75b, 76a, 77b, 78a, 78b, 79a,
80a, 80b, 81a, 82b, 84a, 84b, 85a, 86a, 87a, 88a, 89a,
91a, 93a, 94b, 95a, 95b, 96a, 97a, 98b, 99b, 100a
k.-dılar 1b, 2b, 7a, 8a, 11b, 17a, 17b, 21b, 22a, 28b,
33a, 45b, 46b, 50a, 50b, 51b, 52a, 58a, 62a, 63b, 65a,
65b, 66a, 66b, 72b, 73b, 75a, 75b, 76a, 77a, 79a, 80a,
80b, 86b, 87b, 89b, 90a, 90b, 92b, 93b, 95b, 96a, 97b,
99a
k.-dınuz 67b
k.-duğı 72a, 80b
k.-duğın 39a, 49b
k.-duğını 49a
k.-duğumdan 26b

- k.-duk 13b, 18b, 53a, 59b
k.-dum 10b, 11a, 26a, 37a, 39b, 50b, 78b, 79b
k.-duñ 19a, 26a
k.-duñuz 42a
k.-gıl 82a
k.-ıcağ 57a
k.-ma 54b, 61b, 98b, 100b
k.-madı 11a, 20b, 24b, 85a
k.madılar 26b
k.-madın 43b
k.-madum 50b
k.-mağ 72a
k.-mağıl 95b
k.-masun 30b, 94a
k.-maya 18a, 23b, 54b
k.-mayalar 27b
k.-mayılum 5a, 5b, 17a, 66b, 81a, 85b, 97b
k.-mayan 91b
k.-mayavuz 87a
k.-mız 69a
k.-mış 10a, 30b, 41b, 49a, 81b
k.-mışdur 13a, 24a, 69a, 74b, 76a
k.-mışıdı 27b, 48b
k.-mışıdum 84b, 85a
k.-mış idi 25a
k.-mışlar 7b, 21b, 36a, 38a, 49b, 76b, 78b
k.-se 27a, 95b
k.-sañ 49a, 79b
k.-sun 8a, 43b, 60a
k.-sunlar 51b
k.-uban 97a
k.-uñ 14a, 18b, 39b, 51b
k.-up 4b, 5a, 6a, 6b, 11b, 12b, 16a, 17a, 19a, 22a, 22b, 26a, 29b, 37b, 39b, 40a, 40b, 41b, 42a, 43a, 44b, 46b, 47b, 48b, 49b, 50a, 50b, 52a, 54a, 55b, 58b, 59b

63a, 63b, 64b, 66b, 75a, 78b, 83b, 87b, 89b, 91b, 94b,
95b

k̇.-updur 34b, 37b

k̇.-ur 9b, 14b, 21b, 24a, 29b, 32a, 32b, 34b, 36b, 42b,
43b, 53a, 55a, 55b, 62a, 69a, 70a, 72b, 76b, 89b, 96b,
97a

k̇.-uram 12a, 26a, 26b, 44a, 48b, 87a,

k̇.-urđı 65b

k̇.-urduğ 56b

k̇.-urısa 25b

k̇.-urlar 87a, 90b

k̇.-urlarsa 21b

k̇.-ursa 49a

k̇.-ursız 56b

kıldur- Kıldırmak

k̇.-dı 86a

kılıc Kılıç 17a, 36b, 43a, 49a, 65a

k̇.-a 3b, 65a, 94b

k̇.-dur 11a

k̇.-ıla 81a

k̇.-ımuz 36b

k̇.-ın 17a

k̇.-lar 17a, 93b, 94b, 95a

k̇.-ları 64b

k̇.-larıla 65a

k̇.-uma 12b

k̇.-umı 39a

k̇.-unla 11a

k̇. koy- 66b

kılış- Kılışmak (istikbal kılışmak)

k̇.-a 41b

kılmağ Kılmak 18a, 28b

k̇.-(\u0131)a 43b

k̇.-(\u0131) i\u00e7\u00fcn 21b

kın Bı\u00e7ak, kılı\u00e7 gibi kesici aletlerin kabı

k̇.-ına 17a

- kır- Kırmak, öldürmek, yok etmek
k.-avuz 24b, 88a
k.-dılar 5a, 17a, 17b, 24b, 46a, 50b, 63a, 81a
k.-sam 29a
k.-up 63a
kırban Sadak, yay kabı
k.-ıla 38b
kırban (kış ü k.) 17a
kırdır- Kırdırmak, kestirmek, boğazlatmak
k.-magıl 89a
kırdur- Kırdırmak, kestirmek, boğazlatmak
k.-dılar 17b
k.-mayınca 88b
k.-up 27b, 88b
kırıl- Helak olmak, telef olmak
k.-dılar 55b
kırk Kırk 1b, 5b, 6b, 24a, 26b, 30a, 35b, 43a, 45b, 47b,
48a, 48b, 49b, 50a, 51b, 60b, 66b, 80a, 80b, 82a, 84b,
85b, 89a, 89b, 90b, 93a, 97b
kırk beş Kırk beş
k.-inci 81a
kırk bir Kırk bir
k.-inci 26b
kırk dört Kırk dört 7b, 17b, 32b, 38b, 46b, 55b, 75a,
76a, 77b, 80b, 81a, 81b, 83b, 94a, 98a, 99a, 99b
kırk dört bin Kırk dört bin 53b
kırk sekiz Kırk sekiz 47a, 79b, 81b
kırmak Kırmak
k.-(\u0131)ıla 5a
kırmızı (Ar.) Kırmızı 28a, 28b
kır\u0131as (Ar.) Kağıt 6a
kısmet (Ar.) Kısmet, pay 51b
kıssa (Ar.) Hikaye 5a, 10a, 17a, 32a, 66b, 81a, 85b, 97b
k.-y\u0131 5b, 7a
kış Kış 1b, 51b, 52a
k.-u\u0131 53a

kışla- Kışı geçirmek

ķ.-dı 53a

ķ.-yalum 51b

ķiy- Kıymak

ķ.-madı 42a

ķiyāmet (Ar.) Kıyamet

ķ.-ūğ 35a

ķiyāmet (ḥaşr u ķ.) 35a

ķiyās (Ar.) Karşılaştırma, oran la

ķ.-ın 51b

ķ. et- 69a

ķ.-a gel- 75b

ķiyķum Çalım, şiddet, heybet, görkem

ķ.-umdan 37a

ķiymet (Ar.) Değer

ķ.-i 32a

ķız Kız 23b, 60a

ķ.-ı 23b, 60b

ķ.-lar 24b

ķ.-ları 60a

ķ.-larını 49b

ķızıl Kızıl, kırmızı 7b, 28a, 51b, 75a, 77a, 77b, 80b,
82b, 83b, 84a

ķi (Fa.) Ki 4a, 4b, 6b, 8a, 8b, 9b, 10b, 13a, 14a, 14b,
15b, 16a, 16b, 18a, 18b, 19a, 19b, 21b, 22a, 25b, 28a,
28b, 29a, 29b, 31a, 31b, 33b, 34a, 34b, 36b, 39a, 40b,
42b, 43b, 45a, 46a, 48a, 49a, 50b, 51a, 52b, 54b, 58a,
59a, 59b, 60a, 60b, 61b, 66a, 66b, 67a, 67b, 69a, 69b,
70b, 71b, 72b, 73a, 73b, 74b, 75b, 77b, 78a, 78b, 79a,
79b, 81a, 81b, 82a, 82b, 84a, 84b, 85a, 86b, 87a, 88b,
90b, 91a, 92b, 94a, 95a, 95b, 96b, 97b, 100a, 100b

ķibr (Ar.) Kibir, kendini beğenme 10b, 40b, 45a

ķ.-idi 45a

ķiçi Küçük 23a

ķiçirek Daha küçük 85b

kilīd (Yun. Ar.) Kilit 72a

kim Ki 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5a, 8a, 8b, 9a, 9b,
10a, 11b, 11a, 11b, 12a, 12b, 13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b,
16a, 16b, 17a, 17b, 18a, 18b, 19a, 20a, 21b, 22a, 22b, 24a,
24b, 25a, 25b, 26b, 27a, 27b, 28a, 28b, 29a, 29b, 30b, 31a,
31b, 32a, 32b, 33a, 33b, 34a, 34b, 35a, 35b, 36a, 36b, 37a,
37b, 38a, 38b, 39a, 39b, 40a, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a,
43b, 44a, 44b, 45a, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49a,
49b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52a, 53a, 53b, 54a, 54b, 55a, 55b,
56a, 56b, 57a, 57b, 58a, 58b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a, 61b,
62a, 62b, 63a, 64a, 64b, 65a, 65b, 66a, 66b, 67a, 67b, 68a,
68b, 69a, 69b, 70a, 70b, 71a, 71b, 72a, 72b, 73a, 73b, 74a,
74b, 75a, 75b, 76b, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a, 79b, 80a, 80b,
81a, 81b, 82a, 82b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 85b, 86a, 86b,
87a, 88a, 88b, 89a, 89b, 90a, 90b, 91a, 91b, 92a, 92b, 93a,
94b, 95a, 95b, 96a, 96b, 97a, 97b, 98a, 98b, 99a, 99b,
100a, 100b

kim Kim (soru zamiri)

k.-den 13b, 24a
k.-dür 54b, 74a, 79b
k.-e (Her k.) 21a, 28b, 55b
k.-imiş 39a
k.-inün 72b
k.-ler 51a, 80a
k.-lerdür 20a
k.-leri 32a
k.-ler-siz 49b
k.-sin 4b, 43b
k.-ümüz 49b
k.-üğ 58b, 98a
k.-ügdür 68a
k.-üz 52b

kimesne Kimse 12b

kimi Kimisi, bazıısı 44a, 46a, 53b, 76a, 99b

k.-si 76a, 76b

- kimse Kimse 4b, 12b, 14b, 16b, 17a, 24a, 35b, 36b, 37b,
39a, 42a, 45a, 51b, 57a, 58a, 58b, 62b, 82b, 85a
k.-dür 25a, 29a, 29b
k.-nün 49a
k.-si 1b
k.-ye 17a, 18a, 27b, 37b, 70a, 82a
k.-yi 27b, 95a
kimsene Kimse 45b, 93a
kirpük Kirpik 16b
k.-(g)ini 16b
kiş (Fa.) Ok kılıfı, sadak 65a
k.-in 65b
k.-üni 88b
k. ü kırbān 17a
kişi Kişi, insan 1a, 3b, 4a, 4b, 7b, 8b, 9b, 16b, 18a,
18b, 19b, 21a, 23a, 23b, 24a, 25a, 25b, 33a, 34a, 36b,
42b, 45a, 49a, 66b, 67a, 69a, 70b, 71b, 77b, 78a, 78b,
82b, 90a, 91b, 92b, 100a
k.-de 42b, 45a
k.-den 9b
k.-dür 2a
k.-ler 13b
k.-leri 94b
k.-nün 4a, 18a, 23a, 23b, 24a, 29b, 33a, 45a, 60b, 80a,
82b
k.-si 27a
k.-sin 1b, 2a, 26a, 58b, 73a
k.-ydi 3b
k.-ye 2a, 49a, 69a, 83a
k.-yi 33a
k.-yle 7a
k.-ymiş 40a, 78a
kişmīri 72b
kişver (Fa) Ülke 81b
kişver (şāh-i heft k.) 13a

- k.-i 29a, 81a
k.-ün 27a
ko- Komak, bırakmak
k. 19b, 69b, 91b
k.-dı 3a, 12b, 33b, 41a, 42a, 44b, 59a, 68a, 72a, 82b,
83b, 88a, 90b, 95a, 99a, 99b, 100a
k.-dılar 24b, 46a, 50a, 59a, 63a, 70b, 91a, 93b, 99a
k.-duk 63a
k.-dum 84a
k.-dularsa 85b
k.-ma 14b, 21a, 47b, 54b
k.-madılar 8a, 57b, 60b, 67b, 71b, 88a, 100b
k.-madum 92b
k.-mañ 67a
k.-mayan 60a
k.-mayınca 88b
k.-maz 57a, 70a
k.-mazam 100b
k.-miş 68a
k.-mişlar 49b, 58a
k.-ñ 87b
k.-rıdum 79b
k.-sun 2b
k.-yup 22a
koca Yağlı, ihtiyar 70a
koku Koku
k.-sı 93a
k.-sın 94a
kol Kol
k.-ına 96a
k.-lara 65a
k.-ları 97a
kolay Kolay 90a
k.-ın 6a

kolayla- Kolaylamak

k.-yup 48a

kolla- Kollamak

k.-sa 1a

komaklık Koymak

k.-(g)a 82b

kon- Konmak, yerleşmek

k.-a 5a, 6a, 20a, 54b, 55b, 62b, 86a, 92b, 99a

k.-acak 86a

k.-dı 6a, 55b, 56b, 62b, 75a, 86b, 93b, 98a, 99a

k.-dılar 5a, 17b, 22b, 66b, 75a, 86a, 99a

k.-miş 59a

k.-sa 77a, 77b

k.-up 6b

kondur- Kondurmak, yerleştirmek

k.-alum 21b

k.-şum 81a

kondurmak Kondurmak, yerleştirmek 21b

konul- Konulmak

k.-dı 17b

kop- Meydana çıkmak, görünmek, kopmak

k.-a 20b

k.-an 93a, 93b

k.-dı 5a, 46b, 93a

k.-miş 20b

kopar- Koparmak, meydana getirmek, çıkarmak

k.-alar 80a

kork- Korkmak

k.-am 67a

k.-ar 67a

k.-dı 59a, 83b, 98b

k.-dılar 99a

k.-duğun 67a

k.-ma 48b

k.-madın 3b

k̇.-mesun 3b
k̇.-mezidum 39b
k̇orku Korku 6a
k̇.-lar 29a
k̇.-ndan 92b
k̇.-sından 31a
k̇orkulu Korkulu 42a, 64a
k̇orkut- Korkutmak
k̇.- (d)uram 67a
k̇.- (d)ursin 60b
k̇oş- Koşmak
k̇.-dı 22b
k̇ov- Kovmak
k̇.-ar 66b
k̇.-dılar 17b, 68b
k̇.-a gel 23b
k̇ovdur- Kovdurmak
k̇.-dular 33a
k̇oy- Koymak, bırakmak
k̇.-a 18b
k̇.-alum 10a, 32a, 82b
k̇.-asın 18b, 21a, 87a
k̇.-avuz 61a
k̇.-dı 92a
k̇.-dılar 33a, 65a, 91a
k̇.-ıcak 33b
k̇.-ma 46b
k̇.-madı 71a
k̇.-madılar 66b
k̇.-madun 92a
k̇.-mağıl 54b
k̇.-mıgıdı 27b
k̇.-sa 23a
k̇.-u ver- 67a
k̇.-up 1b, 6a, 16a, 40a, 41b, 44b, 60a, 70a, 71b, 82b,
93a

- koynca Koyun gibi
k.-dur 60b
- koynun Koyun 16a, 56a, 59a
k.-ı 58b, 59b
k.-ın 16a
k.-ları 58b
k.-umuz 60b
- koynvê r- Koyuvermek, salıvermek
k. 44b, 46a, 47b
k.-di 47b, 94b
k.-eyin 47a
k.-sünler 46a
- koynve'rdür- Koyuverdirmek
k.-di 46b
- köhne (Fa.) Eskiyip yıpranmış, köhne
k.-dür 37b
- köpri Köprü 5a
k.-den 3a
k.-si 1a
k.-sinden 5a
- köpürdi Köpürdü
k.-sinden 17a
- kubbe (Ar.) Kubbe 31b, 36a
k.-lerdür 74a
k.-nün 24a, 36a, 40a
k.-si 23b
- kudret (Ar.) Kudret, kuvvet
kudret (kân-ı k.) 92a
k.-dür 96b
k.-e 79b
k.-i 96b, 97b
k.-inde 57b
k.-lerin (hikmet ü k.) 57b
- kuds (Ar.) Kutsallık, mübareklik 54b

kul Kul 4b, 6b, 10a, 11a, 17b, 19b, 20a, 20b, 21a, 22a

k.-a 25b, 26b

k.-da 4b

k.-ı 98a

k.-ına 83a

k.-lar 7a, 7b, 30a, 72b

k.-lara 27a

k.-lardan 29b

k.-laruma 79b

k.-larıyuz 7a

kulac Kulaç

k.-ına 80a

kulaguz Kılavuz 32b, 59a

kulak Kulak 16b, 34a, 97a

k.-(g)a 54b, 92a

k.-(g)ı 23b, 33a

k.-(g)ın 23b, 33a

k.-(g)ına 15b

k.-(g)ından 64b, 89b

k.-ları 33b

k.-larının 34a

k. ur- 12a, 14b, 24b, 27a, 27b

k.-(g)ın ur- 33a

kullāb (Ar.) Çengel, kanca, ucu eğri nesne

k.-lar 11b, 66a

kulle (Ar.) Dağ tepesi, doruk

k.-sinden (kāf) 17b

kulle (Ar.) Kule

k.-si 45b

kullık Kulluk

k.-(g)ıla 21a

kulluk Kulluk

k.-(g)a 100b

k.-(g)ı 21a

ķum	Kum	90a
ķ.-ıla		90b
ķumāş (Ar.)	Kumaş	22a, 22b, 63a
ķ.-ı (raht u ķ.)		17b, 68b
ķ.-lar		72b
ķ.-lar (raht u ķ.)		72b
ķur-	Kurmak (yay)	
ķ.		39a
ķ.-ıcaķ		12b
ķūr (Fa.)	Kör	42b
ķ.-ı		24a
ķ.-ınuĝ		26b
ķ.-lara		26b
ķ. u şil		24a
ķur-	Tertip düzenlemek, hazırlamak	
ķ.-dı		75b, 99b
ķ.-dılar		17b, 22b, 56b, 62b, 75a, 75b, 85b, 90b, 98a, 99a
ķ.-mışlar		11b, 76b
ķ.-up		17b, 53b, 63b
ķurbān (Ar.)	Kurban	3a
ķurban	Sadak, yay kabı	
ķ.-lar		65a
ķurbet (Ar.)	Yakınlık, Allah'a yakınlık	38a
ķurd	Kurt	16b
ķ.-ları		77a
ķurdur-	Kurdurmak, hazırlatmak	
ķ.-dı		56b
ķur eyerlü	Süslü, özenle yapılmış eyerli	72b
ķurı	Kuru	67a, 68a
ķurıl-	Kurulmak, hazırlanmak	
ķ.-u		6b
ķurş (Ar.)	Bir yıldızın görünen yüzü	67b
ķurşun	Kurşun	74b

ķurtar- Kurtarmak

ķ.-a 24b, 47b

ķ.-aler 22a

ķ.-asın 9a

ķ.-avuz 22a, 48a

ķ.-dı 4a

ķ.-up 37a

ķ.-urlar 22a

ķurtarmak Kurtarmak

ķ.-(ġ) için 71a

ķurtıl- Kurtulmak

ķ.-asın 42b

ķ.-alar 71a

ķ.-asız 72a

ķuru- Kurumak

ķ.-dı 56b, 57b

ķurul- Kurulmak, hazırlanmak

ķ.-dı 68a, 93b

ķ.-miş 7b

ķ.-ur 58b

ķūs (Fa.) Kōs, eskiden savařlarda olaylarda deve veya araba

üstünde taşınarak ġalınan büyük davul 64a, 68b

ķ.-ı ġarbi 68a, 86a

ķ. u naķāre 64a

ķuřūr (Ar.) Kōřkler (cennet ü ġūr u ķuřūr u ġeřt-cihān) 34b

ķuř Kuş 22a, 38a, 77a, 95b, 96a, 96b, 97a

ķ.-ı 85b, 93a

ķ.-laruġ 85b

ķ.-uġ 85b

ķuřlayın Kuş gibi 96a

ķutul- Kurtulmak

ķ.-mazımış 85a

ķuvvet (Ar.) Kuvvet 39a, 80a

ķuvvet (ferr ü ķ.) 79b

ķ.-e 79b

- ķ.-ile 1b
ķuvvetlũ (Ar.T.) Kuvvetli 40a
ķuyruk Kuyruk
ķ.-(ġ)ı 48b
ķ.-(ġ)ın 47b, 48a, 94b
ķuzah (Ar.) Renk renk olan ġizgi (ķavs-i ķ.) 65a
ķuzıla- Doġurmak
ķ.-lar 60b
ķuzu Kuzu
ķ.-muz 60b
ķũbrā (Ar.) Daha (en, pek, ġok) bũyũk olan (alem-i ķ.) 35a
ķũbrā ('azm-i cezĩre-i ķ.) 95b
ķũbrā (cezĩre-i ķ.) 92b
ķ.-ya (cezĩre-i ķ.) 92b, 97b
ķũll (Ar.) Hep, bũtũn ('aķl-ı ķ.) 57b
ķũnh (Ar.) Bir Şeyin aslı, hakikati, kũk, dip
ķ.-inde 53b
ķũp Kũp 51b, 80b, 82b
ķ.-lũ 82b
ķ.-leri 80b, 82b, 83a
ķ.-ũġ 80b
ķũrsĩ (Ar.) Kũrsũ, oturacak yũksekġe yer

L

- lā-bũd (Ar.) Gerekli 9a, 69b, 95a
lā-cerem (Ar.) Őũphesiz, besbelli 21a
lāf (Fā.) Sũz, lakırdı 13a, 51a
l.-ı 13a
l.-ına 89a
l. ur- 31a, 40b
lafġ (Ar.) Sũz
l.-iladur 52b
l.-ı emĩr 51a

- lā-havl (Ar.) Bir sıkıntı, bir bela vukuunda sabrın tüken-
diğini göstermek için söylenir 44b
- lahza (Ar.) An 44b
- la'in (Ar.) Kovulmuş, nefret kazanmış, istenilmeyen
1b, 25b, 29b, 41a, 42b, 43b, 49a
1.-den 49a
1.-e 25a
1.-i 41a
1. ü nā-be-kār 42b
- lājiverd (Fa.) Lacivert
1.-ile 36a, 83a
- la'l (Ar.) Kırmızı ve değerli bir süs taşı 72b
1.-den 83b
1. ü yākūt 51b
- la'net (Ar.) Allah'ın mağfiretinden mahrumluk, beddua,
ilence
1.-i 45a
- latif (Ar.) Hoş, güzel 54a, 64a, 86a
- lā-yezāl (Ar.) Zevalsiz, bitimsiz 59b
- lāyık (Ar.) Layık, yakışan, yaraşır 38a, 52a, 62a
1.-ısa 18a
1. ol- 19b
- lāzım (Ar.) Gerek, gerekli 27a
- leim (Ar.) Kötü (söz) 54b
- lem-yezal (Ar.) Zeval bulmaz, zail olmaz, baki (Allah)
(kadim ü l.) 10b, 86b, 100a
- lenger (Fa.) Gemiyi yerinde mihlamak için denize atılan
zincir ve bu zincirin ucundaki çapa 98a
- leşker (Fa.) Asker 6b, 7a, 16a, 16b, 19a, 20a, 21b, 43a,
45b, 50a, 51b, 55a, 55b, 56b, 62b, 63b, 64a, 65b, 66b,
73b, 75a, 76a, 83b, 86a, 86b, 88a, 89b, 93b, 94b, 97b,
98a, 99a, 99b
- leşker (şāh-ı l.) 16b
1.-de 67b
1.-den 5a, 64b, 72b, 73a

- 1.-dür 59a
1.-e 7a, 14a, 50a, 55a, 59a, 92b
1.-i 6b, 7a, 14a, 15a, 16b, 17a, 17b, 19a, 21b, 46b,
50b, 55b, 56b, 58a, 58b, 61a, 61b, 64b, 65a, 66a, 66b,
68b, 71a, 75b, 86b, 89b, 95b, 98a
1.-idi 6b
1.-idür 59a
1.-ile 15b, 16a, 19a, 22b, 57b, 60b, 62b, 86b, 88b,
93a, 95b
1.-in 11a, 13a, 17a, 17b, 65a, 66a, 66b, 68a, 68b, 70b,
86b, 99a
1.-inde 63a, 90a
1.-inden 22b, 87b
1.-ine 13a, 50a, 65a, 86a
1.-ini 5b, 16a, 88b
1.-inün 64b, 66a, 66b, 68a
1.-iyle 5a, 6b, 12b, 51b, 64a, 66a, 75a, 99a
1.-ler 68a
1.-leriyle 85b
1.-üm 37a
1.-ümde 90a
1.-üme 37a, 81a
1.-ümi 12a
1.-ümüz 88a
1.-ün 17b, 62a, 89a
levh (Ar.) Levha 24a, 36a, 84b
1.-de 36b
1.-den 37b, 85a
1.-e 36a, 36b
1.-i 36a, 36b, 84b
1.-ün 36b
levha (Ar.) Levha
1.-daki 2b
levn (Ar.) Nevi, çeşit
1.-e 70a

- leýl (Ar.) Gece
l. ü nehār 84b
- lezzet (Ar.) Lezzet, tat 59b
l.-den 56a
l.-i 56a
l.-ile 56a
l.-i dünyā 69a
l. al- 56a
- libāçe (Fa.) Elbise 28a
l.-sin 28b
l.-yi 25a
l.-i zerkeş 7b
- libās (Ar.) Elbise 54a
- līk (Ar.Fa.) Lakin, fakat 18a, 39b, 64b, 70a, 73b, 74a
- limān (Yun.) Liman
l.-ına 98a
- limān-gāh (Yun.Fa.) Liman yeri
l.-ı 71a
- luḳb (Ar.) Oyun, eğlence 17b
- luḳbet (Ar.) Oyuncak
l.-inde 51a
- luḳf (Ar.) Lutuf, iyilik
l.-a 31b
l.-ıla 10b, 52a, 52b, 69a
l.-unun 52b
l. èt- 53a
l. eyle- 26b
l. işle- 29b
l. u ihsān 26b

M

- mā (Fa.) Biz
m. vü men 9a
m. vü meni 4b, 9a
ma'ānī (Ar.) Anlamlar 9b
ma'āyiş (Ar.) Geçinmeler, geçinişler (ehl-i m.) 26a
ma'den (Ar.) Maden
m.-den 74b, 78b
m.-dendir 92b
mağāra (Ar.) Mağara 47b, 48b, 50a, 77b, 83b, 84a, 84b
m.-da 47a
m.-dan 47b, 50a, 83b, 84a, 85a
m.-nun 48a, 77b, 83b
m.-ya 49b, 77b, 83b, 84b
mağbūn (Ar.) Şaşkın, şaşırmış 9b, 13a, 31b, 69a
mağlūb (Ar.) Galebe edilmiş, yenik, yenilmiş 72a
mağrib (Ar.) Batı
m.-den 67a
mağrūr (Ar.) Gururlu, kendini beğenmiş 13a
m.-dur 13a
m. ol- 59b
māh (Fa.) Ay, yılın on iki bölümünden her biri
m. u sāl 91b
māh (mihr ü m.) 49a
maḥbūb (Ar.) Sevilmiş, sevilen, sevgili 24b, 72b
maḥbūbe (Ar.) Sevilmiş, sevilen (kadın) 49b
maḥlūḳ (Ar.) Yaratık 70a
mahmız (Ar.) Mahmuz
m.-lar 83a
maḥrūm (Ar.) Mahrum, yoksun 41b
maḥv (Ar.) Yok etmek 69b
maḳām (Ar.) Kıyam edilen, durulan yer
m.-a 9a, 79a
m.-i 49b

- maḳara (Ar.) Makara
m.-lar 80b
- maḳbūl (Ar.) Beḡenilen, hoř karřılanan 41b
m.-dur 26b
- maḳsūd (Ar.) Kasdalunen, istenen šey, istek 26b, 28b
m.-i 2b, 28a
m.-ına 52b
m.-um 20b
- māl (Ar.) Mal, servet 2b, 19a, 20b, 22a, 51b, 57a, 75b,
80b, 81b, 82a, 82b, 83a
mal (genc ü milk ü m.) 82a
m.-a 17b
m.-dan 57a
m.-i 19b, 42a, 51b, 57a, 82b, 85a, 91a
m.-in 19a, 19b, 50a, 91a
m.-ına 13a
m.-ını 41b
m.-iken 83a
m.-umuzu 22a
m.-uḡı 45a, 82a, 83a
m. u bāc 22a
m. u esbāb 71b, 75a
m. u genc 19a, 20b, 22a, 22b, 50a, 68b, 70b, 72a, 82a
m. u genc ü raḡt 81a
m. u mansıb 69a
m. u milk 9a, 54b, 70a
m. u ni‘met 57a
m. u raḡt 71a
malü l-baḡir 82a
- ma‘lūm (Ar.) Bilinen, belli 26b, 27a
- ma‘mūr (Ar.) Bayındır 96a
- ma‘mūre (Ar.) Bayındır yer (řehr-i m.) 73b
- mancınıḡ (Yun.) Mancınık 90b
m.-lar 88b, 90b

- ma'ni (Ar.Fa.) Anlam 9b, 52b, 53a, 91b
ma'ni (dürr-i m.) 92a
ma'ni (ehl-i m.) 53a
m.-de 9b
m.-den 53a
m.-si 91b
m.-ye 91b
m.-yi 53a
mansib (Ar.) Devlet hizmeti 91b
mansib (cāh u m.) 31a
m.-a (cāh u m.) 30b
m.-dan 13a
m.-ı 44b
m.-lerini 31a
m.-uğ 91b
mār (Fa.) Yılan 83a, 95a
mār u renc 82a
ma'rifet (Ar.) Bilme, biliş 9b
maşlahat (Ar.) İş, emir, husus
m.-a 73a
maşrıka (Ar.) Doğu
m.-ya 67a
mażarrat (Ar.) Zarar, ziyan 74b
m. kıl- 94a
mażhar (Ar.) Görünme, görüntü
m.-umdur 34b
mecāl (Ar.) Güç, kuvvet 4a, 27b, 53b
m.-i 41b
meclis (Ar.) Meclis, oturulacak, toplanılacak yer, 24b,
53b, 63b, 77a
m.-de 9b, 14b, 24b
meclis (Ar.) Bölüm, kısım 9a, 31b, 52b
m.-dür 69b
mecnū' (Ar.) Cem olunmuş, toplanmış
m.-ına 67b

- mecrūḥ (Ar.) Yaralanmış, yaralı
m. kıl- 95a
- meded (Ar.) Medet, yardım 69a
- medḥ (Ar.) Övgü
m.-ler 10a
m. ü senā 76a
- meftūn (Ar.) Fitneye düşmüş, sihirlenmiş
m. eyle- 27b
- meger (Fa.) Meğer 52b, 69a, 93a
- mehār (Fa.) Yular, dizgin (katar-ı m.) 86a
- mekān (Ar.) Mekan, yer 96b
m.-a 5a, 58a
m.-da 89b
- mekr (Ar.) Hile, aldatma
m.-ile 27b, 29b
m. ü al 25a
m. ü hīle 27a
- melāmet (Ar.) Ayıplanacak, kınanacak bir durumda olma
m.-i 38a
- melek (Ar.) Melek 34b, 43b
m.-lerindenem 43b
- melik (Ar.) Hükümdar
m.-ler 1b, 5a, 7b, 12a, 14a, 22b, 28a, 32b, 50a, 53b,
63b, 77b, 80b, 86b, 90b, 98a, 99b
m.-lere 13a, 51b, 82a
m.-leri 70b
m.-lerin 70b
m.-lerün 77a
- mellāḥ (Ar.) Gemici, denizci
m.-larla 95b
- mel'ūn (Ar.) Lanetlenmiş 41b
- memleket (Ar.) Memleket, ülke 21a, 28a, 37b, 94a
- menba' (Ar.) Kaynak
m.-ıdur 29b
- menī (Ar.) Döl suyu, bel suyu

- m.-si 34a
menşūr (Ar.) Neşrolunmuş, dağıtılmış, yayılmış
m.-i merkūm 75b
menzil (Ar.) Mesafe 6a, 39b, 55b, 81a
m.-i 70a
menzil (Ar.) Konak yeri, yer 70a
m.-e 40b
m.-i 45a
merātib (Ar.) Rütbeler, dereceler
m.-ince 53b
merātiblū (Ar.T.) Meratipli, dereceli 53b
merd-āne (Fa.) Erkekçe, mertçe 38b
merdūd (Ar.) Reddolunmuş, kovulmuş 41b
merḥabā (Ar.) Merhaba 26a
m. et- 76b
m. kıl- 54a
merḥabāla- (Ar.T.) Merhabalamak
m.-dı 20a, 41b, 73b
m.-yalum 26a
merkūm (Ar.) Yazılmış, adı geçmiş (menşūr-ı m) 75b
mermer (Yun. Ar.) Mermer 2a, 34a, 74a, 78a, 80a
m.-den 35b, 36a, 78a
m.-i 80a
m.-ile 78a
m.-ler 78a
merrih (Ar.) Merih (gezegen) 49a
mersūm (Ar.) Resmolunmuş, yazılmış, çizilmiş 75b
mesām
m.-a 75b
mest (Fa.) Sarhoş 16a
meşgūl (Ar.) Bir işle uğraşan 5a, 23a
m. ol- 12a, 31a, 44b, 51b, 52a, 58a, 63b, 70b, 75a
meşhūr (Ar.) Şöhretli, ünlü
m.-ıdı 36b
meşveret (Ar.) Müşaverede bulunma, danışma

- m.-le 22a
m. ét- 14a, 27a, 70b, 71b, 89b
mevā (berg ü m.) 52a
mevc (Ar.) Dalga 63b, 64a, 65a
m.-i 64b, 74a
m. ur- 6b, 68a
mevt (Ar.) Ölüm
m.-üm 37b
meşūm (Ar. meşūm) Uğursuz 10b
me-zen 51a
mı Soru eki 11a, 18b, 21b
mi Soru eki 8b, 73a
miḥ (Fa.) Mıh, çivi 35b, 50b
mihmān (Fa.) Misafir
m.-dur 37b
m. ét- 93b
mihnet (Ar.) Zahmet, eziyet, keder 54a
m.-i 53a
m.-ile 82a
mihr (Fa.) Güneş 52a
m.-i 70a
m. ü māh 49a
miḳdār (Ar.) Kıymet, değer
m.-dur 93b
m.-i 40a
mīl (Ar.) Yollardaki mesafeyi tayin için dikilen nişan
la, 2a, 2b, 3a, 5a
m.-e la
m.-i la, 1b, 2b
m.-üḡ 2a
milḥ (Ar. melah) Çekirge
m.-den (mūr u milḥ) 37a
milk (Ar.) Mülk 20b, 44b, 74a, 78b, 79a
milk (genc ü milk ü māl) 82a
milk (māl u m.) 9a, 54b

- m.-e 26a, 44b, 87a
m.-i 10b, 26a, 37b, 74a, 79a, 81b, 87a, 100a
m.-i (māl u m.) 54b, 70a
m.-içün 54b
m.-in 39a, 54b
m.-inde 53a
m.-ine 8b, 51a, 79a
m.-üme 12b
m.-üñi 11a
m.-i bārī 54b
m. ü diyār 72a
m. ü ḥarāc 75a
m. ü taht 72a
mināreleyin (Ar.) Minare gibi 1a, 5a
mīnā-reng (Fa.) Mine renkli, gök mavisi 52a
minḳār (Ar.) Yırtıcı kuş gagası 68a
mīr (Fa.) Amir, baş, kumandan
m.-i 68a
m. ü sipāhī 51b
miḳrāc (Ar.) Göğe çıkma, Peygamberin Tanrı katına çıkması
14b
mīrās-ḥürde (Ar.Fa.) Miras yiyen
m.-sidür 85a
mirriḥ (Ar.) 28b
miṣāl (Ar.) Benzer (seng-i āsiyāb m.) 38a
miṣl (Ar.) Benzer, eş
m.-i hümā 100a
mīṣe Meşe 6b
mīzān (Ar.) Terazî, ölçü aleti, ölçek 52a
mīzān (seyr-i m.) 52a
muḳaẓẓam (Ar.) Büyük, ulu 21b, 73b, 74b, 100a
muḳcizāt (Ar.) Mucizeler
m.-i 63a
muḡālaṭ (Ar.) Yanıltmak için yanıltacak yolda söz söyleme
2b

- muḥālefet (Ar.) Aykırılık 59b
muḥallel (Ar.) Tahlil edilmiş
m.-dür 56a
muḥkem (Ar.) Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam
74b, 80a, 90b
muḥtāc (Ar.) İhtiyacı olan
m. ol- 45a
muḥtaşar (Ar.) İntisar edilmiş, kısaltılmış 64b, 73b
muḥtelif (Ar.) Türlü, çeşitli 97a
muḥterem (Ar.) Saygın, saygıdeğer 4a, 14a, 21a, 28a, 84b
muḥteşem (Ar.) İhtişamlı, görkemli 7a
mu'în (Ar.) Yardım eden
m.-ün 35a
muḫābil Karşılık 64a
muḫarreb (Ar.) Yaklaşmış, yakın 38b, 44a
muḫayyed (Ar.) Bağlı, kayıtlı 24b
muḫīm (Ar.) Oturan, yerleşen 54b
mūm (Fa.) Mum 93a, 95a
mūnis (Ar.) Alışılan, alışılmış, arkadaş 9b, 69a
munḫur Büyük kadeh, şarap kabı
m.-lar 72b
m.-larıyla 77a
muntazır (Ar.) İntizar eden, bekleyen 6a, 55b
m. dur- 44a
mūr (Fa.) Karınca
m. u milḫ 37a
m. tek 26a
murād (Ar.) Arzu, istek, dilek 26b
m.-ı 23b
m.-ına 14b
m.-un 26a
murāssa (Ar.) Değerli taşlarla bezenmiş 7b, 31b, 32a,
36a, 36b, 47b, 51b, 72b
musahḫar (Ar.) Ele geçirilmiş 5b

- m.-dur 37b
m. kıl- 76a
muşarra' (Ar.) 17b
mu'teber (Ar.) Değer verilen 6b, 21b, 29a, 35b, 36a, 40a,
42a, 44a, 55b, 56a, 56b, 57b, 58a, 58b, 60a, 62a, 63a, 64b,
74a, 74b, 78a, 80a, 83b, 86a
mu'teber (şāh-ı m.) 8a, 64b
m.-leri 71b
mu'tedil (Ar.) Sert olmayan, uygun 69b
mu'ti' (Ar.) İtaatli 10b, 21b, 73a, 88a
m. olmak 10b
mu'tlakā (Ar.) İlla, illaki 42b
mu'trib (Ar.) Çalgı çalan, çalgıcı
m.-ler 77a
mu'ttali' (Ar.) Öğrenmiş, bilgili 78b, 84a
mübārek (Ar.) Kutlu, kutsal 26a, 76a
mübāriz (Ar.) Dövüşe, güreşe kalkışan 88b
m.-dür 89a
m.-ler 32b, 80a, 81a
mücāhede (Ar.) Uğraşma, savaşma
m.-yle 26a
müdām (Ar.) Devam eden, sürekli 81a
müdārā (Fa.) Yüze gülme, dost gibi görünme 8a, 22a, 71b
müdde'ā (Ar.) İddia olunmuş, iddia olunan şey 31b, 52b
müddet (Ar.) Zaman, vakit
m.-ile (eyyām u m.) 55b, 62b
müdebbir (Ar.) Tedbir alan, düşünceli 76a
müdevver (Ar.) Tedvir olunmuş, döndürülmüş 79b, 80a
mühendis (Ar.) Mühendis
m.-ler 80a, 90a
müheyā (Ar.) Hazır, hazırlanmış 89a, 89b
mühlet (Ar.) Süre 84a
mühre (Fa.) Bir çeşit yuvarlak şey 84a
m.-den 84a
m.-yi 84a

- müjde (Fa.) - Muştu
m. ol- 75a
- mükāfāt (Ar.) Mükafat
m.-in 52a
- mükerrem (Ar.) Muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer 57b
- mülākāt (Ar.) Görüşme 28b
- mümkün (Ar.) Mümkün, olabilen 77b
- münācāt (Ar.) Allah'a dua etme, yalvarma
m. kı1- 43b
- münādī (Ar.) Nida eden, tellal 75b
m. kı1 75a
- mürğ (Fa.) Kuş 69b
- mürsel (Ar.) İrsal olunmuş, gönderilmiş 14b
- mürvet (Ar. mürüvvet) İnsaniyet, mertlik, yiğitlik 92a
- müselsel (Ar.) Bir yazı stili 38b, 40a, 78b, 81b
müselsel (haṭṭ-ı m.) 81a
- müstagraḳ (Ar.) Batmış, gömülmüş
m. ol- 13b, 63a, 64b
- müstakīm (Ar.) Doğru, dik (şırāṭ-ı m.) 31b, 52a
- müste'ān (Ar.) Kendisinden yardım beklenen, yardım istenen
(Allah) 74a
- müstedām (Ar.) Devamlı, sürekli 59b
- müstemend (Fa.) Üzgün, belaya uğramış 39a
- müstemirr (Ar.) Sürekli, devamlı
m.-ken 69a
m. kı1- 29a, 32b
- müşāhede (Ar.) Bir şeyi gözle görme
m. kı1- 26b
- müşerref (Ar.) Şerefli 34b
m. eyle- 28b
m. kı1- 26a
- müşg (Fa.) Misk 72b
- müşg-dem 72b
- müşgīn (Fa.) Miskli, misk kokulu 6a, 99b
- müşkil (Ar.) Güç, çetin, zor 61a, 70a, 71b, 72a, 84b

- m.-ini 3b
m.-üm 26b, 44b
m.-üç 35a
müşkil-güşāy (Ar.Fa.) Müşkül, güç, çetin şeyleri halleden
(vezīr-i m.) 33a
muşte (Fa.) Mušta, birine vurmak için ele veya parmaklara
geçirilen demir alet 36b
müşterī (Ar.) Alıcı, istekli 32a
mütālaʿa (Ar.) Okuma, tetkik
m. êt- 100a
m. kıl- 10b, 36b, 78b
mütehayyir (Ar.) Hayrette kalan, şaşırılmış 55a
m. kal- 97a
mütelif (Ar.) Ülfet eden, alışık 97a
müyesser (Ar.) Kolaylıkla olan
m. kıl- 37b
müzeyyen (Ar.) Süslenmiş, bezenmiş 32a, 76b

N

- nā-bedīd (Fa.) Görünmez, belirsiz, kayıp 42a
nā-bekār (Fa.-Ar.) İşe yaramaz, hayırsız (laʿīn ü n.) 42b
nacağ Hançer 20a, 42a, 73a, 83b, 87b, 99b
nacağlu Hançerli 32b, 43a
nā-çār (Fa.) Çaresiz 71a
n. kal- 90b
nādī (Ar.) Nida eden, haykıran, çağırın
n.-ler 75a
n. kıl- 75b
nā-gāh (Fa.) Ansızın, birden bire 1a, 44b, 47a, 57b
naḥ (Fa.) Tel, ip
n. u nāsinc 72b
nā-ḥağ (Fa.Ar.) Haksız, haksız yere 30b
nā-ḥağ (ḥūn-ı n.) 30b

- naḥīf (Ar.) Zayıf 85a
nāhiyyet (Ar.) Kazadan küçük, köyden büyük yurt parçası
n.-inden 55b
na[◀]im (Ar.) Cennetin bir kısmı
n.-e 9a
naḳāre (Ar. naḳḳāre) Dümbelek (kūs u n.) 64a
naḳḳāre (Ar.) Dümbelek
n.-ler 16b, 23a
naḳḳāş (Ar.) Süslemeci, ressam
n.-i 97a
naḳım 71a
naḳş (Ar.) Noksan, eksiklik
n. u zevāl 91b
naḳş (Ar.) Bezek, süs, resim 17a
n.-a 97a
n.-i 18a
n.-in 94b, 95a, 97a
n.-ina 94b
n.-ları 97a
n. kıl- 70a
na[◀]l (Ar.) Nal
n.-e 39a
n.-i 38b, 40a
n.-ina 40a
n.-ından 41a
n.-i 40b
n.-ler 40a
n.-lerüñ 40a
na[◀]llan- (Ar.T.) Nallenmek
n.-an 40b
na[◀]llü Nallı 72b
nām (Fa.) Ün, isim
n. u nāmūs 70b, 72a
nām-dār (Fa.) Namlı, ünlü 10b
nāme (Fa.) Mektup 5b, 6a, 10b, 13a, 14a, 86b, 88a, 88b,
89a, 99b, 100a, 100b

- n.-de 10b
n.-dedür 87b
n. içre 13a, 14a
n.-ler 5b
n.-m 87a
n.-si 10a, 11a, 89a
n.-sin 10a, 12b, 13a, 88a, 100a, 100b
n.-sinde 12b
n.-sinden 100b
n.-sine 12a
n.-sinün 10b
n.-yi 5b, 6a, 11a, 12a, 87a, 87b, 99b
n.-yle 13b
nāmūs (Ar.) Namus, ar (nām u n.) 72a
nār (Ar.) Ateş 83a
na[◀]ra (Ar. na[◀]re) Nara, yüksek sesle bağırma
n.-lar 66a
n.-lar çıkar- 17a
n.-lar haykır- 65a
n.-lar haykırış- 11b, 13b
n.-sın 99b
n. çağır- 99b
n. haykır- 65a
n. ur- 12b, 37a, 46b, 65b
naşīh (Ar.) Nasihat, öğüt veren
n.-i 45b
naşīhat (Ar.) Öğüt 6a, 8a, 10a, 57a, 61b, 62a
n.-dür 31b, 41a
n.-i 15a, 32b
n.-lar 6a, 60b,
n.-in 38a
n. et- 20b, 27a, 60b
n. kı1- 30b, 37b, 55a, 72b
n. vēr- 44b, 55a
n.-i Behmen 61a
n.-i Boğrat Vezīr 62a

- n.-i Eflâṭūn hakim 61b
n.-i Restatālis-i hāṣ 61a
n.-i Sokrat Vezir 61b
nāsinc
n.-ler 72b
nā-sūz (Fa.) Tutuşmayan 67b
nath
n.-in 15b
nath (hāk-i n.) 17b
nāyim (Ar. nāim) Uyuyan, uykuda bulunan 36a
nāyim (kayim ü n.) 31b
n. ü kāyim 74a
nazar (Ar.) Bakma, göz atma 1a,6b, 11b, 96b
nazar (ehl-i n.) 53a
n.-lar 57b
n. ét- 15a, 40a, 75b
n. eyle- 78a, 86b, 95a
n. kıl- 21b, 25a, 28b, 32b, 36a, 38a, 38b, 41b, 43b,
44a, 47b, 53a, 54a, 57b, 58b, 67b, 73a, 78a, 78b, 79a,
79b, 80a, 80b, 81a, 84b, 86a, 90a, 94b, 96a, 97a, 99b
n. ur- 35b, 38b, 47b
nazir (Ar.) Eş, benzer
n.-üm 31a
nazm (Ar.) Nazım, şiir 3b, 6b, 8a, 10b, 12b, 14a, 15b,
16a, 18a, 20b, 22a, 25a, 27b, 29a, 30b, 31a, 34b, 36b,
37b, 39a, 40b, 42b, 44b, 49a, 50b, 52a, 53a, 54a, 57a,
59b, 60b, 63a, 64a, 65a, 67b, 68b, 71b, 73b, 75b, 76a,
78b, 79a, 81a, 81b, 82b, 84b, 86b, 88b, 91a, 92b, 94a,
95a, 96b, 97a, 100a
nāzük (Fa.) İnce, güzel, nazik
n.-de (baḥr-ı n.) 69b
ne Ne, nasıl 1a, 1b, 2a, 2b, 3b, 4a, 4b, 7a, 8a, 8b, 9b,
10a, 10b, 12b, 18a, 20a, 20b, 21b, 23a, 24a, 26a, 26b,
27a, 27b, 28b, 30a, 30b, 33b, 36b, 38b, 40a, 41a, 44b,
46a, 48a, 48b, 49a, 50b, 51a, 52b, 54a, 55a, 56b, 57b,

- 58b, 59a, 59b, 60a, 61a, 63a, 67a, 67b, 68b, 69b, 70a,
71b, 73a, 74a, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a, 79b, 80a, 80b,
81a, 81b, 82a, 82b, 83b, 84a, 84b, 85b, 86a, 86b, 87a,
88a, 90b, 91a, 92b, 93b, 96a, 96b, 97a, 98a, 98b, 99a,
100a
n. durur 97b
n.-dür 2a, 3b, 9b, 23b, 26a, 46a, 60a, 74b, 84a, 85a,
91b
n.-ler 9b
n.-n 4b
n.-ydi 42a, 80b
n.-ye 4a, 4b, 25a, 57b, 74b, 91a, 96b
n.-yile 38a
n.-yle 29b
n.‘aceb 13a, 17b
n. çün 31a
n. fāyide 35b
n. hōd 97b
n. hōz 82b
n. kadar 33a, 55b, 56a, 58a, 90a, 90b
n. kadar kim 1a, 23b, 25b, 33a, 67b, 77b, 83b, 88a, 91a
n. kim 25a
nebāt (Ar.) Bitki 93a
nebātāt (Ar.) Bitkiler 34b
necāt (Ar.) Kurtulma, kurtuluş 9a, 31b, 45a, 52b
n. bul- 42b
necm (Ar.) Yıldız
n. ü felek 34b
neden Neden, niçin 29a, 67a
n.-dür 33a
nedīm (Ar.) Meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı 28a, 39b
nef‘ (Ar.) Menfaat, yarar 11a
nefes (Ar.) Soluk, nefes, an 27b, 70a, 96b
n.-dür 37a
n.-i 41b
n.-üm 26b

- n. ur 93a
nefir (Ar.) Boynuzdan yapılan boru (sūr-nā vü n.) 86a
n.-ler (sūr-nā vü n.) 16b
n.-lerde 68a
nefrīn (Fa.) İlenç, lanet okuma 28a
n.-ile 27b
n. êt- 27b
nefs (Ar.) Ruh, bedensel istek 4b, 9a, 69b
n.-e 8b, 9a
n.-i 9a, 28b, 44b
n.-ine 25b, 52a
n.-ün 9a
n.-üne 45a
nefslü (Ar.T.) Nefisli 8a
nehār (Ar.) Gündüz (leyl ü n.) 84b
neheng (Fa.) Timsah 64a
neheng (bebr ü n.) 95a
nehr (Ar.) Nehir
n.-e 64b
n.-ine 54b
ner (Fa.) Erkek 93a, 94b
nerdübān (Fa. nerd-bān) Merdiven 71a
nere Nere
n.-den 25a
n.-ye 6b
nergis (Fa.) Nergis 70a
nerm (Fa.) Yumuşak 6b
nerre (Fa.) Erkek (bkz. ner) 6b, 36b, 39a, 40b, 64a
nerre-şīr (Fa.) Erkek arslan 12b, 89a
nesne Nesne, şey 1a, 2a, 10a, 21a, 40a, 67a, 67b, 85a, 90a, 97a
n.-den 1a, 59b
n.-dür 13b
n.-ler 77a
n.-nün 95a, 95b

- n.-sin 41a, 77b
- negr (Ar.) Nesir, düzyazı 4b, 7a, 10a, 11a, 13a, 14a, 14b, 16a, 16b, 18b, 21a, 22b, 25b, 28a, 29b, 30b, 32b, 35a, 37b, 39b, 41a, 42b, 45b, 49b, 51a, 53a, 53b, 54b, 57b, 60a, 62a, 63a, 64b, 65b, 66a, 68a, 70b, 74b, 75b, 76b, 79a, 80a, 81b, 82a, 83a, 85a, 87a, 92a, 93a, 94a, 95b, 96b, 97a, 97b, 100b
- n²êt- Ne etmek, ne yapmak
- n.-di 40b, 91a, 95a, 98a
- n.-digin 59b
- n.-diler 79b
- n.-diğüz 1a
- n.-dügin 100b
- n.-dügümi 88b
- n.-dük 87b
- n.-düklerin 38a
- n.-düm 87a
- n.-(d)em 27a
- n.-(d)erler 20b
- n.-(d)esin 37a
- n.-(d)üpdür 79b
- nev⁴ (Ar.) Çeşit, türlü
- n.-den 51b
- nevā (Fa.) Ses, seda 69b
- n.-sı 91b
- nev-baht (Fa.) Talihli
- n. u cüvān 61b
- nev-cüvān (Fa.) Taze, genç, delikanlı 28b, 37a, 40b, 49b
- nev-rüz (Fa.) Yeni gün, ilkbaharın başlangıcı
- n.-da 69b
- nev-rüz (*īd ü n.) 14b
- ney (Fa.) Ney 91b, 97b
- n²eyt- Ne söylemek
- n.-(d)ügin 2a, 2b, 14a, 59b

- n>eyle- Ne eylemek, ne yapmak
n.-di 15b, 37a, 91b
n.-düginden 24a
n.-düm 10b, 79b
n.-r 28a
n.-r-siz 49b, 94a
n.-yem 31a
n.-yüp 38a, 59b
- nice Nice, nasıl, ne kadar (çok) 1a, 2b, 9b, 10a, 10b,
13a, 14a, 18b, 26a, 30b, 31a, 32a, 37a, 37b, 39b, 42b,
43b, 44a, 44b, 47a, 49b, 51a, 52a, 54b, 56a, 60a, 64b,
65a, 65b, 67a, 69a, 70a, 71b, 72a, 81a, 82b, 85a, 87a,
88b, 91a, 91b, 95b, 97a, 100b
n.-di 39a
n.-dür 4b, 31b, 59b, 97b
n.-ler 22a, 37b, 65b, 88b
n.-leri 37b
n.-nün 65b
n.-si 10a, 16b, 35a, 49b, 95b, 96b
n.-sidür 52a
n.-ydi 79b
- niçe (bkz. nice) 4b, 18a, 21a, 22a, 32a
n.-si 17a
- niçün Niçin 2a, 12b, 27b, 43a, 57b, 58a, 59a, 72a, 82b,
84a, 86b, 99b, 100a
- nigūn (Fa.) Tersine dönmüş, alt üst olmuş 68b
- nihān (Fa.) Gizli, saklı 92b
n.-dan 75b
- nihāvend (Fa.) Türk müziğinde bir makam 69b
- niķāb (Ar.) Peçe, yüz örtüsü 31a, 100a
n.-ın 10b
- nīk-nām (Fa.) İyi nam kazanmış, iyi adlı 81b, 84b
- nīl (Fa.) Çivit otu
n. ü beķām 97b

- ni'met (Ar.) Nimet 23a, 59a, 92b, 93b, 98b
n.-ler 75b, 77a
n.-leri 26a
n.-ümüz 88a
ni'met (māl u n.) 57a,
n.-i (māl u n.) 57a
ni'met (hon u n.) 92a
nire Nere (bkz. nere)
n.-ye 100b
nisbet (Ar.) Kıyaslama 57b
niş (Fa.) Zehir, ağı
n.-den 34b
nişān (Fa.) Nişan, iz, belirti 3a, 36a, 39b, 56a, 79b,
97b
n.-i 85a, 89a
n.-in 28b
n.-içün 41a
n.-ları 35a
n. et- 81b
n. kal- 81b, 82b
n. kıl- 81b
nişāne (Fa.) İz, alamet, belirti 75a, 77a, 99b
n.-ye 77b, 78a
nite Nasıl 7b, 19b, 54b, 72b, 91b
n. evvel 33a
n. kim 3b, 34a, 53a, 57a
niyyet (Ar.) Niyet
n.-i 15a
niẓām (Ar.) Düzen, usul 92a
noḡsān (Ar.) Eksiklik, kusurluluk 88a
n'ol- Ne olmak
n.-ur 16a, 81a
nūr (Ar.) Nur, aydınlık, parlaklık 34b
n.-i 26b
n.-ila 23b

- n. eyle 83a
n.-ı rahmet 54b
n.-ı yezdān 17b
nūrānī (Ar.) Nurlu, ışıklı 67b
nūrlan- (Ar.T.) Nurlanmak, aydınlanmak
n.-ur 33b
nuşret (Ar.) Yardım 68a
nuş (Fa.) Tatlı, bal 34b
nuş (Fa.) İçki, işret
n.-a 75a
nuş (iş u n.) 18b
nücūm (Ar.) Yıldızlar
nücūm (hük-m-i n.) 61b, 39b
nücūm (bir nücūm sâ'at) 13b, 44a, 62b, 66a, 73a, 96a
nükte (Ar.) Nükte, ince, anlamlı sez 70a
n.-ler 99b
n.-i hücumet 12a
nüzūl (Ar.) Aşağı inme 23a, 92b, 93b, 98b
n.-ler 75b

0

- o 0 6b, 31a, 34a, 51a, 61a, 82a, 82b, 83a
o.-dur 8b, 18a, 18b
n.-nuş 52a, 53b
od Ateş 58b, 68b, 94b
o.-a 25a, 27a, 58b
o.-a yakdur- 27a
o.-ı 67a
o.-ıla 67a, 96b
o.-isa 96b
o.-lar 68b, 96b
o.-umuza 52b
o. ur- 67b

oğlan Oğlan, erkek ocuk

o.-lar 24b

oğlan Evlat

o.-ları 60a, 60b

oğlancuğ ocuk, kuuk ocuk

o.-larıduğ 2b

oğ(u)l Oğul 23b, 29b, 60a

o.-ı 19a, 20a, 20b, 23b, 26b, 27a, 28a, 42a, 54a, 60b,
86a, 86b, 71a, 87b, 90a, 91a, 92a, 98a

o.-iun 34b

o.-ıdur 20a, 34b

o.-ına 91a

o.-ıyla 28b

o.-ları 60a, 80a

oğ Oğ 88b

o.-ına 28a

o.-lar 38b, 65a

o.-larınıı 88b

o.-ınuğ 36b

o. at- 88b

oğı- Okumak 10a, 30b, 36b, 44b, 78b

o.-dı 12b, 13a

o.-maz 36b

o.-yan 81b

o.-yımaz 24a

o.-yu bil- 78b

o.-yup 26b, 31a, 39a, 50b, 79a, 81a, 81b, 84b

oğın- Okunmak

o.-a 28a

o.-ur 28a

oğu- Okumak (bkz. oğımak)

o.-dı 37b, 39b, 40a, 46a, 48a, 48b, 79a, 80a, 82a, 84a

o.-dılar 88a

o.-rlar 28a

o.-yup 100a

- ol O (sıfat) 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 4a, 5a, 6b, 7a, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b, 10b, 11a, 11b, 12b, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 17a, 18a, 19a, 20a, 21b, 22b, 23a, 23b, 24a, 24b, 25a, 25b, 26a, 27a, 27b, 28a, 29a, 29b, 30a, 32a, 32b, 33a, 33b, 35a, 35b, 36a, 36b, 37b, 38a, 38b, 39b, 40b, 41a, 41b, 42a, 42b, 43a, 44a, 45a, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49a, 49b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52b, 53a, 54a, 54b, 55a, 55b, 56a, 56b, 57a, 57b, 58b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a, 62a, 62b, 63a, 63b, 64b, 65a, 65b, 66a, 67a, 67b, 68a, 68b, 69a, 70a, 70b, 71a, 71b, 72b, 73a, 73b, 74b, 75a, 75b, 76b, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a, 79b, 80a, 80b, 81a, 81b, 82b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 85b, 86a, 87b, 89b, 90a, 90b, 91a, 92b, 93a, 93b, 94a, 94b, 95a, 96a, 96b, 97a, 97b, 98a, 99a, 100a
- o. dem 19b, 27b, 43a, 45b, 60b, 62b, 63a, 65b, 81a, 81b, 100a
- o. kadar 57a, 58a, 58b, 65b, 97b, 99b
- o. vakt 43b
- o. zamān 34a, 34b, 40a, 60a, 61b, 71b, 88b, 92b
- ol O (zamir) 18b, 20b, 25a, 25b, 28b, 29b, 30a, 31a, 37a, 43b, 49b, 50a, 52a, 52b, 53a, 61b, 68b, 73a, 82a, 82b, 87a
- o.-dur 9a, 9b, 14b, 19a, 22a, 23b, 24a, 31b, 34a, 37b, 52b, 61a, 72a, 74a, 77a, 79b, 94a, 96b, 98b
- o. durur 8b, 31b, 52a
- ol- Olmak
- o. 21a, 32b, 45a, 52a, 79a, 87b, 98a
- o.-a 1b, 2b, 3b, 8b, 14b, 18b, 19b, 20b, 23b, 24b, 25a, 26b, 27a, 27b, 29b, 30a, 35b, 42b, 43a, 44b, 45a, 45b, 47a, 47b, 52a, 52b, 53a, 53b, 54b, 57a, 67b, 69b, 72a, 77a, 80b, 82b, 92a, 95b, 96b, 100a, 100b
- o.-a mı 15b
- o.-acak 63b
- o.-acagımı 29a
- o.-alar 5b, 15a, 89a
- o.-am 3a, 19b, 60a,
- o.-an 8b, 9b, 10a, 14a, 16a, 16b, 21a, 22a, 22b, 50b, 55a, 72a, 75a, 79a

- o.-ana 10b, 45b
o.-anı 69a
o.-anlar 13a, 94a
o.-anun 14a
o.-ası 30a
o.-asın 9a, 11a, 25b, 44b, 49b, 54b, 57b
o.-asum 50b
o.-ayın 84a
o.-dı 3b, 6a, 8a, 10b, 11a, 11b, 12a, 13b, 15a, 15b, 17a, 17b, 20a, 21a, 24b, 26b, 27a, 28b, 29b, 33a, 38a, 42a, 43a, 43b, 45b, 46a, 46b, 47b, 48a, 48b, 49b, 50a, 51b, 52a, 53b, 54b, 55a, 56b, 57b, 58a, 59a, 61b, 62b, 63a, 63b, 64a, 65b, 66a, 67b, 68a, 73a, 75a, 75b, 77b, 81a, 83a, 83b, 84b, 85a, 86b, 87a, 88b, 89b, 90a, 90b, 92a, 93b, 94b, 95a, 96a, 96b, 97b, 99a, 100a
o.-dılar 3a, 5a, 12a, 16b, 17b, 23a, 30b, 44a, 46b, 49b, 50a, 51b, 52a, 56b, 58a, 59a, 63b, 66b, 70b, 71b, 75a, 77b, 96b, 97b
o.-du 77a
o.-duğı 34b
o.-duğın 2a, 35a, 55a
o.-duğına 69a
o.-duğuna 31a
o.-duğunuza 60a
o.-duğ 46a
o.-duğları 68b
o.-dum 47a, 84b
o.-duñ 31a
o.-duñısa 31b
o.-ğıl 9b, 43b
o.-ıcağaz 32a
o.-ıcağ 3a, 4a, 5a, 8b, 24a, 26a, 26b, 27a, 33b, 34a, 42a, 51a, 56b, 62a, 63b, 66a, 71a, 72a, 75b, 80b, 81a, 96a, 97a

- o.-ı gel- 19b
o.-ımadı 72a
o.-ısar 20b, 30b
o.-ısardur 35b
o.-ma 5b, 11a, 22b, 31a, 45a, 48a, 51a, 54b, 57b, 61b, 79a, 87a
o.-madı 11a, 19a, 33a, 50b, 71a, 77b, 89b
o.-madın 16b
o.-mağıl 27a
o.-masın 29a
o.-masun 60a, 61a, 61b, 74b, 83a, 93a
o.-maya 4a, 8b, 42b, 45a, 52a, 77a, 79a, 94a, 98b
o.-mayalar 27b
o.-mayasın 61b, 87b
o.-mayavuz 87a
o.-mayaydı 49a
o.-mayınca 47a
o.-maz 31b, 79a, 85b, 93a
o.-mazıdı 36b
o.-mazısan 10b
o.-mazıken 69a
o.-mazsan 11a
o.-mazsun 88a
o.-mış 3a, 5a, 6b, 13b, 20a, 49a, 51a, 54a, 74b, 95b
o.-mışdur 96b
o.-mışiken 4a, 16a, 51a, 52a, 91b,
o.-mışken 69a
o.-mışları 64b
o.-mışsın 54a, 61b
o.-sa 23a, 23b, 27a, 29a, 31a, 34b, 39b, 42b, 71b, 79a, 85b
o.-sun 2b, 30a, 39a, 41b, 59b, 70b, 74b, 75a, 87b
o.-uban 50b, 76b
o.-uğ 59a, 77b
o.-unca 17b, 56b, 58a, 59b, 67b, 89b, 96a

- o.-up 4b, 11b, 15a, 20a, 20b, 26b, 30b, 32b, 33a, 33b,
34a, 34b, 39a, 43a, 44a, 50b, 53b, 54a, 57b, 59b, 63a,
63b, 64b, 68a, 71b, 76b, 78a, 78b, 81b, 87a, 99b
o.-updur 25a, 100a
o.-ur 7a, 8a, 10b, 11b, 13b, 14a, 15a, 16a, 21a, 25a,
26b, 31b, 32a, 41b, 45a, 45b, 46b, 47a, 47b, 52b, 53a, 54b,
57b, 60a, 67b, 69b, 74a, 80b, 82a, 83a, 92a, 93a, 95a, 95b,
96b, 97b
o.-uram 26a, 26b
o.-urdu 33b, 34a, 35a, 37a, 89b, 90b
o.-urduy 35a
o.-urdu 6b
o.-urisa 45b
o.-urisañ 4b
o.-urlar 24a, 26a, 34a, 42a, 69a, 97a
o.-urlardı 34a
o.-urlarsa 21b, 22a
o.-ursa 2a, 14a, 14b, 20b, 23b, 30a, 32a, 57a
o.-ursam 41a
o.-ursañ 2a
o.-ursın 10b, 41a, 54b, 99b
o.-uruz 1b, 2a
olmak Olmak 10b, 20b, 29b, 82a, 85a, 87b, 100b
o.-(ğ)a 10a, 20a
olin- Olunmak
o.-updur 22a
olun- Olunmak
o.-dı 55a, 91a
omuz Omuz
o.-uğa 40a
oñ- İyileşmek, salah bulmak
o.-up 4a
on On (sayı) 60b, 86a
o.-ı 5a

o.-uncü 38b
on altı On altı 93b
on altı bin On altı bin 55b
onar- Onarmak, ıslah etmek
o.-mase 4a
onarmak Onarmak, ıslah etmek
onbir Onbir 99b
o.-inci 38b, 86a
ondan Ondan 2a
on dört On dört 93a
on iki On iki 5a, 15b, 26a, 32b, 38a, 40a, 40b, 53b
o.-ncü 38b
on iki bin On iki bin 83a
on sekiz On sekiz 5a
o.-inci 5a
on sekiz bin On sekiz bin 5b, 34b, 35a
on üç On üç 5a
o.-üncü 5a
on yedi On yedi 5a, 5b, 7b, 11b, 13a, 24b, 38a, 55b, 73a
ornat- Tesis etmek, yerleştirmek
o.-mıslar 36a, 50b, 80a
orta Orta, ara yer 80a
o.-sında 36a, 75a, 78a, 80a, 80b, 83b, 91a
o.-sından 86a
o.-ya 59a, 70b
ortalık Orta, ara 73b
ot Ot 6a
o.-ı 5a
otağ Çadır
o.-ı 70b
otla- Otlamak
o.-dı 96a
otur- Oturmak
o. 28b
o.-a 88a

- o.-an 84a
o.-dı 5b, 17b, 25a, 28a, 30b, 42a, 53b, 56b, 59b, 60a,
63b, 70b, 90b, 92b
o.-dılar 62b, 77a, 98a
o.-duğı 54b
o.-dum 26b
o.-mayam 56b
o.-mış 7b, 43b
o.-mışlar 100a
o.-up 23a, 99b
o.-ur 6b, 28b, 44a, 54a, 83b, 100a
o.-urken 63b
o.-urlar 58b, 72b
otuz üç Otuz üç 38a
ova Ova 73b
oyan- Uyanmak
o.-dı 49a, 75b
oyanuk Uyanık 14b
oyanuk (uyur o.) 28a
oyn Oyun
o.-uma 40b
oyna- Oynamak
o.-dı 17b, 46b, 64a, 65a
oyun Oyun
o.-ın 62a, 72a
o.-unı 45b

ö

- ög- Övmek
ö.-eridi 34b
ö.-di 34b
ögid Öğüt
ö.-i 21a
öküz Öküz

- ö.-leri 94b ~
öl- Ölmek
ö.-di 75a, 81b, 95a
ö.-en 75a
ö.-ince 2a
ö.-meye 45a, 94a
ö.-se 85a
ö.-üp 50b, 85a
ö.-ür 81a
ö.-ürler 60a
ölç- Ölçmek
ö. 36a
ö.-diler 1a
ö.-e 14a
ö.-di 36a
öldür- Öldürmek
ö.-di 5b, 51a
ö.-e 100b
ö.-me 47a
ö.-ür 27a
ö.-ürem 47a
öldürmeklik Öldürmek 87b
öli Ölü
ö.-den 45a
ölmek Ölmek 8b
ölü Ölü
ö.-lerin 97b
ö.-sin 50a
ölüm Ölüm 37a, 87b
ö.-den 37a
ö.-dür 85a
ömr (Ar.) Ömür 18b, 28b, 36a, 60a
ö.-e 18b
ö.-i 18b, 27b
ö.-ile 18a

- ‘ö.-üme 50b
‘ö.-ine 91b
‘ö.-ini 10b
‘ö.-ün 85a
‘ö.-üne 79a
‘ö.-ünüzi 38a
‘ö. u cāh u baht 40b
‘ö. ü devlet 37a, 51a
‘ö. ü ‘izz ü devlet 60a
öñ Ön 64b, 66b, 68a, 99a
ö.-den 39b
ö.-in 64a
ö.-ince 20a, 21b, 32b, 35b, 43a, 55b, 76b, 86a, 99a
ö.-inde 1b, 24a, 40a, 43a, 50a, 56a, 59a, 73b, 76b,
77b, 80b, 87b, 91a, 97b
ö.-ine 1b, 14b, 16a, 19b, 27a, 47b, 62b, 64b, 66a, 68a,
68b, 75a, 97a
ö.-lerinde 45b, 58b
ö.-lerinden 66a
ö.-lerine 30b, 93a
ö.-ümüzde 46a
ö.-ünce 86b
ö.-ünde 99b
öñce Önce 76a
öñdin Önce 37b, 61b
öp- Öpmek
ö.-di 10a, 30b
ö.-üben 72a
ö.-üp 88a, 92b
örü Ayakta
ö. dur- Ayağa kalkmak 25a, 76a
ö.-p dur- 75b
öt- Ötmek (bülbül, kuş)
ö.-er 9a
ö.-di 96b

öyle Öğle 63a
ö.-den 59b
ö.-ye 59b
öyle Üyle 82a
öz İç, öz, kendisi
ö.-in 9b
ö.-inden 21a
ö.-ünü 10a, 42b
özge Başka 39a

P

pāk (Fa.) Temiz 9a, 57b
pāre (Fa.) Parça 5b, 38a, 38b, 40a, 40b, 47a, 49a, 55b,
71a, 73a, 86a, 87b, 94a, 95b, 98a
p. pāre 95a
parla- Parlamak
p.-dı 67a
p.-yup 68b
parmak Parmak
p.-(ğ)uğa 39a
pās-bān (Fa.) Gece bekçisi
p.-lar 86b
paşa Paşa 15b, 16a, 34b, 39a, 64a
pāyān (Fa.) Son, nihayet (ḥadd ü p.) 37a
pāye (Fa.) Rütbe, derece
p.-dür 72a
p.-si 8b
pāy-ı taht (Fa.) Başşehir, başkent 59b
pāyidār (Fa.) Devamlı, sürekli (Fa. pay-dūr) 8b, 9a, 19a,
36b, 45a, 59b, 100a
pāyizār (bkz. pāyidār)
p. ol- 71a

- paylu (Fa.T.) Ayaklı 7b
pāy-māl (Fa.) Ayak altında kalmış, çığnenmiş
p. kıl- 15a
p. ét- 68b
pāzişāh (Fa.) Padişah 2a, 3b, 8b, 12b, 14a, 19b, 20b,
26a, 29b, 44b, 51a, 82a, 87b
p.-a 20b
p.-dur 57a
p.-ı 71b
p.-lar 6b, 37b, 78b, 79a
p.-lara 22b
p.-um 87a
p.-uq 57a
p.-ı Perverdigār 34a
pāzişāhlik (Fa.T.) Padişahlık 68b
p.-(g)ın 76a
p. mıdur 82a
pāzişāh-zāde (Fa.) Padişah oğlu 19b
peder (Fa.) Baba 74a
pehlevān (Fa.) Pehlivan, yiğit
p.-am 88b
p.-lar 90b
pehlüvān (Fa.) Pehlivan, yiğit (bkz. Pehlevān) 40a
p.-ımış 40a
peleng (Fa.) Panter 94a
peleng (bebr ü p.) 11b
p.-e 89b
p. ü şīr 95a
penāh (Fa.) Sığınma, sığınacak yer 58b
pençe (Fa.) Pençe
p.-leri 97a
p.-si 97a
p.-sin 94b
p.-sine 89a
pend (Fa.) Nasihat, öğüt 91a
p.-i 92a, 100b

- penhān (Fa.) Gizli (Fa. pinhān) → 47b
per (Fa.) Kanat 69a
per (bāl ü p.) 96b
perākende (Fa.) Dağınık, darmadağın, dağıtma
p. ét- 68b
p. kıl- 17b, 19a, 71b
perde (Fa.) Perde
p.-de 69b
p.-si 33a
perdelü (Fa.T.) Perdeli 47b
pertāb (Fa.) Atılma 90b
pertev (Fa.) Işık, parlaklık
p.-i 17a
perverdigār (Fa.) Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı
(Allah) 4a, 18b, 25b
perverdigār (Hālik-ı P.) 25a
perverdigār (pāzişān-ı P.) 34a
pes (Fa.) Sonra 1a, 1b, 2b, 3a, 3b, 4a, 4b, 5b, 7a, 7b,
8a, 8b, 9a, 10b, 12a, 13b, 14b, 15a, 16a, 16b, 17a, 18b,
19a, 19b, 20a, 21b, 22a, 22b, 25a, 26b, 28a, 28b, 29a, 30a,
30b, 31b, 32b, 34a, 35b, 36a, 37b, 38b, 41a, 42a, 43b, 44b,
47b, 48a, 48b, 49b, 50a, 50b, 51a, 51b, 52a, 55a, 55b, 57b,
58a, 58b, 59a, 59b, 61a, 61b, 62a, 65a, 66b, 67a, 68a, 69a,
71a, 72a, 72b, 74b, 75a, 75b, 78b, 79a, 80a, 80b, 82b, 83b,
84a, 84b, 85b, 86a, 86b, 87a, 87b, 88b, 90a, 90b, 91a, 91b,
92b, 93b, 94a, 94b, 95a, 96a, 96b, 98a, 99a, 100b
peşimān (Fa.) Pişman 9a
peyām (Fa.) Haber 13a
peygāmbēr (Fa.) Peygamber 3b, 4b, 14b, 33b, 34a, 34b, 57a,
74b
p.-e 25b
p.-idi 3b, 55a
p.-lerine 14b
p.-ün 48b

- peyk (Fa.) Haber ve mektup getirip götüren 87b
p.-i 36b, 53a, 75b
p.-iyem 73a
p.-lerle 28b, 32b, 43a
p.-leriyle 53b
- peykān (Fa.) Temren, okun ucundaki sivri demir
p.-ıdı 36b
- peyker (Fa.) Yüz, surat (sancag u p.) 6b
peyker (ejdehā-peyker) 63b
- peymān (Fa.) Yemin, and (‘ahd u p.) 62a, 98b
- peyzā (Fa.) Meydanda, açıkta 96b
- pīr (Fa.) Yaşlı, ihtiyar
p.-ler 49b
- pīş-bīn (Fa.) İlerisini gören, ihtiyatlı 4b, 8a, 18a,
37a
- pīşe (Fa.) Alışkanlık, ādet, tabiat 52a
- pīş-keş (Fa.) Peşkeş, hediye, armağan 20b, 72a
p.-ler 72b
p.-lerin 22b
- piyāde (Fa.) Yaya 48a, 54a, 87b, 99b
- pūlād (Fa.) Polat, çelik 35b, 38a, 93b, 94a
p.-dan 35b, 36a, 38a, 93b, 94a, 94b
p.-ı 95a
- pūlād-pūş (Fa.) Zırhlı 13b, 15a, 15b, 99b
- pūlāz Zırhlı (bkz. pūlād) 38b, 65a, 94b
p.-a 64b
- pūlāz-pūş (bkz. pūlād-pūş) 49a, 53b
- pūr (Fa.) Dolu
pūr-hüner 12b, 52a
pūr-yaraqlı 89a
- pūşte (Fa.) Yığın, tepe 21b, 44a, 74b, 83b
p.-ye 73b, 83a

R

Rabb (Ar.) Allah

R.-a 92a

Rabbānī (Ar.) Rabla ilgili (ilm-i R.) 26a

Rabbü's-sevāh 53a

racīm (Ar. recīm) Taşlanmış, lanetlenmiş, mel'un 1b, 2a,
24b, 25a, 25b, 26a, 27a, 27b, 28a, 41b, 42a, 43a, 43b, 44a,
r.-den 2b, 25b, 42b

r.-e 25a, 41b

r.-i 25b, 27a, 42b

r.-ün 27a

ra'd (Ar.) Gök gürlemesi 64a, 65b

rāhat (Ar.) Rahat 4a, 24b, 25a, 43a, 45a

r.-in 82b

rāhatü'l-ervāh (Ar.) Ruhların rahata 69b

rahīm (Ar.) Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan 57a,
74b, 87a

Rahīm (Ar.) Merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan (Allah)
25b

rahmet (Ar.) Acıma, esirgeme, Tanrı'nın lütfu 25b, 69b

rahmet (nūr-ı r.) 54b

r.-i 4a

r.-ile 69b

r.-inden 69a

raḥş (Fa.) Gösterişli, yörük ve güzel at 1a, 65a, 77b

r.-a 54a

r.-dan 65b

r.-ı 22a

r.-ımlı 39b

r.-in 48a

r.-ına 17a

r.-ından 20b, 35b, 48a, 54a, 94a

r.-inun 16b, 73b

r.-lara 56b

- r.-larından 16b
r.-uma 12b
r.-umu 37a
rahşlu Atlı 16b
raht (Fa.) At takımı, yol levazımı
r.-ı 67b, 68a
r.-ın 17b, 18b
r.-ın (taht u r.) 68b
r.-ını 72a
r.-ını (tāc u taht u r.) 18a, 87a
r.-ları 71a
r.-umi (māl u genc ü r.) 81a
r.-umu (tāc u taht u r.) 40b
r. u kumāş 17b, 68b, 72b
rağş (Ar.) Dans, oyun
r.-a 76b
rāst (Fa.) Doğru 3a, 9a, 60a, 67b, 69b, 87b
r. ise 3a
r. gel- 71b
r. getir- 15b
raṭb (Ar.) Yaş
r. ü yābis Kurudan yaştan, münasebetli münasebetsiz söz
34b
rāvī (Ar.) Söyleyen, rivayet eden, hikaye eden, anlatan
1b, 3b, 4b, 5a, 5b, 7a, 7b, 10a, 11a, 11b, 12a, 13a, 14a,
14b, 15b, 16a, 16b, 18b, 19a, 19b, 21a, 22b, 24b, 25b, 27b,
28a, 29b, 30b, 32b, 33a, 35b, 37b, 39b, 40a, 41b, 43a, 45b,
46a, 47a, 47b, 51a, 53b, 55a, 55b, 56b, 62a, 62b, 63b, 65b,
66a, 67b, 68a, 70b, 72b, 73a, 73b, 74b, 75b, 76b, 78b, 79a,
79b, 80a, 81b, 82a, 83a, 85a, 87a, 89a, 89b, 90a, 92a, 92b,
93a, 94a, 95a, 95b, 96b, 97a, 97b, 98a, 98b, 100b
rāyiḥa (Ar.) Koku 56a, 59b
r.-sı 56a
r.-yı 56a
r.-yla 56a

- redd (Ar.) Red
r. et- 39b
r. ol- 35a
- refiḳ (Ar.) Arkadaḡ 52b, 53,
- rehā (Fa.) Kurtulma, kurtuluḡ 12b, 93a, 95a
- reh-ber (Fa.) Kılavuz
r.-üm 88b
- remz (Ar.) Gizli kapaklı anlatma, iṡaretle anlatma 3b,
15a, 41a
r.-i 3b, 69b
r.-ile 6a, 67b
r.-in 67b
r.-lerile 6a
r. kıl- 18a
- renc (Fa.) Eziyet, sıkıntı 54b, 84b
renc (mār u r.) 82a
r.-e 54b
r.-e düḡ- 85a
r.-i 54b
r.-ile 31a, 42a, 82a, 82b
r.-ine 54b
r. çek- 54b
- reng (Fa.) Renk 68a, 77b, 85b
r.-e 85b
r.-i 15b, 97b
r.-idür 97b
r.-ine 77a
r.-ler 97a
- reng-ā-reng (Fa.) Renk renk 85b
- re'sen-be-re'sen (Ar.Fa.) Kendi kendine 79b
- resm (Ar.) Töre, gelenek, biçim
r.-edür 86a
bu r.-e Bu biçimde 3b, 6b, 12b, 14a, 27b, 36a, 37a,
40a, 41a, 48a, 55a, 56a, 59a, 62a, 63b, 64a, 64b, 67b, 68b,

- 72b, 74a, 76b, 79b, 80b, 81b
revā (Fa.) Yakışır, uygun
r. mıdur 29b
revān (Fa.) Hemen, o anda 1b, 3a, 4a, 7a, 19a, 26a, 27a,
27b, 28a, 31a, 31b, 36b, 37a, 40a, 40b, 43b, 46a, 47a, 48a,
48b, 49a, 54a, 58b, 60a, 61b, 64a, 65b, 67a, 69b, 73a, 76b,
77b, 78b, 80b, 81a, 82b, 83b, 84a, 86a, 87a, 94a
revān (Fa.) Akma, yürüme
r.-ı (yākūt-ı r.) 77a
r.-ına (rūh u r.) 39b
revāne (Fa.) Giden, yürüyen 55a
r. ol- 44a
re'y (Ar.) Görme, görüş 72a, 100a
r.-in 71b
r.-i tedbīr 14a, 18b, 22a, 56b, 72a, 88a
reyhān (Ar.) Reyhan 54a
rızq (Ar.) Azık, yiyecek, Allah'ın herkese bahsettiği nimet
r.-ına 42a
r.-ları 26a
rikāb (Ar.) Üzengi
r.-cenāb 6b
rikkat (Ar.) Yufka yüreklilik
r. ét- 37b
rivāyet (Ar.) Hikaye edilen bir haber, söz veya hadise
r. kıl- 32b, 62a, 72b, 76b, 87a
riyāzet (Ar.) Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden ve rahatın-
dan sakınma, perhizle, kanaatla yaşama 26a
r.-inden 25a
r.-kıl- 24a
rū(y) (Fa.) Yüz, çehre
r.-yı gök 74a
rüb' (Ar.) Dörtte bir, çeyrek 74a
r.-a 14b

- rū-be-rū (Fa.) Yüz yüze 89a
rū-siyāh (Fa.) Kara yüzlü, yüzü kara 27b
rūh (Ar.) Can, ruh
rūh (ġavvāṣ-ı r.) 31b
r. u revān 39b
ruḡām (Ar.) Mermer 36a, 74a
ruḡṣat (Ar.) İzin 48a
r.-ı (fursat-u r.) 55b
ruḡ'a (Ar.) Üzerine yazı yazılan kağıt, kısa mektup 30b
r.-da 31a
r.-dan 31a
r.-dur 30b
r.-asından 32b
r.-asını 30b
r.-ayı 30b
rūṣen (Fa.) Aydınlik, parlak 23b, 45a, 81a, 97b
r. kıl 74b
rūz (Fa.) Gün, gündüz 52b, 60a, 67b
r. u hefte 100b
r. u tāb 95b
r.-ı 60b
rūzī (Ar.) Rızık, nasip, kısmet 53b, 59b
r.-kıl 55b
rūzigār (Fa.) Zaman 15b, 18a, 35a, 37b, 70a, 81b, 91a
rūzigār (ḡakīm-i r.) 36b
rūkn (Ar.) Bir şeyin en sağlam tarafı, temel direği
r.-i 8b
r.-i devlet 52a
rütbet (Ar.) Rütbe
r.-i 45a, 92a
rū'yet (Ar.) Görme, bakma 52a

S

- sa'ādet (Ar.) Mutluluk 4a
s.- in 19b
s.-ine 62b
s.-ler (şāhib- s.) 26a
s.-ün 76a
s.-üne 63a
- sā'at (Ar.) Saat 42b, 79b
bir nücūm s. 13b, 24a, 66a,
bir s.-da 86a
bir nücūm s.-da 73a
- şabā (Ar.) Gün doğusundan esen tatlı yel 75b
- şabāh (Ar.) Sabah 16a, 17b, 28a, 34a, 43a, 59a, 67b, 77b,
s.-a 17a, 28a, 59a, 75b, 86b, 97a
s.-dan 1b
s. ol- 75a, 75b
- sābit (Ar.) Değişmeyen 31b, 52b
- şabr (Ar.) Şabır 8b, 95b
s. ét- 95b
s.-ı 45a
s. u taḥammül 8b
- saç- Saçmak 52b
s.-a 84a, 94b
s.-alum
s.-ar 76b
s.-asın 100b
s.-dı 48a, 48b
s.-dılar 48b, 68b, 76b, 84b, 85b
s.-miş 17b
s.-a dur- 96b
- saç Saç
s.-larından 49b
- saçıl- Saçılmak
s.-dı 68a
s.-urdu 33b
- saçmak Saçmak
s.-(\u0131)a 52a

saçu Saçı

s. saç- 76b

şadr (Ar.) Her şeyin önü, başı, ilerisi, en yukarısı

s.-ını 18a

şafā (Ar.) Gönül şenliği, üzüntüsüz olma 45b

s.-sın 69b

s.-yıla 77a

şaff (Ar.) Dizi, sıra 13b, 37a, 44a, 63b, 64a, 68a

s.-a 7b, 64b, 66b, 68a, 99a

s.-ına 11b, 66a, 66b, 68b

s.-ının 66a

s.-lar 65b

s. şaff 11b

s. u alay 11b, 15a, 63a, 63b, 66a, 73b, 86a, 99a

s. bağla- 63b

sağ Sağ (Yön) 3a, 13a, 17a, 39a, 42a, 44b, 48a, 48b, 75b

77a, 84a, 96a, 99a, 100a

s.-a 61a

s.-ına 64b, 97a

s.-ında 7b, 89a

s. u sol 10b

sağ Sağ 11a

s. eyle- 4a

sağır Sağır 33a

sağış Sayı

s.-ın 58b, 59a

sağrak Sağrak, kadeh 72b

şahan (Ar. şahn) Sahan

s.-lar 72b

sahī (Ar.) Cömert, eli açık 8b, 88b

sāhib (Ar.) Sahip

sāhib ü dil-dār 69a

sāhib- sāhib-kırān (Ar.Fa.) Her zaman başarı, üstünlük kazanan

hükümdar 20b, 39a, 73b, 76b, 79b, 81b

- şāhib-risālet (Ar.) Risalet sahibi, peygamber, elçi
s.-lerdür 14b
- şāhib-riyāzet (Ar.) Riyazet sahibi 24a, 24b, 25a, 27a,
28b, 29a, 29b, 30a, 41b
s.-dür 28a, 29a
s.-i 24b
s.-idi 29a
- şāhib-sa'ādēt (Ar.) Mutlu 26a, 26b
- şāhib-serīr (Ar.) Taht sahibi, hükümdar, 20b, 32b, 53b
s.-ler 77a
s.-lerle (selātin-iş.) 51b
- şāhib-server (Ar.Fa.) Başkan 7b
s.-ler 35b
- şāhib-velāyet (Ar.) Velilik 27a
- sāhire (Ar.) Büyücü kadın 46a, 47a
- şahn (Ar.) Avlu, alan, evin ortasındaki açık yer
ş.-i 80a
ş.-ını 79b
- şahrā (Ar.) Kır, ova, çöl 6b, 21b, 55b, 62b, 64a, 86a
s.-nun 5a
s.-ya 5a, 6a, 6b, 83a
s. vü yazu 58b, 86b
- şahrā-nişīn (Ar.Fa.) Kırdā, çölde oturan 1b, 2a, 2b,
3a, 61a
s.-lerdenüz 1b
s.-lerüz 2a
s.-ün 2b
- saht (Fa.) Katı, sert, pek 38a, 65a
- sakallu Sakallı 49b 49b
- sakat (Ar.) Sakat
s.-ları 24a
- sakın— Sakınmak
s. 29b, 42b, 54b, 70a
s.-un 29a

- sakınmak Sakınmak 34a
sākī (Ar.) Saki, içki sunan
s.-ler 77a
sakīm (Ar.) Hasta 24a
s.-inün 26b
s.-ler 44a
s.-leri 44a
sākin (Ar.) Sakin, Sessiz 21a
şakla_ Saklamak
ş.-dı 81a
ş.-r 34b, 42b
ş.-rdı 34b
ş.-ya 16a, 25b
ş.-yumaz 16a
şal Salmak, bırakmak
ş. 39a, 76a
ş.-a götür- 3a
ş.-asın 82a
ş.-dı 10b, 16a, 56a, 75b
ş.-dılar 65a
ş.-masun 23a, 39a
ş.-mazıdum 40b
ş.-miş 54a
ş.-up 90b
sāl (Fa.) Yıl (māh u s.) 91b
şalābet (Ar.) Peklik, katılık, sağlamlık
ş. ü sāz u seleb 89a
şalābetlū (Ar.T.) Sağlam, katı 7a
sālār (Fa.) Baş kumandan, başbuğ
s.-ı rūm 1b, 3a, 3b, 17a, 29b, 38b
şalā (Ar.) Cuma ve cemaat namazına çağırarak için minare-
lerde okunan salavat
ş.-dur 53b

şalāt (Ar.) Hz. Muhammet'e edilen dua

ş.-ı 70a

şalavāt (Ar.) Hz. Muhammet'e edilen dualar 8a, 25b, 52b

şaldur- Saldırmak

ş.-dı 81a

şalık Ucunda kısa zincirlere bağlı birkaç demir yuvarlağı bulunan sopadan ibaret eski bir savaş aygıtı, çomak, sesper, gürz 38b, 65b

ş. u terkeş 38a

şalın Salınmak, salınarak yürümek

ş.-ı yörü- 41b

ş.-up 48a

şalmak Salmak, bırakmak

ş.-(ğ),çün 41b

şalt Yalnız, sadece 93a

şaltanat (Ar.) Sultanlık 21a, 37a, 79a

ş.-ıla 19a

ş.-ın 7b

ş.-umı 12a

şan Sanmak, farz etmek

ş. 6b, 64b

ş.-asın 6b, 64a, 74a

ş.-dı 94b

ş.-dılar 41b

ş.-dın 43b

ş.-dunuz 41b

ş.-ma 8a, 10a, 12b, 21a, 37b, 61b, 62a, 88b

ş.-maduñ 91b

ş.-mışıdım 50b

ş.-up 27a

ş.-ur 78a

ş.-ursın 4b

şan'at (Ar.) Sanat, hüner

ş.-ı (şun'-ı ş.) 74a

- ş.-in 74a
ş.-larla 35b, 36a
ş.-ların 57b
sancak Sancak
s. u peyker 6b
sancak Sancak 55b, 63a, 65b, 66b, 67b, 83a
s.(ğ)ı 66a
s.-(ğ)ın 90b
s.-lar 11b, 16b, 63b, 86a
s. u 'alem 63a, 89b
şandālī (Ar.) Sandalye
ş.-ler 76b, 77a
şandalye (Ar. şandālī) Sandalye
ş.-ler 7b, 17b
şāni' (Ar.) Yaratan, sanat eseri olarak meydana getiren
(Allah) 74a
ş.-i 74a, 97a
ş.-i'ālem 86b
ş. u 'ālim 10b, 100a
şankim Sanki 64a
şap - Şapmak
s.-an 61a
s.-asın 61a, 61b
şar - Şarmak, bağlamak
ş.-dılar 65a
şarāy (fa.) Saray 51b
şarf (Ar.) Harcama 18b
ş.ēt- 18b, 57a
şarsıl Şarsılmak
ş.-dı 3a
ş.-up 3a
şaru Sarı (Renk) 25a, 26a, 33a
şatır (Ar.şatr) Yazı sırası 36b, 38b, 50b, 84b
şatmak Şatmak
s.-(ğ)ıla 29a

- şavmi^ça (Ar. şavma^ça) İbadet yeri, tekke, özel tapınak
24a, 30a, 30b, 44a
ş.-da 24a
ş.-dan 24a
ş.-m 26a
ş.-ma 26b
ş.mın 26b
ş.ña 44b
ş.-sına 24a, 30a, 43b, 44a, 45b
ş.-sından 30a, 32b, 35b, 43a, 44a
ş.-ya 43b, 44a
- sa^çy (Ar.) Çalışma, çabalama
s.-i 44b
- şay - Saymak
ş.-ma 18b
- şayd (Ar.) Av 95b, 96a
ş.-a 95b
ş. ét- 96a
- sāye (Fa.) Gölge 54a
s.-me 100a
s.-ñ 76a
s.-si 100a
s.-sin 76a
s.-sini 10b
s. şal- 54a
- sāye-bān (Fa) Büyük çadır 22b
- şaykal (Ar.) Cilacı, cila aleti 93b
- şayvān Gölge yapan, siper 68a
- şayvān (büngāh u s.) 6b
- şayyād (Ar.) Avcı
ş.-lar 97a
- saz Kamış, kamışlık 68a
s. u half 67b
- sāz (Fa) Saz (çalgı) 69b
s.-ların 77a

- sāz (Fa.) Silah
s. u seleb 6b, 11b, 17a, 24a, 36a, 38a, 38b, 39b, 40b
87b, 90a
sāz (şalābet u sâz u seleb) 89a
sâzikâr (fa. sâz-kâr) Uygun 97a
sebak (Ar.) Ders 4a
sebât (Ar.) Sözünden, kararından vazgeçmeme 37b
s.-un 45a
sebeb (Ar.) Sebep 40b, 60a
s.-dendür 60b
s.-iyle 34a
sebîl (Ar.) Hayrat olarak, parasız dağıtılan su, 82a
sebîl (ehl-i s.) 74b
sebz (Fa.) Yeşil, yeşil renkli 54a, 73b
sebz-kâr (fa.) Yeşillik 52a
secâde (Ar.) Seccade 54a
secde (Ar.) Secde
s.kıl- 34b
seç- Seçmek
s.-di 64b
s.-diler 15b, 62b, 73b
s.-meyen 53a
s.-ün 15a
seçdür- Seçtirmek
s.-di 15b
sedd (Ar.) Mania, set, tümsek 64b
s.-i İskender 16b
s.-kıl- 64b
sedir (Ar.) Sedir, divan
s.-ine 28a
sefer (Ar.) Sefer, yolculuk
s.-dür (vaqt-i s.) 53b
seher (Ar.) Sabah erken, tan zamanı 20a, 46b, 58a, 87b
94a
sekiz Sekiz

- s.-inci 38b, 55b, 57a, 70b, 96a
sel (Ar.) Sel 50b
selām (Ar.) Selam
s.-in 67a
s. vēr- 25a, 43b, 58b, 67a
selāṭīn (Ar.) Sultanlar 3a, 21b, 31a, 32b, 35b, 43a, 51b,
53b, 63b, 77a
selāṭīn (server ü s.) 3a, 14a, 26b
s.-ler 1b, 17b, 23a, 53b, 100a
s.-ler (server ü s.) 5a, 12a, 28b, 37b, 77b, 86b, 99b
s.-leri 29a
s.-lerile 17a
s.-lerile (server ü s.) 36a, 90a
s.-i şāhib-serīr 51b
seleb (Ar.) Savaş aleti
seleb (sāz u s.) 6b, 36a, 38a, 38b, 87b, 90a
s.-i (sāz u s.) 24a
s.-i (şalābet u sāz an s.) 89a
s.-ile (sāz u s.) 40b
s.-iyle (sāz u s.) 39b
s.-lerine (sāz u s.) 11b, 17a
selīm-nefes (Ar.) Sağlam, kusursuz, nefesli 25a
selīm-şıfat (Ar.) Kusursuz, sağlam, çekilir 26a
selīm-vücūd (Ar.) Sağlam vücutlu 28b
sem (Ar.) İşıtme, ısıtış 9b
s.-ine 27b
semek (Ar.) Balık
s.-den 96b
sen Sen 2a, 4b, 5b, 6a, 8a, 8a, 9a, 10b, 11a, 12b, 15a,
15b, 18b, 19b, 21a, 21b, 25b, 26b, 27a, 28b, 29b, 31a,
37a, 39a, 40b, 42b, 43a, 43b, 44b, 45a, 48a, 49a, 49b,
52b, 54b, 56a, 57b, 59b, 60a, 61b, 69b, 78b, 79a, 82a,
82b, 87a, 88b, 91a, 92a, 92b, 95b, 98b, 100b
s.-de 9a, 18b, 31a, 45a, 45b, 95b

- s.-deki 4b
s.-den 4b, 25b, 35a, 39a, 42a, 57b, 60a, 61b, 67a, 69b
82b, 87a, 100b
s.-dendür 57b
s.-i 2a, 4b, 6a, 9a, 9b, 22b, 25b, 26a, 27a, 29a, 31a,
37a, 43b, 43b, 44a, 46a, 47a, 53a, 54a, 54b, 57b, 59b,
69a, 87a, 87b,, 91a, 91b, 92a, 98b, 100b
s.-sin 52b
s.-ün 4b, 5b, 26b, 27a, 27b, 28b, 43b, 92b
s.-üñdi 91a
s.-ünle 1b, 29b
s.-ün gibi 19b, 26b
saña 2a, 9b, 10a, 11a, 16b, 21a, 27a, 27b, 29b, 30a, 31a,
31b, 32a, 37b, 41a, 42b, 44b, 45a, 45b, 47a, 53b, 54b, 57b,
59b, 60a, 61a, 62b, 74b, 79b, 82a, 87a, 88b, 91a, 96b, 100b
sencileyin 20b, 26b
sensüz 93a
senā (Ar.) Övme, övgü
s.-lar 76a
seng (Fa.) Taş 79b, 93a, 95a
s.-i āsiyāb 4b, 38b, 90b
s.-i āsiyāb-misāl 38a
sengīn (Fa.) Taştan, taştan yapılmış 3a, 80b, 87b
sepil- Yayılmak, dağılmak, bulaşmak
s.-medi 84b
s.-meye 84a
ser (Fa.) Baş, önde gelen 26a, 65b
s. koy- 87a
ser-āğāz (Fa.) Yeniden, baştan başlamak
s.-lar 77a
serā-perde (Fa) Otağ, padişah çadırı
s.-ler (eyvān u s.) 16b
s.-ler 23a
ser-ā-ser (Fa.) Baştan başa, büsbütün 64a
serāsime (Fa.) Sersem 5a, 12a, 13b

serdih

s.-ler 77a

ser-firāz (Fa) Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerlerinden üstün olan 15b, 18a, 31a, 39b, 40a, 41a, 50b, 53b, 54a, 69a, 71a, 91b

s.-lar 77b, 89a

s.-lar (server ü s.) 90b

s.-ları (server ü s.) 63a, 89a

s. u ser-girān 64a

ser-gerdān (Fa.) Başı dönen, sersem, şaşkın 57b

ser-girān (Fa.) Başı ağır, çok sarhoş (ser-firāz u s.) 64a

ser-hadd (Fa.Ar.) Serhat, hudut, sınır

s.-ine 55b

serheng (Fa) Çavuş, yasağcı 40a, 76a

s.-ler 75b

s. ü ser-leşker 53b

serir (Ar.) Taht 91a

s.-i 50b

s. (tāc u s.) 61a, 81a

ser-leşker (Fa.) Baş asker

s.-ler 40a, 55a, 76a

s.-ler (serheng ü s.) 53b

s.-lere 15a, 99a

ser-māye (Fa.) Anamal, sermaye

s.-dür 72a

s.-si 100a

ser-nigūn (Fa.) Başaşağı olmuş, ters dönmüş 9a, 18a, 31a, 50b, 61b, 65b, 69a, 91b

ser-tā-ser (Fa.) Baştan başa, hep, bütün 13b

ser-te-ser (fa.) Baştan başa, hep, bütün 12b, 52a, 73b, 93a

ser-tiz (Fa.) Ucu, baştarafı sivri olan, keskin 94a

server (Fa.) Baş, başkan, reis 1b, 4b, 7a, 17a, 19a, 19b, 20a, 23a, 23b, 26b, 37a, 43a, 43b, 48b, 75b

- s.-dür 20b
s.-e 1b, 19a
s.-i 27b, 72a
s.-imüz 2a
s.-isen 9a
s.-ler 1a, 1b, 2b, 3a, 3b, 13a, 15a, 15b, 17b, 21b, 32b, 40a, 44a, 53b, 56b, 63a, 63b, 68a, 70b, 77a, 79a, 80a, 90b
s.-lere 21a, 38b, 44a, 51b, 53b, 83a, 86a, 91a
s.-leri 1b, 16a, 19a, 27b, 63b, 64a, 70b
s.-lerle 1a, 15b, 21b, 22b, 35b, 41a, 43a, 80a
s.-lerin 17a, 71a
s.-lerine 39b
s.-leriyle 20b, 23b
s.-lerin 1b
s. ü selâtin 3a, 5a, 12a, 14a, 28b, 36a, 37b, 77b, 86b, 90a, 99b
s. ü ser-firâz 63a, 89a, 90b
s.-i cihân 34a
s.-i 'Irâk 20a, 36a
serverlik (Fa. T.) Serverlik, başkanlık
s.- (g) üm 36b
sev - Sevmek 69b
s.-digiçün 11a
sevmek Sevmek 69a
sevün - Sevinmek
s.-di 50a
seyf (Ar.) Kılıç
s.-in 51a
s. ü sünü 64a
seyl (Ar.) Sel
s.-i 16b
seyl-vâr (Ar.Fa.) Sel gibi 17a, 65a
seyr (Ar.) Dolaşma, gezinti
s. ét- 34b, 54a, 55b

- s.-i mizān 52a
seyrān (Ar.) Bakıp seyretmek
s. kıl- 40b
sı — Kırmak, yenmek
s.-dı 63b, 66a, 68b, 70b
s.-dılar 63a, 66a, 66b
s.-dugı 18b
s.-duk 18b, 63a, 98b
s.-dukların 63a
s.-dum 11a
s.-mışlar 80b
s.-r 66b
s.-yana 72a
s.-yup 23a, 40b
sıçra — Sıçramak
ş.-dı 34a, 99a
ş.-yup 17a
sıdk (Ar.) Doğruluk
ş.-ıla 25b, 52a, 57a
ş.-ıladur 25b
ş. u ihlās 74a
sıfat (Ar.) Hal, keyfiyet, şekil, suret 9b
sığ — Sığmak
s.-a la
s.-maya la
ş.-maz 65b, 80a
sığın — Sığınmak 42b
ş.-a 94a
ş.-sa 23b
ş.-up 94a
ş.-rsa 25b
sığır Sığır 56a
ş.-ı 53b
ş.-ları 58b
ş.-umuz 60b

- sıgırca Sığır kadar, sığır gibi
s.-dar 60b
- sıqı (Ar.) Ağırlık
s.-ı 79b
- sın- Kırılmak
s.-a 68a
s.-dı 19a, 46a
s.-dılar 66a
s.-miş 17b
s.-up 63b, 92a
- sına- Sınamak, denemek
s.-dı 29a
- sınā'āt (Ar.) Sanatlar 45a
- sınur Sınır
s.-ına 5b
- sırāt (Ar.) Yol
s.-i müstakim 31b, 52a
- sırr (Ar.) Giz, sır
s.-ıdur 91b
s.-ına 84a, 91b
- sırsat- Azmini gevşetmek, saramak
s.-ar 23a
- sızırmak Sızdumak, eritmek, eritip akıtmak
s.- (ğ) ı çün 83a
- sihr (Ar.) Büyü 46b
s.-i 46a, 46b, 48b
s.-ile 24b, 46a, 48b, 49a, 49b, 51a
s. et- 48a, 50a
s. oku- 48a
- sikke Demir ya da ağaç kazık
s.-ye 1b, 2b, 3a, 3b, 4b
s.-yi 2a
- silāh (Ar.) Silah
s.-i 38b, 40b
- sile (Fa. silī) Tokat, şamar 22a, 88b

- silih (Ar.) Silah 38a
s.-den 24a
silk (Ar.) İplik, sıra, dizi
s.eyle- 31b
s.-i cevāhir 32a
sīm (Fa.) Gümüş 72b
s. ü zer 35b, 36a, 50b, 51b
sīm-ber (Fa.) Göğsü gümüş gibi olan
s.-ler 32a
sīm-sāk 77a
simāk (Ar.) Balık 96b
sincāb (Fa.) Sincap
s. u kākum 72b
sīne (Fa.) Göğüs
s.-de 65a
s. vü bağır 65a
sinek Sinek 49b
sīnī (Fa.) Sini, büyük tepsi 72b
sinir Sinir
s.-iyle 38a
sipāhī (Fa.) Sipahi askeri 7b, 53b, 55b, 62a, 89a
s. (mīr ü s.) 51b
siper (Fa.) Siper 38a, 38b,
s.-de 39b
s.-e 38b
siper (Fa.) Kalkan
s.-ümi 39a
siperek
s.-le 83a
s.-lerden 83a
siphir (Fa.) Gök, talih 52a, 67b
sitāre (Fa.) Yıldız
s.-ler 11b
sitīz (Fa.) Kavga, çekişme (ceng ü s.) 94a
siyāset (Ar.) İdam 28b, 29b

- s.-e dur_ 30b
siz Siz 3a, 26b, 29a, 38a, 44a, 49b, 72a
s.-den 92a
s.-e 29a, 33b, 37b, 41b, 46a, 55a, 59a, 67b, 94a
s.-i 3b, 29a
s.-in 72a
s.-ler 43a
s.-lere 85a
s.-leri 75a
s. midünüz 30a
s.-ün 29a, 29b, 30a, 67b
s.-ünle 3b
şohbet (Ar.) Sohbet
s.-e 44a
soğul_ Suyu çekilmek, kaynağı yitmek ya da kurumak
s.-an 58a
s.-dı 59b
şol Sol 13a, 42a, 48a, 75b, 77a, 84b, 96a, 99b, 100a
ş.-a 61a
ş.-ına 46b, 97a
ş.-ında 7b, 89a
ş.-uğa 39a
ş. (sağı s.) 10b
şon Son 92a
ş.-a 39b
ş.-ında 56a
şonra Sonra 5a, 8a, 10b, 11a, 13a, 21a, 37a, 42a, 50b,
59b, 66b, 70a, 78a, 81b, 82a, 82b, 91a
şor_ Sormak 2a, 30a, 44b
ş.-a 28b
ş.-alar 1b
ş.-arduk 56b
ş.-ayın 44b

s.-dı 2b, 53b, 67a, 92b
s.-dılar 1b, 7a, 58b, 59a, 73a
s.-dum 28b
s.-ıcak 1a, 7a
s.-ısalar 2a
şoruş - Birbirine sormak
s.-dılar 20a, 20b
sovuk Soğuk 23b, 34a
s.-dan 23b, 33a, 34a
soy - Soymak
s.-dılar 17b
sök - Sökmek
s.-diler 65a, 65b
söyle - Söylemek 69b
s.-di 14a, 18b, 27b, 28b, 29a, 31b, 62a, 83a, 89b
s.-digüm 41a
s.-diler 1a, 2b, 62a, 91b
s.-dügi 24b
s.-düm 32a, 78b, 79b
s.-dünüz 74b, 89b
s.-gil 9a, 69b
s.-me 70a
s.-mez 8a, 23a, 33a
s.-mezdi 29a
s.-r 23a, 33a
s.-risen 32a, 69b, 87a
s.-se 9b
s.-sin 2a
s.-sün 79a
s.-yeler 28a
s.-yelüm 32a, 52b
s.-yicek 8a, 20a, 32a, 93a
s.-yüp 71b
söylemek Söylemek 9a

- s.-(g)e 41b
söz Söz 2b, 3a, 8a, 9b, 11a, 27b, 29a, 31b, 32a, 51a,
52b, 53a, 89a, 89b, 91b, 92a
s.-de 53a
s.-den 9b, 91b
s. durur 92a
s.-e 8a, 8b, 9a, 9b, 24b, 32a, 52a, 53a, 54b, 61b, 92a,
100a
s.-i 2b, 3a, 8b, 9a, 9b,, 10a, 14b, 15a, 18b, 19b, 31b,
32a, 40a, 44a, 52a, 52b, 53a, 62a, 64b, 67a,80a, 83a,91b,
s.-in 2b, 14a, 52a, 54b, 61a, 79a, 82a, 88a
s.-inde 31b, 52a
s.-ine 10a, 12a, 14b, 27a, 27b, 30b, 31a, 41b, 89a
s.-ini 9b, 10a, 32a
s.-ile 3a, 31a, 31b, 52b, 92a
s.-iyle 29a, 30b
s.kıl- 77a
s.-ler 28b, 29a, 32a
s.-leri 32a, 53a
s.-lerin 9a,
s.-lerin 52b
s.-üm 16b, 31b
s.-ümi 72a
s.-ün 32a, 52b, 91b
s.-üne 59b
s.-üni 87a
su Su 1a, 1b, 2a, 2b, 3a, 6a, 34b, 47b, 54a, 55b, 56b,
57a, 57b, 58a, 59a, 59b, 60b, 62a, 62b, 96b
s.-da 56a, 96a, 96b
s.-dan 55b, 56a, 57a, 96a
s.-dur 96a
s.-nun 1a, 2b, 5a, 55b, 56b, 58a, 59b, 60a, 60b
s.-ya 25a, 49b, 55b, 56a, 56b, 58a, 75b, 96b
s.-yı 5a, 48a, 56a, 56b, 57b, 59b, 60a, 96b

- s.-yın 100b
s.-yını 52b
s.-yınun 55b, 70b
su^ḥāl (Ar.) Soru 26a
s.-ine 88b
s.-üm 44b
s.-ün 44b
ṣubḥ (Ar.) Sabah 96a, 97a
ṣ. u ṣām 78b
suç Suç
s.-i 42a
suffe (Ar.) Sofa 51b
s.-de 51b
sula— Sulamak
s.-dılar 75a
sultān (Ar.) Sultan, hükümdar 10b, 21a
s.-i 5b, 6a, 7a, 8a
s.-idur 43a
s.-i Hindustān 8a, 21b
s.-lar 7b, 32b
ṣun^ʿ (Ar.) Yaratma, yapma 96b, 97b
s.-a 74a, 97b
s.-ina 57b
s.-ından 97a
s.-i ṣan^ʿāt 74a
sun— Sunmak 39a
s.-dı 6a, 10a, 30b, 36b, 87a, 87b, 99b
s.-dılar 77a
s.-dukda 95a
s.-duḡ 30b
s.-magıl 95b
sunul— Sunulmak
s.-dı 75b
ṣūr (Ar.) Kıyamette Hz. İsrâfil'in üfleyeceği boru

- ş.-ı 11b
şurāhī (Ar.) Sūrahi, su şişesi
ş.-ler 72b
şūret (Ar.) Biçim, görünüş 11b, 43b, 53a, 96a
ş.-de 25a, 41a
ş.-i 40b, 61a, 85b, 96a, 97a
ş.-in 28b, 42b, 43b, 58b
ş.-inde 53a
ş.-inde (vaz' u s.) 78a
ş.-ine 24b, 25a, 41b
ş.-ler 97a, 97a
ş.-ümde 30a
ş.-üme 41b
şūret (Ar.) Çare 25b
şūretlü (Ar. T.) Biçimli, görünüşlü 96a
şūr-nā (Fa.) Zurna 68a
ş.-lar (Borı vü s.) 63b, 99a
ş.- vü nefir 16b, 86a
susuz Susuz 55b, 56b
susuzluk Susuzluk
ş.-dan 33b
şūz (Fa.) Yanma, yakma 69b
ş.-dan 53a
ş.-ı 53a
ş.-ile 69b
ş.-ları 53a
şūcūd (Ar.) Secde etmek
ş. kıl- 74a
şūflī (Ar.) Aşağıda bulunan, alçak 96b
ş.-yi 96b
şūheyī (Ar.) Semanın güney yarım küresinde bulunan parlak
ve büyük bir yıldızın adı
ş.-i 64a, 68b

sührabî

s. (kemend-i s.) 38b

sükûn (Ar.) Durma kımıldamama, durgunluk 50b

sümûm (Ar.) Zehirler, ağılar 93a

sünbül (Fa.) Sümbül 54a

süğü Süngü, kargı, mızrak

s.-ler 65b

s.-leri 65a

s.-mi 39a

s.-ye 50a

s.-ye (seyf ü s.) 64a

süpür- Süpürmek

s.-düler 75a

sür- Sürmek, uzaklaştırmak 69b

s.-di 71b

s.-mişidüm 50b

sür- Dokundurmak, değiştirmek

s.-erise 4a

s.-icek 34a

s.-ür 9b

sür- İşlemek, devam etmek

s.-üp 16a

sür- Yürümek, ilerlemek

s.-di 43a, 58b, 65a, 66a, 94a, 94b

s.-diler 66a, 68b, 96b, 98a

s.-elüm 66b

s.-icek 94a

s.-sem 37a

s.-ün 67b

s.-üp 1a, 7a, 21b, 46b, 71a

sürdür- Sürdürmek, uzaklaştırmak

s.-en 45a

sürdür- Sürdürmek, ilerletmek, yürütmek

s.-üp 97b
sürh (Fa.) Kırmızı, kızıl 38b
süri Sürü 58b
sürül- Sürülmek, uzaklaştırılmak
s.-di 68a
süst (Fa.) Gevşek 8b, 45a, 52a
süvār (Fa.) Ata binmiş, binici 11b, 16b, 17a, 20b, 42b,
54a, 61b, 62b, 68a
s.-ol 43a, 78a

§

şād (Fa.) Sevinçli 31a
şād (Sokrat-ı ş.) 61b
ş. ol- 69b
şāh (Fa.) Şah, hükümdar 1b, 2a, 2b, 3a, 3b, 5a, 6a, 7a,
8b, 10b, 11a, 11b, 12a, 14a, 15b, 16a, 17b, 18b, 20a, 20b,
21a, 21b, 23a, 25a, 25b, 26a, 28a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b,
32b, 35a, 35b, 36a, 36b, 37b, 41a, 41b, 42a, 43a, 44a, 45b,
46b, 47b, 49a, 50b, 51b, 53b, 56a, 56b, 58a, 59a, 59b, 60a,
64b, 65b, 66b, 67a, 67b, 68a, 70b, 77a, 77b, 78a, 79a, 80a,
80b, 84a, 85a, 85b, 86a, 86b, 87a, 87b, 88b, 90b, 91a, 92a,
93a, 93b, 94a, 95a, 96a, 96b, 97a, 97b, 98a, 98b, 99a, 99b,
100a
ş.-a 1a, 6a, 9a, 11a, 12a, 12b, 20b, 22a, 22b, 25a, 26a,
28b, 32b, 37b, 44b, 50b, 56a, 58a, 61a, 61b, 62a, 63a, 72a,
75b, 76a, 79a, 80b, 82b, 84a, 84b, 85b, 86a, 88b, 92b, 97a,
97b, 98b, 99b, 100b
ş.-dan 6a, 36b, 82b, 88a
ş.-ı 3a, 5b, 8b, 16a, 18a, 22a, 26b, 27b, 28a, 41b, 61b,
67b, 75b, 76b, 81b, 83a, 85b, 93b,
ş.-ıla 23a
ş.-ına 61a
ş.-ından 38a

- ş.-iken 19b, 50b
ş,-ile 2a, 3a, 3b, 21b, 32b, 41b, 59b, 62a, 93b, 96a
ş.-lar 68a
ş.-lara 69a
ş.-lardan 37b
ş.-ları 7a, 71a
ş.-ların 22a
ş.-larına 7a
ş,-larını 72a
ş.-larıyla 72b
ş.-ların 87b, 100a
ş.-umuz 22a
ş.-un 1b, 3a, 3b, 7a, 16a, 25a, 28b, 30b, 63a, 76b, 77a, 94a, 95a, 95b, 97b, 98a, 100a, 100b
ş.-ı âlem 23a, 34a, 36b, 89b, 94a
ş.-ı cihân 5a, 13a, 14a, 15a, 17b, 18b, 19a, 22b, 23a, 23b, 24b, 25a, 27b, 28a, 29a, 29b, 30b, 33a, 35a, 35b, 36a, 37b, 38b, 39b, 41b, 42a, 43a, 46a, 56b, 58a, 63a, 66b, 67b, 70b, 76b, 77a, 77b, 80b, 85b, 89a, 92b, 97a
ş.-ı cüvân 49a
ş.-ı dilîr 93a
ş.-ı encüm 75b
ş.-ı felek 17b
ş.-ı heft-kışver 13a, 23b
ş.-ı Hindustân 7b, 8a
ş.-ı leşker 16b
ş.-ı mu^çteber 8a, 64b
ş.-ı Rûm 17b, 20a, 23a, 24b, 26a, 36a
ş.-ı Yûnân 2b, 6a, 6b, 12b, 15a, 16a, 17b, 18b, 25a, 29b, 32b, 33a, 36a, 36b
ş.-ı Yûnânî 35b
ş.-ı Zü'l-karneyn 1b, 2a, 3b, 6a, 12a, 13a, 20a, 25b, 27b, 28b, 29a, 30a, 36b, 38b
şāh (Fa.) Dal, budak
ş.-lar 52a

- şāhīn (Fa.) Doğan, şahin 95b
şāhlik (Fa.T.) Şahlık, hükümdarlık 79a, 82a
şāh-mühre
 ş.-sin 95b
şāhne (Ar.) İnzibat memuru, emniyet memuru 61a
şahş (Ar.) Kişi 2a, 20a, 26a, 29b, 43b, 49a, 54a, 55a,
 58b, 59a, 67a, 73a, 78a, 82b, 83a, 88a, 99b
 ş.-a 92a
 ş.-dur 67b
 ş.-ı 54a
 ş.-ıdum 84b
 ş.-ıla 54a
 ş.-uñ 54a, 55a
 ş.-ı 'Arab 54b
şāh-zāde (Fa.) Şah oğlu, hükümdar 35b
 ş.-ler 53b
 ş.-leri 20b
şakı- Şakımak
 ş.-dı 8a
 ş.-ma 8b
şām (Fa.) Akşam (subh u ş.) 78b
şaş- Şaşmak
 ş.-ar 78a
şark (Ar.) Doğu
 ş. u ğarb 93a
şāyet (Fa. şāyed) Eğer 41b
şāz (Fa.) Sevinçli
 ş. ol- 20a, 50a, 53b, 76b
 ş. u hurrem 15a, 20b, 26a, 30b, 40b, 63a, 63b, 73a, 84b
şāzān (Fa.) Mutlu, sevinçli
 ş. ol- 50a
şāzılık (Fa.T.) Sevinç, mutluluk 38a
 ş.-(ğ)ıla 73a
şāzī (Fa.) Memnunluk, sevinçlilik 26a
şebāb (Ar.) Gençlik, tazelik 51a

- şebihūn (Fa.) Gece baskını 14a, 15a, 15b
ş. kıl- 14a
şebistān (Fa.) Yatak odası 14b, 15b, 67b
şecā'at (Ar.) Yiğitlik, yüreklilik 65a, 89a
şeddādi (Ar.) Çok büyük ve sağlam (yapı) 51b
şefkat (Ar.) Şefkat, sevme ve açma
ş.-i 52a
ş. ét 69b
şegird (Fa. şāgird) Öğrenci 85a
ş.-üm 84b
şeh (Fa.) Şah (bkz. şāh)
ş.-ler 21a
ş.-lere 61a
ş.-leri 69a
ş.-ün 28a
şehir (Fa. şehir) Şehir 21b
ş.-de 23a, 24a, 77a, 99b
ş.-deki 35b
ş.-den 24a, 100b
şehlevi 8b
şehnāz (Fa.) Türk müziğinin en eski mürekkep makamı
ş.-i 69b
şehir (Fa.) Şehir (bkz. şehir) 22b, 71a, 71b, 73a, 73b,
74a, 75a, 76a, 98b, 99a
şehir (‘azm-i şehir-i Humā) 19a
ş.-de 23b, 73a, 77a
ş.-den 21b, 55b, 73a
ş.-e 5b, 21b, 22b, 61a, 74b, 75a, 78b, 92b, 99b
ş.-i 21b, 61a, 73b, 74b, 78b, 92b, 99a, 100b
ş.-in 78b
ş.-ine 21b, 54b, 62b, 99a
ş.-ini 27a
ş.-inün 19b, 21b, 23a, 27a, 72b, 73b, 74a, 74b, 77a,
77b, 99a
ş.-ün 21b, 71a, 73b, 74a, 75a, 76a, 92b

- ş.-üne 43a
ş.-ünüzde 23a
ş.-i Hümā 5b, 19a, 20a, 21b, 51b
ş.-i Hümāya 5b, 6a, 22b, 23a, 24a, 24b, 26a, 27a, 29b,
45b, 51b, 53a, 59a
ş.-i ma'cūre 73b
ş.-i mifrāk 55b, 59a, 69b, 70b, 71b, 73a, 73b, 74b, 75a,
75b, 76a, 78a, 78b, 85b, 98b
ş.-i Revān 31b
ş. ü el 27b, 61a
şehriyār (Fa.) Padişah, hükümdar 4a, 4b, 8a, 9a, 10b, 14a,
16a, 18a, 18b, 20b, 22a, 29b, 31a, 39a, 42b, 52b, 53a, 54a,
60b, 72a, 74a, 79a, 82a, 86b, 87a, 92b, 95b
şeh-süvār (Fa.) Ata iyi binen 39a
şekil (Ar.) Şekil
ş.-de 42b
şekker (Fa.) Şeker
ş.-ile 34b
şekl (Ar.) Şekil (bkz. şekil)
ş.-i 80a
ş.-in 77b
ş.-inde 1b, 27a, 41a, 41b, 42a, 43b, 49a, 54a, 80b, 96a,
97a
ş.-indeki 54a
ş.-ine 25a
ş.-inün 84b
ş.-ün 84a
ş.-i dūlābī 18a, 31a
ş. ü heybet 78a
ş. ü taşvīr 78a
şem' (Ar.) Mum 15b, 67a, 67b
şerh (Ar.) Açıklama, açık anlatma 9b
ş.-idür 10a
ş.-in 32a
ş.-ine 78b
ş. ét- 8b

- şerr (Ar.) Kötülük, fenalık
şerr (hayr u ş.) 49a
ş.-i 49b
ş.-inden 24b, 33a, 48a, 49a, 93a
şeş-tā (Fa.) 6 telli tanbur 6b, 72b
şevk (Ar.) Şiddetli arzu, keyif, neşe
ş. vēr- 33a
ş.-i şemsānī 68a
şey (Ar.) Şey, nesne 34b
şeytān (Ar.) Şeytan 1b, 2a, 2b, 25b, 27b, 28a, 29a, 30b,
41b, 42a, 42b, 43b
ş.-a 2a
ş.-dan 34b, 45a
ş.-dur 41b, 45a
ş.-ı 1b, 42a
ş.-ıdı 30a
ş.-ıduğı 32b
şeytānū'l-la'īn (Ar.) Allah'ın rahmetinden mahrum olan şeytan
1b, 2a, 4b, 27b, 29a, 34a, 41a, 41b, 43a
ş.-i 27b
ş.-dür 42a
şeytanū'r-racīm (Ar.) Lanetlenmiş, mel'un şeytan 2a, 3a,
24b, 27a, 29a, 30b
şeytānlık (Ar.T.) Şeytanlık
ş.-(ğ)umdan 41a
şib 85b
ş.-i 85b
şifā (Ar.) Şifa, iyi olma
ş. bul- 24a, 44a
ş. vēr- 26b
şikār (Fa.) Av 95b, 96a
şikār (Fa.) Avlanan hayvan
ş.-e 54a
şil Şaşı
ş.-i 24a

- ş.-iniñ 26b
ş.-ler 44a
ş.-ler (kūr u ş.) 24a
ş.-lere 26b
şimdi Şimdi 34a, 34b, 37b, 51a, 60b, 79b, 92a, 98b
ş.-ki 18b, 75a
şīr (Fa.) Arslan
şir (bebr ü ş.) 93a
şir (peleng ü ş.) 95a
ş.-ile 94a
şīr-āne (Fa.) Arslancasına 63a, 94b
şīr-ceng (Fa.) Arslan cengli, arslan gibi savaşan 95a
şitāb (Fa.) Acele, sürat 95b
şol Şu, o 2a, 18a, 33b, 47a, 47b, 59b, 67b, 95a
şöyle Şöyle 1a, 2a, 3a, 4a, 4b, 5a, 6a, 6b, 7a, 8a, 8b,
9b, 10b, 11b, 13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 17a,
20b, 22a, 22b, 24a, 24b, 26b, 28b, 29b, 32b, 34b, 35a, 36a,
37a, 37b, 38a, 39a, 41b, 42a, 42b, 43a, 43b, 44a, 44b, 46b,
47b, 48b, 49a, 49b, 50a, 51b, 53a, 54a, 55a, 56b, 57a, 60a,
61b, 62a, 63a, 64a, 64b, 66a, 68a, 68b, 69a, 71a, 71b, 72a,
72b, 74a, 74b, 76a, 76b, 77b, 78a, 79a, 79b, 80b, 81b, 82a,
83a, 83b, 84a, 84b, 85a, 86b, 87a, 88a, 88b, 89b, 90b, 91a,
91b, 92b, 95a, 95b, 96b, 97a, 98b, 99a, 100a, 100b
ş.-dür 1b, 5a, 14a, 16b, 19a, 30b, 40b, 41b, 47a, 51a,
57a, 58b, 60b, 62b, 64b, 71b, 77a, 81b, 92b
ş. ki 4b, 6b, 10b, 14a, 18a, 21b, 35a
ş. kim 5b, 6b, 7a, 7b, 8a, 11b, 14b, 15a, 20b, 21b, 23a,
26a, 28b, 36a
şu Şu
ş.-ña 14a, 15b, 28a, 56b, 58b, 77a, 83a, 88a, 90a, 98b
ş.-ndan 29a
şu⁴be (Ar.) Şube, bölük, kısım
ş.-ler 51a
şuḳka (Ar.) Parça, kumaş veya kağıt parçası
ş.-ların 16b

şu⁴le (Ar.) Alev, ateş alevi 17a
ş.-ler 46b
ş.-leri 86b, 89b
ş.-si 17a
şūm (Fa.) Şom, uğursuz 10b
şūrīze (Fa.) Kırışık, perişan
ş. ol- 33b
şükr (Ar.) Şükür 54a
ş.-ile 18a
ş.-ini 18a
şümār (Fa.) Hesap, sayı 74a
şübhe (Ar.) Şüphe 29b
şübhesüz (Ar.T.) Şüphesiz 60a

tā (Fa.) Kadar, değin 1b, 2a, 8b, 9b, 15b, 16b, 17b, 18b
22b, 25b, 27b, 39a, 40a, 45b, 49b, 53b, 54b, 55b, 56b, 58a,
58b, 63a, 69b, 70b, 75a, 75b, 76a, 77a, 78a, 78b, 81b, 82a,
83a, 86b, 89b, 90a, 96b, 97a, 98b
t. ki 9b, 14b, 16b, 18b, 21a, 25b, 27a, 27b, 32b, 51b,
52a, 52b, 53a, 54b, 87a, 91b, 100b
t. kim 2b, 5b, 17b, 21b, 27a, 34a, 40a, 42a, 46b, 51b,
56b, 92b, 97b
ta⁴ām (Ar.) Yemek 54a
tāb (Fa.) Işık, parlaklık (ruz u t.) 95b
tabaḳ (Ar.) Tabak
t.-lar 72b
taban Taban, ayağın alt yüzü
t.-ına 15b
tabançe Tokat, şamar, sille 10b, 40b
tabīb (Ar.) Hekim, doktor 77b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85a

- ṭ.-i 54a, 85a
ṭ.-ler 85a
ṭ.-lerün 85a
ṭ.-ün 77b
ṭabl (Ar.) Davul 16b
ṭ.-in 90b
ṭ.-ile 64a
ṭ. u 'alem 17b
ṭ.-i āsāyiş 66b
ṭ.-i hevl 99a
ṭ. u kūş 68b
ṭabl-bāz (Ar.Fa.) Davulcu
ṭ.-lu 72b
ṭablūn 72b
ṭāb-nāk (Fa.) Parlak, ışıklı 78a
ṭābūt (Ar.) Tabut 24a, 36a, 38a
ṭ.-i 24a
ṭ.-ina 38a
ṭ.-inun 41a
ṭ.-un 36a
tāc (Ar.) Taç 7b, 16a, 75a
tāc (hük-m-i taht u t.) 22a
ṭ.-i (taht u t.) 50b
ṭ.-unı (taht u t.) 100b
ṭ.-cevherī 28a
ṭ. u kemer 25a
ṭ. u serīr 61a, 81a
ṭ. u taht 37a, 53b, 61a, 71a, 71b, 91a
ṭ. u taht u raht 18a, 40b, 87a
tāc-dār (Ar.Fa.) Taçlı, taç giyen 7b, 32b, 53b
tāc-vār (Ar.Fa.) Padişah, hükümdar 32a
ṭağ Dağ 8b, 45a, 58a, 94a
ṭ.-a 94a
ṭ.-lara 94b
ṭ.-un 58a, 93b

- t. u taş 58b, 86b
tağıl- Dağılmak
t.-dı 17a, 19a, 54a
t.-ıcağ 19a
t.-miş 69a
tağıt- Dağıtmak
t.-a 82a
t.-dı 48a, 65b, 68b, 71b
t.-duğ 63a
t.-dum 11a
t.-miş 71a
t.-(d)ur 91b
tağül- Dağılmak
t.-urlar 60b
taḥammül (Ar.) Dayanma, katlanma 45a
t.-le 8b
t.-le (sabr u t.) 8b
taḥayyür (Ar.) Hayran olma, hayrete düşme, şaşırma 85a
taḥkik (Ar.) Doğru olup olmadığını araştırma
t.-de (ehl-i t.) 4b
taḥsīn (Ar.) Güzel bulup takdir etme, beğenip alkışlama
35a
t.-ler 50a
t. eyle- 18b
t. kıl- 79a
taḥt (Fa.) Taht 7b, 13b, 36a, 47b, 48b, 50b, 63b, 67a,
77b, 78a, 90b, 91a, 100a
taḥt (hük-m-i taḥt u t̄ac) 22a
taḥt (t̄ac u t.) 61a
taḥt (t̄ac u taḥt u raḥt) 18a, 40b, 87a
t.-a 23a
t.-dan 37a, 55b
k.-i 22a, 68a, 71b, 81a, 88a, 100a
t.-ıla (tac u t.) 91a
t.-in 17b, 22b, 26b, 29b, 54b, 79b

- t.-ina 7b, 12b, 13b, 17b, 48b, 72a, 75a, 75b, 76a, 76b,
77b, 86b, 91a
t.-ina (tac u t.) 53b
t.-ını 7b, 11a, 36b, 72a, 76b
t.-inun 5b, 48a, 48b, 59b
t.-lar 11b, 13b, 63b
t.-ları 68b, 71a
t.-um 79b
t.-umı 81a
t.-umı (tac u t.) 37a
t.-un 8b, 48a, 80a
t.-ı Keyvān 68a
t.-u devlet 50b
t. u eyvān 75b
t. u raht 68b
t. u tāc 50b, 75a, 100b
taht-gāh (Fa.) Taht yeri
t.-ı 5b, 19a, 51b, 69b, 73b
t.-ina 19a, 22b, 70b
t.-ından 19a
t.-una 63b
tāk (Ar.) Kubbe, kemer
t.-ı Keyvān 36a
t. u kemer 74a
takdir (Ar.) Beğenme, takdir
t.-ile (hük-m-i t.) 39a, 78b
tal- Dalmak
t.-dı 31b, 66b
t.-up 6a
taleb (Ar.) İsteme 54b
t. kıl- 26a
tāli⁴ (ar.) Talih
t.-ı 63a
t.-ünde 61b
tālib (Ar.) İsteyen, istekli 14b

- t̄.-i 30b
ta'lik (Ar.) Asma, asılma 38a
tām (Ar.) Bütün, eksiksiz, mükemmel (tersi ü t.) 31b
tam- Damlamak
t̄.-dı 34a
tamām (Ar.) Tam olarak, hep 11a, 12b, 26b, 34b, 35b,
43a, 51a, 74b, 78b, 79b, 80a, 81a, 81b, 82a, 86b, 87a,
89a, 89b, 92a, 93b, 95b
tamar Damar 95a
t̄.-ları 65a
tañ Tan, gün doğma vakti
t̄.-la 14b
tañla- Şaşırmak
t̄.-dı 41a, 67b
t̄.-yasın 78b
tantana (Ar.) Tantana, gürültü, gösteriş 19a
t̄.-yı
tañrı Allah 27a
t̄.-dan 54b
t̄.-ya 64b
tap- Bulmak
t̄.-asın 61b
tapu Hizmet, huzur
t̄.-na 3a
tārāc (Fa.) Yağma, çapul, talan (yagma vü t.) 17b
taraf (Ar.) Yan, bölge, yer
t̄.-da 55a
t̄.-dan 1a, 5a, 6a, 6b, 12a, 16a, 17a, 19a, 19b, 20a,
21b, 44a, 55a, 55b, 58a, 63b, 64b, 66b, 68a, 70b, 71a,
72b, 75a, 75b, 86b, 90a, 90b, 94b, 99a, 99b
t̄.-in 15b, 44b
t̄.-ına 43b, 54a, 77a
t̄.-ından 3a, 46a, 90a
tarafeyn (Ar.) İki taraf
t̄.-den 65a
tarh (Ar.) Atma, bırakma
t̄.-ét- 13b
tarıl- Darılmak

- t.-miş 33a
t.-up 70a
t.-ur 61a
ta'rif (Ar.) Etrafıyla anlatma, anlatılma 29a
tārīh (Ar.) Tarih 2b, 3a, 73b, 74b, 78a, 78b, 81b
tārīh (ehl-i t.) 39b
t.-de 37b
t.-den 80a
t.-dür 2b
t.-e 78b, 79a
t.-i 79a, 82a
t.-in 75a, 79a
t.-inde 80a
t.-leri 78b
tarīk (Ar.) Yol 52b
tarīkat (Ar.) Tarikat 10a, 32a
tart- Tartmak
t.-ar 31a
tartagan Darmadağın, perişan 68b
tār ü mār (Fa.) Karma karışık, dağınık 18a
tarvan- Davranmak
t.-up 19a, 40b
tās (Fa.) Tas, su kabı 47b
t.-ıla 48a
taşarruf (Ar.) Tasarruf 35a
taşvir (Ar.) Tasvir, resim
t.-in (şekl ü t.) 78a
taş Taş 23a, 33a, 33b, 34a, 34b, 35b, 79b, 87b, 88b, 89b,
90b
taş (tağ u t.) 86b
t.-a 23b, 32b, 33a, 33b, 34a, 34b
t.-dan 33a, 33b, 35b
t.-ı 5a, 23a, 32b, 33a, 34a, 40a, 58b, 63b, 79b, 80a,
80b
t.-ı (tağ u t.) 58b

- t.-ıla 79b, 90b
t.-ında 50b
t.-ındaki 51a
t.-lar 90b
t.-un 23a, 33a, 33b, 35a, 80a
taş Dış
t.-i 74a, 90b
t.-in 50b, 75a
taş- Taşmak
t.-ar 2a, 74a
t.-dı 2b
taşra Dışarı 30b, 50a, 64a, 85b, 89b, 96a
t.-da 50a
t.-sından 25a, 93b
tat- Tatmak
t.-dı 56a
tatlı Tatlı 8a, 73b
tavar Davar 56a, 60a
t.-ı 58b, 59b, 60b
t.-ına 60a
t.-ları 59b, 60b
t.-umuz 60b
t.-umuz 60a
tayanmak Güvenmek, itimat etmek 91b
tāze (Fa.) Taze, körpe
t.-dür 37b
t. vü ter 9a
tāziyāne (Fa.) Kırbaç, kamçı 38b
t.-m 39a
tebāh (Fa.) Harap, mahvolma, tükenme 27b, 49a
tebāreke (Ar.) (Hakk Tebareke ve Te ala) 14b
teber (Fa.) Balta 47b
t.-ler (tīg ü t.) 7b
tebessüm (Ar.) Gülümseme
t. ét- 38b, 89a

- tecellî (Ar.) Tecelli, görünme, belirme 26b
tecemmülât (Ar.) Süslenmek üzere kullanılan eşya 72b
teoribe (Ar.) Tecrübe
t. kıl- 33a
tedbîr (Ar.) Önlem 72a, 77b
tedbir (re>y-i t.) 14a, 18b, 56b
t.-ile 72a
t.-ile (re>y-i t.) 22a, 88a
t. ét- 72a
t. kıl- 14a
teferrüc (Ar.) Bakma, seyretme, seyran 74b
t. ét- 23a, 32b, 45b, 97b
t. kıl- 35b, 36a, 38b, 50b
teg Gibi 8b
tegeltü Eyer altına konulan keçe 90a
t.-leri 90a
tek Gibi 26a
tekbîr (Ar.) Tekbir
t. getir- 5a
tekerekli Tekerlekli 93b
tekrâr (Ar.) Tekrar 16b
tekye (Ar.) Tekke
t. kıl- 13a, 50b, 91b
telbîs (Ar.) Suret-i haktan görünerek hile edip aldatma
t. ét- 27b, 28a
t. kıl- 25a, 27b
temâşâ (Fa.) Seyir, seyretme, bakma
t. ét- 50b
temel (Yun.) Temel
t.-in 74b
t.-ini 74b
temennâ (Ar.) Dilek, istek
t.-kıl 57a
temiz Temiz

- temiz (ehl-i t.) 32a
t.-ün 32a
temkîn (Ar.) İhtiyat, tedbir 29a
temsîl (Ar.) Benzetme 16a
t.-ler 91b
ten (Fa.) Ten, vücut 26a
t.-e 53a
t.-üm 26a
teng (Fa.) Dar 18a, 79b
t.-ile 79b
t. ét- 62a, 90b
tenhā (Fa.) Yalnız, ıssız 54a
tenkiye (Ar.) Ayıklayıp temizleme
t.-i dimāğ 54a
tepsi Tepsi 72b
ter (Fa.) Taze, yaş, genç
ter (tāze vü t.) 9a
terāzū (Fa.) Terazî 52a
tercümān (Ar.) Tercüman, çevirici
t.-i 52b
terk (Ar.) Koyuverme, vazgeçme
t. ét- 9a, 49b, 62a
terkiş (Fa. terkeş) Sadak, ok çantası 38b
t.-ümi (şalık u t.) 39a
terkü Binek hayvanının sağrısı
t.-lerine 65b
ters Ters 17a
tersî' (Ar.) Mücevher kakarak yapılan süsleme, oymacılık
t. ü tām 31b
tesellā (Ar.) Avutma, teselli
t. ét- 59b
teslīm (Ar.) Teslim (can teslim etmek)
teşvîş (Ar.) Karıştırma, karmakarışık etme 4a
t.-e düş- 2b

- tevārīh (Ar.) Tarihler 74b, 77a
tevāzū' (Ar.) Alçak gönüllülük gösterme 45a
tevekkül (Ar.) İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma
t.-de 52a
t. kıl- 16a, 48b, 64b
tevfīk (Ar.) Allah'ın yardımına kavuşma
t.-ı 52b
t. u 'amel 52b
tıbb (Ar.) Tıp, hekimlik 84b, 85a
t.-ıla 84b
tılsım (Ar.) Tılsım 2b
t.-a 83a
t.-ı 2a, 84a
t.-ıla 2b, 84a
t.-un 84a
tıg (Fa.) Kılıç 65b
t.-ıla 40a, 78a
t.-ın 48b
t.-i bürrān 38a
t. ü teber 7b
tīr (Fa.) Ok 65b, 93b, 94b
t.-i hadeng 95a
tīr-endāz (Fa.) Ok atıcı, ok atan
t.-lar 65a
tiryāk (Ar.) Zehirlenmeye ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun 94a
tiryāk-dān (Ar.) Zehirlik 94a
t.-ına 48b
tīz (Fa.) Tez, çabuk 3a, 5a, 13a, 16a, 17a, 18a, 61a, 63b, 66a, 66b, 69a, 87a, 87b, 90a, 91b, 94a, 95b, 98a, 99a
tīz-āb (Fa.) Kezzap 93b
tīzcek (Fa.T) Çabucak 8b
tīzlik (Fa.T.) Çabukluk

t.-(g) ile 9a
t̄iz-per (Fa.) Çabuk, hızlı uçan 95b
tobra Torba
t.-sı 90a
t.-sıyla 90a
toğ- Doğmak
t.-dı 75b
t.-duğ 2a
toğrı Doğru 3b, 54b, 68b, 88a, 94b
toğru Doğru
t.-sına 3a
toğu Doğu
t.-sı 90a
t.-sına 44a, 83b
toğur- Doğurmak
t.-duğın 70a
t.-mayan 34a
tokluk Tokluk
t.-(ğ)ından 45a
toksan Doksan 38b
toksanbin 55b, 63b, 64b, 66a, 68a
t.-ini 66b
tokuz Dokuz
t.-ar 38a
t.-uncı 38b
tol- Dolmak
t.-a 20b
t.-ar 26b
t.-dı 17b, 63b, 64a, 77a, 84b
t.-duğı 34b
t.-miş 86b
tola- Dolamak
t.-sun 12a
tolu Dolu 51b, 53a, 61b, 78b, 90a, 96b

t.-dur 5a, 60b

t.-yıldı 74a

ton Elbise, kılık kıyafet 53a

t.-a 53a

t.-ın (iç t.) 17a

ton (at u t.) 63a

tonan- Donanmak

t.-ur 26a

tonat- Donatmak

t.-dılar 75b

t.-miş 98a

t.-sunlar 66b

tonlu Elbiseli 62b, 64a, 68a, 99a

top Top 71a, 90b

t.-lar 88b, 90b

toplu Toplu 38b

toprak Toprak 50b, 21a

t.-lardan 48b, 57b, 84a

t.-(*ğ*)a

t.-(*ğ*)ıla 97a

t.-(*ğ*)uğ 53a

toptolu Dopdolu 6b, 73b, 74a

toy- Doymak

t.-mayanlar 45b

toyla- Ziyafet vermek, yedirip içirip ağırlamak

t.-ya 4a

toz Toz

t.-a 37a

t.-dan 64a

tuc Tuc 74b

tudak Dudak

t.-ları 83b

tuhfe (Ar.) Hediye, armağan

t.-ler 73a

tunc Tunç

t.-in 39a

tuş Cihet, yön, yol

tu. et- Rast getirmek, karşı karşıya getirmek 57b

tu. ol- Nail olmak, erişmek 31b

tut- Tutmak

tu.-dılar 80a

tūtiyā (Ar.) Çinko oksit, bir çeşit çinko oksit taşının
göze çekilen tozu 23a

tuy- Duymak

tu.-a 9b, 21a

tu.-asın 21a

tüfek Tüfek 88b

tüy Tüy

t.-i 85b

uc Uç

u.-a 81a

u.-dan 81a

u.-ı 45b

u.-ın 6b

u.-ına 21b

u.-ından 21b

u.-ıyla 41b

u.-larına 93b

uç- Uçmak

u.-ar 96a

u.-a gel- 96a

u.-dı 96b

u.-up 96a

uçur- Uçurmak

u.-up 96b

<ūd (Ar.) Ut (Çalgı) 72b

<ūd (Ar.) Öd ağacı

<ū. u <anber 72b

uğra - Uğramak

u.-dı 73b

u.-maduk 58a

u.-madum 56a

u.-rsın 87a

uğraş - Uğraşmak

u.-alar 55b

u.-up 14a

uğurla - Çalmak

u.-mışlar 29a

<uqbā (Ar.) Öbür dünya

<u.-da 69a

<uqbī (Ar.) Öbür dünya 92a

ulal - Büyüme, yetişme

u.-duk 2a

ulu Ulu, büyük 5b, 6b, 8b, 21a, 22b, 23a, 35a, 35b, 40b,
47a, 47b, 55b, 61b, 73b, 74a, 78b, 100b

u.-lar 73a

u.-lardan 2a

u.-ları 22a, 22b, 45b, 71a, 75a, 76a, 83a, 8 b

u.-ların 27a

u.-larına 23a, 45b, 73b, 77a, 85b

u.-larını 32b

u.-larıyla 23a, 29b

u.-ya 21a

ulūl-emr (Ar.) Padişah, kanun vazır 10b, 22a

<ulvī (Ar.) Yüksek, yüce 96b

u.-yi 96b

um - Ummak

u.-arlar 28b

ummaqlık Ummak 25b

- ‘ummān (Ar.) Okyanus, büyük engin deniz 64a
‘u.-a (baħr-ı ‘u.) 39b
unut_ Unutmak 53b
u.-dılar 7b
u.-ma 39a
unut – Unutmak
u.-ma 70a
ur – Vurmak 1b
u.-alar 2b
u.-esın 39a
u.-ayın 3a
u.-dı 1b, 3a, 3b, 4b, 5a, 17a, 33a, 35b, 46b, 48b, 59a,
63b, 64a, 65a, 94b, 95a
u.-digi 3b
u.-dılar 1b, 2b, 7b, 11b, 12a, 16b, 17a, 17b, 23a, 38b,
47b, 50a, 64a, 65b, 66a, 66b, 68a, 68b, 86a, 90a, 92b,
99a
u.-dı mı 3b
u.-dugin 41a
u.-duginin 3b
u.-duḡ 31a
u.-ıcaḡ 2a, 12b, 36b
u.-ınca 3b
u.-ma 16b
u.-madı 36b
u.-masun 29b
u.-mıṣam 10b
u.-mıṣıdı 14b, 24b, 27b
u.-mıṣıdum 40b
u.-mıṣlar 11b
u.-sa 78a, 93a
u.-sam 12b, 37a
u.-sun 3b
u.-uban 65a, 93a

- u.-un 67b
u.-up 6a, 27a, 28a, 43a, 56a, 65a, 68a, 68b, 74b, 80b,
86a, 87b, 99a, 99b
u.-ur 6b, 27b, 42b, 65b, 97a
u.-ı bil 1b
u.-ı ko- 23b
urdur - Vurdurmak
u.-mağıl 89a
urıl - Dikilmek, kurulmak, yapılmak
u.-u 6b
urun - Takınmak
u.-imaz 16a
urul - Vurulmak
u.-dı 11b, 63b
urul - Dikilmek, kurulmak, yapılmak
u.-miş 7b
urun - Bürünmek
u.-miş 28b
uşan - Usanmak
u.-duk 57a
u.-duñ 12b
uşul (Ar.) Metod, yöntem, yol 69b
uş İste 5b, 6a, 8a, 11a, 12a, 12b, 14a, 22b, 31b, 47a,
62b, 63a, 63b, 70a, 83a, 91a, 98a, 98b, 99a, 100a
u.-da 13b, 41b
uşşâk (Ar.) Aşıklar 69b
ut - Yenmek, kazanmak
u.-asın 31a, 45b, 62a
u.-asız 72a
u.-mışıdum 36b, 81b
uvat - Ufalamak, parçalamak
u.-dı 65b

uvatmak Ufalamak, parçalamak

u.-(ğ) a 82b

uy - Uymak

u.-a 21a, 61b

u.-ar 25b

u.-asın 87a

u.-ma 9a, 45a

u.-madun 92a

u.-magıl 54b

u.-mayıcak 3a

u.-mişsin 31a

u.-up 8b, 25b, 30b

uyarmak Uyandırmak

u.-(ğ) a 27a

uyu - Uyumak

u.-dı 48a, 86b

u.-madılar 75b, 86b

u.-r 14b, 48b

u.-yan 16b

u.-r oyanuk 28a

uzat - Uzatmak

u.-miş 84a

uzun Uzunluk la

u.-ı la, 24a, 36a, 73b, 93b

u.-ın 36a

u.-ına 55b, 56a

u.-ını 36a

Ü

üç Üç lb, 18b, 33a, 93b

ü.-er 65a

ü.-i 23b

- ü.-inci 6b, 81a
ü.-üncü 21b, 23b, 24a, 33a, 33b, 38a, 77b
üçyüz altmış 39b, 40a, 81b
üçyüz altmış bin 53b
üçyüz on iki 53b
üçyüz on üç 32b, 76a
üçyüz otuz 38b
üçyüz otuz üç 60b
üfür - Üfürmek
ü.-di 44a
ü.-ürem 26b
üleştür - Paylaştırmak, bölüştürmek 82a
ü.-di 83a, 85a
ü.-diler 51b, 91a, 99a
ü.-e 82b
ü.-üp 70b
ü.-ürdüm 82a
ülfet (Ar.) Alışma, kaynaşma
ü.-i 52a
ümid (Fa.) Umut 72a
ü.-üm 69b
ün Ses 98b
ü.-ile 74a
ü.-inden 64a
ürk - Ürkemek
ü.-di 17a, 66a, 66b, 67a, 68b
ü.-düginleyin 67b
ü.-e 68a
ü.-er 66b, 67b
ü.-erler 58b
ü.-üp 41a
ürküt - Ürkütmek
ü.- (d) e vüz 66b
ürpeleş - Kaynaşmak, harekete geçmek
ü.-di 86b

üst Üst

ü.-inden 89a

ü.-inde 5b, 48a

ü.-ine 13b, 16b, 65b, 86a, 90a

ü.-inden 40b

üstād (fa.) Üstat, usta 95b

ü.-ları 50a

ü.-umuz 47a

ü.-unuz 47a

üstāz (fa) Üstat, usta

ü.-umuz 47b

üstüvār (fa.) Sağlam, kuvvetli, dayanıklı 73b

üşen - ũşümek

ü.-se 23b

üşü - ũşümek

ü.-meyeler 34a

üşü - ũşenmek

ü.-ürlerdi 34a

üzer Üzeri

ü.-inde 1b, 6b, 7b, 28b, 38a, 44a, 47a, 48b, 55b, 70b, 73a, 84a, 84b, 87b, 99a

ü.-indedür 78a

ü.-indeki 40a, 62b

ü.-inden 20b, 25a, 40b, 42a, 47b, 59b, 74b, 87b, 94b

ü.-ine 5a, 15a, 16a, 21b, 24b, 36a, 42a, 47b, 48b, 60b, 62b, 66a, 76a, 77a, 77b, 78a, 82b, 84a, 86a, 87b, 89b, 90a, 90b, 93a, 93b, 94a, 94b, 95a, 99a

ü.-lerinde 11b, 16b, 40a, 55b

ü.-lerindeki 11b, 68b

ü.-lerine 26b, 44a, 46a

ü.-üme 5b

ü.-üne 5b

üzere Üzerine, üzerinde 2a, 7b, 13b, 14b, 15a, 15b, 17a, 17b, 21b, 24a, 33b, 38b, 41b, 43b, 47a, 47b, 48b, 59a, 59b, 61b, 62a, 63b, 65a, 66a, 66b, 67a, 74b, 75a, 77a, 77b, 78a, 82b, 83b, 85b, 86a, 86b, 88a, 97b, 98b, 99a, 100a

üzre Üzerine, üzerinde 3a, 12b, 15b, 36a, 61b, 65b,
67b, 68a, 68b, 79b, 88b

V

vacib (Ar.) Gerekme, dinen gereken olma 19a, 72a, 74a

v.-i 22a, 37b

vāfir (Ar.) Çok, bol 5a, 88a

vakār (Ar.) Ağırbaşlılık, temkinlilik 8b

v.-uḡ 8b

vākī⁴ (Ar.) Vuku bulan, olan

v.-dür 3a

vakt (Ar.) Vakit, zaman 33b, 34a, 53b

v.-a 47a

v.-de 43b

v.-idür 69b

v.-inde 19b

v.-inüz 72a

v.-uḡa 44b

v.-ümüze 26a

v.-i seher 53b, 63a

vaḳteḥā

v.-larda 61b

vaḳtsüz (Ar. T.) Vakitsiz 26a

va>llāhu a<lem (Ar.) Tanrı bilicidir 11a, 51a, 89a

var Var 1a, 4a, 4b, 6b, 8a, 8b, 9b, 10b, 14a, 16a,

16b, 18a, 22a, 23b, 29b, 30a, 31a, 34b, 35a, 36b, 39a,

42b, 44a, 44b, 49a, 51a, 51b, 54a, 56a, 58b, 60a, 60b,

61b, 69a, 71b, 74a, 74b, 76a, 77b, 79a, 82a, 84b, 87a,

88b, 89a, 91a, 92b, 96a, 97a

v.-d1 74a

v.-dur 2a, 2b, 23a, 23b, 24a, 26a, 35a, 46a, 47a, 47b,

53b, 60b, 70a, 72a, 74a, 77a, 77b, 80a, 80b, 83b, 88b,

92b, 98a, 98b

v.-durur 4a, 91b, 92a, 95a

v.-ıd1 8a, 19a, 19b, 55a, 71a, 71b, 84b, 88b, 98a

v.ısa 32a, 44b, 45b, 67b, 83b, 90a, 91a, 98a
v.-iken 19b, 54b
v.-mı 25b
v.-mıdur 89a, 93b
v.-sa 22b, 45a, 87a, 83a, 99a
var - Varmak, gitmek 6a, 12a, 21b, 43a, 86a
v.-a 60b
v.-acak 9a
v.-alar 1b
v.-alum 32b, 35b, 43a, 48a, 51b, 71b, 77b
v.-am 19b
v.-an 30a
v.-asın 9a, 15a, 44b
v.-asız 72a
v.-avuz 19a, 22a, 24b, 32b, 61a
v.-aydum 47a
v.-ayım 15b, 24b
v.-ayın 44a, 44b
v.-dı 2b, 13b, 25a, 27b, 29a, 42a, 59a, 62b, 84a, 98b
v.-dılar 7a, 71b, 78a, 92b, 93b, 99b
v.-duğı 30a
v.-duğınca 58a
v.-duğım 44b
v.-dukların 73a
v.-dum 41a
v.-ıcağ 7b, 41a, 58b, 60b, 66b,
v.-imadılar 66a
v.-maz 42
v.-mazın 58a
v.-san 60b, 100b
v.-up 45b, 48a, 58b, 92b, 95b, 98b
v.-ur 31b
v.-uram 73a
v.-urlar 24b

- v.-urlardı 71b
v.-ur mısız 43a
v.-ursız 73a
varıl- Varılmak
v.-maz 57a
vāriş (Ar.) Mirasçı 31a, 82a
varlık Varlık 4b, 25b
v.-(ğ) ı 74b
varmak Varmak 35b
v.-(ğ) ı 62a
vaşf (Ar.) Nitelik
v.-a 65b
v.-ın 13b, 23b, 51b, 93b
v.-umı 12b
v. et- 27a, 28b, 93b
v. eyle- 60b
vāşıl (Ar.) Ulaşan, kavuşan 69b
vāsi⁴ (Ar.) Geniş, açık, bol 5a
vaşıyyet (Ar.) Vasiyet 53a
v.-üm 27a
vaşl (Ar.) Kavuşma 92a
vay Eyvah 4a, 69a, 100b
važ⁴ (Ar.) Durum, koyma, konum
v.-a 78a
v.-adur 86a
v.-da 77a
v. u şūret 78a
ve (Ar.) Ve 1a, 2a, 3a, 5a, 5b, 6a, 6b, 7b, 10a, 11b,
12a, 13a, 13b, 14b, 16a, 17a, 17b, 18b, 19b, 20a, 22a,
22b, 23a, 24a, 26a, 26b, 27a, 27b, 28b, 29a, 33b, 35b,
36a, 37b, 38a, 40a, 43a, 47b, 39b, 51b, 54a, 55b, 56a,
56b, 58a, 58b, 59b, 60b, 62b, 63a, 63b, 64b, 66b, 68a,
70b, 71a, 71b, 72b, 73b, 74b, 75b, 76a, 76b, 77a, 77b,
78a, 79a, 82b, 83b, 85b, 86b, 88a, 88b, 89a, 89b, 90a,
90b, 93b, 94b, 96a, 98a, 99a, 99b, 100b

- vebāl (Ar.) Günah, azap 82a
v.-e sal 29a
- vech (Ar.) Bakım, yön
v.-ile 13a, 35a, 60a
- vefā (Ar.) Vefa, sözünde durma, sözünü yerine getirme 45b
- ve-ger (Fa.) Eğer 23b
- ve-ger-ni (Fa.) Değilse, yoksa 12a, 14b, 20b, 44a, 47a,
79a, 98b
- vehm (Ar.) Kuruntu, yersiz, korku 42a, 69a, 86b
v.-ile 53b
v.-e düş 3a, 25a, 85b
v.-bırak 41b
v. ü hayāl 53b
- vehm-nāk (Ar.Fa) Kuruntu 6a, 11b, 99b
- velāyet (Ar.) Velilik, ermişlik
v.-i 63a
v.-ile 26b, 27a
- velī (Fa.) Velakin, amma, fakat 1b, 9b, 19b, 24a, 25a,
26b, 28b, 29a, 31a, 35b, 40a, 41b, 44b, 45b, 48a, 48b,
54a, 55b, 58a, 61a, 67b, 84a, 89b, 96a, 97a, 98b, 99b,
100a
- velī (Ar.) Veli, ermiş eren 81a
- velīk (Fa.) Lakin, amma, fakat 12a
- velvele (Ar.) Gürültü, patırtı 11b
v. ol- 66a
- ver- Verme 2a, 6a, 8a, 25b, 45a, 52b, 70a, 82a, 84a, 98b
v.-di 6a, 8a, 11a, 12a, 13b, 18a, 25a, 30a, 32b, 33a,
34a, 34b, 36a, 40b, 43b, 44b, 45b, 48a, 55a, 56a, 57a,
58b, 59b, 64a, 67a, 70a, 73a, 83a, 84a, 86a, 88b, 91a,
95a, 98b, 99b, 100b
v.-diler 16b, 24b, 73b, 75a, 76a, 93b
v.-dügin 57a
v.-dügün 31b
v.-düm 11a, 22b, 87a

v.-dün 26b, 52b
v.-e 9b, 16b, 19a, 19b, 48a, 70b
v.-ebil- 24b
v.-eler 2a, 79b
v.-elü 82a
v.-elüm 44b
v.-em 11a, 60a, 62b, 100b
v.-en 32b, 62a, 74a
v.-esin 43b
v.-evüz 19a
v.-eydi 34a
v.-eyin 33b, 43a, 98b
v.-ibil- 96b
v.-i gör- 31b
v.-ile 21a
v.-imedi 71a, 72a
v.-imez 29a
v.-me 45a
v.-medi 19a, 22a, 37a
v.-medi mi 57a
v.-meye 82a
v.-meyicek 82a
v.-mez 14b, 27b, 89a
v.-mezseş 98b
v.-miş 80a
v.-mişdür 25a, 39b
v.-mişimiş 100a
v.-mişler 29a
v.-se 14b
v.-üp 22a, 27b, 30a, 42a, 55a, 62b, 63a, 73a, 77a,
87b, 96b
v.-üpdür 34b, 87a
v.-ür 2a, 8b, 26b, 27b, 29a, 30a, 33a, 36a, 54b, 57a,
65b, 74b

- v.-ürdi 14b, 96b
v.-ürem 59a
v.-ürken 24b
v.-ürler 24a
v.-ürlerdi 34a, 81b
v.-ürler mi 98a
v.-ürse 36a
v.-ürsem 58b
vera⁴ (Ar.) Haramdan kaçınma 45b
verbi - Gönderme, irsal etme
v.-di 4a, 13b
verendaht 37a
verendāz Kemend halkası 48a, 90a
vêrmek Vermek
v.-(g) içündür 82a
ve's-selām (Ar.) İşte o kadar, son söz budur, artık bitti
13a, 79b, 87a
veyā (Ar. Fa.) Ya da 1a, 18b, 58a
veyāhūd (Ar. Fa.) Yahut 35a, 72b, 73a, 74b, 88a
vezīr (Ar.) Vezir 2b, 3b, 6a, 7a, 8a, 10a, 12a, 16a, 18b,
28b, 29a, 29b, 33a, 33b, 35a, 39b, 51b, 56b, 57a, 67b,
76b, 79a, 80a, 80b, 82a, 84a, 84b, 85a, 85b, 89b, 90a,
96a, 97a, 98a
v.-den 14a
v.-e 12a, 13a, 15b, 17b, 33a, 35a, 56b, 80b, 96a
v.-i 8a, 10b
v.-ile 6b, 7a, 11b, 17b
v.-ine 10a
v.-iyle 90b
v.-ler 2a, 2b, 3a, 3b, 7b, 14a, 14b, 17b, 18b, 28b,
32b, 35b, 38b, 50a, 53b, 54a, 56b, 57b, 59a, 59b, 60b,
76a, 77a, 82b, 84b, 86b, 89b, 94a, 96a

- v.-lere 44a, 51a, 53b, 58a
v.-leri 5b, 8a, 70b, 87b, 88a, 90a, 100b
v.-lerle 50b, 51b, 83b, 89b
v.-lerin 38b
v.-lerinden 62a
v.-lerine 2b, 14a, 18b, 51b, 53b, 56a, 56b, 66b, 82b, 100a
v.-leriyle 15a, 44a, 45b, 54a, 56a, 59b, 81b, 96b, 99a
v.-lerüm 53b
v.-lerün 15a
v.-ün 6a
v.-i hās 3b, 17b, 19a, 28b, 38a, 78b, 85a
v.-i kār-dēn 28b, 29a, 30a, 35a, 56b, 79a, 80b
v.-i müşkil-güşāy 33a
vezn (Ar.) Tartma 79b
vilāyet (Ar.) Vilayet 26a, 26b, 59b, 61a, 93a
v.-de 26a, 26b, 27a, 77a
v.-den 12b
v.-e 19b, 26b, 93a
v.-i 22b, 24b, 27b, 48a, 53a
v.-in 5b, 86a
v.-inden 82a
v.-ine 5b, 8a, 19a, 20a, 51b, 52b, 53b, 55a
v.-ini 19b, 27a
v.-inün 76a
v.-leri 60b
v.-ümüzde 23a
v.-ün 24a, 26b, 28b, 56b, 60a, 60b, 86a, 93b
v.-üne 6a
v.-ünün 5b
v.-ünüzde 23a, 77a

vildān (Ar.) Kullar, köleler, oğlanlar

v.-ı (hūr-ı v.) 9a

vīrān (Fa.) Yıkık, yıkılmış 93a

vur - Vurmak

v.-dı 40b

v.-mişlar 35b

v.-ur 88b

v.-iğe - 34a

v.-uğu - 23b

vücūd (Ar.) Varlık

v.-a 43a

v.-dur 44a

vüoūd (Ar.) Vücut Gövde 97a

v.-ı 25a, 25b

v.-ıla 26a

v.-um 26a

vücūd (Ar.) Bulunma, var olma, varlık

v. vēr- 74a

Y

yā (Ar.) Ey 1a, 2a, 2b, 3a, 3b, 6a, 8a, 9b, 10a, 12a, 13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b, 17b, 18a, 18b, 19b, 20a, 20b, 22b, 23a, 23b, 24a, 24b, 26a, 26b, 27a, 28b, 29a, 29b, 30a, 30b, 31a, 32b, 33a, 33b, 34a, 34b, 35a, 35b, 36b, 37b, 38b, 40a, 41b, 42a, 43b, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48a, 48b, 49b, 50a, 51a, 52b, 54b, 55a, 56a, 56b, 57a, 57b, 59a, 59b, 60a, 60b, 61a, 61b, 62a, 63a, 67a, 67b, 71b, 72b, 73a, 74b, 75a, 76a, 77a, 77b, 78a, 78b, 79a, 80b, 80b, 82b, 83b, 83b, 84a, 85a, 85b, 86a, 87a, 87b, 88a, 88b, 89a, 89b, 90a, 92a, 92b, 93a, 94a, 96a, 97a, 98a, 98b, 99b

ya, yā Ya, ya 53b, 58a, 64a, 77a, 88a

yabān (Fa.) Çöl, sahra

- y.-a 11b
yābis (Ar.) Kuru 34b
yād (Fa.) Hatırlama, anma 18b, 31a
y.-unı 18b
y. ét- 100b
y. eyle- 69b
yad Yabancı, ecebi 47a
yādigār (Fa.) Yedigār 18b, 81b
yağ- Yağmak
y.-dı 46b
yağı Düşman 47a
y.-dan 22a, 72a
yağılık Düşmanlık 21b
yağmā (Fa.) Çapul, yağma 18b
y.-dan 22a
y. vü tārāc 17b
yağmur Yağmur
y.-lar 46b
yağrın Sırt, sırtın yukarısı kürek kısmı
y.-ı 65b
yāhu (Fa.) Yahut 82b
yāhūd (Fa.) Yahut, veya 58a, 70a
yağ - Yakmak
y.-ar 100a
y.-ardı 96b
y.-ardım 37a
y.-dı 94b
y.-dığıyla 67b
y.-mişler 58b
y.-a yaz- 31a
yaka Yaka 70a
yağdur - Yaktırmak 27a
y.-a 27b
y.-up 27b

yağın Yakın 1a, 3a, 5a, 7a, 7b, 12b, 21b, 22b, 24a,
25b, 26a, 35a, 35b, 37a, 42b, 45b, 46a, 47b, 49a, 54a,
56b, 57a, 57b, 58a, 58b, 59a, 62b, 63a, 63b, 64a, 72b,
86a, 87b, 94b, 99a

y.-a 57b

yağınlık Yakınlık 25b

yağın (Ar.) Kesin, iyi kat'ı olarak bilme 4a, 4b, 8a,
18a, 21a, 24b, 41b, 42b, 54b, 65b, 70a, 73b, 79a, 91b

y.-i 77a

y.-söz 74b

yākūt (Ar.) Yakut, değerli bir süs taşı 77a

y.-dan 83b

y.- (la⁴1 ü y.) 51b

yākūt-ı revān Akışkan yakut, şarap 77a

yala - Yalamak

y.-dı 33a

y.-sa 23a

yalan Yalan 37a, 79a

y.-ımış 51a

yalıncağ Çıplak, üryan 7b, 17a, 20a, 42a, 46a, 46b, 48b,
64b, 73a, 83b

yalıguz Yalnız 39a

yalvar - Yalvarmak

y.-ursa 8a

y.-ası 52b

yan - Yanmak

y.-ar 58b, 67a

y.-dı 15b, 67a, 93a

y.-maz 25a

yan Yan

y.-ına 17a, 38b, 41b, 49a, 59a

y.-ında 23a, 33a, 33b, 59a, 84b, 89a, 96a, 100a

y.-larından 71a

y.-umda 98b

- y.-una 39a
yana Taraf, cihet, yön, yana, tarafa 10b, 58a, 61b,
66b, 75b, 85b, 94a
y.-dın taraftan 65a
yandır- Yandırmak
y.-maya 22b
yanıl- Yanılmak
y.-a 4a
y.-maya 91b
y.-mayam 60a
ya'ni (Ar.) Yani 1b, 2b, 3b, 25a, 26b, 28a, 29a, 38a,
42a, 44b, 45a, 55b, 59a, 66a, 67b, 68a, 71a, 75b, 80b
yankulan- Yankılanmak
y.-dı 64a, 68a, 96b
yap - Yapmak
y.-alar 22b
y.-dı 90a
y.-dılar 90a, 98a
y.-dığı 11a, 78a, 90b
y.-duğına 40b
y.-dum 40b
y.-miş 73b, 74b, 83b
y.-mişam 78b
y.-mişlar 44a, 73b
y.-muşlar 74b
yapdur - Yaptırmak 78b
y.-dı 42a, 74b
y.-mişdur 74b
yapıl- Yapılmak
y.-an 93a
yapmağ Yapmak 90a
y.- (ğ) a 89b, 90a

yapu Yapı

y.-sınun 74a

y. yap- 74b

yār (Fa.) Sevgili, dost 4a, 7a, 8b, 10a, 11a, 16a, 16b,
25a, 25b, 32a, 51a, 60a, 64a, 71b, 73b, 74a, 100b

yār (baht-ı y.) 45a

y.-a 25b

y.-iken 69a

yara Yara

y.-sından 95a

yara - Yaramak

y.-mazdı 50a

y.-r 5b, 82b

y.-ya 90a

yarağ Hazırlık 11a

yarağ Hazırlık 11b, 63b, 70a, 86a, 89a, 97b

yarağ (yat u y.) 53b, 63a

y.-(\u0131) ı 62a, 70b

y.-(\u0131) ıla 6a, 73a, 90a, 98b

y.-(\u0131) ın 6a,6b,, 52a, 88a, 89a, 99a

y.-(\u0131) ın (yat u y.) 13a

y.-(\u0131) ına 12a

y.-(\u0131) için 75a

y.-lar 75b

y.-ların 13a

y.-larına 5a

y.-(\u0131) umı (yat u y.) 12a

y.-(\u0131) umuz (yat u y.) 88a

y.-(\u0131) unı 37a

y. gör- 99b

y. \u00e9t- 75b

y. kıl- 51b, 55a, 62a, 67b, 72b, 86b, 89b, 93b

yarağlı Hazırlıklı, hazır 5b, 7b, 11b, 89a

yarağ - Yaraşmak

- y.-mazdur 13a
yarat - Yaratmak
y.-(d) ur 97a
yardım Yardım 63a
y. kıl- 4a
yarıl - Yarılmak
y.-dı 2b
y.-ur 2a
yarıcu Yardımcı, şefaathçi
y.-ndur 60b
yarın Yarın 28a, 31a, 66b
y.-ı 69b
yarındaşı, Ertesi, ertesi gün 43a, 45b, 64a, 75a, 77b,
89b, 93b
yaşa - Düzenlemek, hazırlamak
y.-dılar 99a
yaşan - Yayın kırışı, gevşedilmek 88b
yaşan - Düzenlemek
y.-dı 64a
y.-miş 38a
yaşmak Yayın kırışı, gevşedilmek
y.-(g) a 40b
yaşşı Yassı 97a
yaştan - Yaslanmak
y.-up 34a
yaş Yaş, ıslaklık 90a
yaş Yaş, yaşanan yıl
y.-ında 71b
y.-ındadır 60b
yaş Yaş, gözyaşı
y.-ının 33b
y.-ları 33b
y.-ların 22a
yaşa - Yaşamak

y.-rlar 60a
y.-rsa 85a
y.-yan 37b, 85a
yat Hazırlık
y.-ları 62a
y. u yarak 12a, 13a, 53b, 63a, 70b, 88a
yat - Yatmak
y.-a 16a
y.-an 52b
y.-dı 48a, 86b, 28a
y.-dılar 93b
y.-duğı 17a, 94a
y.-duğın 48a
y.-dukları 34a
y.-ıcak 16b
y.-ma 16b
y.-madılar 75b
y.-maz 16b
y.-mışam 81a
y.-up 5a, 16b, 21b
y.-ur 5a, 21b, 44a, 48b
y.-urđı 16a, 33b
y.-urdılar 34a
yatmak Yatmak 16a
y.- (ğ) ıla 16b
yatsu Yatsı 58a
y.-ya 58a
yavu Zayi, yitik, kayıp
yavu var - Kaybolmak, zayi olmak, yitmek
y.-ur 65b
yavuz Kötü, uğursuz 92a
yay Yay
y.-ın 40b, 88b

- y.-ını 39a
y.-umı 12b
yaz Bahar mevsimi, ilkbahar 1b
yaz - Yazmak 6a
y.-an 36b
y.-ar 97a
y.-dı 5b, 12a, 86b, 87b, 99b
y.-dılar 88a, 100b
y.-duğı 97b
y.-duğın 37b
y.-dın 31a
y.-miş 10a, 84b, 89a
y.-mişdur 24a
y.-mişlar 36b, 38b, 40a, 78a, 78b, 81a, 84a, 84b
y.-up 81b
y.-updur 77a
yazdur - Yazdırmak
y.-mişdur 75a
yazı Ova, sahra 62b
y.-sın 24a
yāzigār (Fa.) Yadigar 18b, 37b (Bkz yādigār)
yazu Ova, sahra (bkz. yazı)
yazu (ṣahrā vü y.) 86b
y.-yı (ṣahrā vü y.) 58b
yazu Yazı 2b, 36b, 38b, 84b
y.-sında 39a
yazuk Günah
y.-ları 38a
Yé Yemek 42a, 82a, 82b, 8 a
y.-di 24b, 94a
y.-diler 59a
y.-düğın 24a

- y.-dür 42a
y.-mezdi 42a
y.-medin 32a
y.-mege 70b
y.-mese 82b
y.-mez 42a
y.-miş 16a, 32a
y.-mişdi 32a
y.-r 70a
y.-rdi 49b, 50a
y.-rem 26b
y.-ye 5a, 20a, 22a, 55b, 62b, 86a, 92b, 95b, 99a
y.-yelü 82a
y.-yesin 40b
y.-yü 6a
y.-yüp 82b
yéd Çekmek
y.-e 66b, 67a
y.-en 67a
y.-er 66b, 67a
y.-esin 15a
yédi Yedi (Sayı) 5a, 6a, 6b, 7b, 12b, 13a, 15a, 15b,
16a, 23a, 24b, 27a, 29a, 32b, 33a, 34b, 35a, 35b, 36a,
36b, 38b, 39b, 41b,, 51b, 55b, 56b, 57a, 64b, 65a, 66a,
68a, 70b, 73b, 74b, 78b, 80a, 81a, 81b, 83a, 86a, 89b,
92b, 99a,
y.-nci 23b, 21b, 33a, 34a, 38a
y.-sin 86a
y.-şer 13b
y.-şer yüz 89b
y.-biñ yédi 76a, 89a
y.-biñ dört yüz 39b, 55b
y.-yüz 7b, 37a, 39b, 40a, 56b, 89a, 91a
y.-yüz yétmiş 88b, 89b

- y.-yüz yetmiş yedi 36a
yedür — Yedirmek 82a, 82b, 83a
y.-meye 82b
yég Daha iyi, üstün 9b
y.-i 17b, 19a
y.-iyle 17b
y.-leri 76b
yëgin Üstün, kuvvetli 62b
yëglük Üstünlük 100b
yëgrek Daha iyi, üstün 34b, 72a
y.-i 14b
y.-dür 14a
yek-pāre (Fa.) Tek parça, bir parçadan ibaret 80b, 88b
yek-reng (Fa.) Bir renkte olan 15b
yél Yel, rüzgar 45a, 52b, 59a, 74b
y.-den 74b
y.-e 70a
y.-i 46b, 58a, 87b, 96b, 97b
y.-ler 46b
y.-e ver— 18a, 40b, 87a
yélinleyin Yel gibi 20a
yélek Okun tüyleri
y.-lü 38a
yélken Yelken
y. aç— 95b
yelpīze Yelpaze
y.-si 96a
yemek Yemek 88a
y.- (g) e 23a, 52a,
yemen Yemen 43b
yéh — Yenmek
y.-emedi 42a
y.-üp 54a

- yeñi Yeni 37b
yenice Yenice 12b
yèr Yer 2a, 2b, 3a, 4a, 25b, 55b, 59a, 60b, 63a, 64a,
70a, 70b, 72a, 77b, 86a, 89b, 90b
y. yèr 11b, 95a, 98b, 99a
y. yèrin 3b, 6b, 16b, 41b, 66a, 68b, 76a, 76b,
y. öp- 92b
y.-de 3a, 4b, 7b, 17a, 18b, 22b, 24a, 25b, 26a, 30b,
40b, 42a, 43b, 47b, 54b, 58b, 70a, 77b, 79b, 80b, 83b,
85b, 88b, 89b, 96a, 99b
y.-den 14b, 21a, 36a, 40b, 42a, 59a, 67b, 68a, 70a,
73a, 90b, 93a, 93b, 94a
y.-dür 59a
y.-e 2a, 3a, 6b, 9b, 16b, 17a, 18a, 21b, 30b, 34a,
40a, 40b, 41a, 42a, 48a, 49b, 55b, 56a, 60a, 64b, 65a,
65b, 68b, 70b, 71b, 81a, 85a, 87a, 92a, 94b, 96b, 98b,
100b
y.-i 34a, 42a, 70a, 72a, 90a, 94b
y.-in 16b, 48a, 60b, 64a, 76a, 76b, 80a
y.-ince Yerinde, uygun 97a
y.-inde 17b, 40a, 68b, 70b, 73b, 79b, 80a, 83b, 84a,
90a, 95a, 99b
y.-inden 1b, 17a, 25a, 27a, 28a, 40a, 43a, 44a, 47a,
49a, 57b, 79b, 80a, 80b
y.-ine 29b, 35b, 40b, 46b, 47b, 48a, 50b, 51a, 52b,
56a, 57a, 80a, 100a
y.-ler 68b
y.-lerden 49b
y.-lerinde 32b
y.-lerinden 86b
y.-ün 70a, 100b
y. ü gök 64a
yerlü Uygun (Yerlü yerinden) 17a, 44a, 57a, 97a
y. yerinde 79b

yeryüzi Yeryüzü 76a

y.-nde 37a, 52b, 64a, 70a

y.-ni 15b, 84b

y.-nün 15b, 52a, 76a

yeşil Yeşil 77a

y.-e 77a

yét - Yetişmek, ulaşmak

y.-di 6a, 20a, 28a, 43a, 53a, 55a, 63a, 65a, 73a, 87b
90a, 99b

y.-diler 20b, 21b, 47a, 47b, 55b, 56b, 62b, 63b, 71a,
83a, 92b, 93a, 93b, 96a, 97b, 99a

y.-düm 40b

y.-e 2a

y.-er 37b, 45b

y.-medi 55b

y.-üp 59a

yétmiş Yetmiş (sayı) 19b, 38a, 38b, 40b, 74b, 78a, 78b,
89b, 90b

yétmiş dörd Yetmiş dört 24a

yétmiş iki Yetmiş iki 73b

yétmiş yedi bin Yetmiş yedi bin 62b

yétür - Ulaştırmak, erİştirmek

y.-di 40a, 40b

y.-düm 40b

y.-en 39b

yezdān (Fa.) Tanrı (nūr-ı y.) 17b

yıg - Yıgmak, toplamak

y.-a yıga 50a, 82a

y.-an 83a

y.-dı 82b

yıg - Esirgemek, yoksun bırakmak

y.-ma 45a

yık - Yıkamak 42a

- y.-a 28a
y.-ar 65b
y.-ardum 37a
y.-arlar 22a
y.-dı 40b
y.-up 31a, 51b
yıkdur - Yıktırmak 27a
y.-a 42b
y.-mayacak 41a
yıkıl - Yıkılma
y.-a 61a
y.-di 65b
yıkmaq - Yıkmak 61a, 79a
y.-(ğ) a 42a
yıl Yıl 4a, 10a, 12a, 26a, 33b, 37a, 39b, 50b, 60a, 84b
93a
y.-(ayu y.) 54b
y.- (ay u y.) 91b, 100b
y.-da 60b, 73b, 74b, 78b
y.-dan 19b, 68b
y.-lar 37a, 84b
yılan Yılan 5a
y.-lar 48a, 48b
y.-ları 5a
y.-ların 48b
yıldırım Yıldırım 8a, 8b, 46b
yirt - Yırtmak
y.-ar 70a
y.-dılar 11a, 100b
yıyla - Koklamak
y.-dı 56a
yigirmi Yirmi
yigirmi beş Yirmi beş 86a, 89b, 99a
yigirmi dört Yirmi dört 21b, 55a, 62b, 64b, 87b

yigirmi dört bin Yirmi dört bin 11b, 13b, 17a

yigirmi iki Yirmi iki 9a, 76a

y.-nci 9a

yigirmi sekiz Yirmi sekiz

y.-inci 62b

yigirmi yedi Yirmi yedi 36a

y.-nci 31b

yigit Yiğit, genç, delikanlı 24a, 27a, 70a

y.-(d)i 24b, 25a

y.-leri 49b

yilte- Teşvik etmek, tahrik etmek, harekete geçirmek

y.-r 92a

y.-yle 27b

yine Yine 3b, 4b, 5a, 9a, 10a, 11a, 12a, 13a, 13b, 15a,

16b, 19a, 19b, 22b, 23a, 23b, 24a, 25a, 26b, 29a, 29b,

30a, 30b, 32b, 35a, 38a, 40a, 41a, 42a, 42b, 43a, 44a,

44b, 45b, 46a, 46b, 49b, 52a, 52b, 56a, 57a, 57b, 58a,

59a, 59b, 60a, 61a, 66a, 66b, 67b, 69a, 70a, 70b, 71b,

73a, 75b, 79b, 80b, 81a, 81b, 82b, 83a, 83b, 84a, 85b,

86a, 87a, 88a, 88b, 89b, 94b, 95a, 96a, 97a, 97b, 98b,

100a

yit- Yok olmak, kaybolmak

y.-e 72a

y.-er 70a, 72a

y.-medin 70a

yitür- Kaybetmek

y.-düm 1b

y.-miş 9b

yoğun Kalınlık 1a

y.-1 1a

yoksa Yoksa 2a, 2b, 4a, 8b, 9a, 16b, 18b, 21b, 31b, 43a,

53a, 54b, 60b, 69a, 79a, 82a, 87a

yok Yok 11a, 21b, 22a, 31a, 53b, 69b, 100b

y.-dur 8b, 23a, 29b, 30a, 37b, 47a, 70a, 74a, 87b, 88a,

100b

- y. durur 8b, 31b, 52a
y.-(ğ)ıdı 37a
y.-(ğ)udı 40a, 74a, 86b, 88b
yoğla- Yoklamak
y.-dı 70b
yoğlu Fakir, muhtaç, yoksul
y.-lara 82a
yoğuş Yokuş
y.-a 50b
yol Yol 3b, 6a, 14a, 16b, 25a, 32a, 44b, 54b, 56a
y.-a 8b, 39b, 59a, 61a, 61b, 63b
y.-da 54b
y.-dan 60b, 61a
y.-dur 93a
y.-ı 6b, 31b, 52a
y.-in 27b, 58a
y.-ina 61a
y.-ını 8b
y.-lara 6a
y.-ları 21b, 73b
y. mıdur 60b
y.-um 59a
y.-umuz 56a
y.-uğ 29b, 42b, 70a, 83a
yoldaş Yol arkadaşı, arkadaş 45b
yorıl- Yorulmak
y.-ur 61a
yön Yön, cihet
y.-in 54a
yöre Yöre, çevre
y.-ye 93a
yören- Yaklaşmak, dolaşmak
y.-imezdi 37a
yöri- Yürümek
y. 20a, 21b, 43a, 43b, 72b, 86a

y.-di 41b, 75b

y.-se 37a

y.-ye 9b

y.-yü 78b

yörit- Yürütmek

y.-(d)ür 54a

yörü- Yürüme (bkz. yöri-)

y.-di 1b, 3a, 27a, 32b, 38b, 40a, 48b, 54a, 58b, 63b,
64a, 68b, 76b, 79a, 82b, 84a, 84b

y.-diler 1a, 5a, 20a, 21b, 22b, 35b, 40a, 41b, 47b, 50a,
55b, 63b, 73a, 73b, 78a, 80a, 86a, 86b

y.-dük 58a

y.-düm 56a

y.-mez 59b

y.-n 3a, 35b, 39b

y.-r 9b, 50b, 57b, 62a, 89a, 96a

y.-yüp 7a, 7b, 14b, 53b, 65a, 90a

yörüt- Yürütmek (bkz. yürüt-)

y.-(d)imezler 77a

y.-meye 59b

yörüyüş Saldırı

y. kıl- Saldırmak, hücum etmek 17a, 46b, 50b, 89b

yu- Yıkamak

y.-dılar 68b

y.-dın 12b

y.-duğ 63a

yukarı Yukarı (bkz. yukarı)

y.-sına 1a

yukarı Yukarı 48a, 56a, 80a, 90a

y.-dan 80b

y.-sın 55b

yum- Yummak

y.-dı 70a

y.-miş 84a

yumruğ Yumruk 3b
y.-(ğ)ın 3a
yumulu Yumulu 84a
yurd Yurt, oturacak yer
y.-ında 17b
y.-unda 70b
yut- Yutmak
y.-ar 93a
yüce Yüce 47b, 48a
yüg Tüy
y.-inden 85b
y.-lerinün 77a
yük Yük
y.-i 19a, 20b, 72b
yüklen- Yüklenmek
y.-miş 72b
yüklet- Yükletmek
y.-di 19a, 86a
y.-diler 50a, 67b, 91a
y.-miş 66b, 67a
y.-mişlerdi 68a
y.-mişsin 67a
y.-ün 67b
y.-(d)üp 71a
yüklü Yüklü 68a
y.-dür 67a
yürek Yürek, kalp
y.-(g)i 34a
y.-ler 65a
y.-lerin 34a
yüz- Yüzmek
y.-er 96a
yüz Yüz, çehre 4a, 9b, 35b, 56a, 61a, 100b
y.-e 18a, 37b

y.-i 52b, 96b, 97a, 97b
y.-in 15b, 37a, 43b, 53a, 64b, 69a, 91b
y.-inde 53a
y.-inden 29a, 52b, 96b
y.-ini 4a
y.-üm 39b, 44b
y. çevür- 19b, 42b, 66a
y. dönder- 51a
y. dut- 75b
y.-be-y. Yüz yüze 64a, 68b
yüz Yüz (sayı) 84b
y.-er 60a
yüz altmış Yüz altmış 19b
yüz altmış yedi Yüz altmış yedi 12b
yüz bin Yüz bin 2b, 5b, 7b, 11b, 13a, 15a, 15b, 16a, 24b,
39b, 46b, 53b, 55a, 55b, 62b, 63a, 63b, 64b, 65a, 66a, 68a,
73a, 86a, 89b, 99a, 100b
yüz kırk dört Yüz kırk dört 76b, 89a
yüz doksan Yüz doksan 38a
yüz doksan dokuz Yüz doksan dokuz 38a
yüz yetmiş yedi Yüz yetmiş yedi 84b
yüz yigirmi Yüz yirmi 35a, 35b, 36a, 38b, 62b, 63b
yüz yigirmi beş 86a
yüz yigirmi dört 66a
yüz yigirmi yedi
y.-şer 38a
yüzlü Yüzlü 97a, 97b

Z

zafer (Ar.) Zafer, başarı 24b, 95b
zafer (feth-i z.) 15a, 63a
zāhid (Ar.) Aşırı sofu, kaba sofu 41a, 42a, 43a, 43b, 44a,
44b, 45b, 71b, 72b, 100b

- z.-e 43b, 44a
z.-i 35b, 43a, 43b
z.-ün 35b, 42a, 43a, 44a, 71b
zāhidlayın Zahit gibi 25a
zahīre (Ar.) Gerektiği zaman harcanmak üzere ambarda sakla-
nan hububat, yiyecek 88a
zahm (Fa.) Yara
z.-ıla 95a
zahme (Fa. dahme) Mezar, kabir, türbe, lahit 23b, 35b,
36a, 40b, 42a
z.-de 40a
z.-den 41a
z.-nün 23b, 42a
z.-sinden 42b
z.-sinün 41a
z.-ye 32b, 35b, 36a, 41a
z.-yi 35b, 40b, 41a, 42a, 42b
zahmet (Ar.) Sıkıntı, eziyet 49a
z. çek- 71b
z.-e (belā vü z.) 87a
z.-inden 56a
za'if (Ar.) Zayıf, güçsüz 26a, 85a
z.-e 26b
za'iflan- Zayıflanmak
z.-miş 25a
zā'il (Ar.) Sona eren, devamlı olmayan 69b
zālīm (Ar.) Zalim, zulm eden
z.-dür 69a
zamān (Ar.) Zaman 5a, 6b, 13b, 18a, 21a, 26a, 27b, 34a,
34b, 36b, 37a, 40a, 49a, 55a, 60a, 61b, 71b, 74b, 76b, 77a,
78a, 79a, 79b, 81a, 83b, 84a, 85a, 88b, 92b, 98a
zamān (devr-i zamān-ı İskender-i Zü'l-karneyn) 37b
zamān (devr-i z.) 91a
zamān (zemīnū' z-z.) 17b
z.-a (zemīn ü z.) 53a

- z.-da 2b, 63a
z.-dan 5a, 19a, 66b, 78a
zamāne (Ar.) Yaşanılan zaman, devir 8b
zār (Fa.) Ağlayan, inleyen (hor u z.) 88b
z. u zār 11a, 18a
z.-ile 95a
zarār (Ar.) Zarar 71b
zarīf (Ar.) Zarafetli, ince, nazik 54a
zāyī (Ar.) Kayıp, yitik
z. ol- 94a
zebān (Fa.) Dil 69b
z. aç- 77a
zeber (Fa.) Üst (zīr ü z.) 86b
zeber (zīr teng ü zeber teng) 16b
zeberced (Ar.) Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt
kadar değeri olmayan bir süs taşı 72b, 84b
zebūn (Fa.) Zayıf, güçsüz 14a, 49b, 65b, 68b
z. düş- 51b
z. kıl- 90b
zeft Azgın 48a
zehir (Fa.) Zehir, ağı 94b
z.-lerin 48b
zehr (Fa.) Zehir, ağı (bkz. zehir)
z.-i 93a, 84a
z.-in 94b
zehre (Fa.) Öd
z.-si 11b
zelīl (Ar.) Hor, alçak, aşağı, aşağılanan 69a, 88b
zelle
z.-sin 65b
zelzele (Ar.) Zelzele, yer sarsıntısı 3a
z.-ye 5a
zemīn (Fa.) Yer, yer yüzü 68a
z.-e 68a
z.-ler 44a

- z.-ler (zîr ü z.) 4b
z.-ün 75b
z. ü zamān 17b, 53a
zen (Fa.) Kadın 51a
zencîr (Fa.) Zincir
z.-ler 80a
zeng (Fa.) Zenci
z.-i ceş 68a
zer (Fa.) Altın 72b
zer (sîm ü z.) 36a, 50b, 51b
zer-feşān (Fa.) Altın saçıcı 52a
zer-keş (Fa.) Altın işlemeli, altın kakmalı 28a, 53b
zerkeş (libāçe-i z.) 7b
zer-nigār (Fa.) Altınla işlenmiş, yaldızlı 52a
zerre (Ar.) Zerre
ze-sinden 53a
zerrîn (Fa.) Altından, altın 7b, 67b, 76b, 77a
zevāl (Ar.) Sona erme, tükenme 47a, 59b
zeval (naķş u z.) 91b
z.-ine 58a, 63a, 66b
zeyn (Ar.) Süs, bezek 52b, 54a
z. çün 36a
zill (Ar.) Gölge
z.-i ilāh 100a
zırîh (Fa.) Zırh 38a
z.-in 40a
z.-ina 39b
z.-umı 39a
zībā (Fa.) Güzel, hoş
z. vü acib 97a
zi-ganimet (Ar.) Ganimet sahibi 82a
zihî (Fa.) Ne (güzel), ne (hoş) 38b, 59b, 80a, 82a
zîkr (Ar.) Anma, anılma
z. eyle- 97b
zînet (Ar.) Süs, bezek

- z.-i 92a
z.-in 52a
zinhār (Fa.) Sakın!, sakin ha! 25b
zīr (Fa.) Alt, aşağı
z. ü zeber 16b, 86b
z. ü zemīn 4b
zīrā (Fa.) Çünkü 3a, 8a, 13b, 22a, 24b, 25a, 26a, 27a,
42a, 43a, 43b, 62a, 72a, 74b
zīre (Fa.) Zira, çünkü (bkz. zira) 4a, 8a, 22a, 25b, 37b,
51a, 61a
zīrek (Fa.) Zeyrek, uyanık 82a
zi-sa'ādet (Ar.) Saadetli 4a
ziyāde (Ar.) Artma, çoğalma 26a, 38a, 58a, 97a
ziyān (Fa) Zarar, kayıp 71b, 87b
z.-a 58b
z. ét- 87b
ziyāret (Ar.) Ziyaret
z. ét- 43a
zūr (Fa.) Güç, kuvvet
z.-ıla 2b, 40a, 95a
z. kıl- 39b
z.-i bāzū Kol kuvveti 38b

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A

Ādem 23b, 33b, 34a, 34b, 48b
Ādem ü Havvā 23b
‘Adem 9a
‘Arab 3a, 3b, 54a
‘Arab (şahs-ı ‘A.) 15b
‘Arab (‘ilm-i ‘A.) 54b
Āresto 91a
Atrās 80a

B

Bahrek 71a
Behmen 54a
Behmen 61a
Behmen (naşihat-i B.) 61a
Behrām 54a
Berāy-ı ‘Adem 5a, 5b, 6a, 6b, 7a, 7b, 8a, 10a, 10b, 11a,
11b, 12a, 12b, 13a, 13b, 14a, 16a, 16b, 17a, 17b, 19a,
19b, 20a, 22b, 24b, 26b, 27a, 28a, 28b, 29b, 42a, 51b,
53a, 53b, 55a, 68b, 70b, 71a, 92a, 92b, 99a, 100a
Berāy-ı ‘Adem (‘azm-i B.) 6b
Berṭūs 6a, 6b, 7a, 7b, 8a, 10a, 11b, 12a, 13a, 14a, 98a
Berṭūsı hās 6a, 12b, 13a
Berṭūsü’ z-zamān 13a
Berṭūs Şāh 7a
Bihterān 20b
Bihzād 20b, 54a
Bokrat 2b, 54a
Bokrat-ı hakīm 62a

C

Cevherī 31b, 32a
Cüvānbaht 20b
Çihil-pā 47b, 48a, 48b, 50a, 56a, 58a, 58b, 59a, 59b, 63b,
73a, 76a, 83b, 84a, 86a, 87b, 88a, 88b, 98b, 99b

Çihil-pāy-ı 'Irākī 16a, 20a, 28b, 32b, 36a, 42a, 46b,
47a, 48a, 48b, 49b, 50a, 53b, 55b, 56a, 58a, 58b, 59a,
62b, 63a, 63b, 72b, 73a, 80b, 83b, 86a, 87b, 88a, 88b,
89a, 98b, 99b
'Irākī 2a, 20a, 36a, 42a, 43a, 46b, 47b, 50a, 56a, 58a,
63b, 72b, 80b, 83b, 84a, 87b, 89a, 89b, 98b, 99b, 10a,
100b
Çiplāl 71a

D

Dārēb 10b
Dīvān 70b

E

Eflātūn 2b, 6a, 12b, 13a, 30a, 30b, 36b, 37b, 39a, 39b,
40a, 54a, 56a, 59b, 60a, 61b, 84a, 84b, 86b, 87a, 87b,
89a, 99b
Eflātūnū'z-zamān 30a
Efresiyāb 64a
Efrissiyāb 89a
Efrūz 'Irākī 55a
Elburz (Kūh-ı E.) 36b
Erdevān 86b, 87a, 87b, 88a, 88b, 89a, 90a, 90b, 91a, 92a,
92b, 98a, 98b
Erdevān Dilīr 71a, 86a, 86b
Erdevān-ı Hindū 91a
Erdevan Şāh 87b, 98b

F

Fir'avn 49b
Fūr 5b
Fūr-ı Sind 12b, 91a
Fūr-ı Sindī 10b
Fūr Şāh 5b, 20b, 54a

G

Gāhvār 47a, 50a, 51a
Gūmrāh 62a
Gürçi 11a

H

Ḥavvā 23b, 33b, 34a, 34b
Ḥavvā (Ādem ū H.) 23b
Heftūmin 92b, 98b, 99a
Heftūmin Kal'ası 99a, 99b
Heytāl 19b, 24b, 30b, 32b, 41b, 43a
Heytāl Hindū 19b, 20a, 21a, 23a, 23b, 24b, 27a, 30a, 30b
Hızır 14b, 15a, 55a, 57a
Hızr 3b, 4a, 4b, 15a, 67b
Hind 17a, 49a, 49b, 51a, 50b, 62a, 66a, 70b, 72a, 76a,
76b, 78a, 83a, 92b
Hind u Hindüstān 19b, 75a
Hindū 11b, 13b, 38a, 40a
Hindustān 7a, 16a, 53a, 55a, 55b, 63a, 68b, 70b, 75a, 77b
Hindustān (Hind u H.) 19b
Hindustān (kavm-i H.) 23a, 46a
Hindustān (sultān-ı H.) 8a, 21b
Hindustān (şāh-ı H.) 7b, 8a
Hindustānī 93a
Ḥorāşān 11a, 11b
Ḥoten 68a
Ḥumā 19a, 51b
Ḥumā (‘azm-i şehr-i H.) 19a
Ḥumā (şehr-i H.) 5b, 19a, 20a, 21b, 24b
Ḥumāya 19b, 21b, 22b, 23a, 27a, 28a, 28b, 32b, 41b, 45b
Ḥumāya (şehr-i H.) 5b, 6a, 22b, 23a, 24a, 26a, 27a, 29b,
45b, 51b, 53a, 59a

Hüŕeng 81a
Hüŕeng Ŗāh 81a

I

‘Irāk 63a
‘Irāk (server-i ‘I.) 20a, 36a
‘Irākeyn 36a, 63a

İ

İskender 2b, 3a, 3b, 6a, 7a, 8a, 10a, 11a, 11b, 12a, 12b,
16a, 17a, 19a, 19b, 22a, 24b, 27b, 29a, 30a, 30b, 32a,
41a, 41b, 43a, 43b, 46a, 47a, 49a, 55b, 59a, 60a, 60b,
62b, 66a, 68b, 71a, 87a, 87b, 88a, 89b, 90a, 100b
İskender (devr-i zamān-ı İskender-i Zü’l-ķarneyn 37b
İskender (sedd-i İ.) 16b
İskender (İ.-i cihān) 15b, 16b, 38a, 67b
İskender (İ.- Rūmī) 5b, 6a, 7a, 10a, 12a, 19b, 20a
İskender (İ.-i Zü’l-ķarneyn) 4b, 8a, 13b, 14b, 16a, 20a,
30a, 31b, 39b, 40a, 41a, 44a, 44b, 45b, 46a, 47a, 47b,
48a, 48b, 49b, 50a, 51a, 51b, 52b, 53a, 53b, 54a, 54b,
55a, 55b, 56a, 56b, 57b, 60b, 62a, 63b, 64b, 65a, 65b,
66a, 67a, 67b, 68a, 68b, 69b, 70b, 71b, 72b, 73b, 74b,
75a, 76a, 76b, 77a, 77b, 78b, 79a, 80a, 81b, 82b, 83a,
85b, 86b, 87b, 89b, 90b, 93b, 94a, 95b, 96b, 97a, 99a
İskenderī 43b
İskenderü’d-devrān 24a, 57a, 84a, 89a
İskenderü’z-z-zamān 27a, 74b, 77a, 94a, 96a
İskender Ŗāh 4b, 6a, 7a, 7b, 9a, 10a, 11a, 11b, 12a, 13b,
15a, 15b, 16b, 17a, 19b, 20a, 20b, 22a, 22b, 24b, 25a,
27b, 28a, 28b, 32b, 34a, 34b, 35a, 35b, 36a, 40a, 41a,
42b, 43a, 44a, 44b, 45b, 46a, 46b, 47a, 47b, 48b, 49a,
49b, 50a, 50b, 51b, 53b, 54a, 55a, 55b, 56a, 56b, 57a,
57b, 58a, 58b, 59a, 59b, 60a, 60b, 62a, 62b, 63b, 64a

- 64a, 65a, 66a, 66b, 67a, 67b, 70b, 71b, 73a, 73b, 74b,
75a, 75b, 76a, 77b, 78a, 78b, 79a, 80a, 80b, 81a, 82a,
82b, 83a, 83b, 84a, 84b, 85b, 86a, 86b, 87b, 88a, 88b,
89a, 89b, 90a, 90b, 91a, 92a, 92b, 93a, 93b, 94b, 95b,
96a, 97a, 97b, 98a, 98b, 99a, 99b, 100a, 100b
- Sikender 14b, 15b, 18a, 21a, 26b, 27b, 29b, 31b, 34b,
44b, 45b, 49a, 54b, 57a, 57b, 60a, 61a, 61b, 62a, 64b,
75b, 76a, 88b, 89a, 92a, 94a, 100a
- Sikender Şāh 14a, 61b
- Zü'l-ḳarneyn 3b, 10b, 14b, 15a, 21a, 21b, 26a, 26b, 27a,
28a, 30b, 41b, 42a, 64b, 86b, 94a, 100a
- Zü'l-ḳarneyn (Şāh-ı Z.) 1b, 2a, 3b, 6a, 12a, 13a, 20a,
25b, 27a, 27b, 28b, 29a, 30a, 36b, 38b
- Zü'l-ḳarneyn (devr-i zamān-ı İskender-i Z.) 37b
- Zü'l-ḳarneyn-i cihān 13b, 18b, 28b, 30b
- Zü'l-ḳarneyn Şāh 13b, 24a, 24b, 29a, 30a, 33a, 33b, 35a,
35b, 37b, 56a, 72a,
- Zü'l-ḳarneynü'z-zamān 33b

K

- Ḳāf 81b
- Ḳāf Kullesi 17b
- Ḳaftadūr 71a, 98b
- Ḳaftadūr (ḳal'ası-i Ḳ.) 86a
- Ḳaftadūr Ḳal'ası 86a, 87b, 88a, 89b, 90a, 90b, 91a, 98b
- Ḳāf Tağı 36b, 39b
- Ḳahramān 73b, 78b, 79a, 79b, 80a, 81b, 82a, 82b
- Ḳahramān Şāh 82b
- Ḳahramān Ḳātil 74b, 75a, 77a, 77b, 78a, 79a, 80a, 80b,
81a, 81b, 92b
- Ḳār-bān 58b
- Ḳārūn 31b
- Ḳays 80a
- Ḳaysūn-ı Ḳarīmī 15a

Kaytās 1b, 3a, 3b, 40a, 46b, 47a, 47b, 48a, 50a
Kaytās-ı Yūnānī 3a, 3b, 4b, 5a, 15a,, 40a, 46a, 46b, 48a,
55a, 62b, 80a
Kaytāsī 40a
Keyd 5b
Keyd-i Hindū 11a, 14a, 20b, 21b, 60b, 98a
Keyd Hindū 54a, 55a, 55b, 82b, 90b, 93a
Keyd Şāh 5b, 21b, 22b,
Keyvān (taht-ı K.) 6b
Keyvān (tāk-ı K.) 36a
Keyyānī (kemer-i K.) 7b, 28a
Kitvāl 98a, 98b
Kitval Hindū 98b
Kuşmār Kal'ası 97b, 98a, 99a
Kūh-ı Elburz 36b, 78a

M

Mekke 43b, 54a
Meşdād 31a
Mifrāk 62b, 69b, 70b, 71a, 71b, 72b, 73b, 74a, 74b, 75a,
77a, 77b, 78b, 83a
Mifrāk (şehr-i M.) 55b, 59a, 69b,, 70b, 71b, 73a,, 73b,
74b, 75a, 75b, 76a, 78a, 85b, 98b
Milçāp 92b
Milçāp Limānı 95b
Mīnāl Rūmī 99a
Mişām-ı Cebeli 15a
Muhammed 8a
Muştafā 70a
Müjdād Sindū 54a, 55a, 90b, 98a
Müşdād 20b

N

Nemrūd (āteş-i N.) 8b
Nemrūd-ı dūn 49a

Nerremān 6b, 39a, 39b, 83a
Nerremān Şāh 39b
Nerrimān 15b, 36b, 37b, 39b, 40a, 40b, 41a, 42a, 42b
Nerrimān Şāh 37a, 38a, 38b, 39b, 40a, 40b, 41a, 41b,
Nūh 74b, 78b

R

Rāy-ı Adem 10b, 12b
Rāy-ı a'zam 5b, 19a, 20a, 51b, 52b, 53b, 55a, 55b, 59a,
61b, 62a, 62b, 63a, 63b, 64b, 65a, 66a, 66b, 68a, 68b,
69b, 70b, 71a, 71b, 73b, 75a, 75b, 76a, 76b, 77b, 86a,
86b, 87b, 88a, 90a, 91a, 92a, 92b, 98a, 98b, 99a, 99b,
100a, 100b
Rāy 18a, 68b, 71b, 76b, 100a
Restatālīs 3b, 15b, 16a, 17b, 18b, 20b, 21a, 28b, 29a, 29b,
33a, 35a, 38a, 51b, 55a, 56b, 57a, 61a, 67b, 78a, 78b,
79a, 80a, 80b, 81a, 82a, 82b, 84a, 84b, 85a, 85b, 89b,
90a, 96a, 97a
Restatālīs-i cihān 21a
Restatālīs-i hāş 18a, 18b, 28b, 37b, 50b, 54a, 81b, 91a

Revān 55b
Revān (şehr-i R.) 31b
Rūm 5b, 6a, 8a, 63a, 66a, 71b
Rūm (sālār-ı R.) 1b, 3a, 3b, 17a, 29b, 38b
Rūm (şāh-ı R.) 17b, 20a, 23a, 24b, 26a, 36a
Rūmī (İskender-ı R.) 5b, 6a, 7a, 10a, 12a, 19b, 20a
Rūstem 12b, 16a, 40b, 61a, 65b, 88b
Rūstem-i destān 64a

S

Sābik 26a, 28b, 30a, 30b, 31a, 31b, 32b, 35b, 41a, 41b,
42a, 43a, 43b, 44a
Serpāl 19a, 19b, 21a, 22b, 26b, 27a, 28a, 29a, 29b, 30a,
32b, 41b, 42a, 43a

Serpai Hindū 29b
Serpai Şāh 19a, 19b, 20a, 20b, 21a, 22b, 23a, 29b, 32b,
35b, 41b, 42a, 43a, 46a
Simürg 40b
Sind 5b, 49b
Sind (Fūr-ı S.) 12b,
Sindī (Fūr-ı S.) 10b
Sindū 20b
Sokrat 54a
Sokrat-ı hakīm 62a
Sokrat-ı şād 61b
Süheyl-i serhī 15a, 80a
Süleymān 6b

Ş

Şābūr 11a
Şābūr Horāşānī 20b
Şāh-nāme 8b, 16a, 22a, 45a, 61a
Şāhrūze 20b
Şākūf 1a, 7a, 7b, 11b, 12a
Şākūf Rūstenī 6b, 7a, 11b, 13a
Şām 63a
Şāmūs 1a
Şīrzād 91a

T

Tantanoş 85a
Tārim-i Belhī 15a, 80a
Tayr-ı kalīmūn 85b

Y

Yūnān 4b
Yūnān (hakīm-i Y.) 30a

Yūnān (ṣāh-ı Y.) 2b, 6a, 6b, 12b, 15a, 16a, 17b, 18b,
25a, 29b, 32b, 33a, 35b, 36a, 36b
Yūnānī (Kaytās-ı Y.) 1b, 3a, 4b, 15a

Z

Zenān (Kal'a-i Z.) 24a, 45b, 50b
Zermiyān 8a, 10a, 12a
Zü'l-a'nāk 1b, 2a, 50b

K A Y N A K Ç A

Akyüz, Kenan: İslāmî Edebiyatta İskender-nāme Mesnevisi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mezuniyet Tezi.

Atalay, Besim: Dīvānu Lüġāti't-Türk, İstanbul 1939, C. I, 1941, C. III.

Ateş, Ahmed: Vesiletü'n-necāt Mevlid, TDK., Ankara 1954.

Babinger, Franz: Die Geshichtsschreiber des Osmanen und ihre Werke, Leipzi, 1927

Develioġlu, Ferit: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lüġāt, Ankara, 1980

Dilçin, Cem: Yeni Tarıma Sözlüġü, TDK. Yayınları, Ankara 1983.

Ergun, Sadettin Nüzhet: Türk Şairleri, İstanbul 1935, C.I.

Fāik Reşād: Tarih-i Edebiyyat-ı Osmaniyye, İstanbul 1329.

Gükyay, Orhan Şaik: İskender-nāme, İslam Ansiklopedisi

Hasan, Çelebi: Tezkiretü's şuarā, Kutluk, İbrahim. TTK., Ankara, 1978, C. I.

Hüseyin, Hüsāmüddin: Amasya Tarihi, İstanbul, 1327.

Köprülü, Eski Şairlerimiz, Divan Edebiyatı Ansiklopedisi, İstanbul, 1931.

Köprülü-zāde Mehmed Fuad; Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1926.

Levent, Agāh Sırrı: Türk Edebiyatı Tarihi, TTK, Ankara, 1973-1984.

Mazıoġlu, Hasibe: Türk Edebiyatı (Eski), Türk Ansiklopedisi

Mehmed, Süreyya: Sicill-i Osmanî, İstanbul, 1308

- Mehmed, Tahir: Osmanlı Müellifleri, İstanbul, 1333.
- Necib, Âsım: Osmanlı Tarih-nüvisleri ve Müverrihleri,
Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası, Cüz I (1326).
- Pekolcay, Necla: İslamî Türk Edebiyatı, İstanbul, 1967.
- Steingass, F., AC omprehensi ve Persian-English Dictionary
New impression, Beirut, 1976.
- Şemseddin, Sami: Kāmūsü'l-alām, İstanbul, 1314, C. I.
" " : Kāmūs-ı Türki, İstanbul, 1987.
- Unat, Faik Reşit: Hicri Tarihleri Miladi Tarihlere Çevirme
Çevirme Kılavuzu, TTK, Ankara, 1974.
- Ünver, İsmail: Türk Edebiyatında Manzum İskender-nâmeler,
Basılmamış Doktora Tezi, DTCF, No: 205.
- Ünver, İsmail: Ahmedî İskender-nâme İnceleme-Tıpkıbasım,
TTK., Ankara, 1983.